BENJAMIN BLACK

SIDABRINĖ GULBĖ

DUBLINO PASLAPTYS

BENJAMIN BLACK

SIDABRINĖ GULBĖ

Iš anglų kalbos vertė Paulė Budraitė

Jotema

UDK 821.111(417)-31
Bl-01

Benjamin Black
THE SILVER SWAN
Picador, London, 2007

ISBN 978-9955-13-421-3

I

1

Kvirkas neprisiminė to vardo. Jis jam pasirodė girdėtas, tačiau konkrečiam žmogui jo priskirti negalėjo. Kartais jam taip būdavo — kažkas, lyg perkūnas iš giedro dangaus, vis imdavo ir išnirdavo iš praeities, iš tų laikų, kai jis dar gėrė; koks nors pamirštasis paprašydavo paskolos, primygtinai siūlydavo užsukti į svečius ar tiesiog jį susirasdavo nepakėlęs vienatvės arba norėdamas išsiaiškinti, ar jis dar gyvas, ar visai neprasigėrė. Dažniausiai jis išsisukdavo subambėjęs, kad turi daug darbų ar panašiai. Ir šįkart viskas galėjo baigtis labai paprastai, nes pavardė ir telefono numeris buvo palikti ligoninės registratorei, o jis kuo puikiausiai galėjo tą lapelį pamesti ar imti ir išmesti. Ir vis dėlto kažkas patraukė jo dėmesį. Jį apniko kažkoks nekantrumas, kažkoks nerimas, kurio jis niekaip negalėjo paaiškinti, ir jam buvo nejauku.

Bilis Hantas.

Ir ką gi šis vardas sukirbino? Ar išjudino užmigusią atmintį, ar — jau blogiau — įpūtė negerą nuojautą?

Kvirkas padėjo popieriaus skiautę ant stalo kampo ir mėgino nekreipti į ją dėmesio. Buvo karšta, tvanki vidurvasario diena, gatvėse neturėjai ko įkvėpti — viską dengė plonytė rausvai violetinių dūmų skraistė, ir Kvirkas džiaugėsi rūsyje įrengto belangio Patologijos skyriaus kabineto vėsa ir tyla. Švarką jis

pasikabino ant kėdės atlošo, neatrišęs mazgo nusiėmė kaklaraištį, prasisegė dvi marškinių sagas ir atsisėdo už balažin kuo apversto metalinio stalo. Jam patiko čia tvyrantis pažįstamas kvapas — įsisenėjusių cigarečių dūmų, arbatžolių, popieriaus, formaldehido kvapų ir dar kažkokio muskusinio kūniškumo (čia jau jo paties indėlis) mišinys.

Jis prisidegė cigaretę, ir žvilgsnis vėl nukrypo į lapelį su užrašyta Bilio Hanto žinute. Tik pavardė ir numeris, kurį registratorė brūkštelėjo pieštuku, ir žodžiai „Prašau paskambinti". Prašoma primygtinai; aiškiau nei aišku. *Prašau paskambinti.*

Tikrai nežinia kodėl jis prisiminė akimirką „McGonagle's" aludėje — prieš pusmetį, kai girtas, svaigstančia galva, kalėdinių šėlionių įkarštyje, tuščios viskio taurės dugne išvydo įraudusio, išpurtusio, apsiblaususio veido atspindį ir nesuprantamai aiškiai suvokė, jog ką tik išgėrė savo paskutinį stiklą. Nuo tada jis blaivus. Šitai nustebino tiek jį, tiek visus kitus jį pažinojusius. Jis nujautė, kad tokį sprendimą priėmė ne pats; tiesiog kažkas kitas taip nusprendė. Nepaisant išsilavinimo ir skrodimų kambaryje praleistų metų, Kvirkas slapta tikėjo, kad kūnas turi atskirą savo sąmonę, taip pat gerai (o gal ir dar geriau) tą kūną pažįstančią, kaip ir protas, žinančią, ko kūnui reikia. Tą vakarą vidurių, padidėjusių kepenų ir širdies skilvelių jam paskelbta nutartis buvo galutinė ir neginčijama. Beveik dvejus metus jis be paliovos krito į girtuoklystės prarają ir jau buvo pasiekęs kone tą pačią gelmę, kaip ir tada, prieš du dešimtmečius, kai mirė jo žmona; galiausiai krytis liovėsi.

Šnairuodamas į popieriaus skiautę ant stalo kampo, jis pakėlė telefono ragelį ir surinko numerį. Kažkur toli čaižiai nuaidėjo skambutis.

Paskui jis iš smalsumo apvertė viskio stiklą, — šįkart ne

Kvirkas buvo jį ištuštinęs, — kad išsiaiškintų, ar tikrai įmanoma stiklo dugne išvysti save, tačiau atspindžio nepamatė.

Niekuo negelbėjo ir Bilio Hanto balsas; kaip ir vardo, balso Kvirkas neprisiminė. Žodžius tasai balsas tarė tarsi suliedamas, pratisai, išryškindamas balsius ir prarydamas priebalsius. Kaimietis. Intonacija buvo netolygi, balsas kiek virpėjo, tarsi kalbantysis tuoj tuoj ketintų prapliupti juoku ar dar ką. Kai kuriuos žodžius jis nukąsdavo labai skubėdamas. Gal įkaušęs?

— Aa, tu manęs neprisimeni, — pasakė. — Ar prisimeni?

— Aišku, kad prisimenu, — sumelavo Kvirkas.

— Bilis Hantas. Tu sakydavai, kad mano vardas skamba kaip eiliuotas žargonas. Kartu mokėmės koledže. Aš buvau pirmakursis, o tu mokeisi paskutiniame kurse. Tiesą sakant, nė nemaniau, kad mane prisiminsi. Mūsų draugai buvo skirtingi. Man buvo pramušta galva dėl sporto — žolės riedulys, futbolas, visa kita, — o tu laikeisi išvien su menukais, sėdėdavai įkišęs nosį į knygas arba kas vakarą vaikščiodavai į „The Abbey" ar „The Gate" teatrus. Iškritau iš medicinos studijų — buvau per skystas.

Sekundę palaukęs Kvirkas paklausė:

— O ką veiki dabar?

Bilis Hantas sunkiai, neramiai atsiduso.

— Nesuk dėl to galvos, — atsakė veikiau nusikamavusio, nei nekantraujančio žmogaus tonu. — Šiuo atveju svarbu *tavo* darbas.

Galiausiai dūzgiančioje Kvirko atmintyje ėmė ryškėti veidas. Stambi, plati kakta, sulaužyta nosis, kupeta šiurkščių rudų plaukų, strazdanos. Bakalėjininko sūnus iš kažkurio pietinio regiono — Viklovo, Veksfordo, Vaterfordo, žodžiu, pavadini-

mas prasideda „V“ raide. Gero būdo, bet išprovokuotas linkęs muštis; todėl ir lūžusi nosies pertvara. Bilis Hantas. Taip.

— Mano darbas? — pakartojo Kvirkas. — Kaip suprasti?

Dar viena pauzė.

— Aš dėl žmonos, — pasakė Bilis Hantas. Kvirkas išgirdo į deformuotas šnerves staiga įtraukto oro švilpesį. — Ji pasidarė galą.

Jie susitiko „Bewley's“ kavinėje Graftono gatvėje. Buvo pietų metas, kavinė prigužėjusi žmonių. Nuo užliejusio sodraus, riebaus dideliame prikaistuvyje skrudinamų kavos pupelių kvapo tik įėjus Kvirkui akimirką sutraukė skrandį. Keista, kad dabar jį ima pykinti nuo tokių dalykų; jis manė, kad metus gerti atbuks visi pojūčiai, ir ilgainiui jis prisitaikys prie pasaulio ir jame tvyrančių kvapų ar skonių, bet nutiko priešingai — kartais jis jausdavosi kaip vaikščiojantis nervų kamuolys, iš visų pusių atakuojamas siaubingų kvapų, skonių ir prisilietimų. Įžengus vidun iš vaiskios šviesos, kavinėje jo akims buvo per tamsu. Pro jį prasmuko išeinanti mergina; ji vilkėjo baltą suknelę ir nešėsi šiaudinę skrybėlę plačiais kraštais; jis užuodė paskui merginą nusidriekusį šiltą iškvėpintos odos dvelksmą. Kvirkas jau matė save besisukantį ant kulnų, einantį jai įkandin, imantį už parankės ir drauge žingsniuojantį vasaros dienos kaitroje. Jo visai nežavėjo Bilio Hanto ir mirusios jo žmonos perspektyva.

Kvirkas jį pamatė iškart, viename iš šoninių gardelių, nenatūraliai tiesiai sėdintį ant raudono pliušo minkštasuolio; priešais jį, ant pilko marmuro stalelio, buvo padėtas dar nepaliestas puodelis balintos kavos. Iš pradžių jis Kvirko nepamatė,

ir Kvirkas minutėlę lūkuriavo jį stebėdamas, žvelgdamas į išsekusį, blyškų, strazdanotą veidą, apsiblaususį tuščią žvilgsnį, didelę ropės pavidalo ranką, vartaliojančią šaukštelį cukrui. Per daugiau nei du dešimtmečius, nuo tada, kai Kvirkas su juo susipažino, jis stulbinančiai menkai tepasikeitė. Tiesa, Kvirkas nė negalėtų sakyti, kad gerai jį pažinojo. Kiek siekė ne itin skaidri Kvirko atmintis, Bilis buvo tarsi peraugęs mokinukas — tai labai linksmas, tai paniuręs, o kartais ir toks, ir toks vienu metu, vis liuoksintis į sporto aikšteles, vilkintis plačiaklešnėmis trumpomis kelnėmis ir dryžuotais futbolininko marškinėliais, su kamuoliu ar ryšuliu lazdų po pažasčia, plikais atsikišusiais šviesiai rožiniais keliais, liepsnojančiais vaikiškais skruostais, po vis dar neįprasto rytinio skutimosi nutaškytais kraujo lašeliais. Aišku, bėgdamas jis garsiai laidydavo juokelius bičiuliams sportininkams ir atšiauriai dėbčiodavo iš po bespalvių blakstienų atsigręžęs Kvirko ir jo *menukų šutvės* pusėn. Dabar, po tiek metų, jis buvo sustorėjęs, išplikusiu viršugalviu, tarsi kas būtų išskutęs tonzūrą, stambiu raudonu sprandu, apdribusiu dukslaus tvido švarko apykaklę.

Bilis Hantas atsidavė tuo kaitriu, aitriu, sūriu kvapu, kurį Kvirkas iškart pažino — ką tik artimojo netekusio sielvartaujančio žmogaus kvapu. Jis sėdėjo prie stalo atsirėmęs, kad nesulinktų — pūpsantis sielvarto, kančios ir tramdomo pykčio maišas, — ir bejėgiškai pratarė Kvirkui:

— Nežinau, kodėl ji taip padarė.

Kvirkas palinksėjo.

— Ar ji ką nors paliko? — Bilis dirstelėjo į jį nieko nesuprasdamas. — Na, ar nepaliko kokio laiško. Arba raštelio.

— Ne ne, nieko tokio nepaliko, — jis kreivai nusišiepė, sakytum susidrovėjęs. — Būtų gerai, jei būtų palikusi.

Tą rytą policininkų komanda sėdo į katerį ir nuo uolų, esančių žemyno pusėn žvelgiančioje Dolkio salos pakrantėje, nuėmė nuogą vargšelės Deirdrės Hant kūną.

— Jie mane iškvietė jos atpažinti, — kalbėjo Bilis su ant lūpų tebeplevenančia ta keista skausminga šypsena, kuri nė nebuvo šypsena; rodėsi, kad jo akys ir vėl su klaikia baime žvelgia į tai, ką matė ant skrodimo stalo ligoninėje, paniuręs mąstė Kvirkas, ir tikriausiai matys iki gyvenimo pabaigos. — Jie ją nugabeno į Šv. Vincento ligoninę. Ji atrodė visiškai kitaip. Manau, nebūčiau jos atpažinęs, jei ne plaukai. Ji labai jais didžiavosi; savo plaukais. — Jis lyg atsiprašydamas patraukė pečiais; vienas petys sukrūpsėjo.

Kvirkas prisiminė vieną labai storą moterį, nusiskandinusią Lifio upėje — iš jos krūtinės ertmės, jam atlikus skrodimą ir mėginus nusigauti iki šonkaulių, išropojo visa vada gerai įmitusių permatomų daugiakojų, į krevetes panašių būtybių.

Juodos ir baltos spalvos uniforma vilkinti padavėja su tarnaitės kepuraite atėjo priimti Kvirko užsakymo. Jį užliejo kepamų ir verdamų pietų aromatas. Kvirkas paprašė arbatos. Bilis Hantas vėl nugrimzdo į save ir dabar mašinaliai žarstė šaukšteliu cukraus kubelius cukrinėje, juos barškindamas.

— Sunku, — pratarė Kvirkas padavėjai nuėjus. — Na, atpažinti kūną. Visada būna sunku.

Bilis nuleido akis, ir jam pradėjo drebėti apatinė lūpa, ir jis prikando tą lūpą kaip kūdikis.

— Bili, turi vaikų? — paklausė Kvirkas.

Vis dar nudūręs akis Bilis papurtė galvą.

— Ne, — sumurmėjo. — Vaikų neturiu. Deirdrė nenorėjo.

— O ką tu veiki? Na, kur dirbi?

— Aš — komivojažierius. Prekiauju medikamentais. Dirbdamas tokį darbą dažnai nebūnu namie, važinėju po šalį, taip pat ir po užsienį, kartais vykstu į Šveicariją, kai pagrindinėje firmos būstinėje būna šaukiami susirinkimai. Man atrodo, kad čia ir yra visa bėda — na, kad manęs taip dažnai nebūna; todėl ji ir nenorėjo vaikų.

Na, štai, mąstė Kvirkas, štai tau ir *bėda*. Bet Bilis tepasakė:

— Manau, ji buvo vieniša. Bet ji niekada nesiskundė, — staiga jis pakėlė į Kvirką akis, tarsi mesdamas iššūkį. — Ji niekada nesiskundė — niekada!

Ir tada Bilis pradėjo apie ją pasakoti — kokia ji buvo, ką veikė. Klaidžiojantis jo žvilgsnis darėsi vis skvarbesnis, keistai neramios akys lakstė tai šen, tai ten, tarsi jis norėtų pamatyti kažką, ko ten nebuvo, nėra ir nebus. Padavėja atnešė Kvirkui arbatos. Jis gėrė juodą arbatą plikydamasis liežuvį. Kvirkas išsiėmė dėžutę su cigaretėmis.

— Tai sakyk, — pratarė, — kodėl norėjai su manimi susitikti?

Bilis ir vėl nuleido šviesias blakstienas ir įsižiūrėjo į cukrinę. Nuo apykaklės ėmė kilti netolygi spalvos banga, lėtai užliejanti jo veidą iki plaukų augimo linijos ir dar aukščiau; Kvirkas susivokė, jog Bilis rausta. Tylėdamas jis linktelėjo ir giliai įkvėpė pro dantis.

— Norėjau tavęs paprašyti paslaugos.

Kvirkas laukė. Į kavinę rinkosi vis daugiau norinčių papietauti žmonių, dabar triukšmas pavirto pratisu ūžesiu. Padavėjos skraidė tarp staliukų nešinos rudais padėklais, nukrautais lėkštėmis su maistu — dešrelėmis su bulvių koše, žuvimi su keptom bulvėm, garuojančiais arbatos puodeliais ir šviežių apelsinų sulčių stiklinėmis. Kvirkas atidarė cigarečių dėžutę,

pasidėjo ją ant delno ir pasiūlė Biliui; Bilis paėmė cigaretę, rodos, nė pats nepastebėdamas, ką daro. Kvirko žiebtuvėlis čekštelėjo ir užsiplieskė. Bilis pasilenkė, drebančiais pirštais prilaikydamas tarp lūpų įkištą cigaretę. Paskui ir vėl atsilošė minkštasuolyje, lyg būtų labai pavargęs.

— Visą laiką skaitau apie tave laikraščiuose, — pasakė. — Apie bylas, kuriose dalyvauji. — Kvirkas neramiai sukrutėjo kėdėje. — Skaičiau ir apie tą merginą, kuri mirė, ir apie tą nužudytą moterį... Kokie jų vardai?

— Apie kurias kalbi? — bereikšmiu veidu paklausė Kvirkas.

— Apie tą moterį iš Stouni Baterio. Pernai ar užpernai? Kažkokia Dolė, — jis suraukė kaktą stengdamasis prisiminti. — Kaip ten galiausiai nutiko? Rašė visi laikraščiai, o paskui staiga viskas nutilo, ir daugiau — nė žodelio.

— Tiek jie ir tesidomi, tie laikraščiai, — atsakė Kvirkas.

Bilį nutvilkė mintis.

— Jėzau, — tyliai pratarė nusukdamas žvilgsnį. — Turbūt jie parašys ir apie Deirdrę.

— Galėčiau pasikalbėti su koroneriu, — pasakė Kvirkas, nors ir nelabai užtikrintai.

Tačiau Bilio galvoje sukosi kitokios mintys nei svarstymai apie laikraščiuose spausdinamas istorijas. Staiga pagyvėjęs jis vėl pasilenkė ir mikliai ištiesė ranką, tarsi ketintų čiupti Kvirkui už riešo ar kibti į atlapą.

— Nenoriu, kad ją pjaustytų, — prikimusiu pusbalsiu pasakė Bilis.

— Pjaustytų?

— Nenoriu skrodimo, autopsijos, ar kaip ten jūs vadinate... Nenoriu, kad tai būtų daroma.

Kvirkas minutėlę palaukė ir atsakė:

— Toks formalumas, Bili. To reikalauja įstatymas.

Bilis purtė galvą užsimerkęs, skausmo perkreipta burna.

— Nenoriu, kad būtų daroma. Nenoriu, kad ją pjaustytų kaip kokią... kaip... kaip kokią skerdeną. — Jis prisidengė akis ranka. Kitoje rankoje laikoma pamiršta cigaretė jau svilino jam pirštus. — Net negaliu pagalvoti. Man jau pakako šįryt matyto vaizdo. — Bilis nuėmė nuo akių ranką ir kažkur įsispoksojo, tarsi nustėręs iš nuostabos. — Bet vien mintis apie ją, gulinčią ant stalo, apšviestą lempų, su peiliu... Jeigu tu būtum ją pažinojęs, na, kokia ji buvo anksčiau, kokia... kokia ji buvo gyvybinga. — Jis ir vėl laksto akimis, tarsi ieškodamas įprastos realybės užuominos, kad galėtų ko nors įsitverti ir lengviau viską pakelti. — Kvirkai, negaliu to pakelti, — prikimęs, kone pašnibždomis pasakė Bilis. — Prisiekiu Dievu, negaliu pakelti.

Kvirkas atsigėrė dabar jau drungnos arbatos, nuplikytu liežuviu aitriai pajusdamas taninų prieskonį. Jis neišmanė, ką turėtų pasakyti. Jis retai kada tiesiogiai bendraudavo su mirusiųjų giminaičiais, bet kartais jie jį susirasdavo — kaip dabar Bilis, — kad paprašytų paslaugos. Kai kurie tik norėdavo, kad jis jiems išsaugotų ką nors atminimui — vestuvinį žiedą ar plaukų sruogą; kartą vieno respublikono našlė paprašė grąžinti Pilietinio karo metu įstrigusios kulkos skeveldrą, kurią jos velionis vyras nešiojo prie širdies trisdešimt metų. Kitų prašymai būdavo rimtesni ar keliantys gerokai daugiau įtarimų — kad ant mirusio kūdikio kūnelio esančias mėlynes būtų galima įtikinamai pateisinti, kad būtų paaiškinta netikėta seno sergančio gimdytojo mirtis arba kad būtų nuslėpta savižudybė. Bet dar niekas niekada neprašė to, ko prašė Bilis.

— Gerai, Bili, — pratarė Kvirkas. — Žiūrėsiu, ką galiu padaryti.

Dabar Bilis palietė jam ranką, bet vos juntamai, pačiais pirštų galiukais, ir tais galiukais tarsi nusruvo putojanti čiurkšlė.

— Kvirkai, tu manęs nenuvilsi, — virpančiu balsu pasakė jis veikiau teigdamas nei maldaudamas. — Vardan senų laikų. Vardan... — jis tyliai nusijuokė, o gal ir sukūkčiojo — ... vardan Deirdrės.

Kvirkas atsistojo. Kišenėje susižvejojęs pusę kronos jis padėjo monetą ant stalo, prie savo lėkštelės. Bilis ir vėl dairėsi išsiblaškęs, kaip žmogus, plekšnojantis per kišenes, ieškantis kažkur nukišto daiktelio. Jis išsitraukė žiebtuvėlį, mašinaliai atidarinėjo ir uždarinėjo dangtelį. Ant Bilio plikės ir likusių retų šviesių plaukų žibėjo prakaito karoliukai.

— Beje, tai ne jos vardas, — pratarė jis. Kvirkas nesuprato. — Na, tai jos vardas, tik ji save vadino kitaip. Laura... Laura Svon*. Ji buvo pasirinkusi tokį „darbinį" vardą. Ji vadovavo kosmetikos salonui „Sidabrinė gulbė". Štai iš kur toks jos vardas — Laura Svon.

Kvirkas lūkuriavo, bet Bilis nebeturėjo ko pasakyti, todėl galiausiai apsigręžė ir išėjo.

Po pietų, sulaukus Kvirko nurodymų, kūnas iš Šv. Vincento ligoninės buvo atgabentas į centrinę miesto Šventosios Šeimos ligoninę, kur Kvirkas jau laukė palaikų. Po Šventosios Šeimos ligoninėje neseniai užėjusio taupymo vajaus, kuriam buvo aršiai, bet tuščiai priešinamasi, Kvirkui liko tik vienas asistentas, nors anksčiau turėjo du. Jam pačiam reikėjo pasirinkti vieną iš dviejų — jaunąjį Vilkinsą, užkietėjusį protestan-

* Angl. *swan* — gulbė. Originaliame tekste toliau minimo kosmetikos salono pavadinimas sutampa su romano veikėjos pavarde.

tą, arba žydą Sinklerį. Be jokios aiškios priežasties jis pasirinko Sinklerį, nors abu jaunuoliai buvo vienodai gabūs ar menkai išmanantys kai kurias sritis. Bet Sinkleris jam patiko — Kvirkui patiko jo savarankiškumas, žaismingas humoras ir lengvas irzlumas; kai kartą Kvirkas jo paklausė, iš kur kilę jo giminės, Sinkleris bereikšme išraiška pažvelgė jam į akis ir abejingai atsakė: „Iš Korko." Jis nė žodeliu Kvirkui nepadėkojo už tai, kad šis jį pasirinko; Kvirkui patiko ir šitai.

Jis svarstė, kiek gali pasitikėti Sinkleriu dėl Deirdrės Hant ir jos vyro prašymo neliesti žmonos palaikų. Sinkleris ne iš tų, su kuriais būna bėdų. Kvirkui pasakius, jog jis pats vienas atliks palaikų apžiūrą, nes pakaks vizualaus įspūdžio, todėl Sinkleris gali eiti į valgyklą išgerti puodelio arbatos ir surūkyti cigaretės, jaunuolis padvejojo gal kokią akimirką, nusimetė žalią chalatą, nusispyrė guminius batus ir išslinko iš morgo susikišęs į kišenes rankas, tyliai švilpaudamas. Kvirkas apsisuko ir pakėlė plastikinį uždangalą.

Deirdrė Hant ar Laura Svon, kad ir kaip ji save vadino, jo manymu, turėjo būti malonios išvaizdos jauna moteris, gal net graži. Ji buvo gerokai jaunesnė už Bilį Hantą. Jos kūnas, vandenyje išbuvęs ne tiek, kad labai pasikeistų, buvo nedidelis, dailiai sudėtas; kūno būta tvirto, stiprių raumenų, dailių linijų ir gražių blauzdų įlinkių. Jos veidas nebuvo toks smulkus, kaip galėtum pamanyti, — Kvirkas atkreipė dėmesį į jos mergautinę pavardę Vard, liudijančią, kad ji vietinė, kilusi iš čia, — bet kakta glotni, aukšta, o nuo tos kaktos krintantis vario spalvos plaukų vyturas jai gyvai esant turėjo atrodyti nuostabiai. Kvirkas įsivaizdavo ją tysančią ant šlapių uolų, su ilga tų plaukų sruoga, apsivijusia kaklą, panašia į storą švytinčių jūržolių gniutulą. Kas, svarstė jis, privertė šią gražią, sveiką, jauną moterį vasaros

vidurnaktį Sandikovo uoste mestis į juodus Dublino įlankos vandenis niekam nematant, stebint tik žibančioms žvaigždėms ir paniurusiam Martelo bokštui? Jos drabužiai, kaip sakė Bilis Hantas, buvo tvarkingai sudėti į krūvelę ir palikti ant molo prie sienos; tik tiek ir teliko jai nušokus; ir dar jos automobilis, kuriuo, Kvirkas net neabejojo, ji taip pat turėjo labai didžiuotis, bet vis tiek paliko gražiai pastatytą po alyvų krūmu Sandikovo alėjoje. Jos automobilis ir plaukai — dvynės tuštybės versmės. Bet kas tą tuštybę taip užgavo?

Tada kreidos baltumo kairės rankos vidinėje pusėje Kvirkas pastebėjo mažutytę durtinę žymę.

2

Mokykloje ją, aišku, vadino Morka. Bet ji nekreipė dėmesio; suprato, kad jie pavydi, bent jau dauguma, išskyrus tuos, kurie buvo per kvaili pavydėti, todėl apie juos nė neverta kalbėti. Iš tikrųjų jos plaukai visai ne raudoni, ne tokie rūdžių spalvos kaip kai kurių kitų mergaičių mokykloje — ypač tų, kurių tėvai kilę iš kaimo, kurie nėra tikri dubliniečiai kaip jos tėvai, — bet spindintys rausvu auksu, tarsi milijonas minkšto, elastingo metalo gijų, gaudančių šviesą iš visų kampų ir švytinčių net prieblandoje. Ji nesuprato, iš ko tokius plaukus paveldėjo — tikrai ne tiesiogiai iš tėvų; apie tuos plaukus ji ir negalvojo, kol vieną dieną neišgirdo tetulės Irenės paminint „čiabuvės plaukusų" ir nusikvatojant tuo bjauriu savo juoku. Jau iš pat pradžių mama neleido jai kirptis, nors ir sakydavo, kad ji nusidavė į tėvo giminę, į šviesiaplaukius mėlynakius Vardus, o mama „tai šutvei", — ji visada juos taip vadindavo, kai šalia nebūdavo ją galinčio išgirsti tėtės, — neturėjo laiko. Norėdami pasilinksminti jos broliai suimdavo tuos plaukus, įsikibdavo į juos lyg į storas virves, apsivyniodavo sruogas apie riešus ir tampydavo tol, kol ji pradėdavo spiegti. Kita vertus, jai labai patikdavo, kai tėvas perbraukdavo delnu per visą plaukų ilgį, spausdamas pirštus prie nugarytės ir ją glostydamas. Jai patiko dėvėti smaragdo spalvos drabužius; jau vaikystėje ji

žinojo, kad šis atspalvis geriausiai tinka prie jos spalvų ir tas spalvas išryškina. Štai tokie rausvi plaukai ir skaisčiai mėlynos akys, o gal net mėlynai violetinės, savaime suprantama, buvo neįprasta net ir tarp Vardų. Ir jos oda visi žavėjosi — ji buvo perregima kaip tasai akmuo, jai atrodė, kad jis vadinamas alebastru; žvelgiant atrodo, jog matai kiaurai, jog žiūri į pieno spalvos gelmes.

Nors ji puikiai žinojo, kokia yra miela, niekada nebuvo nedraugiška. Savaime aišku, suprato, kad yra per gera gyventi daugiabutyje, ir tik laukė progos iš ten išeiti ir pradėti tikrą gyvenimą. Daugiabučiai... Kadaise jie buvo nauji, bet ji niekaip to neįsivaizdavo. Ir kokiam savivaldybės pokštininkui šovė į galvą tuos namus pavadinti dvaru? Sienos ir grindys buvo plonos kaip kartonas — girdėdavai, kaip viršuje ir net gretimame bute gyvenantys žmonės eina į tualetą, — o skurdžiuose koridoriuose visada pristatyta vežimėlių ir sulūžusių dviračių, nuolat kaip patrakę laksto mažyliai, šmirinėja benamės katės ir tamsiose pakampėse grabaliojasi porelės. Niekas nieko nekontroliavo, — o jei ir būtų kontroliavę, kas ką būtų galėjęs priversti paklusti? — ir nuomininkai darė ką tinkami. Goginai iš ketvirto aukšto kambaryje laikė arklį — didžiulį keršį; vakarais ir ankstyvais rytais girdėdavosi į cementinius laiptus taukšinčios jo kanopos — Tomis Goginas ir snarglėtosios jo seserys vesdavo tą gyvulį į apačią, kad šis atliktų savo reikalus, o paskui jį jodydavo dirvonuojančios žemės sklypelyje, už sausainių kepyklos. Bet blogiausia — blogiau net ir už šaltį apatiniuose kambariuose, už nuolat gendantį vandentiekį ir už purvą — buvo laiptuose ir koridoriuose tvyranti smarvė, žiemą vasarą tvyranti smarvė, rusvas, paliegęs, beviltiškas apšlapintų čiužinių, perrūgusios arbatos ir užsikimšusių tualetų dvokas,

tvaikas, tas pats tvaikas, kuriuo atsiduoda varguoliškas gyvenimas, prie kurio ji niekada nepriprato; niekada.

Ji žaisdavo su kitais savo amžiaus vaikais žvyruotoje aikštelėje priešais namą, kur stovėjo sulaužytos sūpynės ir supimosi lenta, aprašinėta visokiausiais nepadoriais žodeliais, kur vielinio tinklo tvora turėjo patikimai saugoti, kad kamuolys neišlėktų į kelią. Berniukai ją žnaibė ir tampė, vyresnieji taikėsi pačiupinėti, kas po sijonu, o mergaitės liežuvavo jai už akių susivienijusios prieš. Bet jai visa tai buvo nė motais. Per vienas Kalėdas jos tėvas grįžo namo pusgirtis su jai skirta dovana — raudonu dviračiu; turbūt iš ko nors pavogė, juokdamasis pasakė jos brolis Mikis, o ji ištisą savaitę kasdien važinėjosi juo po aikštelę, net ir per lietų, kol per Naujuosius metus kažkas jį pavogė, ir ji daugiau niekada to dviračio nematė. Apimta įtūžio dėl prarasto dviračio ji susikibo su Tomiu Goginu ir išspyrė jam priekinį dantį.

— Oi, toji — tai jau tikra furija, — pasakė tetulė Irenė, susinėrusi rankas ant didžiulės nukarusios krūtinės ir apmaudžiai linkčiodama.

Vis dėlto būdavo akimirkų vasaros vakarais, kai ji stovėdavo prie praviro lango svetainėje, — tiesą sakant, tai buvo vienintelis kambarys visame bute, neskaičiuojant dviejų tvankių mažučių miegamųjų, su vienu iš kurių jai teko dalintis su tėvais, — mėgaudamasi maloniu, šiltu kvapu, sklindančiu iš sausainių kepyklos, klausydamasi iš visos širdelės giedančio juodojo strazdo, tupinčio ant laido, juodo, kaip ir pats paukštis, tarsi ploniausia plunksnele rašalu išpiešto danguje, už Gėlų futbolo aikštės, lėtai gęstančių žarų raudonyje, ir joje kažkas sukildavo, kažkas paslaptinga ir stebuklinga, tarsi gražus, miglotai nujaučiamas ateities pažadas.

Sulaukusi šešiolikos ji nuėjo dirbti į vaistinę. Jai patiko būti tarp gražiai supakuotų vaistų, kvepalų buteliukų ir prabangaus muilo. Vaistininkas ponas Planketas buvo vedęs vyras, bet vis tiek mėgindavo ją įkalbėti eiti su juo. Ji, aišku, atsisakydavo, bet kartais norėdama, kad nors valandėlei paliktų ramybėje, ir dar iš baimės būti atleista, jeigu su juo neis, nenorom sekdavo paskui jį į galinį kambariuką, kur būdavo laikomi vaistai; vaistininkas užrakindavo duris, ir ji leisdavo jam kišti rankas po drabužiais. Jis buvo senas, gal keturiasdešimties, gal net vyresnis, iš jo burnos atsidavė cigaretėmis ir sugedusiais dantimis, bet jis — ne blogiausias variantas, mąstydavo ji, padūmavusiu žvilgsniu žiūrėdama jam per petį į nukrautas lentynas, kol jis glostydavo ir minkydavo jai pilvą po sijono juosmeniu ir spaudydavo nykščiu užsispyrėliškai miegančius krūtų galiukus. Paskui ji sugaudavo ponios Planket, tvarkiusios buhalteriją, žvilgsnį; ponia Planket tyrinėdavo ją įtariai prisimerkusi. Jeigu senis Planketas kada nors sumanys ja atsikratyti, ji bematant jam atrėš, jog turėtų ką papasakoti jo poniai, ir jis iškart bus pamokytas, kaip elgtis.

Tada vieną dieną atvyko Bilis Hantas su savo vaistų lagaminėliu, ir nors jis nebuvo jos skonio — jo spalvos buvo panašios į jos, o ji gerai žinojo, kad moteris niekada neturėtų susidėti su vyru, kurio odos tipas toks pats, — ji jam nusišypsojo leisdama suprasti, kad atkreipė į jį dėmesį, kol jis derėjosi su ponu Planketu. Paskui, kai jis atėjo su ja pasikalbėti, jo klausėsi įdėmiai žiūrėdama, dėjosi besijuokianti iš kvailų mokyklinių juokelių, net sugebėjo nurausti klausydamasi pavojingiausiųjų. Kitą kartą apsilankęs jis pakvietė ją į kiną, ir ji sutiko garsiai ištardama „taip“, kad išgirstų ponas Planketas; išgirdęs jis susiraukė.

Bilis buvo gerokai už ją vyresnis, tiesą sakant, beveik šešiolika metų vyresnis; ji vis liūdnai svarstydavo, kodėl taip traukia vyresnius vyrus; jis nebuvo nei gražus, nei protingas, tačiau skleidė kažkokį netašytą žavesį, kuris ją traukė prieš pačios valią ir tąsyk leido įtikėti, kad ji Bilį myli. Jiedu buvo išdraugavę vos kelis mėnesius, kai vieną vakarą, lydėdamas ją namo, — dabar ji turėjo mažytį savo kambarėlį virš mėsinės Kevino gatvėje, — Bilis ėmė mikčioti, staiga čiupo jos ranką ir įspraudė į delną mažą kvadratinę dėžutę. Ji taip nustebo, jog net nesuprato, ką toji dėžutė reiškia, kol jos neatidarė.

Tada pirmą kartą įsileido į savo kambarį. Sėdėjo ant lovos vienas šalia kito, ir jis išbučiavo jai visą veidą, — Bilis vis dar mikčiojo ir juokėsi negalėdamas patikėti, kad ji pasakė „taip", — ir vis kalbėjo apie ateities planus, ir ji kone patikėjo laikydama atkištą ranką su išriestais pirštais, grožėdamasi siauru auksiniu žiedu su mažyčiu žėrinčiu deimantu. Jis buvo iš Vaterfordo, kur jo šeima turėjo aludę; tėtis tikriausiai tą aludę paliks jam, bet jis sakėsi nenorįs grįžti, nors, ji atkreipė dėmesį, kalbėdamas apie Vaterfordą, tą miestą pavadino namais. Bilis jai pasakojo apie Ženevą, kur du kartus per metus turėdavo vykti į susirinkimą pagrindinėje firmos būstinėje, kur iš viso pasaulio suvažiuodavo, jo žodžiais tariant, svarbiausi viršininkai, šimtai viršininkų. Jis taip didžiavosi galėdamas ten dalyvauti — pamanyk, paprastas pardavėjas! Pasakojo apie ežerą, apie kalnus ir apie miestą — „ten taip švaru, net nepatikėsi!" — ir sakė, kad vieną dieną ir ją ten nusiveš. Vargšelis Bilis, visada apsėstas idėjų, dideliausių planų...

Slinko metai; rodėsi, jie taip slinks amžinai, kol vieną dieną į vaistinę įžengė daktaras. Nors jo pavardė skambėjo vokiškai — Kroicas, — jai atrodė, kad jis galėtų būti indas; žodžiu,

indas iš Indijos. Jis buvo aukštas ir lieknas — toks lieknas, kad galėjai tik stebėtis, iš kur tokiame kūne gali rastis vietos vidaus organams; ir jo veidas buvo nuostabiai pailgas ir siauras — šventojo veidas, akimirksniu pamanė ji, prisiminusi mokykloje vartytas knygas apie misijas į kitas šalis. Jis vilkėjo labai gražiu tamsiai mėlynos medžiagos kostiumu; turbūt tai buvo šilkas, nes medžiaga turėjo būti pakankamai sunki, kad taip elegantiškai apgultų nuolaidžius kaulėtus pečius ir beveik nesančius klubus. Ji dar niekada nebuvo atsidūrusi taip arti kitos spalvos žmogaus, ir jai teko sau įsakyti liautis taip į jį spoksojus, ypač į jo rankas, tokias grakščias ir tamsias, su dar tamsesne aksomine linija ten, kur prasideda šviesi, balkšvai rožinė delnų oda. Jis ir kvepėjo tamsiai, mąstė ji, sodriai ir tamsiai; ji aiškiai užuodė jo aromatą vos jam įėjus; ji net neabejojo, kad jis dvelkė ne odekolonu ar losjonu po skutimosi, bet pačios odos skleidžiamu kvapu. Pasijuto norinti tą odą paliesti, perbraukti per ją pirštų galiukais, pajusti tekstūrą. Ir dar jo plaukai — labai tiesūs, glotnūs, juodi (juodi, bet žvilgantys violetu), dailiomis bangomis sušukuoti nuo kaktos į viršų; ir juos jai norėjosi paliesti.

Jis atėjo ieškodamas kažkokių žolinių vaistų, apie kuriuos ponas Planketas niekada nebuvo girdėjęs. Jo balsas buvo minkštas ir lengvas, bet kartu ir gilus; sakytum, jis ne kalbėjo, o dainavo. „Oo, kaip keista“, — pratarė, kai ponas Planketas pasakė neturįs to, ko anas nori, — „labai labai keista“, — vis dėlto jis visai neatrodė nustebęs. Sakėsi buvęs ne vienoje vaistinėje, bet niekur niekas negalėjęs jam padėti. Ponas Planketas užjausdamas lingavo galva, bet aiškiai nesumetė, ką atsakyti, o vyriškis tebestovėjo raukydamas kaktą — ne iš pykčio, bet lyg mandagiai sutrikęs, tarsi norėtų dar kažko, ne tik to, dėl ko atėjo. Net kai vaistininkas iškalbingai nusigręžė, vyriškis nė

nekrustelėjo, nesirengė išeiti. Va šitai jau vėliau jai taps gerai pažįstama — šis savitas lūkuriavimas, trypčiojimas vienoje vietoje ar būnant su žmonėmis, su kuriais, atrodytų, jau niekas nė negalėtų nutikti; jis visada būdavo atsipalaidavęs, ramus, bet vis dėlto tarsi kažko besitikintis, tarsi manytų, jog neabejotinai turėtų įvykti dar kažkas, ir jis vis laukdavo, kad įsitikintų, ar galiausiai taip ir bus. Niekada, per visą laiką, kiek jį pažinojo, ji jo negirdėjo besijuokiančio; jis ir nesišypsodavo, na, jeigu kalbėsime apie tai, ką esame įpratę vadinti šypsena, bet vis tiek susidarydavo įspūdis, kad jis tyliai, ramiai, smagiai kažkuo — tiksliau, viskuo — džiaugiasi.

Tą pirmą kartą jis nė sykio į ją nepažvelgė — nepažvelgė tiesiai į akis, bet ji jautė, kaip jis ją siurbia — taip jai ir atrodė, kad jis ją lyg *geria*. Dauguma į vaistinę ateinančių vyrų būdavo per drovūs, kad į ją žiūrėtų; jie stovėdavo nuo jos kiek nusigręžę, sukiodamiesi ir šypsodamiesi kaip kvailiai, tarp dantų iškišę liežuvio galiuką. Bet daktaras Kroicas nebuvo drovus, oo, ne — ji dar niekada nebuvo sutikusi tokio savimi pasitikinčio, taip tvirtai besijaučiančio žmogaus. „Patenkintas" — štai tokiu žodžiu ji taikliausiai jį apibūdintų — arba *visai visai* patenkintas, nes toks buvo dar vienas jo įprotis: minkštu, linksmu, dainingu balsu jis kartodavo žodžius po du kartus taip greitai, kad šie nuskambėdavo kaip vienas — *labailabai, visaivisai.*

Iš vidinės švarko kišenės jis išsiėmė bloknotą odiniais viršeliais, išplėšė iš jo puslapį ir primygtinai paprašė pono Planketo užsirašyti jo adresą, jeigu kartais pageidaujamas preparatas būtų gautas; vyriškis tenorėjo alavijo, nors tądien jai pasigirdo, kad jis vis sako *alio*, kaip karikatūrose vaizduojamas prancūzas, neištariantis angliško *hello*; galiausiai Kroicas išėjo, žengė pro duris palenkdamas gražią siaurą galvą — kaip piligrimas,

pamanė ji, ar koks šventas žmogus, pamaldžiai nusilenkiantis prie šventyklos slenksčio. Jo tokios gražios manieros. Jam išėjus, ponas Planketas kažką sumurmėjo panosėje apie juodukus ir išmetė popieriaus skiautę su adresu į šiukšlių krepšį. Minutėlę palaukusi, nutaikiusi, kai vaistininkas nežiūri, ji išsiėmė lapelį ir pasiliko sau.

Sename name Adelaidės gatvėje, pusrūsio bute, daktaras Kroicas turėjo konsultacijų kabinetą — jis pats tą patalpą taip vadino. Pirmą kartą pamačiusi tą kabinetą ji nusivylė. Gerai nė nežinojo, ko tikėjosi, bet tik jau ne šito — kambarys buvo ankštas, tamsus, su vieninteliu langu, pro kurio viršų matėsi siauras suplėkusios žolės ruožas ir galas juodų geležinių turėklų. Kitą dieną po jo apsilankymo vaistinėje, trečiadienį, kai vaistinė turėjo būti anksti uždaryta ir Deirdrė visą popietę buvo laisva, ji pasakė Biliui einanti aplankyti mamos, sėdo į autobusą, važiuojantį iki Lisono gatvės tilto, o paskui patraukė Adelaidės gatve laikydamasi priešingos pusės nei reikėjo, žingsniuodama po medžiais, augančiais priešais Akių ir nosies ligoninę. Pirmą kartą praėjo pro tą namą ir nupėdino iki pat Harkoto gatvės, o paskui apsisuko ir grįžo — šįkart jau dešine puse. Eidama pro namą perskaitė varinę lentelę, pritaisytą prie medinės lentos ir užkabintą ant tvoros.

DR. HAKEMAS KROICAS

DVASIOS GYDYTOJAS

Daktaro Kroico lange nieko nesimatė; lango stikle ji akimirką išvydo neaiškų akvarelinį savo pačios galvos ir pečių atspindį. Tarė sau, kad elgiasi kvailai, spalio popietę štai taip šlaistydamasi gatvėmis ir švaistydama laisvą pusdienį. O kas tada, jei jis išeis ir ją čia pamatys, gal dar ir prisimins? Jai

taip begalvojant jis ir išniro, kaip Pilypas iš kanapių, žingsniavo tiesiai į ją iš Lisono gatvės pusės. Šiandien jis vilkėjo aukso rudumo marškinių ilgio tuniką aukšta, apskrita apykakle ir mūvėjo palaikes šilkines kelnes, avėjo sandalus — paprastus odinius padus, kuriuos prilaikė pora odinių dirželių, apvyniotų apie kulkšnis; ji matė, kad ir jo pėdos buvo tokios kaip rankos — ilgos, siauros, aukso rudumo, kaip ir tunikos medžiaga. Kroicas nešėsi tinklelį su trimis raudonais obuoliais ir batonu — kaip keista, svarstė ji, kad net ir būdama taip susijaudinusi pastebi tokias smulkmenas. Deirdrė svarstė, ar nevertėtų apsigręžti ir kuo greičiau nueiti apsimetus, neva kažką prisiminė, bet žingsniavo toliau, nors keliai drebėjo taip, kad buvo sunku eiti tiesia linija. *Dėl Dievo, gal suimsi save į rankas!* — tarė ji sau, bet iš to nebuvo jokios naudos; pajuto, kaip į skruostus pliūpteli kraujas, į tuos alebastro skruostus, kuriuose rausvumu sušvisdavo net menkiausias sumišimas. Jis ją pamatė — jis ją pažino. Kaip patrakusi, nebesupaisydama minčių ji svarstė, kiek jam metų: tikriausiai tiek, kiek ponui Planketui, bet į savo amžių jis žvelgė visai kitaip. Kojos ją nešė tolyn. Kaip nuostabiai lengvai jis eina, sulig kiekvienu plačiu liuoksinčiu žingsniu trupučiuką palinkdamas tai į vieną, tai į kitą pusę, į žingsnių ritmą nuleisdamas pečius, tai lengvai atmesdamas, tai palenkdamas ilgakaklę galvą, primenančią kažkokį stebuklingą egzotišką vandens paukštį.

Tada ji buvo taip sutrikusi, kad jau vėliau tiksliai nebeprisiminė, kaip jis ją susistabdė ir prakalbino. Tik prisiminė, jog pūtė aštrus vėjas — ūžčiojo iš dangaus skriejančiais gūsiais, šaligatviu blaškančiais nukritusius platano lapus, panašius į dideles susiraukšlėjusias rankas. Jam šaltis, rodos, buvo nė motais, nors vilkėjo plonytį kaftaną ir buvo beveik basas.

Pro šalį automobiliu važiuojantis raudonskruostis pagyvenęs vyriškis sulėtino greitį ir įsispoksojo į juos išvertęs akis — į drauge stovinčius blyškiaodę jauną moterį ir tamsaus gymio vyrą: ji išsišiepusi kaip pamišėlė, o jis — visai ramus, tarsi jie būtų pažinoję vienas kitą visą amžinybę.

Taip, keturiasdešimt, mąstė ji, jam turėtų būti lygiai keturiasdešimt; vyresnis net už Bilį. Bet koks skirtumas, kiek jam metų?

Jis klausė, kuo ji vardu. „Deirdrė“, — atsakė ji kone be balso, ir jis tą vardą pakartojo, ištarė taip, lyg tai būtų pirmi dainos ar net himno skiemenys. *Deirdrė.*

3

Kvirkas jau seniai buvo praradęs tą krislą katalikiško dievobaimingumo, kurį taip ilgai jam stengėsi įmušti vargšų prieglaudos, oficialiai vadinamos Kariklio profesine mokykla, broliai; toje prieglaudoje jis praleido ankstyvąją vaikystę. Tačiau net ir dabar, sulaukęs išties brandaus amžiaus, jis tebeturėjo savuosius namų dievus, amžinai gyvus totemus, ir tų didžių totemų reliktas buvo žmogus, kuris jam kone visą gyvenimą atrodė esantis neabejotinai geras, net didingas. Garetą Grifiną, arba teisėją, kaip jį visi vadino, nors jis jau kuris laikas niekam neskelbė jokių nuosprendžių, praėjusiais metais — jam tie metai buvo septyniasdešimt tretieji — patiesė visiškai paralyžiavęs insultas; liko nepažeisti tik burnos, akių raumenys ir kaklo sausgyslės. Jis buvo prikaustytas prie lovos, negalėjo kalbėti, bet gebėjo savitai reaguoti į didelį baltą kambarį Šv. Liudviko vienuolyno trečiame aukšte, Ratfarnhame, tolimame miesto rajone; du kambario langai — po vieną abiejose kampą sudarančiose sienose — atvėrė du kontrastingus Dublino kalvų reginius — akmenuotą, pliką kraštovaizdį ir kitokį — žalią ir nutūptą dygiakrūmių. Į šias kalvas nuolat ir krypo jo akys, išduodančios neviltį, širdgėlą ir įniršį. Kvirkas niekaip neatsistebėjo, kaip tose akyse galėjo susitelkti tiek žmogaus, tiek visko, kas iš tos gyvos esybės buvo likę — tarsi į du likusius vienodus

nuožmiai, aitriai liepsnojančius taškus būtų suplūdusi visa jo asmens galybė.

Senąjį Kvirkas lankydavo pirmadieniais ir ketvirtadieniais; antradieniais ir penktadieniais ateidavo Kvirko dukra Febė; sekmadieniai tekdavo teisėjo sūnui Malachiui. Trečiadieniais ir šeštadieniais teisėjas būdavo paliekamas vienas kiaurą dieną stebėti kalvose žaidžiančios šviesos ar šešėlių ir, be žodžių tūžtant ir apmaudaujant (jei išties galima pasitikėti iškalbingu jo žvilgsniu), kęsti aštuoniasdešimtmetės vienuolės sesers Agatos, jam paskirtos slaugytojos, priežiūrą. Anksčiau, gyvendamas pasaulietišką gyvenimą, ordino vienuolėms jis buvo padaręs nemažai paslaugų, todėl ištikus katastrofai jos pirmos ir pasisiūlė jį priimti. Visi manė, kad po tokio galingo insulto jis gyvens ne ilgiau kaip savaitę ar dvi, bet savaitės slinko, paskui ir mėnesiai, o jo troškimas išlikti nė trupučio neslopo. Pirmuose dviejuose pastato aukštuose buvo mergaičių mokykla, ir tam tikromis valandomis — vėlyvą rytmetį, per pietus ir ketvirtą valandą, jau po pamokų, — skardūs mokinių balsai ir klegesys pakildavo iki trečio aukšto. Nuo tų garsų teisėjo akyse susitvenkdavo įtampos kupinas žvilgsnis, kurį būdavo sunku paaiškinti — ar tai pasipiktinimas, nostalgija, liūdni prisiminimai, ar tik sumišimas? Gal senasis nenutuokė, kur esąs, nesuprato, ką girdįs; gal jo sąmonė — beje, žvelgiant į tas akis buvo galima suabejoti, kad už jų slypi veiksni sąmonė — įstrigusi nuolatinės maišaties, bejėgės dvejonės spąstuose. Kvirkas menkai išmanė, ką apie tai galvoti. Nusivylimo ir kartėlio apniktoje širdies kertėje jis troško, kad senis kentėtų, tačiau jame vis dar glūdintis vaikas troško, kad insultas jį būtų pribaigęs iškart ir išgelbėjęs nuo pažeminimo gyvenimui baigiantis.

Per savo vizitus Kvirkas senajam skaitydavo iš laikraščio

Irish Independent. Šiandien — vidurvasario pirmadienis, naujienų puslapiuose — nieko įdomaus. Meinute per ceremonijas Visų Šventųjų bažnyčioje įšventinta aštuoniasdešimt kunigų; to mums ir betrūko — dar daugiau kunigų, pamanė Kvirkas. Laikraštyje buvo ir pono Tomo Bento, „Talbot" autoserviso Veksforde direktoriaus, nuotrauka, vaizduojanti, kaip jis įteikia miesto merui naujo ugniagesių automobilio raktelius. „Macy's" parduotuvėje Jurgio gatvėje — vasaros išpardavimas. Kvirkas atvertė užsienio naujienų puslapį. Senas kvailys Aikis* kaip visada neduoda ramybės rusams. „Vokiečiai negali amžinai laukti suvereniteto" — teigia kancleris Adenaueris, vakar vakare kreipęsis į Šiaurės Reino-Vestfalijos rinkėjus Diuseldorfe. Tada Kvirko žvilgsnis užkliuvo už pastraipos pirmajame puslapyje, pavadintos „Rastas merginos kūnas".

> Vakar tinklą užmetęs žvejys iš Foilo upės ištraukė birželio 17 d. išėjusios iš namų Deryje ir dingusios Marijos Elenos Kvigli (16), marškinių siuvyklos darbininkės, kūną. Tyrimas bus pradėtas šiandien.

Jis padėjo laikraštį. Kvirkui reikėjo užsirūkyti. Tačiau sesuo Agata ligonio kambaryje rūkyti neleido. Kvirkui tai buvo dar viena priežastis apmaudauti, bet, kita vertus, jis galėjo mažiausiai du kartus per valandą atsiprašyti ir išeiti, žingsniuoti aidinčiu, guma išklotu koridoriumi ir godžiai traukti cigaretės dūmus, kaip gimstančio kūdikio laukiantis būsimas tėvas komedijoje.

Kodėl jis nesiliauja čia vaikščiojęs? Juk tikrai niekas nekaltintų, jei jis apskritai laikytųsi nuošaly ir paliktų šį mirštantį

* Aikiu vadinamas JAV prezidentas Dvaitas Aizenhaueris.

žmogų pykčiu persunktai vienatvei. Teisėjas buvo didelis nusidėjėlis, slėpęs savo nuodėmes, kurias Kvirkas atskleidė. Mirė jauna moteris, kita moteris buvo nužudyta, ir dėl visko kaltas senasis. Kvirką labiausiai stulbino visą šį reikalą uždengusi tylos skraistė — jis taip ir liko smaksoti vienas pats, apimtas pykčio, pažeidžiamas, nieko neįtikinęs, ignoruojamas, kaip gatvės kampe stovintis ir rėkiantis pakvaišėlis. Tai kodėl gi jis kas savaitę pareigingai lankosi šiame nykiame kambaryje kalvų papėdėje? Jam pakanka ir savų nuodėmių, už kurias reikėtų atsiskaityti; šitai galėtų paliudyti jo dukra; dukra, kurios jis taip ilgai nepripažino. Ateiti čia du kartus per savaitę ir šiam merštančiam senukui paskaityti apie pradėtas bylas ar mirtis — menkutis nuodėmių išpirkimas.

Jo mintys vėl ėmė suktis apie Deirdrę Hant. Kai ant moters rankos pastebėjo adatos žymę, jam neliko abejonių, kad skrodimą atlikti būtina. Jis privalėjo atlikti profesinę pareigą, tačiau skalpelio griebėsi ne todėl. Kvirkas kaip visada pasidavė paprasčiausiam smalsumui, nors ir suprato, kad šiuo atveju paprastumu nekvepia. Jis išskrodė lavoną, apžiūrėjo organus, išmatavo kraujo kiekį ir dabar, tyliai stebint teisėjui, vėl viską permąstė ir peržvelgė iš visų įmanomų perspektyvų. Ir vis tiek neužčiuopė jokio siūlo galo.

Kvirkas atsigręžė.

— Garetai, ką manai? — paklausė. — Dar viena eilinė merginos netektis?

Perkreipta burna gulintis pagalvėmis paramstytas teisėjas dėbtelėjo į jį. Kvirkas atsiduso. Kambaryje buvo karšta, stigo oro; nors ir nusivilkęs švarką Kvirkas prakaitavo — po pažastimis ir tarp menčių juto prie kūno limpančius šlapius marškinius. Jis ir vėl, kaip įprastai, susimąstė, ar teisėjas fiksuo-

ja tokius dalykus kaip karštis, šaltis, paprasti kasdieniai įnoriai. Ar jam skauda? Tik įsivaizduokite... įsivaizduokite, kad jums be paliovos skauda, o jūs net negalite apsiverkti, kad būtų lengviau, negalite melsti užuojautos.

Jis vėl atsiduso. Kvirkas prisiminė tą įspėjantį nemalonų dieglį, kurį pajuto ligoninės registratūroje moteriai paduodant Bilio Hanto raštelį su prašymu paskambinti. Iš kur jau tada žinojo, kad čia kažkas negerai? Kokia intuicija, koks šeštasis pojūtis tada įspėjo? Ir kodėl baiminasi dabar? Atlikęs anos jaunos moters lavono skrodimą, jis pradėjo ardyti teisėjo paslapčių tinklą; ar jis nori dar kartą įsivelti į panašią istoriją? Ar jam nevertėtų palikti Deirdrės Hant ramybėje, nebesigilinti į jos mirties priežastis ir leisti jos vyrui užsimiršti skendint išganingame nežinojime? Na ir kas, kad moteris nusiskandino? Jos bėdos jau baigėsi; ar verta tų bėdų pridėti jos vyrui? Vis dėlto net ir ieškodamas atsakymų į šiuos klausimus Kvirkas juto nenumaldomą troškimą užčiuopti pačią jautriausią vietą, panirti į slapčiausią tamsą — viską *sužinoti*.

Į kambarį įbrazdėjo sesuo Agata, atvirai reikšdama pasipiktinimą, kad Kvirkas vis dar čia, nes kitais kartais jis nekantriai laukdavo, kol galės išeiti. Ir kodėl jis taip delsė? Gal tikėjosi kokio nors tylaus apreiškimo iš senojo pusės, kokio nors svarbaus ženklo, pamokymo ar patarimo? Ar jis tikrai tikėjosi *pagalbos*? Vienuolė buvo mažutė, sudžiūvusi barzdota moteris, o jos akys — aštrios kaip liepsnelės. Kad ir kuriame kambario kampe būtų, ji visada įsigudrindavo apdairiai atsidurti tarp Kvirko ir prie patalo prikaustyto bejėgio savo globotinio. Ji nepalankiai žiūrėjo į Kvirką ir nė nesistengė šito slėpti.

— Ar ne šaunu, — pratarė ji nežiūrėdama į Kvirką, — jog saulė vis dar šviečia, nors jau taip vėlu?

Visai nebuvo vėlu, tik šešta; ji jam mėgino pasakyti, kad jis išeitų. Kvirkas stebėjo, kaip ji tupinėja apie senąjį, patvarko pagalves, palygina ploną antklodę ir antvalktį atstojančios paklodės atvartą, einantį per patį senojo krūtinės vidurį lyg platus tramdomasis raištis. Teisėjas niekada neatrodė toks milžinas kaip gulėdamas čia, bejėgis prikaustytas prie siauros metalinės lovos; Kvirkas prisiminė senus laikus Kariklyje, kadaise ten siautusią aršią audrą, kai vėjas palaužė didžiulį bukmedį ir šis krisdamas sudrebino žemę ir suvirpino lango, pro kurį jis godžiai viską stebėjo, stiklus. Senasis parpuolė taip pat — tarsi būtų atėjęs galas kažkam, kas čia stūksojo labai seniai ir atrodė nepajudinamas. Kiek prie šios griūties prisidėjo pats Kvirkas? Gal jis rengiasi įsiūbuoti dar vieną audrą, ir pastaroji galbūt nuvers nuo pjedestalo paminklą, kurį Bilis Hantas norėjo pastatyti savo mirusiai žmonai?

Nuo kėdės atlošo prie lovos jis pasiėmė švarką.

— Sudie, sese, — pasakė. — Pasimatysime ketvirtadienį.

Bet ji nepažvelgė į Kvirką ir nieko jam nepasakė, tik sušnarpštė pro nosį, tarsi būtų norėjusi paniekinamai suprunkšti. Teisėjas irgi nieko neatsakė; tarytum šaltą panieką išduodančios jo akys būtų nukreiptos į kalvas.

Begoto gatvėje Kvirkas labai neskaniai papietavo kinų restorane ir žingsniavo namo mėgindamas liežuviu nuo priekinių dantų nubraukti riebalų maurus. Dabar, nevartojant alkoholio „nuskausminančiųjų“, vakarais jam būdavo sunkiausia — ypač vidurvasario vakarais, kai naktimis beveik taip ir nesutemsta. Jo draugai ar tie keli pažįstami buvo barų lankytojai, ir kai Kvirkas retsykiais su jais susitikdavo, būdavo aišku, kad

naujoji jo būsena — blaivumas — juos nervina. Jis svarstė, ar nevertėtų nueiti į kiną, bet išvydo save sėdintį vieną mirgančioje tamsoje tarp daugybės į pasimatymą atėjusių porų, ir tada net nyki saulės nuprausto vasaros vakaro tyla jo bute ėmė rodytis labiau pageidaujama. Priėjęs apšiurusį Jurgių laikų namą Aukštutinėje Kalvos gatvėje, kur ir gyveno, Kvirkas be garso uždarė lauko duris, tyliai nužingsniavo koridoriumi ir pakilo laiptais. Atsidūręs tarp šių kabančių šešėlių, tokioje tyloje, čia jis visada pasijusdavo kaip įsibrovėlis.

O jo bute trečiame aukšte tvyrojo įprasta nebylaus slaptumo atmosfera — tarsi čia būtų dėjęsi kokie nors nedori dalykai ir akimirksniu liovęsi, vos jam pasukus duryse raktą. Minutėlę pastovėjo vidury kambario, rankoje tebelaikydamas raktą, apžiūrinėdamas savo daiktus — beveidžius baldus, liguistai tvarkingas knygų lentynas, ant stalelio, prie lango, stovintį medinį dailininkų manekeną teatrališkai iškeltomis rankomis. Ant židinio atbrailos stovėjo vaza su rožėmis. Neįprasta, mąstė Kvirkas, bet gėles jam padovanojo moteris — ištekėjusi nuobodžiaujanti blondinė, — su kuria jis ne itin įdomiai susitikinėjo savaitę ar dvi, ir dabar jam širdis neleido tų gėlių išmesti, nors jos jau nuvytusios, ir perdžiūvę žiedlapiai atsidavė lengvu paplėkusiu salsvumu, nemaloniai primenančiu jo darbo vietą. Kvirkas įjungė radiją ir pamėgino sugauti BBC trečiąją programą, bet signalas buvo beviltiškai silpnas; kažkodėl visada taip būna, kai gražus oras. Prisidegė cigaretę ir stovėjo prie lango, žvelgdamas į plačią tuščią gatvę, nugultą išdrikusių ir net kiek grėsmingų šešėlių. Čia besidarbuojančioms kekšėms dar buvo per anksti — oo, koks taiklus Kalvos gatvės pavadinimas!* — bet tokiais kaitriais vakarais kaip šis darbo iki soties turi net

* Angl. *mount* viena iš reikšmių — „kergti“.

pačios bjauriausios ir seniausios. Kvirkas pajuto pirmuosius nevilties purslus; vasaros prieblandomis jį dažnai puldavo tokia neviltis. Jis krūptelėjo ir atsigręžė išgirdęs tylų, minkštą garselį — nuo vienos nuvytusios rožės atitrūko sunkus žiedlapis, tarsi apdulkėjusio tamsraudonio aksomo skiautė susiraičiusiais krašteliais, ir nukrito į židinį. Niurnėdamas jis čiupo švarką ir pasuko durų link.

Senos tarnaitės prižiūrimas Malachis Grifinas tebegyveno dideliame name Ratgare, kuriame su Sara praleido penkiolika metų. Sarai iškeliavus anapus, jis svarstė, ar nereikėtų jo parduoti; vieną gražią dieną galbūt ir parduos, bet dabar dar negalėjo pagalvoti apie bendravimą su nekilnojamojo turto agentais, jų pasiūlymų svarstymus, daiktų pervežėjus ir galiausiai apie patį persikraustymą. Jis stengėsi viską įsivaizduoti — paskutinį lauko durų trinktelėjimą, nuvažiavus pervežėjų sunkvežimiui, žingsnius siauru taku, iš abiejų pusių apželdintu pievele, iki senų vartų, grublėtų nuo daugiau nei šimtmečio senumo storų juodų dažų sluoksnių, paskutinį kartą juntamą ligustrų kvapą, paskutinį kartą ant šaligatvio statomą pėdą, paskutinį atsigręžimą į kanalą ir nesuvokiamą ateitį. Taip, dabar geriau niekur nejudėti, panirti į tylą ir stebėti, kaip krinta kalendoriaus lapelių dienos. Kitos išeities nėra, tik rytais atsikelti, eiti į darbą, grįžti, miegoti — egzistuoti. Taip, kitos išeities nėra.

Šuo išgirdo prie lauko durų artėjančius žingsnius ir, dar prieš suskambant skambučiui, pradėjo urgzti ir inkšti. Malas snaudė svetainėje, sėdėdamas fotelyje; išgirdęs skambutį jis krūptelėjo nubusdamas. Ir kas gi čia galėtų būti tokią valandą?

Prancūziški langai buvo plačiai atlapoti į didelį sodą, kur telkėsi sidabriškai žalsva prieblanda. Jis paklausė, ar prie durų neina Magė, tarnaitė, bet pastaruoju metu ji užsispyrėliškai laikėsi savo kambarėlių po laiptais ir nėjo atidaryti durų. Malas irgi nusprendė durų neatidaryti — vargu ar atėjo kas nors, ką jis norėtų matyti, — bet galiausiai atsistojo atsidusęs, padėjo šalin laikraštį ir nutapeno į koridorių. Šuo nuskubėjo iš paskos, pritūpė ant priekinių kojų, iškėlęs pasturgalį, garsiai urgzdamas.

— Kvirkai, — pratarė Malas, menkai tenustebęs ir dar menkiau apsidžiaugęs. — Vėlyvas.

Kvirkas nieko neatsakė, Malas kiek pasitraukė ir plačiau pravėrė duris. Šuo spruko toliau ir stebėjo Kvirką budriu, priešišku žvilgsniu, slankiodamas dabar jau ištiestomis letenomis ir dusliai gargaliuodamas kaip barškuolė gyvatė.

Malas pasuko į svetainę; atėjus ir Kvirkui, jis uždarė duris, kad neįeitų šuo. Kvirkas atsistojo prie atdarų langų, susikišęs į kišenes rankas, ir susimąstęs įsižiūrėjo į sodą; pleišto pavidalo kūnas užpildė kone visą langą. Jis čia išties atrodė ne savo vietoje — stūksojo apsivilkęs juodu švarku, tarsi būtų koks nakties pranašas. Malas visada į jį žvelgė kaip į didžiulį, grėsmingą, sutrikusį kūdikį, neišvengiamą ir pragaištingą. Kvirkas pasakė:

— Nekenčiu šito metų laiko, tų begalinių vakarų.

Jis žiūrėjo į bijūnus ir rožes, į kuplų liūdną gluosnį, kurį pasodino Sara, kai jiedu su Malu atsikėlė čia gyventi. Dabar čia netvarka; sodininko darbus dirbdavo Sara.

Šuo mėgino nagais draskyti duris ir inkštė.

— Nori išgerti? — paklausė Malas ir nedelsdamas pridūrė: — Arbatos ar... — ir nutilo.

— Ačiū... ne.

Sarai mirus, jie lyg ir buvo sudarę paliaubas. Kartais drauge vakarieniaudavo Šv. Stepono žaliojo parko klube, kurio na-

riu Malas tapo pasitraukus tėvui, o kartą buvo nuvykę į žirgų lenktynes Leopardstaune, tačiau išvyka buvo nesėkminga — Kvirkas prarado dvidešimt svarų ir pyko ant Malo, kuris, menkai išmanydamas apie žirgus, lažindamasis apsiribojo keliais šilingais, bet galiausiai pelnė penkis svarus.

Dabar Malas sunerimęs svarstė, koks galėtų būti Kvirko vizito tikslas. Nekviestas Kvirkas neidavo į šiuos namus, o Malas retai kada jį kviesdavo. Šis mintyse atsiduso; jis vylėsi, kad Kvirkas nepradės vėl kamantinėti apie finansinius reikalus — Malas buvo Šventosios Šeimos ligoninės akušerijos skyriaus vadovas ir Administracijos tarybos pirmininkas, — bet staiga Kvirkas apstulbino Malą klausimu, ar jis nenorėtų išeiti pasivaikščioti. Malui Kvirkas nebuvo panašus į žmogų, kuriam patinka vaikštinėti. Bet jis atsakė „taip" — jis vis tiek rengęsis vesti šunį vakariniam pasivaikščiojimui, todėl dabar tik nueis pasikeisti šlepečių į batus.

Likus vienam spengiančioje sutemų apgaubto sodo tyloje, Kvirką apėmė šiurpi nuojauta, kad sodo augalai — rožės, didžiagalviai bijūnai ir vešliomis sruogomis apkritęs medis — tyliai, ramiai, skeptiškai jį apkalba. Mintyse jis išvydo tame sode Sarą, užsidėjusią šiaudinę skrybėlę plačiais kraštais, seginčią tvido sijoną, užsitempusią sodininko pirštines, einančią žole link jo, besišypsančią, pakeliančią ranką nusibraukti nuo kaktos plaukų sruogą.

Ant stalo gulėjo atverstas tos dienos laikraštis — ten, kur Malas jį buvo numetęs; iš sodo sklindančioje vakaro šviesoje, tarsi apsiblausęs baltas metalas, nykiai švytėjo laikraštinis popierius. Kvirkas vėl pamatė antraštę:

RASTAS MERGINOS KŪNAS

Grįžo girgždančiais raštuotos odos batais apsiavęs ir suglamžytą pilką drobinį švarką apsivilkęs Malas. Dabar jis jau nesirengė taip, kaip anksčiau — dėmesio drabužiams nebeliko; jis apsileido, kaip ir sodas. Jis ir fiziškai nubluko — veido bruožai tapo neryškūs, tarsi vienodu plonu sluoksneliu kažkas būtų užsijojęs dulkių. Plaukai visai išsausėję — rodėsi, jog net sulūžinėję, — ir prie smilkinių pastebimai pražilę. Tik akinių vieliniais rėmeliais lęšiai buvo skaidrūs ir blizgantys, kaip visada, nors už jų slypinčios akys atrodė blausios, tarsi nusidėvėjusios ir išvargintos nuolatinio įtempto žiūrėjimo pro tuos negailestingai švytinčius apskritus stikliukus.

— Na, — pratarė Malas, — einam?

Jie žingsniavo palei kanalą vakaro tyloje. Žmonių nebuvo daug, automobilių — dar mažiau. Jie nuėjo iki Lisono gatvės, o paskui patraukė Habando tiltu. Kadaise, labai seniai, vieną ūkanotą rudens sekmadienio rytą Kvirkas čia vaikštinėjo su Sara Grifin. Jis svarstė, ar dabar nevertėtų apie tą pasivaikščiojimą papasakoti Malui, papasakoti apie tai, kas buvo pasakyta, apie tai, kaip Sara jo meldė Malui padėti — „Kvirkai, jis — geras žmogus“, — ir apie tai, kaip Kvirkas klaidingai suprato, ko ji prašo, ko ji tada negalėjo prisiversti jam iškloti tiesiai šviesiai.

Malas tyliai niūniavo nesugaudydamas melodijos; tai dar vienas jo įprotis, išsiugdytas po Saros mirties.

— Kaip tvarkaisi? — paklausė Kvirkas.

— Kur?

— Namuose, vienas pats... kaip gyveni?

— Ai, gerai, juk pats žinai. Mane prižiūri Magė.

— Norėjau paklausti, kaip jautiesi pats vienas?

Malas susimąstė.

— Na, kartais būna geriau, kartais — blogiau. Naktys

sunkios, bet dienas prastumiu. Ir dar turiu Brendį, — Kvirkas dėbtelėjo į Malą, ir šis blausiai nusišypsojęs parodė į šunį. — Kalbu apie jį.

— Aa. Toks šuns vardas, taip?

Kvirkas pažvelgė į keturkojį, minkštoje pilkšvoje prieblandoje tipenantį tai šen, tai ten, lyg prisukamas žaisliukas žirgliojantį keistomis, tarsi pastirusiomis kojelėmis, piktai uostinėjantį žolę. Šunėkas buvo žemas, šiurkščiaplaukis, šlapio maišo spalvos. Šunį Malui parūpino Febė; vos prieš dvejus metus ji manė, kad šis žmogus — jos tėvas; šuo jam turėjo atstoti draugą. Tačiau aiškiai matėsi, kad šuo ir jo šeimininkas vienas kito nemėgsta — šuo vos pakenčia žmogų, o žmogus atrodo visai bejėgis prieš nepalenkiamą šunišką atkaklumą. Keista, bet tapęs šuns šeimininku Malas atrodė dar labiau pasenęs, prislėgtas rūpesčių, dar piktesnis ir liūdnesnis. Tarsi perskaitęs Kvirko mintis jis pratarė gindamasis:

— Jis — mano draugija. Sakykim.

Staiga Kvirkas labai panoro išgerti — labai greitai išmesti vieną vienintelę svilinančią pragaištingą burnelę. Tik kad, aišku, ji nebūtų viena vienintelė. Ar kada nors, senais laikais, tokių vienintelių būdavo? Jis pajuto kylantį pyktį — unkščiantį, bejėgį, draskantį metusiojo gerti įniršį.

Tarp lengvai šnarančių, palei pakrantės taką išsirikiavusių medžių lapų švietė gatvės žibintai, skleisdami aštrius baltus spindulius, dar labiau tirštinančius nugulusią tamsą. Abu vyrai sustojo ir prisėdo ant juodai dažyto geležinio suolelio. Ant tako, po jų kojomis, virpėjo lapų šešėliai. Nepatenkintas šuo neramiai lakstė pirmyn atgal. Kvirkas prisidegė cigaretę; žiebtuvėlio liepsna atrodė lyg raudonas gaublys, akimirką apsaugotas globojančių jo delnų.

— Šįryt man paskambino toks vyrukas, — pratarė jis. — Vyrukas iš koledžo laikų. Bilis Hantas... tu jį prisimeni? Stambus, raudonplaukis. Žaidė futbolą, o gal žolės riedulį, nebeprisimenu. Po pirmo medicinos studijų kurso metė mokslus. — Į šunį žiūrintis Malas nieko neatsakė; įdomu, ar jis išvis klausosi? — Jo žmona nuskendo. Nušoko nuo molo Sandikove. Vakar ją rado išmestą ant Dolkio salos uolų. Jauna, pradėjusi trečią dešimtį.

Jis nutilo, užsitraukė dūmo ir tęsė toliau:

— Bilis prašė manęs garantuoti, kad nebus daromas skrodimas. Sakė, negalįs pagalvoti apie jos pjaustymą.

Kvirkas nutilo ir pašnairavo į pailgą, kampuotą šalia sėdinčio Malo profilį, švytinčio žibinto išrėžtą iš tamsos. Kanalas atsidavė stovinčiu vandeniu ir pūvančia augmenija. Pribėgęs šuo atsirėmė priekinėmis letenomis į suolą, dantimis įsikibo į pavadėlį ir pamėgino jį ištraukti Malui iš rankų. Nuvargusio žmogaus mostu Malas nustūmė šunėką neslėpdamas antipatijos.

— Kuo, sakei, jis vardu? — paklausė.

— Hantas. Bilis Hantas.

Malas papurtė galvą.

— Ne, aš jo neprisimenu. Kas jo žmonai nutiko... na, norėjau paklausti, kodėl ji taip padarė?

— Į šį klausimą ir reikėtų atsakyti.

— Oo?

Kvirkas nieko nepasakė, ir dabar Malui atėjo eilė į jį pažvelgti.

— Ar čia tas atvejis — kaip ten sako policijoj? — kai susiklosto „įtartinos aplinkybės“?

Kvirkas ir dabar nieko neatsakė, bet po minutėlės pratarė:

— Ji buvo vardu Deirdrė; Deirdrė Hant. Save ji vadino Laura Svon. Labai išmoninga.

— Ar ji buvo aktorė?

— Ne... kosmetologė; manau, apie save ji būtų pasakiusi būtent taip. — Jis numetė ant tako nuorūką ir sumindė užkulniu.

Šuo vėl tampė pavadėlį inkšdamas.

— Geriau jau eikim, — pasakė Malas ir atsistojo.

Jis prisegė pavadį prie šuns antkaklio, ir praėję pro užtvaros tarpą jie atsidūrė Herberto aikštėje, o paskui pasuko į tą pusę, iš kurios ir buvo atėję. Kitoje gatvės pusėje, švytinčioje tamsoje, dunksojo aukštų namų nutūptas pylimas. Žmonės stato kampuotai, mąstė Kvirkas, o gamta — apvaliai.

— Laura Svon, — pakartojo Malas. — Lyg ir kažkur girdėta, tik nesuprantu, kodėl taip.

— Ji turėjo savo salonėlį Onos gatvėje, virš parduotuvės. Rodos, jai sekėsi. Pas ją lankydavosi turtingos ponios iš Foksroko — ateidavo nusiskusti kojų, pasidažyti ūsiukų, visa kita. Dirbtinis įdegis, raukšles lyginantys kremai... Jos vyras Bilis važinėja reklamuodamas vienos farmacininkų firmos gaminius; turbūt jis jai tiekdavo reikalingas priemones už savikainą arba visai veltui. Pamanytum, nekaltučiai žmonės.

— Bet?

Į kišenes sukišęs rankas Kvirkas gūžtelėjo apvaliais, boulingo kamuolius primenančiais pečiais. Malas atkreipė dėmesį į bepradedantį augti jo pilvuką; jiedu abu sensta. Ant akių užsmauktos juodos skrybėlės pridengtas Kvirko veidas buvo neįskaitomas.

— Kažkas negerai, — atsakė. — Kažkas įtartina.

— Tu įtari, kad jis galėjo ją nustumti?

— Ne. Nemanau, kad ją kas nors būtų nustūmęs. Bet ji ir nenuskendo.

Jie daugiau nepratarė nė žodžio, kol priėjo namą Ratgaro gatvėje. Vyriškiai sustojo prie vartų. Visuose languose buvo tamsu. Sumišę sodo kvapai akimirką pasirodė tarsi praeities kvėpsnis — praeities, kuri, tiesą sakant, jiems nepriklausė, bet kurioje tebegyveno jų jaunumė — seniai praėjusioje, bet kažkaip vis dar nepasenusioje dabartyje. Malas paleido šunį, ir šis pasileido taku, užbėgo akmeniniais laiptais ir pradėjo įnirtingai braižyti lauko duris; akyse liejosi priekinių letenų brėžiami puslankiai, ir Kvirkas pagalvojo apie voverę rate. Abu vyrai apdulkėjusiu žvyru lėtai nusekė paskui šunį, gurgždėdami užkulniais. Jie jau pasivaikščiojo, bet dabar nesumetė, kaip šį susitikimą baigti.

— Kaip mano tėvas? — paklausė Malas. — Buvai šiandien jo aplankyti?

— Kaip visada. Jis nemoka numirti. Gyva valia. Turėtum žavėtis.

— O tu?

— Ką?

— Žaviesi?

Jie priėjo prie granito laiptelių ir vėl sustojo. Virš sodo, žibinto link, nuplasnojo šikšnosparnis; Kvirkas tarėsi girdįs laikrodžio tiksėjimą primenantį skubų mažyčių jo sparnelių plakimą.

— Jis manęs nekenčia, — pasakė. — Iš akių suprantu; kaip jis dėbso.

— Mėginai jį sužlugdyti, — ramiai pratarė Malas.

— Jis pats save sužlugdė.

Į šiuos žodžius Malas nieko neatsakė. Šuo tebebraižė duris.

— Jau tas žvėris, — atsiduso Malas. — Būdamas viduje inkščia, kad išleisčiau, o kai išeina į lauką, negali sulaukti, kada grįš namo.

Jie tebestovėjo; rūškanas Malas žiūrėjo į šunį, o Kvirkas dairėsi nepagaunamojo šikšnosparnio. Malas paklausė:

— O ta moteris, toji Deirdrė Hant... ar tu vėl nori įpulti į bėdą, Kvirkai?

Kvirkas gailiai atsiduso ir bato nosimi patraukė per žvyrą.

— Nenustebčiau, jei galiausiai viskas taip ir baigtųsi, — atsakė. — Kalbu apie bėdą.

4

Šiomis naktimis — neįtikimai trumpomis atkarpomis tarp vakaro žarų ir rytmečio aušros — jam rodėsi neįmanoma užmigti. Ketvirtą valandą šviesa jau kaišiojo klastingus pirštus pro miegamojo užuolaidų plyšius. Jis mėgino dėvėti akių raištį, bet juoda tamsa trikdė, o elastinės, raištį prilaikančios kilpelės prie smilkinių palikdavo nemalonias „V" raidės žymes, kurios neišnykdavo valandų valandas. Taigi jis taip ir gulėdavo, kaip nevilties apimtas ant nugaros apvirtęs vabalas, stengdamasis negalvoti apie tai, apie ką nenorėdavo galvoti, kol galiausiai kambarį nuberdavo švytinčios aušros dulkės. Šįryt, kaip ir visais kitais rytais pastaruoju metu, mėgino įminti Bilio Hanto ir jaunos jo žmonos mirties mįslę, nors būtent apie tai ir nebuvo nusiteikęs mąstyti.

Jeigu būtų išmintingas, nekištų nosies į Bilio Hanto reikalus ir jo bėdas. Jau iš pradžių nereikėjo kištis. Pirmoji klaida — apsisprendimas atsiliepti į jo skambutį, o antroji — sutikimas su juo pasimatyti. Gal jautė Biliui užuojautą, gal užvaldė per didelė empatija, nes jiedu abu neteko jaunų žmonų? Tačiau Kvirkui taip neatrodė. Delija mirė seniai; beje, ar po jos mirties jis nepajuto nuo visų slepiamo gėdingo palengvėjimo? Nors Delija — vienintelė moteris, kurią Kvirkas buvo vedęs, ne Delijos jam reikėjo, o jos sesers Saros, kurią jis prarado dėl ne-

apdairumo; ir dar kam ją atidavė — Malachiui Grifinui... Vis dėlto Bilio Hanto istorija, jo sielvartas ir prakaitu permirkęs vienišumas Kvirką keistai dilgė ir tebedilgo iki šiol. „Kažkas įtartina", — sakė jis Malui pats suprasdamas, jog tikrai sugavo kažkokį dvelksmą iš pačių gelmių. Tas dvelksmas — visai kas kita, nei iš mirusios jaunos moters išpurtusių vidurių pasklidęs tvaikas; anas rodėsi daug silpnesnis ir gaižesnis nei šis.

Jis nežinojo, ką toliau daryti, net ir tikėdamasis, kad tasai „toliau" apskritai bus, o jei ir bus, ar jam tikrai reikėtų ko nors imtis. Jis galėtų dar kartą pasikalbėti su Biliu Hantu, daugiau pasiaiškinti, ką jis žino apie savo žmonos mirtį, o gal — dar svarbiau, — ko nežino. Bet ko jis paklaustų? Kaip formuluotų klausimus? *Bili, kas jai į ranką suvarė adatą? Kas ją pripumpavo narkotikų, ar kartais ne tu?* Jis netikėjo, kad Bilis — žudikas. Jis per daug nelaimingas, per daug nesusivokiantis. Žudikai tikrai kitokio prigimimo nei vargšelis kerėpla, strazdanotas sielvarto prislėgtas Bilis Hantas.

Begulint Kvirkui pradėjo skaudėti kelį — kairįjį, kurio girnelę jam sutraiškė du užpuolikai prieš porą metų, vieną šlapią naktį, jį užgriuvę Kalvos gatvėje ir nuridenę apleisto namo pusrūsio laiptais. Štai kas nutinka, mąstė Kvirkas, kai kaišioji nosį ten, kur verčiau to nedaryti.

Jis pasivertė ant šono, padėjo skruostą ant karštos pagalvės, pakišo po juo ranką ir įsižiūrėjo į sunkias, grindis siekiančias užuolaidas, kybančias virš jo prieblandoje lyg masyvus rievėto tamsaus akmens luitas. Ką jis turėtų daryti? Vandenys, kur paniro Deirdrės Hant kūnas, buvo gilūs ir drumsti. Skrodimas, prieš dvejus metus jo atliktas tai kitai jaunai moteriai, pakėlė bangą purvo ir nešvarumų, ir po tas drumzles jis tebebraido iki šiol. Ar tik dabar vėl negresia pavojus pasimurkdyti bjaurasty-

je? Nieko nedaryk, kuždėjo jam sveikas protas, lik sausumoje. Bet žinojo, kad stačia galva ners į gelmes. Jame kažkas ilgėjosi gelmių tamsos.

To paties ryto pusę devintos jis jau buvo policijos skyriuje Pirso gatvėje ir klausė, ar galėtų pamatyti detektyvą inspektorių Haketą. Jau dabar buvo karšta, lauke, padūmavusiame melsvų benzino garų pritvinkusiame ore, nuo pro šalį riedančių automobilių stogų švysčiojo saulės spindulių atspindžiai, tarsi kažkas mosuotų švytinčiais kardais. Viduje visa fojė buvo nugulta tamsiai rudų šešėlių ir sklidina sklandančių dulkių; čia tvyrojo pieštukų drožlių ir saulėje kaisti paliktų dokumentų kvapas, Kvirkui priminęs mokyklos laikus Kariklyje. Uniformomis ir civilių drabužiais vilkintys policininkai tai ateidavo, tai išeidavo — jie atrodė niekur neskubantys, akyli, atsargūs. Vienas kitas nužvelgdavo jį aštriu žvilgsniu, bylojančiu, jog tie žmonės žino, kas jis toks; jis suprato, kad jie svarsto, ką jis čia veikia, jis, Kvirkas, patologas asas iš Šventosios Šeimos ligoninės, kodėl šituose priplėkusiuose koridoriuose jis dremžia savo puikius odinius pusbačius; beje, dabar jis ir pats apie tai mąstė.

Haketas nusileido su juo pasisveikinti. Jis vilkėjo marškiniais trumpomis rankovėmis ir segėjo plačias petnešas; Kvirkas prisiminė ir plačias mėlynas kelnes, kurių sėdynė ir keliai blizgėte blizgėjo; šios kelnės turbūt yra vienintelio jo turimo kostiumo dalis. Didelis, kampuotas Haketo veidas su burnos ir budrių akių plyšiais irgi blizgėjo, ypač skruostai ir smakras. Briliantinu sutepti juodi plaukai buvo tvarkingai nubraukti nuo kaktos ir styrojo kaip kokio plėšrūno skiauterė. Kvirkas suabejojo, ar kada nors buvo matęs Haketą be skrybėlės. Jiedu su Haketu pastarąjį kartą kalbėjosi prieš dvejus metus, ir Kvir-

kas net šiek tiek nustebo supratęs, kaip džiaugiasi matydamas šitą gudrų seną klastūną kvadratine galva, karpio žabtais, nublizgusiu saržos kostiumu ir taip toliau.

— Ponas Kvirkas! — maloniai pratarė detektyvas, bet ir toliau laikė nykščius užkištus už petnešų, neištiesė paspausti rankos. — Nejau tas pats?

— Inspektoriau...

— Kas tave čia atnešė tokį ryto metą?

— Prisiminiau, kad esi ankstyvas paukštis.

— Oo, aš — kaip visada, keliuosi su vyturiais.

Prie stalo sėdintis kvailos išraiškos budintis pareigūnas stebėjo juos su neslepiamu smalsumu.

— Eime į viršų, — kalbėjo Haketas. — Eime į mano kabinetą, papasakosi visas naujienas, — jis pakėlė medinės pertvaros viršų įleisdamas Kvirką ir koja pastumdamas už nugaros matinio stiklo duris, vedančias į laiptinę. Laiptinės sienos buvo išdažytos pilkšvai žalia spalva, o prie rudai nulakuotų laiptų turėklų lipo rankos. Visuose valdiškuose pastatuose našlaitį Kvirką krėsdavo drebulys.

Kiek siekė Kvirko atmintis, inspektoriaus kabinetas buvo pleišto pavidalo, užgriozdintas, su apsiblaususiu langu siaurajame kambario gale; ten stovėjo didelis Haketo darbo stalas — tvirtas, kampuotas, lyg mėsininko trinka. Kabinete buvo tiek mažai vietos, jog, atrodė, įėjus jautiškų pečių didžiagalviam šviesiaplaukiam Kvirkui, sienos turėtų išsipūsti.

— Sėskis, sėskis, pone Kvirkai, — juokdamasis pasakė inspektorius. — Tu mane nervini taip stovėdamas kaip Vyras juodais drabužiais.

Troškus oras atsidavė prakaitu ir pelėsiais, sienos ir lubos buvo išmėtytos gelsvai rusvomis dėmėmis, likusiomis nuo per daugelį metų surūkytų „Woodbine“ cigarečių dūmų. Norėda-

mas atsisėsti už stalo, inspektorius turėjo sprauste spraustis. Suniurnėjęs jis atsisėdo ir pasiūlė Kvirkui pradarytą „Players" pakelį; cigaretės buvo sudėliotos kaip miniatiūrinių vargonų vamzdeliai.

— Užsirūkyk.

Pro suodžiais ir voratinkliais apėjusį langą inspektoriui už nugaros Kvirkas matė vasaros saulėje leipėjančius susigrūdusius stogus ir kaminus.

— Kaip tu apskritai gyveni? — klausinėjo policininkas. — Kelis svarus priaugai?

— Aš nebegeriu.

— Ar gali būti? — Inspektorius atkišo lūpas ir tyliai sušvilpė. — Na, — kalbėjo, — girtuoklystė neleidžia pilnėti, tai jau tikrai.

Kvirkas išsiėmė iš kišenės sidabrinį automatinį pieštuką ir ėmė jį vartyti tarp pirštų. Haketas atsilošė dejuojančioje kėdėje, išpūsdamas į lubas dūmų srovę, šnairomis stebėdamas Kvirką smagiai mirksėdamas, nors mažos tamsiai rudos jo akys, kaip visada, vėrė kiaurai. Paskutinį kartą jiedu buvo susitikę prieš dvejus metus, tą rytą, kai Kvirkas atėjo į jo kabinetą turėdamas nešvarių teisėjo paslapčių įrodymų ir kitų prasikaltusiųjų pavardžių sąrašą. Jau vėliau, kalbėdamas telefonu, Haketas pasakė: „Jie jau pasiruošė gintis, pone Kvirkai, sustatė savo vežimus ratu, o mus, du nelaimėlius indėnus, gali apšaudyti visomis įmanomomis strėlėmis." Jiedu abu žinojo, kad šiandien niekas apie tai neužsimins; negi dar liko kas nepasakyta? Visa tai — jau istorija, baigta ir nutolusi, ir visi negyvėliai jau palaidoti... na, svarstė Kvirkas, beveik visi.

— Puiki diena, — pratarė Haketas. — Kai praėjusią savaitę taip lijo, ėmiau abejoti, ar šiais metais išvis sulauksime vasaros. — Jo akys dar labiau sužibo. — Turbūt važiuosi prie

jūros — juk esi pats sau ponas. Arba stebėsi lenktynes; išmanai apie arkliukus, kiek prisimenu, o gal aš ką nors painioju?

— Painioji, — niauriai atsakė Kvirkas, prisiminęs tą siaubingą dieną su Malu Leopardstaune.

Minutėlę jie rūkė tylėdami, ir galiausiai inspektorius maloniai pasiteiravo:

— Sakyk, pone Kvirkai, ar užsukai manęs aplankyti, ar turi kokį nors reikalą?

Prie stalo persikreipęs sėdintis Kvirkas, užsimetęs koją ant kojos, apžiūrinėjo dulkėtą juodo bato nosį. Jis atsikrenkštė.

— Norėjau paprašyti... — Jis kiek palaukė. — Norėjau paprašyti patarimo.

Bičiuliška smalsumą išduodanti Haketo veido išraiška nepasikeitė.

— Oo?

Kvirkas ir vėl sudvejojo.

— Viena moteris...

Vešlūs juodi inspektoriaus antakiai klausiamai pakilo puse colio.

— Oo, — pakartojo jis be jokios intonacijos.

Kvirkas įsikišo pieštuką kišenėn, nerangiai palinko į priekį ir sumygo pusiau surūkytą cigaretę į perpildytą bakelito peleninę ant stalo kampo.

— Ji vardu, — pratarė, — Deirdrė Hant. Buvo.

Vis dar pakėlęs antakius inspektorius dabar pakėlė ir akis, akimirką apžiūrinėjo lubas, dėdamasis įtemptai mąstąs.

— Ar tai bus toji pati Deirdrė Hant, kurią anąkart ištraukėme iš vandens Dolkio saloje?

Ir tada, Kvirkui nespėjus nieko atsakyti, policininkas staiga pradėjo juoktis pažįstamu rūkaliaus juoku — iš pradžių tyliai, o paskui vis garsiau ir smagiau. Švokšdamas ir švilpčio-

damas jis įsispyrė į kėdės kojas, palinko pirmyn ir patenkintas tvojo delnu į stalą. Kvirkas laukė; galiausiai detektyvas vėl atsilošė sunkiai alsuodamas. Jis kone meiliai pažvelgė į Kvirką.

— Dieve, pone Kvirkai, — pratarė, — tu tikras jaunų mirusiųjų siaubas.

— Ji taip pat buvo žinoma, — jau šiurkščiau pratarė Kvirkas, — Lauros Svon vardu.

Šie žodžiai sukėlė naują švokščiančią smagaus juoko bangą.

— Vaje, ar tikrai?

— Onos gatvėje ji turėjo grožio saloną.

— Teisybė. Per praėjusias Kalėdas ten lankėsi mano ponia.

Nustėręs Kvirkas tylėjo. Jam niekada nebuvo šovę į galvą, kad galėtų būti dar ir ponia Haket. Jis pamėgino ją įsivaizduoti — didelę, kampuotą, kaip ir jos vyras, strazdanotomis rankomis, mėsingomis kulkšnimis ir biustu kaip laivapriekio puošmenos. Ne pati patraukliausia klientė Lauros Svon gražinimo talentams atsiskleisti, tai jau tikrai. Ir jei Haketas turi žmoną — o, dangau! — gal jis turi ir vaikų — būrį mažų Haketukų su miniatiūrinėmis skrybėlėmis, mėlynais kostiumėliais ir plačiomis petnešomis kaip tėčio?

Atsigavęs po linksmybių, nusišluostęs akis, inspektorius pasirausė tarp netvarkingai ant stalo paskleistų popierių, paėmė vieną lapą ir jau visai nurimęs įniko skaityti.

— Rodos, baisiai daug žinai apie tą nelaimingą moterį, — pasakė. — Kaip čia taip?

— Pažįstu jos vyrą... pažinojau. Kartu mokėmės koledže. Na, jis ten mokėsi tada, kai mokiausi aš, tik kitame kurse. Jis už mane jaunesnis.

— Jis — gydytojas?

— Ne. Metė mediciną.

— Aišku. — Haketas tebestudijavo dokumentą, laikydamas jį prisikišęs prie akių ir žvairuodamas, dėdamasis susikaupęs skaitąs, kas ten parašyta. Pro lapo viršų jis dirstelėjo į Kvirką. — Atsiprašau, — pasakė, — pamiršk mano paistalus, — jis numetė lapą ant kitų panašių dokumentų krūvos ir vėl atsilošė kėdėje. Nuleidęs žvilgsnį Kvirkas pamatė, jog tasai dokumentas — tik paprastas budėjimų grafikas. — Na, pone Kvirkai, ar tikiesi iš manęs ką nors sužinoti apie velionę ponią Hant... ar *pats* turi ką nors *man* papasakoti?

Kvirkas pažvelgė jam per petį pro langą, į dūmotą kraštovaizdį lauke. Neįprastai kaitriai šviečiant saulei, stogų viršūnės ir dūmų nujuodinti kaminai rodėsi plokšti ir netikri, lyg nupieštas horizontas miuzikle.

— Aš jai atlikau skrodimą.

— To ir reikėtų tikėtis. Na?

— Ir visai netikėtai man paskambino jos vyras.

— Kokiu klausimu?

— Norėdamas paprašyti, kad skrodimo nebūtų.

— Kodėl taip?

— Jis sakė, nepakeltų minties apie tai, kad jos kūnas būtų pjaustomas.

— Keista prašyti tokio dalyko, tiesa?

— Taip būna, kai žmones graužia sąžinė žuvus jiems brangiems artimiesiems. Man sakė, jog tokia graužatimi pakeičiamas sielvartas ar kaltės jausmas.

— Kaltės jausmas? — pakartojo inspektorius.

Kvirkas pažvelgė jam į akis.

— Tas, kuris lieka gyvas, visada tam tikra prasme jaučiasi kaltas.

— Tau taip sakė.

— Taip, man taip sakė.

Plokščias, kampuotas Haketo veidas buvo lyg medinis, panašus į primityvią kaukę.

— Na, turbūt tu teisus, — pasakė. Jis sugrūdo į peleninę nuorūką; cigaretės galiukas tebesmilko siųsdamas viršun vingrią, virpančią dūmų srovelę. — Ir ką tu jam pasakei, tam gedinčiam našliui?

— Pasakiau, jog žiūrėsiu, ką galėsiu padaryti.

— Bet tu nepaklusai, atlikai skrodimą?

— Kaip ir sakiau. Žinoma.

— Oo, žinoma, — ramiai sumurmėjo detektyvas. — Ir ką atradai?

— Nieko, — atsakė Kvirkas. — Ji nuskendo.

Inspektorius jį stebėjo iš padilbų, todėl žvilgsnis atrodė nepajudinamai ramus.

— Nuskendo, — pakartojo.

— Taip, — pasakė Kvirkas. — Pamaniau, — jam teko dar kartą atsikrenkšti, — pamaniau, gal galėtum persimesti keliais žodeliais su koroneriu, teismo tardytoju. — Jis išsitraukė portsigarą ir pasiūlė inspektoriui ištiesęs per stalą ranką.

— Su koroneriu? — pakartojo Haketas ramiu, nekaltos nuostabos paspalvintu balsu. — Kodėl nori, kad pasikalbėčiau su koroneriu?

Kvirkas nieko neatsakė. Detektyvas paėmė cigaretę ir pasilenkė prie Kvirko žiebtuvėlio liepsnelės. Dabar jo žvilgsnis buvo bereikšmis, tarsi staiga jis būtų pamiršęs, apie ką jiedu kalbėjosi. Kvirkui šis žvilgsnis buvo pažįstamas.

— O ar tu, pone Kvirkai, — inspektorius vėl atsilošė ir patogiai įsitaisė išleisdamas pro šnerves dvi tūtas dūmų, — nenorėtum pats su juo pasikalbėti?

— Na, tokiu atveju kaip šis...

Inspektorius stvėrėsi už žodžio.

— Kokiu atveju?

— Turiu omenyje savižudybę.

— Tai ir buvo savižudybė, taip?

— Taip. Aš, aišku, to nesakyčiau. Na, turiu galvoje koronerį.

— Bet jis vis tiek žinos.

— Galbūt. Bet niekam neprasitars...

— ... jeigu tik kas nors persimes su juo keliais žodeliais.

Kvirkas nudelbė akis.

— Faktas, kad jis pas mane atėjo, — pratarė, — na, jos vyras, Bilis Hantas... Dabar jaučiuosi už jį atsakingas.

— Saugai jo jausmus.

— Taip. Panašiai.

— *Panašiai*?

— Gal taip ir nepasakyčiau.

Abu nutilo. Detektyvas stebėjo Kvirką su vaikišku smalsumu, išpūtęs blizgančias akis, labai įdėmiai.

— Bet tai *tikrai* savižudybė, kaip ir sakei? — paklausė, tarsi norėdamas nuvyti vos rusenančią ir visai nereikšmingą abejonę.

— Manau, taip.

— Turėtum žinoti... na, juk atlikai skrodimą.

Kvirkas vengė jo akių. Po minutėlės pasakė:

— Anoks čia ir prašymas. Dauguma savižudybių yra nuslepiamos, ir šitai tu žinai taip pat gerai, kaip ir aš.

— Bet vis tiek, pone Kvirkai, esu tikras, kad vyrams nėra įprasta ateiti pas patologą su prašymu nedaryti skrodimo. Ar tikėtina, kad ponas — kokia jo pavardė? Svanas? Ne, Hantas, — kad jis galėtų nerimauti dėl to, ką pats sužinotum, jei vis dėlto skrostum jo ponią?

Ir vėl Kvirkas nieko neatsakė, o Haketo žvilgsnis vėl apsiblausė. Jis patraukė nuo stalo kėdę taip, kad kėdės atlošas atsitrenkė į palangę, užsikrovė juodais batais, pakaltais plačiagalviais vinukais, apautas kojas ant pūpsančios popierių krūvos, sunėrė trumpus, storus pirštus ir pasidėjo rankas ant pilvo. Kvirkas jau ne pirmą kartą atkreipė dėmesį į stambias, bukapirštes jo rankas, kaimiečio rankas, sukurtas darbuotis kastuvu — kasti ir kasti kuo giliau nesustojant; jis prisiminė liūdintį, sutrikusį, „Bewley's" kavinėje prie stalo sėdintį Bilį Hantą, šaukšteliu kapstantį cukrinę.

— Atleisk, — pasakė Kvirkas imdamas portsigarą ir žiebtuvėlį, — aš tave gaišinu. Tu teisus; pats pasikalbėsiu su koroneriu.

— Arba palauksi apklausos ir truputį nekaltai pameluosi, — pasakė patenkintas inspektorius šypsodamasis.

Kvirkas atsistojo.

— Arba pameluosiu; taip.

— Kad neįžeistum savo bičiulio jausmų.

— Taip.

— Nes tu negali sau leisti padaryti to, ko jis tavęs prašė... tiksliau, negali leisti to, ko jis prašė tavęs *nedaryti*.

— Taip, — sausai pakartojo Kvirkas.

Inspektorius nužvelgė jį dabar jau, sakytum, be jokio susidomėjimo, kaip zoologijos sodo lankytojas, stovintis prie nelabai įdomaus eksponato, kuris kadaise, labai seniai, buvo aršus, absoliučiai bebaimis laukinis žvėris.

— Tai iki, pone Kvirkai, — pasakė jis. — Aš nesistosiu — žinosi, pro kur išeiti?

Prie Trejybės koledžo apdriskęs berniūkštis su per didele tvido kepure pardavinėjo *Independent*. Kvirkas nusipirko laikraštį ir žingsniuodamas permetė akimis puslapius. Jis ieškojo

žinutės apie tą darbininkę iš marškinių siuvyklos, nuskendusią Foilo upėje, bet šiandieną jokių naujienų apie ją nebuvo.

Iš Pirso gatvės jis nuėjo į savąjį požeminį kabinetą ligoninėje ir penkias minutes sėdėjo prie darbo stalo barbendamas į bloknotą pirštais. Galiausiai pakėlė telefono ragelį. Bilis Hantas atsiliepė jau po pirmo signalo.

— Sveikas, Bili, — pratarė Kvirkas. — Viską sutvarkiau, tau nėra ko nerimauti. Skrodimo nebus.

Bilis kalbėjo neaiškiai, prikimusiu balsu, lyg būtų verkęs; gal taip ir buvo. Jis padėkojo Kvirkui ir pasakė liekantis jam skolingas; gal kurią dieną Kvirkas leisiąs jam nupirkti išgerti.

— Aš negeriu, Bili, — pasakė Kvirkas, o Bilis nesiklausydamas atsakė:

— Gerai gerai, — ir baigė pokalbį.

Kvirkas padėjo ragelį ir minutėlę sėdėjo sulaikęs kvapą, o paskui giliai atsiduso nusikamavęs. Jis užsimerkė, smiliumi ir nykščiu sugnybo nosies kuprelę. Koks skirtumas, kas nutiko tą naktį, kai mirė Deirdrė Hant? Na ir kas, jei Bilis grįžo namo, rado žmoną mirusią nuo per didelės dozės narkotikų, nuvilko nuogą jos kūną į Sandikovo uostą ir numetė į juodus vandenis? Ar ne vis tiek? Tada ji jau buvo mirusi, o Kvirkas tikrai labai gerai žinojo, kad lavonas ir yra tik lavonas.

Vis dėlto ne vis tiek; šitai buvo aišku ir Kvirkui.

5

Antradieniais, po vizito pas vienuolyne slaugomą senelį, Kvirkas buvo įpratęs pavaišinti dukrą pietumis „Russell“ viešbučio restorane prie Šv. Stepono Žaliojo parko. Febė sako, kad jai ten patinka; restoranas apspuręs, bet kartu, kaip ji pasakė paniekinamai juokdamasi tyliu, nuožmiu juoku, pakankamai ištaigingas. Maistas čia geras, nors vargu ar Febė atkreipė į tai dėmesį, o vynas — dar geresnis; kartą per savaitę Kvirkas pasinaudodavo šia proga ir leisdavo sau trumpam patyliukais iššokti iš traukinio, į kurį kitą dieną vėl ramiai įsiropšdavo. Keista, nes kitais atvejais jis būdavo įsitikinęs, kad net ir vienas gurkšnelis grąžins jį į senąjį kelią pragaištin arba mažų mažiausiai sugadins kepenis. Kažkodėl dukters buvimas šalia jį saugojo, rodėsi lyg stebuklinga užkarda, sergstinti nuo pražūtingo perviršio. Šįvakar jie gėrė rūdžių spalvos vyną, kurio Kvirkas pirmąkart paragavo prieš keletą metų, savaitgaliui nuvykęs į Bordo, su moterimi, kurios burnos skonį, jam regėjos, jis ir dabar sugavo vynuogių sodrumo gelmėse; taip Kvirkas ir prisimindavo savo moteris — jų skonį, jų kvapą, karštą jų odą po delnu, nors vardai ir net tų moterų veidai būdavo jau seniai išsitrynę iš atminties.

Febė vilkėjo siaurą juodą suknelę su balta nėrinių apykaklaite. Kvirkui jos liesumas kėlė nerimą, ir sulig kiekvienu

susitikimu Febė jam rodėsi vis liesesnė. Trumpai kirpti tamsūs jos plaukai buvo sudėti griežtomis, metalu žvilgančiomis bangomis — vienintelė jos duoklė madai. Febė mėgo žemakulnius batelius ir beveik visai nesidažydavo. Senelį priglobusioms vienuolėms Febė patiktų. Per pastaruosius dvejus metus ji išmoko būti šalta, šiurkšti ir ironiška; jai dvidešimt treji, bet galėjo būti ir keturiasdešimt. Jos ironija ir skepticizmas Kvirką trikdė. Febė užaugo manydama, kad yra Malo ir Saros dukra, o ne Kvirko ir jo žmonos Delijos; visą gyvenimą jis leido jai taip manyti, kol prieš dvejus metus ištikusi krizė privertė jį atskleisti Febei tiesą. Jai gimus, o Delijai mirus, atrodė geriausia — arba paprasčiausia — atiduoti mažylę Sarai (viskuo pasirūpino teisėjas), nes Sara ir Malas negalėjo turėti savų vaikų, o Kvirkas nenorėjo tokiomis tragiškomis aplinkybėmis gimusio kūdikio. Tačiau dar didesnė bėda buvo ta, jog jis ir toliau Saros akivaizdoje dėjosi manąs, kad Delijos kūdikis mirė ir kad jis tiki, jog Febė — tikrai Saros dukra. O dabar Febė viską žino, Saros nebėra, Malas gyvena vienas, o Kvirkas varo savo vagą kaip varęs. Ir dar jis bijo savo dukters.

Restorane buvo užimti tik keli staleliai; du čia dirbantys padavėjai nejudėdami stovėjo iš abiejų durų į virtuvę pusių lyg kariatidės. Salė buvo blausiai apšviesta iš viršaus tarsi bokso ringas, tamsraudonės sienos slogiam orui suteikė slopų rausvą atspalvį.

— Aną vakarą buvau susitikęs su Malu, — pratarė Kvirkas.

Febė į jį nepažvelgė.

— Oo, tikrai? Ir kaipgi laikosi mano buvęs tėtis?

— Liūdnokai.

— Ar nori pasakyti, kad jam liūdna, ar kad jo aplinka slogi?

— Ir taip, ir taip. Tas šuo buvo klaida.

— Brendis? Maniau, kad jam tas vargšelis patinka — jis taip sakė.

— Nemanau, kad tavo... — Kvirkas nutilo; iš įpratimo jis ketino pasakyti „tavo tėvas“. — Kažkaip nemanau, kad Malas myli šunis.

Į savo ir Febės taures jis įpylė vyno per colį; vieno butelio turi užtekti visiems pietums; tokia taisyklė.

— Jam reikėtų dar kartą vesti, — pasakė Febė.

Kvirkas pažvelgė į ją. Jam atrodė, kad Malas dabar gyvena tokį gyvenimą, koks jam labiausiai ir tiko, tarsi jis būtų gimęs našlauti.

Kvirkas paklausė:

— O kaip tu?

— Kas „kaip“?

— Ar horizonte nesimato kokių nors romantiškų ketinimų?

Ji žvelgė į jį pakėlusi vieną antakį, be jokios šypsenos, perkreipusi blyškias lūpas.

— Ar tu dabar pajuokavai?

Jis nepramušė jos kietumo; kad ir kaip būtų, Febė — Delijos dukra ir sulig kiekviena diena vis labiau darosi panaši į motiną. Delija buvo atšiauriausia kada nors jo pažinota moteris; Delija buvo gyvas plienas. Šitai joje — rafinuotoje, besikankinančioje ir kankinančioje moteryje — Kvirkui patiko labiausiai.

— Ne, — atsakė jis. — Nejuokavau.

— Aš esu ištekėjusi už savo darbo, — pasakė Febė dėdamasi kalbanti rimtai, — nejau dar nesupratai?

Pamynusi visus savo gebėjimus, ji susirado darbą skrybėlių parduotuvėje Graftono gatvėje, bet Kvirkas neprieštaravo

žinodamas, jog ji tik sukąs dantis dar labiau išryškindama dailius skruostikaulius, kuriuos taip pat buvo paveldėjusi iš Delijos, ir dėsis jo neišgirdusi.

Dabar Febė padėjo peilį ir šakutę skersai lėkštės, — kepsnio ji beveik nepalietė, — išsiėmė grakštų auksinį portsigarą ir cilindro formos auksinį žiebtuvėlį, ne storesnį už pieštuką, kurio Kvirkas niekada nebuvo matęs. Jį nusmelkė sąžinės graužatis. Turbūt ji šiuos daiktelius pirko pati, nes kas gi dar būtų galėjęs nupirkti? Jis įsivaizdavo ją parduotuvėje, palinkusią prie stiklinių vitrinų, su piktdžiugiška užuojauta stebint pardavėjui: mergina pati sau perka dovanas... Jis pažvelgė į jos riešus, atsikišusius skruostikaulius, duobutę kakle — viskas atrodė tyčia suploninta, tarsi ji nuolat save šlifuotų ir tobulintų, kol galiausiai teliktų plonytis kelių juodų ir sidabrinių linijų kontūras.

— Šiandien man nutiko juokingas dalykas, — pratarė ji. — Na, tiesą sakant, nejuokingas, visai nejuokingas, bet keistas. Negaliu liautis apie tai galvojusi.

Imdama cigaretę ji suraukė kaktą; Kvirkas pamatė, jog ji teberūko „Passing Cloud“. Jis ir toliau šnairomis slapčia ją stebėjo. Kuo ilgiau žiūrėjo, tuo aiškiau matė ją seną, sėdinčią kokio nors apspurusio viešbučio restorane, tokiame kaip šis, vilkinčią juoda suknele, šaltą, nuvargusią, sudžiūvusią, nepagydomai vienišą. Ji prisidegė cigaretę, išpūtė plonytę dūmų sruogą ir pasirėmė alkūnėmis ant stalo, tarp pirštų vartydama žiebtuvėlį.

— Paskambinau vienai moteriai, dirbančiai netoli parduotuvės, ant kampo, kuri man buvo kai ką užsakiusi iš Amerikos — „Kiehl“ firmos rožių vandens, kurio čia negausi. Tos moters neradau, todėl paskambinau namų numeriu — ji man buvo davusi savo numerį ir pasakiusi, kad galiu skambinti bet

kuriuo metu, kai tik man ko nors prireiks. Laukiau siuntinuko, stebėjausi, kad nesulaukiu, ir svarsčiau, kas atsitiko. Atsiliepė jos vyras; na, man atrodo, kad ten buvo jos vyras. Jo balsas skambėjo labai keistai. Jis pasakė, kad pasikalbėti negaliu, nes ta moteris nepasiekiama. Jis taip ir pasakė: „Ji nepasiekiama." Tada padėjo ragelį. Pamaniau, gal jis girtas, ar ką. Bet man pasidarė smalsu, todėl paskambinau jos verslo partneriui, vyriškiui, kuris kartu su ja vadovauja salonui. Jo irgi nebuvo namuose, bet radau jo žmoną. Papasakojau jai, kad mėginau tą moterį surasti, kalbėjausi su jos vyru ar su kuo ten, pasakiau, jog jis labai keistai pareiškė, esą ji nepasiekiama. Tai išgirdusi moteris nusijuokė — nesakyčiau, kad linksmai nusijuokė, greičiau jau piktai suprunkštė, — ir atsakė: „Na, tai turbūt pirmas kartas per labai ilgą laiką, kai toji kalė nėra pasiekiama"; beje, iš to, kaip ji ištarė žodį „nepasiekiama", aš supratau, ką ji turėjo galvoje. Sutrikau, tikrai tau sakau. „Atsiprašau", pasakiau, „turbūt paskambinau netinkamu metu", ir mėginau baigti pokalbį. Bet ji turbūt laukė, kol kas nors paskambins, kad galėtų paburnoti apie „tą bjaurų išdaviką"; taip ji vadino savo vyrą. Ji ir toliau man varė keisčiausius dalykus. Man pasirodė, kad ją buvo apėmusi isterija — na, sakyčiau, nemenkas priepuolis. Ji sakė radusi daugybę šlykščių nuotraukų — net gerai nesupratau, ką ji turėjo omenyje — ir laiškų, tos moters siųstų jos vyrui; tie laiškai tikriausiai irgi buvo pakankamai nešvankūs. Ji sakė, jog akivaizdu, kad jos panosėje jie buvo užmezgę romaną, tas jos žiurkė ir toji moteris. Ji man varė ir varė nenutildama. Kartkartėmis ji lyg ir apsiverkdavo, bet tos ašaros buvo tik iš pykčio, ne iš ko kita. Taip, ji tikrai kalbėjo isteriškai. Bet, kita vertus, kas elgtųsi kitaip, tiek visko sužinojęs?

Febei kalbant Kvirkas pajuto viduje kažką skleidžiantis

ir vis labiau telkiantis, tarsi virpėtų ir zvimbtų lėtai tempiama lanko templė. Febė tebevartė tarp pirštų žiebtuvėlį.

— Toji moteris... — pradėjo Kvirkas, — ... kuo ji vardu?

Febė pažvelgė jam į akis.

— Kuri?

— Toji, kuri nepasiekiama.

Prieš Febei atsakant, Kvirkas jau žinojo, ką ji pasakys.

— Kažkokia Deirdrė, bet darbe ji save vadino Laura Svon. Kodėl klausi?

Jie išėjo iš viešbučio, perėjo gatvę prie Žaliojo parko ir nužingsniavo palei tvorelę Graftono gatvės link. Prieblanda vis tirštėjo, bet dangus virš galvos tebebuvo šviesus — vaiskus balkšvai mėlynas skliautas su žemai virš stogų blausiai žibančia vieniša žvaigžde.

— Ką veiki vakarais, — paklausė Febė, — kai nebegeri?

Jis nieko neatsakė. Bet, iš tiesų, kaip jis dabar leidžia laiką? Kvirkas baiminosi tapti naktibalda, vienu iš tų vienišių, vakarais matuojančių miesto gatves, slankiojančių pasieniais, stoviniuojančių parduotuvių tarpduriuose ar sėdinčių automobiliuose įjungtais varikliais, vienu iš tų neaiškių beveidžių žmonių, vis auginančių sunkiai suprantamas širdperšas, kurių veidai trumpam šmėsteli degtuko liepsnoje ar prietaisų skydelio šviesoje. Febė pasakė:

— Tau reikėtų užmegzti romaną.

Jie nuėjo į seną savo vietelę „Shelbourne“ viešbutyje, sėdėjo bare ir gėrė kavą. Kai Febė dar lankė mokyklą, jis ją čia atsivesdavo popietėmis, vaišindavo arbata su sumuštiniais, šokoladiniais eklerais ir sklindžiais su džemu ir grietinėle. Rodėsi,

tai buvo prieš šimtus metų — taip, visa tai *išties buvo* prieš šimtus metų. Šįvakar baras tuščias, jeigu neskaičiuotum mėlynais kostiumais apsirengusios politikų trijulės iš netoliese esančių vyriausybinių pastatų, susibūrusios kampe, prie tuščio židinio. Vakarėjant šviesa šioje didelėje salėje visada atrodydavo keistai — dviejų milžiniškų, klaikiai nejudrių šviestuvų skleidžiami pluoštai rodėsi rupiai šešėliuoti, o ne spindintys. Kvirkas savo ruožtu svarstė, kaip Febė leido *savo* vakarus. Ji gyveno viena trijų kambarių bute Harkoto gatvėje. Kvirkas gerai žinojo, kad vaikino ji neturi, bet ar turi draugų, ar turi su kuo susitikti, kur nors nueiti? Ar žmonės ją kur nors kviečia, ar ateina pas ją į svečius? Ji jam nieko nenori pasakoti apie savo gyvenimą.

Ji vėl rūkė tiesiai sėdėdama ant paauksuotos kėdutės, užsidėjusi koją ant kojos. Suknelės rankogaliai ir apykaklė buvo puošti nėriniais. Dėl tų nėrinių Febė atrodė kiek senoviškai — ji galėtų būti anų laikų guvernantė, apatiškai svarstė Kvirkas, arba turtingos ponios kompanionė, kuriai mokamas atlygis. Ji paklausė:

— Kodėl taip domiesi Laura Svon?

Kvirkas išlenkė antakį.

— Domiuosi?

— Mačiau, kaip atrodei, kai paminėjau jos vardą. Ar tu ją pažįsti?

— Ne. Ne, nepažįstu. Seniai šiek tiek pažinojau jos vyrą.

— Koks jis? Kalbant telefonu atrodė kiek pasimaišęs.

Kvirkas dvejojo.

— Jis patyrė netektį, — pasakė; paskui dar akimirką patylėjo. — Tiesą sakant, jo žmona mirė.

Febė spoksojo į jį taip ir neprinešusi prie lūpų cigaretės.

— Kas?

— Jo žmona. Deirdrė... Deirdrė Hant. Toji, kuri pasivadino Laura Svon.

Jos akyse kažkas sušmėžavo, kažkoks vaikiškas netikėjimas, gal net baimės blyksnis. Kurį laiką ji tylėjo, o paskui paklausė:

— Kaip? Na, kas jai nutiko?

— Vieną rytą, praėjusią savaitę, jie rado jos kūną Dolkio saloje, vandens išmestą ant uolų. Atleisk, bet ar tu ją gerai pažinojai? Ar ji buvo tavo draugė?

Dabar Febė sėdėjo suraukusi kaktą, įbedusi priešais save tuščią žvilgsnį.

— Atleisk, — pakartojo Kvirkas, ir ji staiga nusipurtė, o gal sudrebėjo.

— Aš ją pažinojau, — pratarė, — bet nepasakyčiau, kad labai gerai. Kartais, eidama pro šalį, ji sustodavo paplepėti, jos salone Onos gatvėje pirkdavau kosmetiką. Saloną ji vadina „Sidabrine gulbe“. — Febė kiek patylėjo. — Nuskendo. Vargšelė.

Paskui Febei šovė kažkokia mintis, ir ji greitai pažvelgė į Kvirką.

— Ar tai — savižudybė?

— Šitai nuspręs koroneris, — atsargiai atsakė Kvirkas.

Febė sugavo nuosaikią Kvirko intonaciją. Ji paklausė:

— Bet tu manai, kad ji nusižudė?

Kvirkas neatsakė, tik pakėlė vieną petį ir vėl nuleido. Febė neatlyžo:

— Ar matei kūną, ar atlikai skrodimą?

Jis linktelėjo.

— Ir ką supratai?

Kvirkas pažvelgė trijų kampe sėdinčių politikų pusėn jų nematydamas. Jis paklausė:

— Kokia ji buvo?

Febė susimąstė.

— Nežinau. Buvo tiesiog... eilinė. Graži, bet eilinė. Na, mano manymu, niekuo neišsiskyrė iš kitų. Labai rimta, beveik niekada nesišypsodavo. Bet visada mandagi, visada pasirengusi padėti. Man buvo susidaręs įspūdis, jog tarp jos ir to vyruko, su kuriuo ji vadovavo salonui, kažkas vyko.

— Kas jis?

— Leslis Vaitas. Manau, anglas. Aukštas, liesas, labai išblyškęs — sakyčiau, visai bespalvis — neįtikimai baltais sidabriškais plaukais. Pavardė jam tinka kuo puikiausiai — Vaitas*. Ir jis visada ryši sidabrinį kaklaraištį, — Febė suraukė nosį.

Klausdamas Kvirkas įdėmiai į ją žiūrėjo:

— Iš kur jį pažįsti?

— Vieną dieną, kai lankiausi salone, jis man davė savo kortelę, — pirštu ji brėžė ore įsivaizduojamą užrašą kortelėje, — „Leslis Vaitas — Direktorius — Sidabrinė gulbė“. Tai jis išeidavo, tai ateidavo. Nemalonus tipas. Nenustebčiau sužinojusi, kad jis nustūmė tą moterį į jūrą. — Ji griežtai pažvelgė į Kvirką. — Ar ji *buvo nustumta*?

Jis vėl nusuko nuo jos akis. Kvirką trikdė faktas, kad ji juos pažinojo — Deirdrę Hant ir tą vyrioką Vaitą. Tarsi kažkas, ką jis tarėsi esant patikimai toli, staiga būtų jį palietęs, kliudęs čiuptuvu. Salės gilumoje pradėjo mušti ant židinio atbrailos stovintis laikrodis — pasklido grėsmingas slopus garsas, ir sulig šiuo ženklu trys politikai pakilo ir išskubėjo iš baro visu būreliu, lyg pasalūniška niekšelių gauja melodramoje.

— Nežinau, — atsakė Kvirkas. — Nežinau, kas jai atsitiko. Tik žinau, kad ji nenuskendo.

* Angl. *White* – „baltas“.

*

Teisme aiškinantis mirties priežastis jis pamelavo koroneriui, kaip kad jiedu su inspektoriumi Haketu ir buvo numatę. Jis nemėgino savęs apgaudinėti įsivaizduodamas, kad gerbia Bilio Hanto jausmus ar saugo jo žmonos reputaciją. Paprasčiausiai tausojo savo žinojimą tolesniems tyrimams, kaip kad Haketas apsaugine juosta atitverdavo nusikaltimo vietą. Ir viskas.

Kai vėlyvą rytą susirinko teismas, salėje jau iškart buvo tvanku ir trošku. Nuo tokiu metu įprasto šurmulio kaipmat galėjo įskausti galvą — šen ir ten šmirinėjo dokumentais nešini raštininkai, į savo vietas rinkosi suirzę prisiekusieji, salės gale jiems skirtame aptvare reporteriai mėtėsi juokeliais. Kvirkas pamatė, kad daugelis reporterių visai jauni — rodėsi, žinių redaktoriai menkai ko iš šios istorijos tikėjosi. Jeigu tai būtų savižudybė, niekas apie tai nepraneštų; laikraščiai laikėsi šios nerašytos taisyklės. Galerijoje stoviniavo nuolat čia besirenkantys žiopliai ir smalsuoliai. Bilis Hantas sėdėjo pirmos eilės gale, jam iš abiejų pusių — dvi moterys, sena ir jauna; visos procedūros metu jis buvo veidu įsikniaubęs į delnus. Kitame eilės gale sėdėjo pora; Kvirko manymu, jie galėjo būti Deirdrės Hant tėvai — išblukusi liguistos išvaizdos moteris, jau įkopusi į šeštą dešimtį, peroksidiniais plaukais, ir žemas, žilstelėjęs, pikto žvilgsnio vyriškis rudu kostiumu; kostiumo švarkas buvo kietai susagstytas ir apspaudęs statinaitės pavidalo liemenį.

Koroneris Šidis vilkėjo įprastu pilku kostiumu ir mėlynu megztiniu, ryšėjo siaurą dryžuotą kaklaraištį. Jis išklausė policijos seržanto parodymų — jo žmonės nuėmė nuo Dolkio uolų nuogą Deirdrės Hant kūną — atgręžė pailgą išblyškusį veidą

į Kvirką ir šaltai, kaip jam įprasta, paklausė, ar atlikęs velionės palaikų skrodimą jis nustatė mirties priežastį.

— Nustačiau, — atsakė Kvirkas per garsiai, per tvirtai ir pamanė pastebėjęs, kaip krustelėjo baltos Šidžio nosies galiukas; Šidis jau dvidešimt metų dirbo koronerio darbą ir buvo išsiugdęs aštrų net paties nekalčiausio jo akivaizdon stojusio liudytojo dvejonių ar nutylėjimų, lyg žuvelės praspūstančių liudijant, pojūtį. Kvirkas skubėjo dėstyti toliau. Jis sakė išoriškai apžiūrėjęs kūną ir padaręs išvadą, kad moteris mirė tiesiog prigėrusi.

Iš tikrųjų jis skrodė Deirdrę Hant ir plaučiuose nerado jokių ženklų, kurių būtų radęs jai prigėrus; ir dar jos kraujyje Kvirkas rado aiškių alkoholio pėdsakų ir didelės, neabejotinai lemtingos morfijaus dozės likučių.

Šidis klausė jo tylėdamas, vieną kitu uždengęs ant stalo padėtus delnus, o paskui, po trumpos, bet, kaip Kvirkui pasirodė, skeptiškos pauzės, kreipėsi į prisiekusiuosius prašydamas pripažinti, kad mirtis velionę ištiko įvykus nelaimingam atsitikimui — nuskendus. Bilis Hantas patraukė rankas nuo sukritusio veido, atsistojo ir išėjo iš teismo salės su įkandin skubančiomis abiem jį atlydėjusiomis moterimis; iš bendrų giminiškų bruožų Kvirkas nusprendė tas moteris esant Bilio motiną ir seserį. Ir pats Kvirkas rengėsi eiti, bet Šidis jį pasikvietė ir nežiūrėdamas į akis, tvarkydamas ant stalo paskleistų dokumentų pluoštą, tyliai paklausė:

— Jūs man pasakėte viską, ką ir turėjote pasakyti, pone Kvirkai, tiesa?

Kvirkas sukando dantis, pasitempė, nieko neatsakė, Šidis sušnarpštė, ir Kvirkas suprato, kad jis apsisprendė viską taip ir palikti. Galiausiai čia nėra nė vieno be nuodėmės. Labai tikė-

tina, kad pats Šidis įtarė savižudybę, bet apie tai neužsiminė. Pripažinus savižudybę būna daug vargo, reikia tvarkyti daugybę dokumentų, be to, verdiktas *felo de se* giminaičiams suteikia daug skausmo — juos kamuoja mintis, kad velionis jų mylėtas žmogus jau dabar skrunda specialioje duobėje, didžiausiose pragaro gelmėse, kunigų tikinimu, paruoštose sau galą pasidariusiųjų sieloms.

Nusigręžęs nuo stalo Kvirkas pirmą kartą pamatė — o gal jis visą laiką čia buvo? — tarp kėdžių eilių stovintį inspektorių Haketą, rankose laikantį skrybėlę, besistengiantį atsilaikyti prieš plūstančių iš salės žiūrovų ir spaudos atstovų srautą. Jis nusišypsojo Kvirkui, pamerkė akį ir pridėjo prie krūtinės skrybėlę linksmai sveikindamasis kaip komikas Stanas Lorelis, droviai, bet kartu iškalbingai timptelėdavęs kaklaraiščio galą. Tuomet jis apsisuko ir nusekė paskui kitus.

Išėjęs iš teismo per vidudienio kaitrą Kvirkas patraukė prie upės gailėdamasis apsivilkęs juodą kostiumą ir užsidėjęs juodą skrybėlę. Atsirėmęs į krantinę juosiančią granitinę sienelę jis sustojo surūkyti cigaretės. Vanduo buvo gerokai nusekęs, dvokė mėlynas paupio dumblas, aplink suko ratus klykiantys kirai. Kvirkas džiaugėsi, kad apklausa baigėsi, bet vis tiek jautėsi prislėgtas, jam kėlė nerimą keistas jausmas — tarsi jis būtų kažką išėmęs iš kokios nors talpos ir supratęs, kad toji talpa liko tokia pat sunki, kokia buvo. Tebenorėjo sužinoti, kaip ir kodėl mirė Deirdrė Hant. Kvirkas manė, kad ji perdozavo netyčia, — nors nesimatė jokių ženklų, įrodančių, jog ji buvo priklausoma nuo kvaišalų, — ir kad kažkas nugabeno jos kūną į Sandikovą ir įmetė į jūrą. Bet jeigu taip negarbingai mirusia žmona atsikratė Bilis Hantas, kodėl jis turėjo manyti, kad savižudybė nusiskandinant būtų mažiau gėdinga nei mirtis ne-

apdairiai perdozavus morfijaus? Net jei jis būtų numatęs, kad Kvirkas nepastebės dūrio žymės, nebūtų galėjęs pamanyti, kad Kvirkas ir koroneris slapta bendrininkaus ir nepritars akivaizdžiai tikimybei, kad jo žmona nusiskandino. Gal Bilis vylėsi, kad kūnas nuskęs ir niekada nebus rastas? O gal manė, jog jei ir bus rastas, bus nebeatpažįstamas? Ar todėl jis ją ir nurengė, jeigu tikrai pats viską ir padarė? Žmonės stebėtinai menkai išmano apie teismo medicinos gudrybes ir policijos atliekamas procedūras. Kai kūnas buvo rastas neįtikimai greitai, kaip Bilis galėjo pamanyti, kad Kvirkas, net ir neatlikęs skrodimo, nepajėgs išsiaiškinti, nuo ko ji mirė? Bet gal Biliui viskas buvo vis tiek. Kvirkas žinojo, kaip jaučiamasi netekus žmonos; jam buvo pažįstamas trikdantis sielvarto, pykčio, sumišimo ir keisto, gėdingo pakilumo kratinys.

Jis metė nuorūką per sienelę. Suklaidintas kiras nėrė paskui. Niekada nebūna taip, kaip atrodo.

6

Savaime suprantama ir natūralu, kad vėjuotą trečiadienio popietę daktaras Kroicas pakvietė ją užeiti vidun, vis dėlto ji, ištekėjusi moteris, sunkiai galėjo tuo patikėti sekdama paskui jį, žengdama pro nedidelius juodus geležinius vartus, sugirgždėjusius vyriais taip, lyg kažkas būtų suaikčiojęs iš nuostabos ar skardžiai sušukęs įspėjančius žodžius. Jis išsiėmė raktą, atrakino pusrūsio duris, pasitraukė į šalį, plačiai tas duris atvėrė, linktelėjo galva ir pakvietė ją užeiti pirmą. Už durų buvo trumpas tamsus koridoriukas, o paskui — kambarys, konsultacijų kabinetas žemomis lubomis, irgi tamsus. Oras buvo gardžiai iškvėpintas kažkokiomis žolelėmis ar prieskoniais; kvapas malonus, lyg medienos, bet aštrokas ir visai nepanašus į tuos pigius, šleikštulį keliančius kvapus, kuriuos pardavinėjo ponas Planketas — „Cotuy", „Ponds", „Paryžiaus vakaras"... Uosdama šį aromatą ji pasijuto mąstanti apie dykumas, palapines, kupranugarius, nors ir žinojo, kad viso to Indijoje nėra; na, nepasakytum, kad ji daug išmanė apie Indiją, ji tik buvo mačiusi paveikslėlių, be to, įtarė, kad tie paveikslėliai pramanyti ir visai neatspindi tikrojo gyvenimo. Kabinete buvo žema, gili sofa, uždengta raudona antklode, mažas, žemas stalelis su aplink, ant grindų, išmėtytomis keturiomis ryškiaspalvėmis pagalvėlėmis, turbūt skirtomis atsisėsti vietoje kėdžių, o gal ir atsiklaup-

ti. Kilimo kambaryje nebuvo, grindlentės nuteptos blizgančiu tamsraudoniu laku.

— Sveiki sveiki, — pasakė daktaras ir mostelėjęs ilga, grakščia ištirpusio šokolado spalvos ranka pasiūlė sėstis ant sofos. Bet ji neleis sau sėstis; dar ne dabar.

Ant stalo stovėjo kalto vario dubuo, į kurį daktaras įdėjo tris skaisčiai raudonus obuolius, atsineštus tinklelyje, — ji prisiminė Snieguolę ir raganą, — o paskui pro arkinę angą be durų išėjo į kitą kambarį ir ten, ji išgirdo, įpylė į virdulį vandens. Deirdrė stovėjo tylėdama, jusdama, kaip lėtai, dusliai muša širdis. Dabar ji nieko negalvojo, bent jau nemąstė žodžiais. Iki šiol dar niekada nebuvo patyrusi tokios keistenybės — ji čia, šiame kambaryje, ore sklandant egzotiškiems kvapams, ir viskas visai kitaip nei jai įprastame gyvenime. Jeigu šią akimirką pro duris įžengtų Bilis, vargu ar ji susivoktų, kas esanti. Bet nejautė nei nerimo, nei panikos. Tiesą sakant, dar niekada nesitarė esanti taip toli nuo bet kokio pavojaus. Lauke, gatvėje, ošė vėjas, prieš akis ant sienos suposi blausūs lapų šešėliai. Ji pasijuto drebanti — iš jaudulio ir keistų laimės lūkesčių, kažkaip besisiejančių su sodriai raudona sofos apkloto spalva, pagalvėlėmis ant tamsraudonių grindų ir tais trimis nerealiai tobulais žvilgančiais obuoliais variniame dubenyje, kurių šonuose atsispindėjo po vienodą žibančią pro langą krintančios šviesos dėmelę.

Kambarys už arkinių durų — tai nedidelė virtuvėlė su prastai nudažytomis spintelėmis, sena akmenine kriaukle ir mažute virykle, ant kurios daktaras uždėjo virdulį ir žaliame metaliniame puodelyje ruošė jai žolių arbatą; puodelis buvo ne apskritas, bet laivelio pavidalo, truputį panašus į Sinbado lempą, su ilgu lenktu snapeliu, metalinis, išmargintas raižytais vingriais raštais. Šįkart ji priėmė jo pasiūlymą sėstis ir atsargiai

įsitaisė ant sofos patikimai suspaudusi kelius, skreite sunėrusi rankas. Daktaras stebuklingai grakščiai, labai lengvai ir mikliai, lyg į kamštį gręžiamas kamščiatraukis, susirangė sukryžiavęs kojas ant vienos iš prie stalo pamėtytų pagalvėlių. Jis įpylė beveik bespalvės arbatos į du elegantiškus, mažus, išpaišytus puodelius. Ji laukė, kol jis pasiūlys pieno ir cukraus, bet paskui suprato, kad, be jokių abejonių, čia ne tokia arbata, ir nors ji nieko nepasakė, kas išduotų jos neišmanymą, vis tiek nuraudo vildamasi, kad jis to nepastebės.

Jie pradėjo kalbėtis, ir nė pati nesusivokusi, ką daranti, ji ėmė jam dėstyti įvairiausias istorijas apie save, apie tai, ko niekada nepasakotų niekam kitam. Iš pradžių pasakojo apie savo šeimą ir gyvenimą daugiabutyje, tiksliau, šiek tiek improvizavo — stengėsi neminėti, kaip tas daugiabutis vadinamas, kur jis yra, kad tik jis nesuprastų, kokie tai namai, nes tokie būstai pelnę siaubingą reputaciją, ir žmonės, kuriems niekada nėra tekę juose gyventi, nuolat apie juos kuria anekdotus, — ir sugebėjo sudaryti įspūdį, kad butai seni ir dideli, tokie dideli ir ištaigingi, kaip tie Mespilo gatvėje, pro kuriuos ji dažnai pražingsniuodavo savaitgaliais, pati sau viena eidama pasivaikščioti. Ji jam papasakojo ir apie vaikystėje pavogtą dviratį, apie tai, kaip ji išmušė Tomiui Goginui dantį, nors Mespilo gatvės namuose taip niekada nenutiktų. Net rengėsi jam papasakoti, ką jai darydavo tėvas, kai buvo dar visai maža mergaitė, liepdamas pažadėti, jog tai bus „maža mūsų paslaptis“, bet laiku prikando liežuvį priblokšta savęs pačios. Kaip ji gali tiek pasakoti absoliučiai nepažįstamam žmogui? Prisiminusi tėtį ir visa kita, paširdžiuose pajuto bjaurų kirbėjimą; nepaisant ore pasklidusių pikantiškų kvapų ir arbatos aromato, ji net neabejojo sekundėlę užuodusi kvapą, kuriuo visada atsiduodavo tėtis — anglies dulkių, nuorūkų ir prakaito — ir labai pasistengusi susiturėjo

nekrūptelėjusi. Bet vis tiek, ką gi ji čia veikia, klausinėjo savęs gurkšnodama karčiai saldžią arbatą, ką sau galvoja, sėdėdama ant raudono apkloto šio nepažįstamo žmogaus kambaryje eilinę rudens popietę? Ne, popietė nėra eilinė, ji tuo neabejojo. Tiesą sakant, žinojo, kad jau vėliau apie šitai galvos kaip apie vieną iš reikšmingiausių dienų gyvenime, net reikšmingesnę už vestuvių dieną.

Tada ji liovėsi kalbėti pamaniusi, kad pakankamai apie save papasakojo, ir laukė, ką jis mainais papasakos apie save ir savo gyvenimą. Tačiau jis papasakojo nedaug, nepakankamai, kad ji susidarytų aiškią nuomonę, ir visa istorija nuskambėjo keistai. Jis sakėsi gimęs Austrijoje, austrų psichoanalitiko ir maharadžos dukters, atsiųstos iš Indijos mokytis pas psichoanalitiką ir jį įsimylėjusios, šeimoje. Klausydamasi viso to ji prieš savo valią jautė kirbančią abejonę; nors jis kalbėjo atsainiai, tarsi nesvarstydamas, patikės ji juo ar ne, jo balse skambėjo kažkas, na, sakykim, ne visai natūraliai. Ji suprato, kad ir jis ją stebi; tamsiai rudose jo akyse sublizgėjo spėlionė; ji svarstė, ar jis stengiasi įvertinti jos patiklumą, ar tiktai iš jos juokiasi. Tačiau ji netikėjo, kad jis galėtų meluoti; beje, ji nepaisytų, net jei jis iš jos šaipytųsi; keista, nes pašaipų savo atžvilgiu ji niekada netoleruodavo. Vėliau jai paaiškės, kad taip jis elgiasi su visais, kalbėdamas bet kokiu klausimu, — jo manymu, nėra jokių klausimų, neturinčių žaismės pamušalo; jis ją išmokė ar bent jau stengėsi mokyti, — jai visada sunkiai sekėsi suprasti humorą, — jog būti rimtai yra tas pat, kas būti liūdnai, o Dievas nori, kad mes visada būtume laimingi.

Jis jai paaiškino, jog yra sufijus. Ji nežinojo, ką tai reiškia, net neišmanė, kaip tą žodį parašyti. Iš pradžių jai atrodė, jog tai kokios nors genties ar — kaip tai vadinama? — kastos, iš kurios jis kilęs, iš kurios kilusi indė jo motina, pavadinimas.

Bet ne, atrodo, tai — religija, na, kažkas panašu į religiją. Jis paaiškino, jog tas žodis kilęs iš arabiško žodžio *saaf*, reiškiančio tyrumą. Sufizmas grįstas slaptais pranašo Mahometo mokymais — tardamas šį vardą jis palenkė galvą ir kažką sumurmėjo (ji pamanė, kad maldelę) gomurine savo kalba, nuskambėjusia taip, tarsi jis būtų atsikrenkštęs, — o tas pranašas gyveno beveik prieš tūkstantį keturis šimtus metų ir buvo toks pat didis mokytojas kaip Kristus. Pranašą atsiuntė Dievas „kaip malonę visam pasauliui", aiškino; jis visada kalbėdavosi su žmonėmis taip, kad būtų suprastas. Kadangi dauguma žmonių yra paprasti, jam reikėjo skleisti savo mokymą paprastais žodžiais, bet jis žinojo ir daugiau doktrinų — mistiškų, sunkių, skirtų tik išmintingiausiems, daug žinantiems. Sufijų religija ir išaugo iš tokių mokymų. Sufijai kilo iš Bagdado — ji matė filmą „Bagdado vagis", bet pamanė, kad nevertėtų apie tai užsiminti — ir jų mokymai pasklido po visą pasaulį; šiandieną sufijų yra visur, kalbėjo jis, visuose kraštuose.

Jis pasakojo ilgai — tyliai, rimtai, nežiūrėdamas į ją, bet svajingai žvelgdamas kažkur prieš save; klausantis jo pasakojimo — tiksliau sakant, giedojimo, — buvo galima pamanyti, kad jis garsiai galvoja arba kartoja tai, ką jau daug kartų buvo sakęs daugelyje kitų vietų. Ji prisiminė pamokslaujantį kunigą, bet jis nebuvo kaip kunigas, na, ne kaip toks kunigas, prie kokių ji buvo įpratusi — smirdančiais juodais drabužiais, nešvariai nuskustais smakrais ir persekiojančiomis piktomis akimis. Paprastai tariant, daktaras buvo gražus. Iki šiol jai nebuvo šovę į galvą, kad šiuo žodžiu būtų galima pavadinti vyrą. Jis jai tiek daug visko papasakojo, paminėjo tiek daug vardų — Ali kažkoks Talibas, El-Gazalis, Omaras Chajamas, apie kurį ji buvo kažką girdėjusi, juokingai skambantis Al Biruni, Rumi, Sadi iš Širazo, — kad ilgai netrukus jai ėmė suktis galva. Jis jai aiškino,

kad sufijai tiki, jog visi žmonės turi pamėginti apsivalyti nuo žemų žmogiškų instinktų ir eiti prie Dievo etapais — *maqaam* — ir įveikiant vis naujus sąmonės slenksčius — *haal*. Šiuos ir kitus egzotiškus žodžius jis tarė labai aiškiai ir susikaupęs, kad ji juos atsimintų, bet daugumą tų žodžių ji iškart pamiršo. Vis dėlto du žodžius gerai žinojo atsiminsianti — *shaykh*, reiškiantį „išminčius“, ir *murid*, reiškiantį „mokinys, atsiduodantis *shaykh* vadovavimui ir globai“. Klausantis, kaip jis kalba apie meilę, turinčią atsirasti tarp dviejų žmonių — mokytojo ir jo mokinio, — jausmas, kurį pajuto vos įžengusi į šį kambarį, sušvito dar labiau. Tai buvo tarsi, — ji nė nežinojo, kaip pačiai sau tą jausmą apibūdinti, — tarsi ramus jaudulys, jeigu toks jausmas apskritai įmanomas; jaudulys, karštis ir džiugus ilgesys. Taip, ilgesys, bet ko ji ilgisi?

Tik vėliau iš tikrųjų suvokė, kokia keista buvo toji kartu su juo praleista valanda — kaip keista, kad ji apskritai ten nuėjo, tiek laiko prasėdėjo jo klausydamasi. Ji visada buvo impulsyvi — visi taip sakydavo, net ir teta Irenė, nors šį žodį ji sugebėdavo ištarti taip, kad jis nuskambėdavo kaip didžiulė yda, — bet šįkart viskas buvo kiek kitaip. Prie daktaro Kroico ją traukė kažkokia būtinybė. Kokia tai būtinybė, kaip ji sužinojo, kad tą būtinybę gali įgyvendinti būtent jis, ji negalėjo pasakyti. Kai jis ją išlydėjo, kai per vėjuotą prieblandą ji vėl žingsniavo Adelaidės gatve autobusų stotelės link, — jeigu jau taip vėlu, pas jį turėjo išbūti ilgiau nei valandą, — ji žinojo tik viena: kažkokiu būdu ji tapo atskirta nuo visko, kas ją supa. Ji jautėsi kaip žmonės pieno miltelių ar sultinio koncentrato reklamose, vaizduojami einantys merkiant žiemiškam lietui, bet linksmai besišypsantys, apgaubti saugančios šviesos ir šilumos auros.

Ji perkratė mintis mėgindama išsiaiškinti, kiek prisimena jo pasakotų pasakų ir alegorijų. Didžiausią įspūdį paliko pa-

sakojimas apie iš mirusiųjų prikeltą mergaitę. Toji mergaitė turėjo tris gerbėjus ir niekaip negalėjo išsirinkti sau tinkamo. Vieną dieną ji susirgo ir per valandą numirė. Gerbėjai labai sielvartavo ir kiekvienas gedėjo savaip. Pirmasis dieną naktį nėjo iš kapinių, prie kapo valgė ir miegojo; antrasis leidosi į kelionę ir tapo fakyru, arba išminčiumi, o trečiasis visą laiką paskyrė sielvartaujančiam mergaitės tėvui guosti. Keliaujantis antrasis gerbėjas, fakyras, vieną dieną iš kito išminčiaus sužinojo apie slaptus stebuklingus burtus, galinčius grąžinti mirusiuosius į gyvenimą. Jis nuskubėjo namo, nuėjo į kapines, ištarė stebuklingą formulę, galinčią prikelti mergaitę iš kapo, ir tą pačią akimirką mergaitė atsirado — tokia pat graži, kokia buvo visada. Mergaitė grįžo į savo namus, ir gerbėjai pradėjo ginčytis, kuris iš jų turėtų laimėti jos ranką. Galiausiai jie visi nuėjo pas mergaitę ir išdėstė savo privalumus. Pirmasis sakėsi nė akimirkai nesitraukęs nuo kapo, todėl jo sielvartas buvo tyriausias. Antrasis, fakyras, pareiškė, jog tai jis įgavo žinių, grąžinusių ją iš mirusiųjų šalies. Trečiasis papasakojo apie užuojautą ir paguodą, kurią jai mirus suteikė gedinčiam tėvui. Mergaitė išklausė jų visų ir pasakė: „Tu, kuris sužinojai burtažodį, grąžinusį mane į gyvenimą, parodei žmogišką meilę. Tu, kuris rūpinaisi mano tėvu ir jį guodei, buvai jam kaip tikras sūnus. O tu, kuris apimtas sielvarto gulėjai prie mano kapo, ir buvai tikrasis įsimylėjėlis; už tavęs ir tekėsiu“.

Ji suprato, jog tai — tik pasaka, be to, gal net kvaila pasaka, bet vis dėlto kažkas šioje pasakoje ją sujaudino. Ji nujautė, kad ši istorija skiriasi nuo visų kitų daktaro istorijų tuo, kad yra skirta būtent jai. Ši alegorija jai rodėsi esanti vieną dieną ją ištiksiančio gyvenimo pavyzdys. Ji vylėsi, kad ateitis, kažkokiu neįtikimu būdu įgavusi daktaro Kroico pavidalą, atsiuntė jai žinią — išlikimo ir meilės pranašystę.

7

Kvirkas nenustebo išgirdęs, kas nori su juo susitikti. Jau nuo teismo dienos jis laukė inspektoriaus vizito. Kvirkas padėjo ragelį, prisidegė cigaretę ir sėdėjo mąstydamas; tegu Haketas kokias penkias minutes paaušina padus, jam šitai bus tik į gera. Buvo rytas, Kvirkas sėdėjo savo kabinete ligoninėje. Pro durų stiklą jis matė nenatūraliai ryškiai nutviekstą skrodimų kambarį, kur asistentas Sinkleris, atšiaurių bruožų gražuolis juodomis garbanomis ir į apačią nusvirusiais lūpų kampučiais, darbavosi skrosdamas mažo berniuko, tą rytą Kumo gatvėje partrenkto anglis gabenusio sunkvežimio, lavoną. Pagalvojęs apie policininką Kvirkas pajuto nerimo tvinksnį. Po Kariklyje praleistų metų jis nuolat jautė autoritetingų asmenų baimę, kurios niekaip negalėjo nustelbti jo paties per ilgus metus įgytas autoritetas.

Kvirkas sumygo nuorūką, nusivilko žalią mediko chalatą ir išėjo iš kabineto. Akimirką stabtelėjo pažiūrėti, kaip įnikęs į atvertą berniuko krūtinės ląstą Sinkleris darbuojasi specialiu instrumentu kaulams atskirti; pamatęs tą instrumentą Kvirkas visada netikėtai prisimindavo sidabrines sodo žirkles. Sinkleris buvo greitas ir mitrus. Vieną dieną, kai Kvirkas išeis, šis jaunuolis taps atsakingas už visą skyrių. Anksčiau Kvirkui nebuvo šovusi ši mintis. Beje, kur jis išeis, kai toji diena išauš?

Inspektorius Haketas stovėjo prie registracijos stalelio, rankose laikydamas skrybėlę. Jis vilkėjo kaip įprastai — nublizgusiu kostiumu, nelabai švariais baltais marškiniais ir nenusakomu kaklaraiščiu; kietai surištas taip pat nublizgęs kaklaraiščio mazgas atrodė taip, tarsi jau labai seniai nebūtų atrištas, tik vakarais atlaisvinamas, o rytais vėl užveržiamas. Kvirkas įsivaizdavo detektyvą baigiantis dienai, pavargusį sėdintį ant didelės lovos krašto, įkypai krentant lempos šviesai, nusiavusį batus, pasišiaušusiais plaukais, išsiblaškiusį, abiem rankom atsilaisvinantį kaklaraiščio kilpą ir nusiimantį jį per galvą, tarsi būtų koks netikėtai persigalvojęs savižudis.

— Tikiuosi, neatitraukiau nuo kokio nors svarbaus darbo, — šypsodamasis pratarė Haketas monotonišku Midlandų akcentu. Iš jo lūpų net ir maloniausi žodeliai nuskambėdavo skeptiškai, su lengva pašaipa.

— Mano darbas visada gali palaukti, — atsakė Kvirkas.

Inspektorius sukikeno.

— Neabejoju... tavo klientai niekur nepabėgs.

Jie išėjo iš ligoninės ir žengė į padūmavusią rytmečio šviesą. Haketas perbraukė delnu per riebaluotus mėlyno atspalvio juodus plaukus ir užsidėjo skrybėlę, įgudusiu judesiu smiliumi nuleisdamas atvartą. Jie pasuko link upės, išsiduodančios įprastu žalsvu tvaiku. Pro šalį prašvilpė benamis berniūkštis ir vos neužlėkė jiems ant galvų, o Kvirkas vėl prisiminė ant stalo paguldytą vaiko kūną, suvargusį bekraujį veidelį ir tysančias kreivas kojeles.

— Gražiai pasielgta, — kalbėjo inspektorius, — nusprendus atsižvelgti į tos jaunos moters giminaičių jausmus... beje, kuo ji vardu?

— Hant, — atsakė Kvirkas. — Deirdrė Hant.

— Teisingai... Hant, — pakartojo, tarsi tikrai būtų pamiršęs. Jis patempė ausies spenelį suėmęs jį smiliumi ir nykščiu, nutaisė susimąsčiusio žmogaus išraišką. — Kaip manai, kodėl ji taip pasielgė, būdama tokia jauna ir graži?

— Kaip pasielgė?

— Na, kodėl pasidarė galą.

Jie priėjo upę, pasuko krantine ir nužingsniavo parko pusėn. Gatvės dūmai vandens nepasiekė; virš vandens mėlynai švytėjo vaiskus oras. Pro šalį pradardėjo jau tuščias pašto vežimas — didžiulis klaidesdeilų veislės arklys išdidžiai risnojo plaikstydamas karčius, belsdamas į grindinį milžiniškomis, tankiais kirpčiais puoštomis kanopomis, tarsi šios būtų nulietos iš sunkaus aptakaus plieno.

— Koronerio išvada, — atsargiai pratarė Kvirkas, — buvo aiški — nuskendo netyčia.

— Oo, žinau, žinau... žinau tą išvadą. Juk pats ten buvau ir girdėjau, — jis vėl sukikeno. — „Išvada paskelbta atsižvelgus į parodymus“, juk taip parašyta dokumentuose?

— Ar abejoji dokumentais?

— Na, taip, pone Kvirkai, abejoju. Turiu pasakyti, jog išties sunku įsivaizduoti, kad nakties glūdumoj jauna moteris galėtų vykti į Sandikovą, nusivilkti visus drabužius, palikti juos sulankstytus ant žemės, o paskui netyčia nukristi į jūrą.

— Vidurnaktį norėjo išsimaudyti, — atsakė Kvirkas. — Juk vasara. Naktis buvo šilta.

— Ten, vadinamojoje Keturiasdešimties pėdų įlankoje, maudosi tik vyrai. Moterims ten negalima.

— Gal ji norėjo papokštauti. Buvo naktis, niekas nieko nematė. Per pilnatį moterys mėgsta iškrėsti tokių dalykų.

— Oo, taip, — pasakė policininkas, — vidurnakčio šėlionės...

— Žmonės keisti, inspektoriau. Jie ryžtasi keisčiausiems nuotykiams; net neabejoju, kad dirbdamas savo darbą pats tai pastebėjote.

Haketas palinksėjo ir trumpam užsimerkė parodydamas, jog sugavo ironišką gaidelę.

Jie priėjo „Ryan's" aludę Parkgeito gatvėje. Policininkas pamojo aludės pusėn.

— Turbūt vakarais tau labai trūksta tos draugijos, — pasakė policininkas.

Kvirkas nutarė dėtis nesupratęs.

— Draugijos?

— Kad jau esi absoliutus blaivininkas, kaip pats sakei, ką beveiki nusileidus saulei?

Ir vėl nuskambėjo Febės klausimas. Kvirkas nežinojo, ką atsakyti. Užuot atsakęs, jis nekantraudamas paklausė:

— Ar tu tiri Deirdrės Hant mirties aplinkybes?

Inspektorius stabtelėjo perdėtai nustebęs.

— Tiriu? Oo, ne. Visai ne. Man tik smalsu. Tai tik profesinis azartas, būdingas, sakyčiau, mums abiem, — jis klastingai pašnairavo į Kvirką. Jie žingsniavo toliau. Buvo vidudienis, saulė kepinte kepino; policininkas nusivilko švarką ir nešėsi jį persimetęs per petį. — Pašniukštinėjau ir išsiaiškinau, iš kur kilusi toji Deirdrė Hant. Iš Lurdo daugiabučio, ne kitaip. Vardai — tokia jos tėvų pavardė — kieta kompanija. Tėvas dirbo anglis gabenančiose baržose, dabar jau pensijoje, serga emfizema. Tačiau liga jam nesutrukdė girtuokliauti ir vaidytis su visais iš eilės. Įtariu, kad motina jaunystėje irgi buvo panaši. Yra dar ir brolis Mikis Vardas, gerai pažįstamas vietinei policijai, nepataisomas įsilaužėlis. Kitas brolis pabėgo ir išplaukė į jūrą būdamas keturiolikos; nuo tada niekas jo nematė ir nieko apie jį negirdėjo. Ojoj, kieta kompanija.

— Turbūt todėl ji ir pasuko į grožio verslą, — pasakė Kvirkas.

— Neabejoju. Buvo pasiryžusi pasiekti ko nors geriau, — atsiduso policininkas. — Taigi... kaip apmaudu, — jie vėl perėjo per gatvę ir patraukė stačiu šlaitu, parko vartų link. Jiems priešaky, iš abiejų alėjos pusių, kaitraus išbalinto dangaus fone stūksojo pulsuojantys medžiai. — Ar pažįsti tą vyrioką, su kuriuo ji dirbo?

— Kur?

— Grožio salone.

— Ne.

— Tas vyras vardu Vaitas. Patikimi šaltiniai informavo, kad jis labai gudrus. Prieš jiems atidarant grožio saloną, jau turėjo kirpyklą Onos gatvėje esančiose patalpose.

— Kodėl jis jau toks gudrus?

— Rizikuoja... rizikuoja finansais. Jo žmona pasitraukė prieš porą metų jo paties labui. Paskui kirpykla žlugo.

— Ji turi pinigų?

— Žmona? Tikriausiai turi. Ji pati verslininkė, Kepelo gatvėje, aukštosios mados siuvykloje darbininkai lenkia jai nugaras gaudami vos po du pensus už valandą.

Dabar jau Kvirkas sukikeno.

— Inspektoriau, turiu pasakyti, jog kaip žmogus, visai nesirengiantis imtis išsamių tyrimų, apie tuos žmones žinai labai daug.

Inspektorius šiuos žodžius priėmė kaip komplimentą ir dėjosi susidrovėjęs.

— Na jau, — atsakė, — tokių dalykų galima nugirsti atsistojus gatvės kampe ir pasiklausius vėjo.

Kairėje, virpančioje kaitroje, aukštoje žolėje stovėjo bū-

relis elnių; vienas patinas pakėlė puošniais ragais vainikuotą galvą ir skersomis pertraukė juos nuožmiai įtariu žvilgsniu.

— Klausyk, inspektoriau, — pratarė Kvirkas, — bet kam dabar visa tai svarbu? Toji moteris nebegyva.

Inspektorius palinksėjo, o gal ir papurtė galvą.

— Bet man tik tada ir pasidaro svarbu — kai kas nors numiršta ir lieka neaišku, kaip tai nutiko. Supranti, apie ką aš, pone Kvirkai? Beje, — pridūrė jis šypsodamasis, — tu pirmasis ir atkreipei mano dėmesį į Deirdrę Hant, ar jau pamiršai?

Kvirkas neturėjo ko atsakyti.

Tada jie apsigręžė, stotelėje prie parko vartų įlipo į autobusą, atsistojo pačiame gale, atviroje aikštelėje, įsikibo turėklų ir keistai sutartinai lingavo, autobusui riedant krantinėmis. Inspektorius nusiėmė skrybėlę ir laikė ją pridėjęs prie krūtinės, kaip per laidotuves. Kvirkas įsižiūrėjo į paprastą kaimiečio profilį. Jis susivokė nieko apie Haketą nežinąs, tik tiek, kiek pats matė, o matė tai, ką Haketas buvo nutaręs leisti pamatyti. Kartais nuo policininko padvelkdavo kažkuo, kas buvo apčiuopiama kaip kvapas, kažkuo kalkėta ir pilka, kažkokių institucijų užuomina. Gal tolimoje jo praeityje irgi būta Kariklio? Ar jiedu abu — tos pačios kolonijos vaikai? Kvirkui nepasirodė būtina paklausti.

Jis išlipo prie Keturių teismų rūmų, žengdamas nuo aikštelės dar tebejudant autobusui. Prie rūmų vartų, ant šaligatvio, drybsojo išsikėtojęs girtuoklis susivėlusiais plaukais, jau be sąmonės, bet vis tiek tvirtai suspaudęs chereso butelį. Kartais Kvirkas ir save taip įsivaizduodavo — atskirtą nuo pasaulio, apspurusį, permirkusį, susmukusį kokiame nors šiukšlėmis užverstame kampe, su vieninteliu likusiu turtu — rudo popieriaus maišelin įsuktu buteliu.

Tamsiai pilkų nuodingų išmetamųjų dujų debesies apgaubtam autobusui riedant tolyn, inspektorius pažvelgė Kvirkui pavymui šypsodamasis žuviška šypsena ir vėl mostelėjo skrybėle kaip Stanas Lorelis, tariamai gedulingai ir kartu komiškai pasibaksnodamas ja į krūtinę — lyg ir atsisveikindamas, lyg ir — ar gali būti? — įspėdamas.

8

Febė Grifin, — jai nešovė į galvą pasikeisti pavardės į Kvirk, o jei ir būtų šovę, vis tiek nebūtų pasikeitusi, — nėra pratusi domėtis kitų žmonių gyvenimu. Aišku, nepasakytum, kad kiti žmonės jai atrodė visai neįdomūs — ji dar nebuvo galutinai nuo visų atsiribojusi. Tik jos nekamavo tas goslumas, — taip, tikrai, bent jau jai atrodė, jog tai goslumas, — gundantis liežuvautojus, žurnalistus ir, taip taip, policininkus landžioti po tamsiausius plyšius, kuriuose įstrigę įvairiausi poelgiai slepia atitinkamus motyvus. Dabar į savo gyvenimą ji žvelgė kaip į atsargų žingsniavimą plonyte zvimbiančia viela, nutiesta virš tamsios bedugnės. Ji suprato, jog pavyks išlaikyti pusiausvyrą per dažnai ir per uoliai nesidairant į šalis ir nežiūrint žemyn — jai išvis nevalia žiūrėti žemyn. Čia, aukštai, kur ji žingsniuoja plonyčiu lynu, oras giedras ir vėsus, svaiginantis, bet teikiantis gyvybę. Jai, gerai pažįstančiai ir gelmes, ir tamsą, pakako vietos šiose šviesiose aukštybėse, nors ir nelabai erdviose. Kodėl jai turėtų rūpėti minia, kuri, ji gerai žinojo, susibūrusi apačioje ir žvelgia į ją su pavydu, pagarbia baime, viltingai, piktdžiugiškai kažko laukdama?

Ji niekuo nepasitikėjo.

Vis dėlto tolydžio pasijusdavo mąstanti apie Deirdrę Hant arba Laurą Svon, apie jos mirtį. Toji moteris buvo ma-

loni, kažkaip trapiai maloni. Gal tasai trapumas ir sužadino atjauta nuspalvintą Febės smalsumą? Vis dėlto ji save pričiupo: atjauta? Kodėl atjauta? Laura Svon ar Deirdrė Hant niekada nesuteikė jokio preteksto manyti, jog jai reikia kieno nors atjautos. Bet jai tikrai kažko trūko, labai trūko; ji turėjo jaustis visai bejėgė, jei šitaip baigė gyvenimą. Febė nepajėgė įsivaizduoti, kas ją galėtų priversti taip pasielgti, nes net ir sunkiausiu metu ji nė akimirką nebuvo susimąsčiusi apie savižudybę. Na, nepasakytum, kad ji nesvarstė apie tai, kaip apskritai būtų gerai ištrūkti iš šio pasaulio, bet iškeliauti štai tokiu būdu būtų tikras absurdas.

Savižudybė. Dabar šis žodis skambėjo Febės galvoje kaip į lygų plieno luitą trinksinčio kūjo dūžiai. Gal šis faktas jai ir atrodė žavingas tik todėl, kad ji dar niekada asmeniškai ar iš matymo nepažinojo žmogaus, — savaime suprantama, Laurą Svon ji pažinojo tik iš matymo, — kuris būtų štai taip ėmęs ir dingęs, tapęs bekūnis po vieno staigaus, impulsyvaus šuolio į tamsą. Febė tarėsi žinanti, ką jautė toji moteris, skrodusi švytintį juodą paviršių su atsispindinčiais žiburiais, nirusi gilyn, vis giliau ir giliau, į šaltį, dusulį ir užmarštį. Nėrusioji tikrai turėjo nekantrauti, nekantriai laukti, kol viskas baigsis, kol ji pati viską baigs; ir dar turėjo pajusti keistą beviltišką džiaugsmą ir pasitenkinimą — sakytum, paradoksalų pasitenkinimą savo kerštu. Nes Febė net neabejojo, kad toji moteris pasirinko mirtį tik todėl, kad kažkas ją į tai sąmoningai ar nesąmoningai pastūmėjo, ir dabar tasai kažkas tikrai kamuojamas baisių skausmų ir sąžinės graužaties. Tikrai.

Pusė šešių; vasaros popietė dažėsi rusvai. Nors išdidumas jai neleistų net sau pačiai to pripažinti, šis dienos metas Febei buvo pats nykiausias ir tapdavo dar nykesnis pagyvėjus gyvenimui kitose gatvėje išsibarsčiusiose parduotuvėlėse, kur

dauguma nelinkusių gaišti pardavėjų jau traukė užuolaidas, uždarinėjo langines ir vartė ant stiklinių durų pakabintas lenteles, kad vietoje užrašo „Atidaryta“ atsirastų „Uždaryta“. „Skrybėlių namų“ savininkė ponia Kaf-Vilks irgi atskubėjo iš parduotuvės galo, apgaubta pulsuojančio pamėgtų persikais dvelkiančių kvepalų debesies, klapsėdama lipniasparnius drugelius primenančiomis blakstienomis ir tyliai niūniuodama *mmm mmm*. Ji ketino eiti į galerijos atidarymą, kur *siaubingai* talentingas jaunuolis eksponuos naujausius savo paveikslus, bet prieš tai dar užsuks į „Airijos“ viešbutį ko nors išgerti, o paskui su Edžiu, Kristina Longford ir kitais eis pietauti į „Jammet's“ restoranėlį. Ponia Kaf-Vilks visuomenėje gerai žinoma, be to, skrybėles dėvi tik patys geriausi žmonės. Febei ji atrodė įdomi, savitai šauni ir visai nejuokinga.

— Dar nesirengi uždaryti, mieloji? — paklausė ponia Kaf-Vilks. Jos suknelė — perregimo citrinos geltonumo šifono darinys, o virš dešinės ausies grėsmingai pūpsojo vienas iš jos kūrinių — mažytė baltos ir aukso spalvos „tabletė“ su kyšančiu vielos kuokeliu, puoštu orchidėjos žiedą primenančiais šilko lapeliais, persmeigta ilgu smeigtuku su perlo galvute. — Tasai tavo jaunuolis ims nekantrauti.

Vienas iš ponios Kaf-Vilks pomėgių buvo tvirtinti, jog Febė tikrai turi jauną vyriškį, kurio tapatybę slepia, ir dėl nepagydomo drovumo apskritai neigia jo buvimą.

Febė atsakė:

— Prieš užrakindama laukiau, kol išeisite.

— Na, aš jau išeinu, todėl gali nedelsdama jį išvaduoti iš to vargo.

Ji nusišypsojo erzindama, — sulig ta šypsena nuo jos veido nukrito trisdešimt metų, — ir numirgėjo Graftono gatve.

Febė lūkuriavo staiga ištuštėjusioje parduotuvėje. Ji pa-

dėjo į vietą kelias skrybėlaites, kurias kiek anksčiau rodė pagyvenusiai išsiblaškiusiai moteriai, aiškiai neketinusiai nieko pirkti ir čia atėjusiai tik prastumti atkarpėlės dar vienos ilgos vienišos dienos. Febei visada pakakdavo kantrybės dirbant su tokiais „neklientais“, „popietiniais lankytojais“, kaip juos kandžiai pravardžiavo ponia Kaf-Vilks, — su senais, vienišais, pakvaišusiais, apniktais liūdesio. Dabar Febė ilgokai stovėjo įbedusi tuščią žvilgsnį į kreivais šešėliais nuklotą gatvę. Būdavo valandėlių, tokių kaip ši, kai ji tarsi save prarasdavo, kai kažkur nudėdavo savastį ir tapdavo kažkuo be jokio turinio, lyg dulkė, kybanti sustingusioje šviesoje. Ji sumirksėjo, papurtė galvą ir netekusi kantrybės atsiduso. Viskas turi pasikeisti; ji turi pasikeisti. Taip... bet kaip?

Užrakinusi parduotuvę, įsitikinusi, kad skląstis tikrai savo vietoje, ji pasuko Onos gatvės pusėn. Sena gėlių pardavėja prie kampo, netoli „Rudojo Tomo“, ardė prekystalį. Kaip ir kiekvieną vakarą, ji pasisveikino su Febe ir padovanojo neparduotą žibuoklių puokštelę. Žingsniuodama gatve Febė pakėlė gėles prie šnervių. Žibuoklės jau buvo pradėjusios vysti, teliko vos juntamas aromato pėdsakas, bet Febei, tiesą sakant, buvo vis tiek, nes gėlės jai visada keistai atsiduodavo katėmis.

Ji sustojo priešais optikos parduotuvę ir pažvelgė į antro aukšto langą su metalu spindinčiomis raidėmis išvedžiotu užrašu:

Sidabrinė gulbė
Grožiui ir kūno priežiūrai

Langas atrodė nykus ir tuščias, bet turbūt todėl, svarstė Febė, kad ji žinojo, kas ir kaip tą langą apleido. Keista, vėl pamanė, kad žmonės miršta. Žinoma, šitai tęsiasi nuolat ir yra taip pat natūralu, kaip žmonių gimimas, bet mirtis, be jokių

abejonių, daug gilesnė paslaptis nei gimimas. Čia nebūti, bet paskui atsirasti, yra viena, o susikurti įvairiaspalvį sudėtingą gyvenimą ir paskui staiga iškeliauti — jau visai kas kita ir tikrai šiurpu. Pagalvojusi apie savo motiną — na, apie Sarą, kurią vis dar laikė savo motina, kaip ir Malą — tėvu, nors ir nebebūdama labai tvirtai įsitikinusi, — be nuolatinio prarasties peršulio ir sielvarto, ji jautė ir kažkokį piktą sumišimą. Po Saros mirties pasaulis jai atrodė daug didesnis ir tuštesnis, kaip milžiniška auditorija, iš kurios išsiskirstė visa publika, o ji buvo palikta klaidžioti apleista ir, taip taip, labai vieniša.

Prasivėrė siauros durys šalia optikos parduotuvės, ir išėjo Leslis Vaitas; jis išėjo atatupstas; rankose laikė didelę kartoninę dėžę. Febė vėl pamanė, kaip puikiai jam tinka tas bespalvis dvilytis vardas. Jis buvo labai aukštas ir labai lieknas — *kaip karklelis*, šovė mintis, — o kumpa nosis atrodė taip, tarsi nuolat uostų vos juntamą nemalonų kvapą. Jis vilkėjo šviesiai mėlyną dryžuotą trumpą švarką, mūvėjo baltas drobines kelnes, avėjo dviejų spalvų batus ir, žinoma, ryšėjo sidabro spalvos šilkinę kaklaskarę; žvilgantys plaukai, — jai pasirodė, kad saulės spinduliuose jie atrodo lyg degantis magnis, — buvo ilgi kaip bohemiečio ir dabitiškai krito ant apykaklės. Febė svarstė, jog toks jo blyškumas ir savita apatija turėtų būti gražu. Jis uždarė duris koja; dantyse laikė raktus. Padėjęs ant laiptelio dėžę, užrakino duris, paskui įmetė raktus į švarko kišenę, vėl paėmė dėžę ir jau gręžėsi eiti, bet tada pamatė iš kitos gatvės pusės jį stebinčią Febę. Jis susiraukė, paskui persigalvojo ir paskubėjo nusišypsoti, nors, Febė aiškiai matė, jos neprisiminė; ji neabejojo, kad Leslis Vaitas visada turi po ranka merginoms skirtą šypsnį.

Ji ėjo per gatvę. *Ką darai?* — klausė savęs, bet labai gerai žinojo, kad čia atpėdino vildamasi jį pamatyti. Vyriškis lūku-

riavo, šypsena po truputį blėso; Febė pamanė, kad šio pasaulio lesliams vaitams merginos, kurioms šypsomasi arba ne, gali būti ir bėdų pranašai, ne tik žavūs pažadai.

— Sveiki, — giedru balsu pratarė jis ir žvilgsniu perbėgo jos veidą, ieškodamas kokių nors tapatybės užuominų. Ką ji turėtų pasakyti? Galvoje buvo tuščia, bet jis ją išgelbėjo. — Klausykite, — pratarė, — gal galėtumėte padaryti man paslaugą? — Jis į ją pasisuko kilstelėdamas dėžę iki pusiaujo. — Rakteliai — mano kišenėje, automobilis — už kampo. Gal galėtumėte?..

Ji žvejojo raktus, — koks jaudinantis jausmas apima naršant kito kišenę! — o jis jai šypsojosi dabar jau įsitikinęs, kad turi ją pažinoti, nors ir neprisimena, o jei ir nepažįsta, tai vis tiek greitai susipažins. Febė suprato, jog jis pastebėjo gėles, kurias ji vis dar gniaužė delne — niekaip nesumetė, kaip jomis atsikratyti, — nors ir nieko jai nesakė. Jiedu nuėjo iki kampo ir pasuko Kunigaikščio gatvėn. Febė susivokė dar nepasakiusi nė žodelio, bet jam, rodos, šitai buvo nė motais, neatrodė keista. Įtarė jį esant iš tų žmonių, kurie gali kuo ramiausiai tylėti patekę į bet kokią situaciją, kad ir kokia nejauki ar delikati ji būtų. Jo automobilis — žalio obuolio spalvos „Riley“, greitas ir kompaktiškas, neįtikėtinai žemas ir žaviai suplotas ties buferiu. Automobilio stogas buvo nuleistas. Jis įvertė dėžę į automobilį, ant keleivio sėdynės, sakydamas „Uf!“ ir atsisuko į ją ištiesęs delną, laukdamas raktelių.

— Jūs labai maloni, — pasakė. — Net nežinau, ką būčiau daręs.

Febė nusišypsojo. Ji nesuprato, kuo jam padėjo, nes automobilio nė nereikėjo atrakinti. Jis žvelgė jai į akis. Vaitas atrodė taip, kaip ir visi patrauklūs vyrai — kreivai šypsojosi tarsi atsiprašinėtų, o tas šypsnys buvo kartu ir begėdiškas, ir drovus.

— Leiskite jums pasiūlyti ko nors išgerti, — pratarė, ir prieš Febei ką nors atsakant, tęsė toliau: — Eisime čia, kad matyčiau automobilį.

Aludėje buvo tamsu, viskas atrodė suspausta, kaip urve. Jie priėjo prie siauro baro, ji atsisėdo ant aukštos kėdutės. Jai paprašius džino su toniku, jis plačiai nusišiepė ir pratarė: „Mano mergaitė“, tarsi ji būtų išlaikiusi egzaminą, parengtą specialiai jai. Jis jai pasiūlė cigaretę, atkišęs pilkšvą metalinį portsigarą, ir dar plačiau nusišiepė, kai ji cigaretę paėmė; atrodo, egzaminas iš kelių dalių. Jis pakišo jai žiebtuvėlį.

— Beje, aš — Vaitas. Leslis Vaitas, — ištarė savo vardą taip, tarsi dovanotų kažką labai vertinga ir slapta. Kalbėjo manieringai, bet ji aiškiai atpažino kokni akcento užuominą.

— Taip, — pratarė Febė pasukdama galvą ir į šoną pūsdama cigaretės dūmus. — Žinau.

Jis išlenkė antakius. Jo oda išties neįtikimai blyški, sidabrinė, beveik tokia kaip plaukai.

— Na, neabejoju, kad ir aš turėčiau pažinoti, — juokdamasis ir atsiprašinėdamas kalbėjo jis, — bet jūs esate?..

— Febė Grifin. Buvau jūsų salono klientė.

— Aa, — jo žvilgsnis apsiblausė. — Vadinasi, pažinojote Laurą.

— Taip. Kartą man davėte savo kortelę.

— Taip, dabar prisimenu, tikrai daviau, — jis, aišku, melavo. Vaitas išgėrė džino. Vakaro saulė tarpduryje — tarsi gryno aukso pleištas. — Ar žinojote, kas jai atsitiko... na, Laurai?

— Taip, — Febei ėmė keistai svaigti galva, tarsi jau būtų išgėrusi pustuzinį taurių.

— Iš kur sužinojote?

— Kažkas pasakė.

— Aa. Baiminausi, kad laikraščiuose nepasirodytų kokių

nors rašliavų. Džiaugiuosi, kad nepasirodė. Būtų nepakeliama visa tai pamatyti išspausdinta. — Jis nudūrė žvilgsnį į batus. — Dieve... Vargšė Laura.

Jis baigė džiną, sugavo barmeno žvilgsnį ir pamojavo tuščia taure. Pažvelgęs į Febės taurę pratarė:

— Jūs negeriate.

— Taip, tikrai negeriu.

Minutėlę žvelgė į ją tylėdamas, šypsodamasis, o paskui staiga paklausė:

— Kiek jums metų?

— Dvidešimt penkeri, — atsakė Febė stebėdamasi savimi; kodėl pamelavo pridėjusi dvejus metus? — O jums?

— Ai, — atsakė, — merginos džentelmenų neklausia, kiek jiems metų.

Ji jam irgi nusišypsojo, o paskui pažvelgė į savo taurę.

Barmenas atnešė antrą gėrimo stiklą, ir Leslis ėmė jį sukioti rankoje, skimbčiodamas ledo kubeliais. Pirmą kartą nuo pokalbio pradžios akimirksnį jis atrodė sutrikęs. Febė paklausė:

— Ar jau uždarote?

— Uždarome?..

— „Sidabrinę gulbę“. Taip pamaniau, kai pamačiau jus su ta kartonine dėže...

— Ne, aš tik išnešiau kelis... kelis Lauros daiktus, — jis nutilo nutaisęs perdėtai liūdną išraišką. — Tiesą sakant, net nežinau, ką su tuo salonu darysiu. Viskas labai sudėtinga. Susipynę kelių žmonių interesai. O ir finansinė padėtis šiek tiek... na, sakykim, kebloka.

Kiek palaukusi Febė paklausė:

— Vienas iš „interesų“ — jos vyras?

Jis minutėlę patylėjo.

— Ar pažįstate jos vyrą? — truputį įtariai paklausė.

— Ne. Jį pažįsta vienas mano pažįstamas... tiksliau, pažinojo.

Vaitas liūdnai papurtė galvą.

— Jau šitas miestas... — pratarė, — ... tiesą sakant, tikras kaimas.

— Taip. Visi žino vieni kitų reikalus.

Po šių žodžių jis įdėmiai pažvelgė į ją iš po antakių.

— Neabejotina tiesa, — atsakė jau tyliau.

Į aludę atėjo porelė ir su juo pasisveikino. Vyriškis vilkėjo nuostabų imbiero spalvos kostiumą, pasiūtą iš storos medžiagos ilgu plaukeliu. Su juo atėjusi moteris buvo žvilgančiais juodai dažytais plaukais, sukeltais į viršų, susuktais į kuodą ir kietai perrištais kaspinu; su tokia šukuosena ji atrodė nustebusi ir išpūtusi akis. Leslis Vaitas atsiprašė ir nuėjo prie jų. Febė žiūrėjo, kaip jis su jais kalbasi, priverstinai gyvai rinkdamas žodžius. Jeigu, kaip Febė įtarė, Laura Svon jam buvo šis tas daugiau nei verslo partnerė, akivaizdu, kad jos mirtis jam širdies nedrasko. Baugiai aiškiai mintyse ji staiga išvydo Lauros Svon — Deirdrės Hant — kiek netaisyklingų bruožų platų veidą, šviesiomis strazdanomis nusėtą nosies kuprelę, violetiškai mėlynas akis ir nekantraujantį, sujaudintą, godų tų akių žvilgsnį; Febė pajuto persmelkiantį gailestį — nejau tikrai? — tokį veriantį, kad jai net užėmė kvapą. Ji stebėjosi savimi, net puolė į paniką. Tarėsi jau išaugusi iš tokių jausmų.

Leslis Vaitas grįžo vėl atsiprašinėdamas ir primygtinai jos paprašė užsisakyti dar vieną stiklą, bet Febė atsisakė. Ji pakilo nuo kėdutės. Jautėsi nepatogiai. Čia buvo taip karšta ir tvanku, kad jos plonos suknelės medžiaga trumpam prilipo prie šlaunų, ir jai teko mikliai ją patraukti ir atlupti nuo odos. Leslis, — nejau ji tikrai jau dabar apie jį galvoja vadindama tik vardu? — dviem liaunais pirštais suėmė jos riešą, mėgindamas sulaikyti.

Febė tarėsi jaučianti po pirštų pagalvėlėmis srūvantį kraują. Gyvenimas susideda iš daugybių daugybės klaidingų nuomonių, blaiviai abejingai pamanė ji. Vyriškis plaukuotu kostiumu ir kuoduotoji jo draugė, — tiesą sakant, ji atrodė lyg nuleista nuo lubų ir pakabinta ant pritaisytos prie plaukų nematomos virvutės, — stebėjo ją iš kito aludės galo neslėpdami smalsumo.

— Turiu eiti, — pasakė Febė. — Manęs laukia.

Matė, kad Vaitas ja netiki.

— Turite mano kortelę, — pratarė. — Gal paskambinsite?

Ji pakreipė galvą ir pažvelgė į jį puse lūpų šypsodamasi.

— Labai abejoju.

Febė susivokė drėgnoje ir nelabai tvirtoje rankoje tebegniaužianti žibuoklių puokštę; gėlės buvo panašios į mažutę daugiagalvę būtybę, kurią netyčia pasmaugė.

Ir Kvirkas klaidžiojo palei optikos parduotuvę Onos gatvėje, ir jis ten nežinia kaip atsidūrė baigęs darbą; taigi, kai Febė išėjo iš aludės Kunigaikščio gatvėje, jis, nors pats šito nežinodamas, stovėjo toje pačioje vietoje, kur prieš pusvalandį stovėjo ji, žiūrėdama, kaip pro duris išeina Leslis Vaitas su kartonine dėže rankose. Dabar ji Kvirko nematė, bet jis Febę regėjo. Jis jos nepašaukė, netrukdė, tik žiūrėjo, kaip ji įsuka į šiuo metu beveik tuščią Graftono gatvę ir dingsta jam iš akių. Kvirkas suraukė kaktą. Jis nemėgo sutapimų — nuo tų sutapimų jam būdavo nejauku. Jis ir vėl pajuto šaltų nerimo čiuptuvų prisilietimą. Po kelių sekundžių, kai jau rengėsi eiti, Kvirkas pamatė iš aludės išsmunkantį dar vieną pavidalą ir iškart suprato, kas tai galėtų būti — tokius plaukus turi tik vienas žmogus. Kvirkui šis tipas buvo pažįstamas — aukštas, išstypęs, pakumpęs,

gyvatiškas, plokščiapade eisena, pailgais baltais delnais, kadaruojančiais nuo riešų, tarsi būtų pridurti prie rankų vien oda, be jokių kaulų. Tuščiaviduris žmogus; jeigu į jį suduotum, pasigirstų tik prislopęs, duslus aidas. Vyriokas įlipo į mažutį automobilį nesivargindamas atidaryti durelių, tik permetė per jas iš pradžių vieną ilgą koją, o paskui kitą, klestelėjo šalia kartoninės dėžės ir užvedė variklį, kuris iškart suriaumojo. Kuo jis vardu — Vaitas? Taip, kažkoks Vaitas. Automobilis šovė iš vietos ir pasileido Dosono gatvės pusėn pralėkdamas pro stovintį Kvirką, atsukusį nugarą į audinių krautuvėlės vitriną. Plevėsuojantis gražiaisiais plaukais vyriškis į jį nepažvelgė. Leslis, štai koks jo vardas. Leslis Vaitas.

9

Kvirkas jautėsi kaip žmogus, kuo saugiausiai žingsniavęs klastingu atogrąžų pajūriu ir staiga pajutęs, kaip po netikėtai pradėjusiomis drebėti basomis kojomis ima slysti smėlis, siurbiantis vis gilyn. Jis tikrai nesitikėjo kada nors svarstyti prielaidos, kad ir Febė kažkaip galėtų būti susijusi su Deirdrės Hant mirtimi, ir ši prielaida jį sukrėtė. Juk Febė jam ir papasakojo apie Leslį Vaitą. Ar tą žmogų ji pažinojo geriau, nei dėjosi pažįstanti? Jeigu taip, kiek ir kaip jį pažįsta?

Jis lėtai žingsniavo Dosono gatve, perėjo Žaliojo parko gatvę ir pasuko Harkoto gatvės pusėn. Ant suolelių sėdėjo droviai už rankų susikibusios porelės, pasidriekę žolėje, paskutiniuose saulės spinduliuose šildėsi baltaodžiai jaunuoliai, iki juosmens prasisagstę marškinius. Jis labai aštriai pajuto — jam dažnai taip nutikdavo, — koks iš tiesų yra griozdiškas, koks trumpas ir drūtas jo kaklas, kokie apvalūs pečiai, storos rankos, kokia plati, galinga krūtinė. Šiam pasauliui jis per didelis, per drūtas, per daug neproporcingas. Kakta po skrybėle buvo šlapia. Jam reikėjo išgerti. Net keista, kaip ta būtinybė tai sukildavo, tai vėl atslūgdavo. Jis dienų dienas galėdavo gyventi rimtai nė nepagalvodamas apie alkoholį, o kartais drebėdavo ištisas valandas sukandęs dantis, kiekvienai perdžiūvusiai ląstelei rėkte rėkiant, meldžiant būti pagirdytai. Jame atgydavo kita esybė,

gąsdinanti ir meilikaujanti, reikalaujanti sužinoti, kas jam davė teisę pulti į šią žiaurią abstinenciją, arba tyliai šnabždanti, jog jis jau taip ilgai, mėnesių mėnesiais, buvo geras, oi, labai labai geras, todėl dabar tikrai nusipelnė taurelės, vienos varganos taurelės, nejau ne?

Harkoto gatvėje paspaudė Febės buto skambutį ir iš aukštai, iš ketvirto aukšto, išgirdo atsklindantį tylų elektrinį zvimbesį. Laukė žvalgydamasis po plačią alėją, siekiančią Žaliojo parko gatvės kampą, o paskui įbedė akis į vešlią nurimusią lapiją. Jam į skruostus padvelkė karštas vėjas, atnešęs dulkėtų kvapų plakinį — nuvėsusį vasaros kvėpsnį. Prisiminė, kaip senais laikais žvangėdami ir kibirkščiuodami čia dardėdavo tramvajai. Šiame mieste jis gyveno kone visą gyvenimą, bet vis tiek jautėsi svetimas.

Febė nė nesistengė slėpti nuostabos; jie laikėsi nerašytos taisyklės, savito tėvo ir dukters — išdaviko tėvo ir užgautos dukters — susitarimo, kad jis niekada pas ją neis iš anksto nepranešęs. Plaukus buvo susirišusi plačia juosta, avėjo juodomis aksominėmis šlepetėmis smailomis nosimis, buvo apsisiautusi šilkiniu peniuaru, išmargintu drakonais ir paukščiais; Kvirkas susivokė, jog šis drabužis kažkada buvo Saros.

— Rengiausi maudytis, — pasakė ji. — Tokiu oru viskas atrodo taip nešvaru.

Jie šlumpsėjo vienas šalia kito ilgais laiptatakiais. Namas buvo aptriušęs, tamsus, laiptinėje tvyrojo toks pats pilkšvas kvapas, kaip ir jo name Aukštutinėje Kalvos gatvėje. Jis įsivaizdavo kitus tokius pačius namus, išsibarsčiusius po visą miestą, prigrūstus didelių patalpų aukštomis lubomis, paverstų į butus ir gyvenamuosius kambarius, skirtus tokiems kaip jis ir jo dukra — beglobiams, chroniškiems benamiams.

Jau įėjusi į savo būstą Febė paprašė Kvirko šilingo už dujų skaitiklį.

— Gerai, kad užėjai, — pasakė ji. — Kad ir kaip baisiai būtų karšta, man nepatinka šalta vonia.

Ji užplikė arbatos ir atnešė į kambarį. Jie sėdėjo pasidėję ant kelių puodelius, ant suolo, pastatyto po dideliu pakeliamuoju langu, vienas priešais kitą; apatinė lango dalis buvo plačiai atverta vakaro ramybei. Aplinkinėse kontorose dirbantys žmonės dabar jau išsiskirstę po namus, apačioje nusidriekusi gatvė tuščia, tik kartais pravažiuodavo koks automobilis ar žalias dviaukštis autobusas, dejuojantis, rūkstantis, ant šaligatvio vis išspjaunantis kokį pakrikusį būrelį keleivių. Kambaryje tvyrojo bežadė tyla; prie galinės sienos stovinčios indaujos veidrodyje atsispindėjo pro langą krintanti šviesa — lyg įkalintas riksmas.

— Tai dabar trukdau tau maudytis, — pratarė Kvirkas. Ji ir dabar žvelgė į gatvę, tarsi nebūtų išgirdusi. Iš viršaus krintanti seno aukso spalvos šviesa apšvietė išsišovusius jos skruostus, ir Kvirkui šmėstelėjo mirusios žmonos paveikslas. — Pas mane buvo atėjęs detektyvas, — pasakė jis. Lengvai krustelėjo baltas trikampis tarp Febės antakių, bet ji vis tiek į jį nepažvelgė. — Klausinėjo apie Deirdrę Hant... na, arba Laurą Svon.

— Kodėl?

— Kodėl?

— Na, kodėl klausinėjo *tavęs*?

— Aš atlikau skrodimą.

— Teisingai. Jau sakei.

Ji nuėmė siūlą nuo storo audeklo, kuriuo buvo uždengtas suolas. Apsivilkusi šilko chalatu atrodė kaip trapi išblukusios rytietiškos graviūros figūrėlė. Kvirkas svarstė, ar ją galima pavadinti gražia. Jam buvo sunku spręsti. Ji — jo dukra.

— Sakyk, — paprašė, — ar gerai pažinojai tą moterį?

— Jau sakiau; šį tą esu iš jos pirkusi; losjono rankoms, dar kažko.

— O tą vyruką, su kuriuo ji dirbo — Leslį Vaitą, — taip pat pažinojai?

— Juk irgi sakiau. Kartą jis man davė savo kortelę. Kažkur ją turiu.

Kvirkas įdėmiai žvelgė į Febę. Vadinasi, tai tiesa — ji buvo susitikusi su Lesliu Vaitu, prieš jam pamatant juodu Kunigaikščio gatvėje, patraukusius skirtingais keliais. Kvirkas pasuko galvą ir apsidairė po kambarį. Šiame bute nerastum beveik jokio jos buvimo ženklo. Keli didžiuliai baldai — nepakeliamai rimto ir plataus, seniai pradingusio pasaulio reliktai — čia riogso jau gal šimtą metų ar daugiau. Ant židinio atbrailos išdėlioti keli niekučiai — Meiseno porceliano balerina, varinė kiaulė taupyklė, du miniatiūriniai porcelianiniai šuniukai, nuo abiejų atbrailos kraštų žiūrintys vienas į kitą, o ašutinės sofos kampe pasviręs, lyg būtų girtas, sėdėjo vienaakis meškiukas. Kambaryje buvo vienintelė nuotrauka — ant indaujos padėtas, į vėžlio kiauto rėmelius įspraustas Malo ir Saros atvaizdas jų vestuvių dieną; čia nebuvo nei jos motinos, nei jo nuotraukos. O kur Evi Houn grafito pieštuku pieštas Delijos portretas, kurį jis Febei padovanojo, kai ji grįžo iš Amerikos? Savo gyvenimą ji apkarpiusi taip, kad liktų tik tai, kas svarbiausia. Ant stalo gulėjo nuvytusių žibuoklių puokštė.

Tą dieną, kai Bostone, toje pačioje ligoninėje, kurioje kone prieš dvidešimt metų jis ją ir pamatė pirmą kartą, mirė Sara, jis buvo Dubline. Smegenų auglys, — jo taip ir nepastebėjo jokie ją gydę medikai, — ilgai netrukęs galiausiai padarė savo darbą. Sužinojęs žinią iš Bostono, Kvirkas telefonu pasikalbėjo su Febe. Ji mokėsi Sičuvete, pietinėje miesto dalyje, kartu su senelio našle Roza Kroford. Transatlantinis telefoninis ryšys

buvo kažkoks nemaloniai keistas, lyg tuščiaviduris, ir Kvirkas akimirksniu pasijuto esąs dideliame nykiame name Sičuvete, kurį Džošas Krofordas paliko savo žmonai. Jis įsivaizdavo Febę, stovinčią aidinčiame koridoriuje ir laikančią telefono ragelį, žvelgiančią į skaidrias vitražu puoštų įstiklintų lauko durų arabeskas. Valandėlę ji klausė, kaip jis užsikirsdamas mėgina rasti tinkamų žodžių norėdamas ją paguosti ar atsiprašyti, o paskui jį nutraukė. „Kvirkai, — pratarė, — paklausyk. Aš — našlaitė. Mano mama mirusi, dabar mirė ir Sara; ir tu man esi miręs. Daugiau neskambink.“ Ir padėjo ragelį.

Kai Febė grįžo iš Amerikos namo, Kvirkas manė, kad ji nenorės su juo susitikti, tačiau tada buvo paliaubų metas, ir Febė, nors ir nedegdama entuziazmu, pasidavė visuotinės amnestijos vajui. Jis svarstė, — beje, svarstydavo labai dažnai, — ką ji dabar apie jį mano; ar ji ant jo pyksta, ar niekina, ar nekenčia? Jam buvo aišku tik viena: jie bendravo daug paprasčiau visus tuos metus, kai ji nežinojo, kad jis — jos tėvas. Jis labai troško tuos metus susigrąžinti; jis troško susigrąžinti laisvumą, paprastumą ir ypatingą malonę.

Febė pakilo, nunešė padėklą su arbata į virtuvę ir grįžo paėmusi portsigarą ir žiebtuvėlį. Ji atsistojo prie židinio, prisidegė cigaretę, perkreipusi lūpas išpūtė dūmų virvę į židinio angą, ir vėl sugrįžo Delija, tamsi, atšiaurių akių mirusi jo žmona.

— Parodyk man tą kortelę, — paprašė.

— Kokią kortelę?

— Tą, kur tau davė Leslis Vaitas.

Ji pažvelgė į jį ramiu žvilgsniu, vos pastebimai nusišypsojusi.

— Kvirkai, ir vėl pradedi kaišioti nosį, ką? — pratarė.

Jis niekada gerai nežinojo, kaip ją vadinti, kaip į ją kreiptis. Vien vardo lyg ir nepakako, bet kartu rodėsi per daug.

— Pasaulis ne toks, — atsakė jis, — koks atrodo.

Jos šypsnys tapo dar nuožmesnis.

— Oi, Kvirkai, — kalbėjo ji, — tik nereikia tų filosofijų; neįtikina. Beje, pažįstu tave. Tu tiesiog negali visko palikti ramybėje. — Ji vėl galingai užsitraukė išplėsdama šnerves. Kai Febė atlošė galvą, kad išpūstų dūmus, jos akys susiaurėjo, ir ji labiau nei bet kada atrodė panaši į rytietę. Kvirkui už nugaros, gatvėje, skardžiai sudzingsėjo dviračio skambutis. — Tu manai, kad Lauros Svon mirtį gaubia kokia nors paslaptis, taip? — paklausė. — Jau girdžiu, kaip burzgia besidarbuojančios pilkosios tavo smegenų ląstelės.

Ji iš jo šaipėsi; jam buvo nė motais. Kvirkas nusisuko nuo Febės ir vėl pažvelgė į gatvę. Tolėliau, ant šaligatvio, kažkoks tamsiu kostiumu apsivilkęs seminaristas lipo nuo dviračio ir lenkėsi nusisegti kelnių klešnes prilaikančių sąsagų. Jau vien nuo to blizgaus varno juodumo kostiumo Kvirkui sutraukė vidurius.

— Yra pavojingų žmonių, — pasakė jis. — Gal jie taip ir neatrodo, bet yra pavojingi.

— Apie ką konkrečiai taip manai?

— Apie nieką konkrečiai.

Ji ilgokai į jį žiūrėjo.

— Aš tau neduosiu Leslio Vaito numerio.

— Vis tiek jį gausiu.

Ji atsistojo ir nuėjo į šešėliuotas kambario gelmes, atsisėdo ant sofos, užsimetė koją ant kojos ir palygino kelį uždengusį šilkinio chalato skverną. Prieblandoje blyškus jos veidas švietė dar balčiau, kaip japoniška kaukė.

— Kvirkai, ką darai? Rimtai klausiu.

— Rimtai? Nežinau... tikrai nemeluoju.

— Jei nežinai, gal ir nereikėtų nieko daryti?

— Net nesu tikras, apie ką mes čia. Bet... taip, tu teisi, turėčiau nesikišti.

— Bet vis tiek kišies.

Kvirkas neatsakė. Jis prisiminė pirmą akimirką, kai tądien „Bewley's“ bare išvydo Bilį Hantą, sėdintį prie marmurinio stalelio su nė nepaliestu kavos puodeliu panosėje, prislėgtą kančios, styrantį ant pliušinio minkštasuolio, kurio raudonis priminė atviros žaizdos spalvą. Kaip buvo paprasta, dabar svarstė Kvirkas, pagailėti apgailėtino.

Pasigirdo tolimos perkūnijos dudenimas, lengvas vėjas atnešė vos juntamą artėjančio lietaus kvapą.

— Kvirkai, tu toks naivus, — kone švelniai pratarė jo dukra.

10

Oras pasikeitė; tądien pūtė baisus vėjas, pliaupė drungnos liūtys. Iš pradžių gatvės garavo, paskui bangavo. Upės paviršius pavirto į raupsuotą plieną, kirai suko ratus ir nardė žemyn pasigavę vilnijančius gūsius. O'Konelio tiltu nusklendė į kitą pusę išverstas skėtis, jį galutinai sumaitojo pervažiavęs autobusas. Kvirkas su savo asistentu Sinkleriu sėdėjo kavinėje gatvės kampe, prie tilto. Jie gėrė pamazgas primenančią kavą, Sinkleris valgė bandelę su razinomis. Kartais jie čia užsukdavo iš ligoninės per pietus, nors nė vienas neprisiminė, kaip ar kodėl pasirinko būtent šią vietą; kavinėje buvo nejauku, ypač tokiu oru — langai aprasoję, trošku nuo cigarečių dūmų ir šlapių drabužių smarvės. Kvirkas jau buvo išsiėmęs cigarečių dėžutę ir rengėsi prisidėti prie visuotinių pastangų dar labiau sutirštinti tvankumą. Jam skaudėjo kelį; visada skaudėdavo užėjus drėgniems orams.

Leslio Vaito numerį jis rado telefonų knygoje — štai taip, visai paprastai, — bet vis dar nesiryžo skambinti. Ir ką jis jam sakys? Kvirkas neturėjo jokių su juo susijusių reikalų, neturėjo bendrų draugų, pažinojusių Deirdrę Hant. Jis — patologas, o ne policininkas.

— Sakyk, Sinkleri, — pratarė jis, — ar kada nors buvai susimąstęs apie mūsų darbo etiką?

— Apie etiką? — pakartojo Sinkleris. Jis atrodė taip, tarsi tuoj pradėtų juoktis.

— Taip, apie etiką, — atsakė Kvirkas. Būdavo akimirkų — ir jos visada nustebindavo, — kai toks tarsi tyčia demonstruojamas Sinklerio abejingumas ir bukumas Kvirką baisiai siutindavo. — Juk etika turėtų būti svarbu. Mes duodame Hipokrato priesaiką, bet ką ji reiškia, kai žmonės, kuriuos mes gydome, jei apskritai galima taip pasakyti, yra mirę? Mes kitokie nei gydytojai.

— Taip, kitokie; mes pjaustome ir pakuojame.

Sinkleriui labai patiko tokie kandūs juokeliai, pasakyti tęsiamu holivudišku akcentu. Šitai irgi siutino Kvirką. Jis įtarė, kad šios pastabos buvo laidomos kaip savitas iššūkis jam, tik niekaip nesumetė, kodėl jam tą iššūkį reikėtų mesti.

— Tai aš ir klausiu, — tęsė Kvirkas. — Ar mes turime jausti atsakomybę už mirusiuosius?

Sinkleris sėdėjo įbedęs akis į kavos puodelį. Jie dar niekada štai taip nesikalbėjo apie savo darbą, nors, svarstė Kvirkas, nežinia, ar ir dabar apie tai kalbasi. Jis atšlijo nuo stalo, užsitraukė cigaretės.

— Norėjai būti patologas? — paklausė. — Na, ar žinojai, kad būsi patologas, ar tik paskui, kaip daugelis mūsų, pakeitei planus?

Sinkleriui nieko neatsakius, Kvirkas kalbėjo toliau.

— Aš norėjau. Ketinau būti chirurgas.

— Ir kas atsitiko?

Jis pažvelgė į storai drėgme aptrauktą langą ir pro jį vos matomus išskydusius žmonių, automobilių ir autobusų pavidalus.

— Turbūt man labiau pradėjo patikti mirusieji nei gyvieji.

„Su jais nebūna jokio vargo“, kaip kartą kažkas man pasakė. — Kvirkas trumpai nusijuokė.

Sinkleris susimąstė.

— Man atrodo, — neskubėdamas prabilo jis, — man atrodo, dirbdami stengiamės iš paskutiniųjų... na, mirusiųjų labui. Bet lavonui, aišku, nesvarbu, ar mes su juo elgiamės pagarbiai, ar ne. Pagarbos iš mūsų tikisi giminaičiai. Galiausiai, manyčiau, giminaičiai mums ir turėtų būti svarbiausi. — Jis pakėlė akis į Kvirką. — Gyvieji.

Kvirkas palinksėjo. Tai buvo ilgiausia kalba, kokią tik Sinkleris kada nors buvo pasakęs vienu gaistu. Ar jam ir vėl metamas iššūkis? Kvirkui būtų sunku pamėgti šį nervus tampantį itin savarankišką jaunuolį, jeigu pamėgti būtų privalu; laimei, taip nėra. Jis įmygo nuorūką į skardinę peleninę, padėtą ant stalelio. Ar būdamas prie mirusiojo jis stengiasi iš paskutiniųjų? Jis gerai nė nežinojo, ką šis pasakymas turėtų apibrėžti. Kvirkui palaikai — tai indas, kuriame yra tam tikra mįslė, o toji mįslė — mirties priežastis. Etika? Jis ir pasirinko patologiją, kad išvengtų štai tokių keblių klausimų. Jam *tikrai* labiau patiko mirusieji nei gyvieji. Štai kas atsitiko. *Su jais nekyla jokių bėdų.*

Gatvėje su Sinkleriu išsiskyręs Kvirkas, — jam šovė į galvą, jog net nežino, kurioje miesto dalyje Sinkleris gyvena, — luktelėjo, kol jaunuolis įsimaišys į popietinę minią, o tada nuėjo ieškoti telefono būdelės. Būdelėje, kaip įprastai, tvyrojo sumišę prakaito, šlapimo ir nuorūkų kvapai. Jis pervertė suglamžytą, sudriskusią knygą, grandinėle pritvirtintą prie stovo, ir pasitikrino, ar gerai prisimena telefono numerį. Šįkart jo akis užkliuvo ir už adreso. Pilies alėja, Klontarfas; keistai rami vieta gyventi tokiai spalvingai asmenybei kaip Leslis Vaitas. Kvirkas įdėjo į aparatą pensus ir surinko numerį. Nuo vėjo gūsių girgž-

dėjo būdelės durų vyriai. Po pustuzinio skambučių, Kvirkui jau rengiantis padėti ragelį, atsiliepė moters balsas. Vienas po kito loveliu nudardėjo pensai. Kvirkas svarstė, ar nevertėtų mesti ragelio ir pabėgti. Bet vis dėlto paprašė pakviesti prie telefono Leslį Vaitą.

— Jo nėra, — drėbė moteris; jos balsas buvo skardus ir stiprus; aukštos moters balsas. Jautėsi ir aiškus akcentas — angliškas?.. — Kas kalba? — paklausė.

— Aš buvau Deirdrės Hant draugas, — nesugebėjęs sugalvoti geresnio melo atsakė Kvirkas. — Pono Vaito partnerės draugas.

Moteris šaltai nusijuokė.

— Jo partnerės? Va čia tai gerai, — akivaizdu, jog tai Vaito žmona, su kuria Febė kalbėjosi telefonu. — Bet vis tiek jo nėra. Ir nebebus. Aš jį išmečiau. Kas, sakėte, jūs esat?

— Aš vardu Kvirkas, — pasakė, o paskui, pasijutęs taip, tarsi tuoj tuoj stačia galva ristųsi nuo laiptų, išgirdo save klausiantį: — Gal galėčiau užeiti pas jus pasikalbėti?

Tyla. Kvirkas nesuprato, ar lengvas ošimas ragelyje — tai jos alsavimas, ar telefono linijos trikdžiai.

— Sakėte, Kvirkas? — galiausiai pratarė ji. — Ar aš jus pažįstu?

— Ne, mes nebuvome susitikę.

Ir vėl pauzė, o paskui — „Ai, kas per velnias..."

Kvirkas suprato buvęs teisus — moteris aukšta, plačiapetė, ilgų šlaunų, juodų akių ir itin juodų plaukų; jos šukuosena griežta, plaukai tiesūs, kaip kokios faraono dukters; ir akys faraoniškos, storomis juodomis linijomis apvestais viršutiniais vokais. Ji vilkėjo sudėtingo kirpimo tamsiai raudono šilko drabužį ir avėjo basutes su siaurais auksiniais dirželiais. Atidariusi namo Pilies alėjoje duris ji pažvelgė į Kvirką per siaurą, dailią

nosį, atmetusi galvą. Pakėlusi vieną ranką ji atsirėmė į durų staktą, ir nusmukusi drabužio rankovė atidengė pieno spalvos vidinę ilgos, grakščios, dailios rankos pusę; Kvirkas visada jautė silpnybę šiai moteriškos rankos vietai, visada tokiai baltai, švelniai, tokiai pažeidžiamai. Kitoje rankoje ji laikė kiek pakreiptą vyno taurę. Ji pasisakė esanti Keitė — „Keitė, Kotrynos, rašomos su „k“ ir „o“, trumpinys“. Kvirko manymu, jai galėjo būti gerokai per trisdešimt.

— Galite užeiti, prašom, — pakvietė vidun.

Jos namas — didelis, bjaurus raudonų plytų statinys, nuo pusrūsio su langais dar tris aukštus kylantis į viršų, iš priekio aptvertas juoda tvora, su sodu, kuriame augo alyvų krūmai ir rožės. Tačiau viduje namas buvo iš esmės pertvarkytas ir rekonstruotas itin naujoviškai, griežtu plieno ir stiklo stiliumi. Keitė Vait jį nusivedė į, jos žodžiais tariant, „savo irštvą“, eidama pirma lengva, tingia, grakščia eisena. Kambaryje buvo daug kampuotų baltų baldų, pritiestų kilimėlių, mažų kampuotų stiklinių stalelių; ant vieno iš jų buvo padėtas baltas telefonas, ant kito — ką tik atkimštas baltojo vyno butelis aprasojusiais šonais. Kvirkas iškart suprato, kad viskas paruošta jo garbei — dažytos akys, šilko drabužis, auksinės basutės, atšaldytas „Chablis“ butelis, o gal net ir ant specialaus stovo padėtas baltas telefonas. Galinėje sienoje iškirstas didžiulis langas, beveik visą tą sieną ir užimantis. Keitė Vait priėjo prie to lango ir teatrališku gestu patraukusi už virvelės pakėlė venecijietiškas užuolaidas, atverdama vaizdą į vešlų, už namo žaliuojantį sodą — medžius, gėlių lysves, baseinus su lelijomis ir vingrius, keistai išgrįstus takelius. Ji mostelėjo vyno taure lango pusėn ir ramiai pasakė:

— Kaip matote, mano poreikiai kuklūs.

Ji grįžo prie mažojo stalelio ir paėmė vyno butelį.

— Paragausite šlakelį?

— Ačiū, ne.

Ji pažvelgė į Kvirką.

— Oo? O aš maniau, kad jūs išgeriat.

— Išgerdavau.

— Na, atsiprašau, bet popiet, tokiu metu, man reikia kaip nors pakelti tonusą.

Ji papildė savo taurę, pasiūlė jam atsisėsti ir pati įsitaisė didelės baltos sofos gale, atsukusi nugarą į sodą. Ji užsimetė koją ant kojos leisdama Kvirkui dirstelėti į tampriu nailonu aptrauktos glotnios šlaunies sklypelį ir viršutinę kojinių dalį. Už lango pro didžiapilvius debesis prasimušė saulė; žibėjo lietaus permerkti medžiai.

— Vadinasi, — pratarė ji, — jūs buvote tos — kuo ji vardu? — draugas.

— Ne, tiesą sakant, ne visai taip.

Šiuos žodžius ji išklausė tariamai abejingai.

— Džiugu girdėti, — atsakė. Kvirkas išsiėmė cigaretes. Ji pasirėmė ant žemo stalelio ir arčiau pastūmė kampuotą krištolinę peleninę. — Tai tada *kas* jūs?

— Patologas.

Ji nusijuokė negalėdama patikėti.

— *Kas*?

— Pažinojau — na, kadaise seniai pažinojau — jos vyrą; Deirdrės Hant vyrą.

Ji ilgokai į jį žiūrėjo, o paskui atsigėrė vyno.

— Ir ko jūs konkrečiai iš manęs norite, pone?.. Atleiskite, pamiršau.

— Kvirkas. — Jis patylėjo nudelbęs akis į savo rankas. — Atvirai kalbant, ponia Vait...

— Vadinkite mane Keite.

— Atvirai sakant, nežinau, ko noriu.

Ji ir vėl tyliai suprunkštė.

— Vyrams tai nebūdinga, — jos taurė ir vėl buvo beveik tuščia.

— O *jūs* ją ar pažinojote? — paklausė Kvirkas. — Deirdrę Hant?

— Šiuose namuose ji buvo vadinama Laura. Laura Svon, — ir vėl suprunkštė. — Kadaise buvęs bjaurusis ančiukas.

— Jūsų vyras kartu su ja vadovavo verslui.

— Jis irgi visa tai taip vadino. Verslu. Kitaip nei jūs, *jis* žinojo, ko nori. — Ji suraukė kaktą. — Beje, iš kur sužinojote, kur jis gyvena... kur gyveno?

— Susiradau telefonų knygoje.

Ji dar labiau susiraukė ir pasidarė įtari.

— Ar jus atsiuntė jos vyras, tosios Svon vyras?

— Ne. O kodėl turėtų?

Ji dar kartą pasipildė taurę; dabar buvo nugerta du trečdaliai butelio. Ji pasakė:

— Aš nežinau. Tai jūs man pasakykit.

Sode vėjo gūsis sudrebino medžius, pažerdamas saujas deimantinių lašų. Ji ir vėl tyrinėjo Kvirką per taurės kraštą.

— Patologas, — pasakė. — Ar jūs dirbate policijai?

Jis papurtė galvą.

— Bet jūs — koks nors tyrėjas, ar kas... taip?

— Ne. Aš — gydytojas patologas. Dirbu Šventos Šeimos ligoninėje. Man paskambino Deirdrės Hant vyras. Taip ir sužinojau apie jos mirtį.

Staiga ji nusišypsojo. Šypsena buvo stulbinamai atvira ir maloni, akimirką pavertusi šią moterį iš rėksnės aršiu žvilgsniu, kokia ji dėjosi, į kažką kita.

— Aš ir svarstau, pone Kvirkai... štai sėdžiu čia viena, savo

namuose, gerokai popiet, su visai nepažįstamu žmogumi, gerdama per daug vyno... ar neturėčiau nerimauti?

— Nerimauti?

— Na, pavyzdžiui, kad jūs galbūt pamėginsite manimi pasinaudoti. — Ji vėl jam nusišypsojo dviprasmiška šypsena. Moters akys sudrėko, o raukšlelės apie akis susimetė taip, jog atrodė, kad ji gali tuoj pravirkti, nors ir šypsojosi. — Sako, kad visada taip nutinka, — tęsė. — Lengvatikės namų šeimininkės įsileidžia žmones, tikinančius, kad jie — keliaujantys prekeiviai ar draudimo agentai, o paskui, žiūrėk, jau parverstos ant nugaros gina savo garbę. — Moteris nusijuokė gerkliniu juoku, pasilenkė, čiupo už kaklelio butelį ir vėl prisipildė taurę. Kelis vyno lašelius nutėškė ant šalia buvusios baltos pagalvėlės. — Ojojoj! Kokia aš netikša. — Ji pašluostė dėmeles, o paskui pridėjo prie lūpų pirštus ir vieną po kito nulaižė pirštų galiukus stebėdama jį iš po blakstienų. Keitė atsigėrė, atsilošė, atsiduso. — Žinote, turbūt aš tą šliundrelę į tai ir pastūmėjau, — patenkinta pasakė. Laukė, kol Kvirkas kaip nors sureaguos, ir nesulaukusi patempė lūpą. — Aš jai skambinau. Šį tą radau, kelis kompromituojančius daikčiukus — laiškų, nuotraukų... Aš jai paskambinau ir pasakiau, ką radau. Deja, — ir vėl tasai jaudinantis kino filmų suvedžiotojos žvilgsnis iš po juodai nuteptų blakstienų, — deja, aš jai šį tą pasakiau, na, ką apie ją manau. Turbūt įsivaizduojate. Suprantat, tikrai liūdna, kai staiga moteris sužino, jog kažkas užmezgė romaną su jos vyru. — Ji nutilo ir papūtusi lūpas, kelis kartus sumirksėjusi, pažvelgė į taurę. Kvirkas girdėjo jos alsavimą. — Man atrodo, aš truputį apgirtau, — sumurmėjo lengvai nustebusi.

Keitė atsargiai padėjo taurę ant žemo stalelio, pakilo nuo sofos, priėjo prie lango ir stovėjo ten atsukusi jam nugarą, rankomis įsisprendusi į šonus.

— Džiaugiuosi, kad ta kekšė negyva, — pasakė. Ji nuleido rankas, pasuko galvą ir pažvelgė į Kvirką. — Turbūt manote, kad aš — aukščiausios klasės kalė, pone... Kuo jūs vardu? Taip, Kvirkas, atleiskite. Turbūt ir esu kalė. Bet ji buvo ne geresnė už šliundrą, ir, atvirai kalbant, džiaugiuosi, kad jos nebėra.

Tada ji suraukė kaktą, pakreipė galvą, tarsi klausytųsi kažkokio vidinio balso, atsiprašė, prasklendė pro jį ir išskubėjo iš kambario. Kvirkas girdėjo, kaip ji bėga laiptais aukštyn, kaip užtrenkia duris. Jis sėdėjo ant kvadratinės baltos kėdės, pasidėjęs ant kelių rankas. Aplink po truputį stingo tyla. Namas atrodė lyg peraugęs lėlių namelis — šviesios sienos, dar šviesesni baldai, elegantiški staliukai ir kubo formos kėdės. Čia nedvelkė niekuo. Tarsi šiame name dar niekas negyventų. Kvirkas pažvelgė į šlapią, vėjo išdraikytą sodą, kur plieskė popiečio saulė. Viršuje sušniokštė tualetas, vamzdžių raizginiu nugurgė vanduo. Kvirkas išsliūkino į koridorių ir jau suko lauko durų link, bet viršutinėje laiptų aikštelėje, tiesiai jam virš galvos, pasirodė ji. Keitė persirengė ir dabar vilkėjo juodu megztiniu aukšta atverčiama apykakle ir juodomis kelnėmis. Kvirkas sustojo, ir ji nusileido pas jį. Buvo nusivaliusi grimą, ir dabar jos veido oda buvo nelygi, porėta.

— O jūs padarėte pertrauką? — stengdamasi kalbėti linksmai paklausė ji ir nusuko žvilgsnį. — Atsiprašau, — pasakė. — Prasta iš manęs gėrikė.

Ji nusivedė Kvirką į virtuvę. Čia irgi viskas buvo balta, iš plastiko, stiklo ir blausiai pilko plieno. Jis atsisėdo ant aukštos taburetės, atsirėmė alkūne į plytelėmis išklijuotą stalviršį, o ji įbėrė kavos į metalinę kavavirę stikliniu dangčiu ir uždėjo ją ant dujinės viryklės virti. Jai kažkaip pavyko išsiblaivyti; vilkėdama tokiais griežtais juodais drabužiais, užaštrinusiais jos bruožus, ji atrodė tarsi visai kitas žmogus nei toji moteris, pasi-

driekusi ant sofos, provokuojanti augaloto kūno grožiu ir kone besigirianti gyvenimą užtvindžiusio purvo lavina.

Vanduo kavinuke užvirė ir ėmė taškyti stiklinio dangtelio kupolą. Keitė stovėjo susinėrusi rankas, šonu atsirėmusi į viryklę, nudūrusi akis į batelių, kuriuos buvo apsiavusi vietoje egiptietiškų basučių, nosis. Kvirkas jai pasiūlė cigaretę, bet ji neėmė.

— Pone Kvirkai, ar kada nors kam nors pavydėjote? — paklausė ji. — Na, ar tikrai esate kada nors nuoširdžiai pavydėjęs? Pavydėjęs ne todėl, jog kažką įtariate, bet pavydėjęs konkrečiam žinomam žmogui, veidui, kūnui, kuris, tikrai žinote, yra realus, kurį galite įsivaizduoti lovoje visaip kaip... Nuo tokio pavydo darosi bloga, na, tiesiog fiziškai pykina, visą laiką pykina, tarsi tave kamuotų sunkiausios gyvenime pagirios. Ar jums kada nors teko nelaimė patirti štai tokią būseną?

Staiga jis išvydo savo žmoną Deliją, dar prieš jiems susituokiant, pasitraukiančią nuo jo ir nueinančią vien tik su aukštakulnėmis įsispiriamomis basutėmis ir perlų vėriniu, atsigręžiančią per petį į jį pažiūrėti, katytiškai besišypsančią ir pro raudonai dažytas lūpas iškišusią rožinio liežuvio galiuką.

— Ne, — atsakė. Kvirkas susivokė išsiėmęs automatinį pieštuką ir vartąs jį tarp pirštų. — Man taip nebuvo.

— Niekas, nei knygos, nei kas kitas neįspėja apie vienatvę. Apniktas pavydo jautiesi taip, tarsi būtum vienintelis taip kenčiantis žmogus visame pasaulyje, vienintelis štai taip kenčiantis žmogus su šone, toje pusėje, kur buvo širdis, styrančiu peiliu iki raudonumo įkaitintomis geležtėmis, — ji vėl nusišypsojo ta verksminga drėkstančių akių šypsena. Kvirkas įsivaizdavo, kaip ištiesia rankas, prideda jai prie smilkinių pirštus, lėtai pasuka jos galvą arčiau savęs ir bučiuoja jos vokus — iš pradžių vieną, paskui kitą. Nuo švytinčių sienų atsispindinčioje nemalonioje

šviesoje jis matė jos odą nusėjusią nesuskaičiuojamą daugybę mažutyčių porų ir vos pastebimus pūkelius ant viršutinės lūpos.

Ji išjungė dujas, iš spintelės, kabojusios virš viryklės, paėmė du puodelius, padėjo juos ant stalo ir įpylė kavos.

— Turbūt nereikėjo jai skambinti, — pasakė. — Ji buvo niekas, tik dar viena vargšė kalė, ištraukta iš lūšnynų, kaip ir daugybė kitų, turėjusi savų nešvankių tikslų. — Ji pakėlė prie lūpų puodelį ir prisimerkė nuo tvokstelėjusio kavos karščio. — Niekas nepasako ir dar vieno dalyko, jog kita moteris — kita moteris! — net ir pažįstama, gali tapti baisiu, klastingu, nenugalimu žalčiu, apsivijusiu tavo gyvenimą, viską apnešančiu glitėsiais, iščiulpiančiu viską, kas gera. Širdyje žinai, kad ji — tokia, kaip visos kitos, net ir kaip tu, gal tik kiek labiau savanaudė nei daugelis, gal tik kietesnės širdies, norinti, kad būtų pagal jos valią, trokštanti nusižiūrėto žmogaus, nors jis jau yra kitos vyras, bet juk ji vis tiek žmogus. Vis dėlto negali sau leisti to pripažinti. Negali, jei dar turi nors krislą savigarbos. — Ji gėrė kavą gurkšnelį po gurkšnelio, raukydamasi nuo plikinančio karščio, bausdama save. Kvirkas žiūrėjo į ją. — Ne, — tęsė Keitė, — turbūt ji buvo — kaip ji vadinasi? — gorgonė, ne žmogus, kažkas, kas daugiau nei žmogus. Velnias.

Ji nusinešė puodelį prie plastiku dengto stalelio virtuvės vidury ir atsisėdo. Kvirkas apsižvalgė. Visur buvo per švaru; nuo šios tviskančios visų paviršių švaros jam norėjosi gūžtis. Net oras, net kambarį nutvieskusi šviesa rodėsi išgryninta, be jokių priemaišų. Keitė pamatė Kvirką besižvalgantį ir perskaitė jo mintis.

—Taip, aš daug tvarkausi, — pasakė. — Rodos, padeda.

Priėjęs jis atsisėdo už stalelio, priešais ją.

— Atleiskite, — pratarė nė nežinodamas, dėl ko atsiprašinėja.

— Tiesą sakant, tokiems dalykams aš jau per sena, tikrai, — pasakė Keitė. Ji pasilenkė apkabindama kavos puodelį, lyg staiga jai būtų pasidarę šalta. — Po dvejų metų man sueis keturiasdešimt. Koks vyras tada į mane bežiūrės? — Ji nusijuokė žemu, tariamai graudžiu juoku, o paskui, tarsi perėjusi į kitą blaivumo lygmenį, staiga visą dėmesį sutelkė į Kvirką. — Kodėl jūs įsipainiojote į šią menką, purviną provincijos melodramą? — paklausė.

Kvirkas pakėlė vieną petį.

— Mane kamuoja nepagydomas smalsumas.

Keitė linktelėjo, tarsi toks atsakymas ją visiškai tenkintų. Paskui jai šovė dar viena mintis.

— Ar jūs vedęs?

— Buvau vedęs. Labai seniai. Ji mirė.

— Man labai gaila. — Bet neatrodė, kad taip ir būtų; sėdėdama sučiaupusi lūpas ir prisimerkusi ji, sakytum, pavydėjo, kad jo žmona mirė. — Kas jai nutiko?

— Mirė gimdydama. Atsitiktinumas; vienas iš dešimties tūkstančių.

— O vaikas?

— Ji išgyveno.

— Dukra.

— Dabar jai dvidešimt dveji. Dvidešimt treji.

— Ar ji gyvena su jumis?

— Ne.

— Taigi; gerai nors tiek, kad ji nieko neprisimena. Na, neprisimena, kad neteko motinos. — Ji tingiai bakstelėjo piršto galiuku nuo Kvirko cigaretės nubirusius pelenus peleninėje, padėtoje tarp jų, ant stalo. — Aš vaikų neturiu, — pasakė. — Leslis negalėjo turėti. Bet jam buvo gerai. Sužinojęs jis džiaugėsi kaip lėlė Pančas. Manau, tikrai patogu, — ji perkreipė

lūpas, — „sukantis apie merginas", kaip, neabejoju, jis pats pasakytų, — ji vėl nutilo, bet po minutėlės sujudo: — Ką aš jums galiu pasakyti, pone Kvirkai... Nė nenutuokiu, ką norite sužinoti. Kaip sakėte, jūs irgi nenutuokiate. Ar Deirdrės Hant mirtis kelia kokių nors įtarimų? Manote, kad ji buvo nustumta? Aš ir pati būčiau taip padariusi, jeigu... — Ji nutilo, atsilošė kėdėje; sucypė į guminę grindų dangą besitrinančios kėdės kojos. — Jūs nemanote, kad Leslis... nemanote, kad su visu tuo kažkaip susijęs Leslis, tiesa? Na, jūs nemanote, kad jis?.. — Ji nusijuokė. — Patikėkite, Leslis nė musės nenuskriaustų, nes bijotų, kad ji jam gali įkąsti. Oi, įspraustas į kampą jis gali būti pavojingas, tą tai žinau. Bet niekaip jo neįsivaizduoju stumiančio moterį į jūrą. Leslis, pone Kvirkai, — ji ištiesė ranką ir, rodėsi, tuoj palies Kvirko delną, bet paskui patraukė pirštus, — mano vargšelio Leslio stuburas — kaip moliusko. Atsiprašau... aš karštai jį myliu arba mylėjau, Dieve, mums padėk, bet sakau gryną tiesą.

Kvirkas liko dar valandai. Ji paruošė lėkštes su rūkyta lašiša ir salotomis, jie valgė nesikalbėdami, tviskančioje šviesoje, žvelgdami per stalą vienas į kitą netikro kambario tyloje. Krestelėjęs atgijo šaldytuvas ir valandėlę piktai ūžė, o paskui, vėl pagiežingai krestelėjęs, netikėtai išsijungė. Kažkur, vandentiekio vamzdžiuose, sukliuksėjo įstrigęs oro burbulas. Peiliai ir šakutės garsiai skimbčiojo į lėkštes, trinksėjo ant plastikinio stalo paviršiaus statomos stiklinės su vandeniu.

— Aš atsiprašau, — pratarė Keitė Vait, — dėl anksčiau.

— Dėl anksčiau?

— Suprantate, apie ką kalbu. Maukiau vyną, darkiausi. Aš ne tokia, tikrai; bent jau viliuosi, kad ne tokia. Gavau stiprų

smūgį ir nežinau, kaip man elgtis. Vis mėginu persikūnyti į kitokias asmenybes, kad išsiaiškinčiau, ar galiu rasti labiau sau tinkamą, patikimesnę, labiau mokančią įtikti nei toji, kurioje dabar esu įstrigusi, — ji nusišypsojo ašaringai sužibėdama gražiomis juodomis akimis, kažkodėl atrodančiomis taip, lyg būtų pamuštos. — Bet iki šiol vis nesisekė.

Ji atsistojo, surinko lėkštes ir stalo įrankius ir nunešė į kriauklę.

— Tik nemanykite, — tarė, — kad pamiršau faktą, jog nė nenutuokiu, kas esate ir kodėl čia atėjote. Nesu pratusi įsileisti svetimų žmonių į savo namus, vaišinti jų rūkyta lašiša ir intymiomis išpažintimis.

Kvirkas pasidėjo servetėlę.

— Man jau reikėtų eiti.

— Oi, neturėjau šito omenyje; na, nebūtinai. Man visai patiko jūsų draugija. Šiuo metu mažai su kuo bendrauju. Mes su Lesliu niekada nevaikščiodavome pas draugus ar kur kitur. — Ji vėl nusišypsojo. — Jis — anglas. Kaip ir aš. Žinojote?

— Taip. Jūsų akcentas...

— Maniau, kad jį jau praradau. Guodžia, kad taip nėra. Įdomu, kodėl? Na, kodėl guodžia. — Ji atsuko čiaupą ir susimąsčiusi stovėjo laukdama, kol pradės bėgti karštas vanduo. Virš kriauklės įstatytas kvadratinis langas žvelgė į šoninį sodelį, kuriame specialiuose stovuose augo dekoratyvinės smilgos. Diena blėso, leidosi šešėliai. — Gal man vertėtų grįžti, — pasakė Keitė. — Mano mama turėjo airiško kraujo, bet manau, kad širdyje esu tikra Londono mergaitė. Šv. Marijos bažnyčios varpų gausmas, visa kita... Sraigutės, kėgliai, tradicinė Londono darbininkų labdaros šventė su Perlų karaliumi ir karaliene... — Ji tyliai nusijuokė. Keitė pradėjo plauti indus, skalauti ir dėlioti ant plastiko grotelių. Kvirkas atsistojo ir priėjo prie jos.

— Gal kur nors rasčiau pašluostę?

— Oi, tegu patys išdžiūsta, — atsakė. Jos veidą palietė pro langą plūstantis baltai žalsvas švytėjimas. — Tik stovėkite sau ir gražiai atrodykit; to pakaks.

Kvirkas prisidegė cigaretę.

— Jūs turite dirbtuvę, tiesa? — paklausė. — Dizaino studiją?

— Taip. Atvirai kalbant, vadinu ją fabriku. Sukerpame drabužius aukščiausios klasės dizaineriams. Airių merginos — nuostabios siuvėjos. Ir viso to jas išmoko vienuolės. — Ji nusišypsojo nežiūrėdama į Kvirką. — Beje, jeigu jums įdomu, šeimoje maitintoja aš, tiksliau, buvau, kai dar buvo ir šeima. Leslis turėjo kirpyklą, kol galiausiai visai ją nustekeno. Todėl ir susimetė su mažąja Panele Gulbele. Jis įsivaizdavo esąs jos burtininkas, bet galiu lažintis, kad tai ji Leslį užhipnotizavo. — Moteris nutilo ir vėl pakėlusi galvą pažvelgė pro langą. — Įdomu, ką jis dabar darys, tasai senis Leslis. Jam jau per vėlu tapti moterų išlaikomu meilužiu. Jis buvo pakankamai efektingas — kitoks, aišku, nei jūs, bet toks pat apatiškai gundantis. Bet atėjo nesėkmių metas. Manau, tai ir buvo svarbiausia priežastis, dėl kurios jis griebėsi tos vargšės kekšelės — ji buvo pakankamai jauna, kad jis jaustųsi pamalonintas.

Keitė nuėjo į kambarį ir po minutės grįžo su vyno taure ir gėrimo likučiais butelyje. Beveik tuščią butelį įdėjo į šaldytuvą, taurę panardino į kriauklę su vandeniu, kuriame plovė indus, ir gerokai pateliūskavo pamuilėse.

— Londone mes gyvenome visai neblogai, — pasakojo toliau. — Mano tėvas daug uždirbo iš karo... — Ji pašnairavo į Kvirką. — Pribloškiau? Manau, kitaip ir negalėtų būti. Jis buvo truputį suktas, tiesą sakant, daugiau nei truputį; juo-

doji rinka, suprantat... Taigi su Lesliu jiedu sutarė. Tada mes su Lesliu nutarėme atvykti čia; paprieštaravome tėvo norams; nepaisant mano mamos šaknų (ji iš Tipererio), jis nebuvo didelis airių mylėtojas. O paskui tėčio karo metų lobis ištirpo. Leslis baisiai nusivylė, aišku, kaltino mane, nors ir stengėsi to neparodyti, Dieve, laimink jį. Tada aš atidariau fabrikėlį, ir vėl pradėjo plaukti pinigai; viskas, rodos, klostėsi gerai. Kol į mūsų gyvenimus neįplaukė Juodoji gulbė.

— Kaip jiedu susipažino — jūsų vyras ir Deirdrė... Laura Svon?

Ji ramiai pasuko galvą ir ironiškai šypsodamasi įdėmiai pažvelgė į Kvirką.

— Ar jūs tikrai nedirbate policijai? Kalbate kaip tardytojas.

Kriauklėje pasigirdo slopus garsas — *tok!* — ji skubiai metė žvilgsnį ir tyliai aiktelėjo.

— Oo, Dieve, atrodo, įsipjoviau.

Ji ištraukė iš pamuilių ranką. Dešinio nykščio apačioje, visai prie sąnario, matėsi nenatūraliai lygi ir tiesi gili žaizda. Jos riešu ir alkūne neįtikimai greitai sruvo praskiestas kraujas. Apstulbusi Keitė spoksojo į žaizdą. Jos veidas buvo baltas kaip popierius.

— Taurė, — bespalviu balsu pratarė. — Sudužo.

Kvirkas pakišo jai po alkūne delną.

— Einam, — pasakė. — Einam, sėskitės.

Jis nuvedė ją prie stalo. Moteris ėjo tarytum įpuolusi į transą. Kraujas jau tekėjo per alkūnę ir sunkėsi į juodo megztinio rankovės raukšles. Keitė atsisėdo. Jis paliepė laikyti ranką stačią, kita ranka suimti įpjauto nykščio pilvelį ir stipriai suspausti, kad ne taip smarkiai bėgtų kraujas.

— Ar turite tvarstį? — paklausė. Ji žvelgė į jį suraukusi kaktą, menkai ką tesuprasdama. — Tvarstį, — pakartojo Kvirkas, — arba ką nors, ką galėčiau sukarpyti ir panaudoti vietoje tvarsčio.

— Nežinau. Gal vonioje?

Jis išsiėmė savo nosinę ir pamėgino ją perplėšti, bet siūlė nepasidavė. Kvirkas paklausė, ar kur nors nėra žirklių. Ji parodė į stalčių po stalviršiu, prie kriauklės.

— Ten.

Ji trumpai nusijuokė kone isterišku juoku. Kvirkas surado žirkles, atkirpo medvilnės juostą ir ėmė tvarstyti žaizdą. Besidarbuodamas jautė rankomis jos alsavimą, švelniai į skruostą mušantį jos veido karštį. Kvirkas labai stengėsi, kad rankos nedrebėtų, stebėdamasis, kaip greitai ir kaip gausiai teka nesustabdomas kraujas. Improvizuotas tvarstis jau persisunkė blausiai tamsraudone dėme.

— Ar reikės siūti? — paklausė Keitė.

— Ne. Kraujavimas greitai liausis, — bent jau jis taip vylėsi; Kvirkas neišmanė, kaip elgtis su gyvu kūnu, su laisvai tekančiu krauju.

Ji paprašė:

— Padarykite man paslaugą, gerai? Paieškokite mano rankinėje, ten turėtų būti aspirino.

Kvirkas nuėjo į koridorių, kaip buvo nurodyta, nuo paltų kabyklos, įrengtos prie lauko durų, nuėmė ant ilgo rankenos dirželio pakabintą juodą rankinę ir atnešė Keitei.

— Pažiūrėkite jūs, — pasakė ji. — Nesijaudinkite, nerasite jokių įkalčių.

Kvirkas kuitėsi po rankinę. Iš jos gelmių pakilęs lūpų dažų, kvepalų ir pudros kvapas jam priminė visas kada nors pažinotas moteris. Rado aspirino buteliuką, iškratė dvi tabletes,

pakišo po čiaupu stiklinę, prileido vandens ir viską nunešė prie stalo. Kai Keitė Vait sveikąja ranka pakėlė prie lūpų stiklinę, toji ranka drebėjo. Sutvarstytą nykštį ji tebelaikė iškeltą, tarsi linksmai parodijuotų kokį nors iškilmingą pareiškimą.

— Ar aš visą dieną turėsiu sėdėti štai taip? — paklausė ji, komiškai suvirpindama balsą. Kvirkas atsakė, kad pjūvis „sukibs“ ir kraujavimas liausis. Ji apsidairė po virtuvę. — Viešpatie, — netikėtai peršokdama mintimis kitur pratarė ji, — kaip nekenčiu šito namo.

Ji paprašė Kvirko įjungti dujas ir užkaisti kavinuką; kai kava sušilo, Keitė įsipylė puodelį sau, paragavo ir susiraukė. Jiedu grįžo į kambarį, ji atsisėdo ant sofos, pasikišo po savimi kojas ir pažvelgė į Kvirką per kavos puodelio kraštą.

— O jūs — tikras gerasis samarietis, tiesa? — pasakė. — Ar daug praktikavotės?

Kvirkas neatsakė. Nuėjęs jis atsistojo prie lango, kur anksčiau stovėjo ji, susikišo į kišenes rankas ir įsistebeilijo į sodą. Vakaras greitai sutems į naktį. Virš medžių švelniai žalsvo dangaus juosta plaukė pasklidę rožinio debesies pūkai.

— Sakykite, — pratarė ji, — kodėl domitės tąja Svon? Bet dabar pasakykite tiesą.

— Jau sakiau... man paskambino jos vyras.

— Sakėte.

— Ir paprašė nedaryti skrodimo.

— Kodėl?

Kvirkas ir toliau žvalgėsi po sodą. Vis labiau blausiantis vakarui, po seniai pasibaigusio lietaus tebežvilgantys medžiai atrodė kaip apdriskę švytintys gaubliai.

— Jis sakė, kad jam nemaloni pati mintis.

— Bet jūs juo nepatikėjote. Na, jūs nepatikėjote, kad tik todėl jis jūsų ir prašė to skrodimo nedaryti.

— Nebuvo priežasčių juo netikėti.

— Tai kodėl jūs čia?

Galiausiai jis į ją atsigręžė tebelaikydamas kišenėse rankas.

— Kaip jau sakiau, man buvo smalsu.

— Smalsu kas? Pasižiūrėti į išduotą žmoną? — nusišypsojo ji.

— Jau tikrai turiu eiti, — pasakė Kvirkas. — Ačiū, kad mane priėmėte, ponia Vait.

— Keitė. O jums ačiū, kad sutvarstėte mano žaizdas. Viską atlikote profesionaliai, kaip tikras gydytojas. — Ji padėjo kavos puodelį šalia telefono, ant stiklinio stalelio, ir atsistojo. Atsistojusi kiek susverdėjo, nesutvarstytą ranką pridėjo prie kaktos. — O, varge, — pratarė, — kaip svaigsta galva.

Koridoriuje ji nukabino jo skrybėlę nuo pakabo, kur pati pakabino, ir padavė Kvirkui. Jis buvo prie durų, bet ji paėmė jį už parankės, o Kvirkui atsigrįžus, mikliai žengė žingsnį artyn ir pabučiavo visa burna, atkakliais pirštais įsikibusi į riešą, suėmusi švarko rankovę. Jis pajuto lūpų dažų likučių skonį. Pro kava dvelkiantį jos alsavimą prasimušė lengvas išgerto vyno gaižumas. Jos krūtų galiukai lengvai perbraukė jam per marškinius. Keitė jį paleido ir pastūmė.

— Atsiprašau, — vėl pakartojo. — Kaip jau sakiau, aš — ne aš.

Tada ji skubiai pasitraukė atatupsta ir uždarė duris.

11

Ji nežinojo, ko nori iš daktaro Kroico, nesumetė, ko iš jo tikisi; ji net nebuvo įsitikinusi, ar apskritai ko nors galėtų iš jo tikėtis. Iš pradžių džiaugėsi — buvo sujaudinta — jau vien todėl, kad jis atkreipė į ją dėmesį. Taip, teisybė, daugelis žmonių atkreipdavo į ją dėmesį, ypač vyrai, bet daktaro dėmesys buvo išskirtinis, tokio ji dar niekada nebuvo patyrusi. Neatrodė, kad jis ja domėtųsi dėl išvaizdos ar dėl to, ką, jo manymu, jis galėtų ją įtikinti padaryti jo labui. Praėjo daug laiko, kol jis ją palietė, o kai palietė, ir prisilietimas buvo ypatingas. Keista, bet ji jo ir nesisaugojo, nors kitų vyrų buvo išmokusi saugotis. Tikrai keista, bet net apskritai nemąstė apie jį kaip apie vyrą. Oo, jis buvo patrauklus — pats patraukliausias, rafinuočiausias žmogus, kokį tik buvo mačiusi per visą savo gyvenimą, — bet galvodama apie jį niekada jo neįsivaizduodavo bučiuojančio, ją apglėbusio ar kaip kitaip. Jis ją traukė ne tuo. Tiksliausias palyginimas, kokį tik galėjo sugalvoti, buvo iš vaikystės: kartais taip jausdavosi žvelgdama į kokį nors aktorių iš kino filmo. Sėdėdavo dieniniame seanse, nusipirkusi bilietą už šešis pensus, suglaudusi delnus ir įsispraudusi juos tarp kelių, — jai šovė į galvą, kad tokia poza galėtų būti priešingybė besimeldžiančiajam, nes čia, savaime suprantama, ji meldėsi tikrai ne Dievui, — pakėlusi akis į mirgančius sidabriškai juodus Džono

Gilberto, Leslio Hovardo ar Zoro vaidinusio vyruko atvaizdus, tarsi vienas iš jų staiga galėtų pasilenkti iš ekrano, švelniai, greitai, smagiai ją pabučiuoti į lūpas, o paskui nusigręžti ir vėl įsilieti į veiksmą. Buvo įsitikinusi, jog taip pat nutiks ir su daktaru Kroicu, kuris stebuklingai, švelniai, tarsi švytėdamas prie jos pasilenks, kai galiausiai nuspręs, kad jau laikas atskleisti, kas ji jam yra iš tikrųjų.

Jis, aišku, jos atžvilgiu nesiėmė jokių žygių, nelaidė jokių keliaprasmių pastabų, be kurių anksčiau ar vėliau neapsieidavo joks vyras. Ne, daktaras Kroicas buvo visai kitoks.

Jis stengėsi jai perteikti dar daugiau sufizmo tiesų, duodavo jai paskaityti knygų ir lankstinukų, bet jai buvo sunku visko išmokti. Pirmiausia, ten buvo daugybė vardų, kuriuos tardama ji laužydavo liežuvį ir kurie ją trikdė — dauguma žmonių buvo Ibn—tokie ar Ibn—anokie, nors jis jai sakė, jog tai reiškia „to ar ano sūnus“; bet vis tiek... Ir tų išminčių mokymai jai neatrodė tokie jau išmintingi. Jie taip savimi pasitikėjo, taip tvirtai tikėjo skleidžiantys didžią išmintį, nors daugelis jų pasakytų dalykų jai rodėsi akivaizdūs ar net kvaili. *Dar niekada nemačiau pasiklydusio tiesiu keliu keliavusio žmogaus*, arba *Jei negali iškęsti geluonies dūrio, nekišk piršto į skorpiono lizdą*, arba *Tai, kas tau atrodo krūmokšnių sąžalynas, gali būti leopardo slėptuvė* — kas tokiose ištarmėse taip labai protinga ar gilu? Šios tiesos mažai kuo skyrėsi nuo jos tėvo ir jo draugužių pašnekesių aludėje šeštadienio popietėm, kai jie sėdėdavo prie baro, palinkę prie savo pintų, murmant radijo aparatui, ir kai kas nors spręsdavo laikraštyje išspausdintą kryžiažodį ir iš atitinkamų raidžių sudėliodavo teisingą atsakymą — *Išmintingas vaikas visada seks tėvo pėdomis*, arba *Jei neįėjai pro duris, lipk pro langą*, arba *Ilgas kelias visada bus tiesus.*

Po visų galvą susukančių daktaro Kroico paskaitų jai teko liūdnai pripažinti, kad vis dėlto buvo vienas nepaneigiamas

kažkurio iš tų Ibn'ų pasakymas — tai paties sufizmo apibrėžimas; sufizmas — tai „tiesa be formos". Bet, tiesą sakant, daktaras Kroicas jai šitai kartojo be perstojo — arba tą apibrėžimą, arba jo variantus. „Mano miela miela mergaite, — pasakė jis vieną gražią dieną, vos užsimezgus jų pažinčiai, — tau nereikia tikėtis jokių atsakymų, jokių faktų, jokių dogmų, apie kurias kalba jūsų kunigai reikalaudami jomis tikėti. Būti sufijumi — tai nuolat būti kelyje, nesitikint kur nors atvykti. Kelionė ir yra viskas." Na, taip, tikra tiesa, toje religijoje labai daug kalbama apie judėjimą, jeigu visa tai apskritai galima vadinti religija; atrodė, kad sufijai niekada neapsistoja vienoje vietoje ilgiau nei vienai ar dviem dienoms; nedelsdami jie ir vėl leidžiasi į kelionę. Jos manymu, taip yra todėl, kad viskas vyksta šiltuose kraštuose, dykumose, kur gyvena klajokliai nomadai — šį naują žodį ji gerai išmoko, — kuriems nuolat reikia keliauti, kad susirastų vandens, maisto ir ganyklų, kur galėtų pasiganyti jų kupranugariai ir asilai. Ji niekaip negalėjo atsistebėti, kad tapo to pasaulio, taip daug kuo besiskiriančio nuo visko, kas jai iki šiol buvo pažįstama, dalimi. Taip, ji tikrai *buvo* to pasaulio dalis, nors ir nesijautė visiškai atsivertusi į kitą tikėjimą, kaip manė daktaras Kroicas.

Dažniausiai ji pas jį ateidavo trečiadienio popietėmis ir kartais savaitgaliais, jei Bilis būdavo išvykęs. Kai pas jį būdavo klientė, — tų, kurias gydė, daktaras niekada nevadino pacientėmis, — jis paimdavo ant žemo stalelio stovintį varinį dubenį ir pastatydavo ant palangės kaip ženklą, kad pas jį kažkas yra. Tada ji turėdavo stumti laiką be tikslo vaikštinėdama pirmyn atgal Adelaidės gatve, kol pamatydavo, kaip klientė išeina. Slenkant žiemai ji susibičiuliavo su Akių ir ausų klinikos vartus saugančiu žmogumi, ir kai lydavo ar būdavo labai šalta, jis ją pasikviesdavo į būdelę, suręstą iš kreozotu impregnuotos

medienos ir atsiduodančią dezinfekciniu skysčiu. Jai juokingai skambėjo to žmogaus vardas — ponas Tubridis, — nors nė pati nesuprato kodėl; vyriškis buvo žemas, storas kaip kubilaitis, apskrito blizgančio veido ir plika galva, o skersai jos buvo kruopščiai užšukuotos kelios ilgos, aliejumi suteptos glotnių plaukų sruogos. Jis turėjo žibalinę krosnelę, rūkė „Woodbine" cigaretes, skaitė angliškus laikraščius — *People* arba *Daily Mail* — ir pasakodavo jai pikantiškiausias perskaitytas istorijas. Jis jai išvirdavo arbatos, kartais ji pamėgindavo užtraukti kokią cigaretę, nors šiaip nebuvo rūkorė. Ten, mažutėje būdelėje, sėdėdama prie krosnelės, susisupusi į paltą, ji pasijusdavo grįžusi į vaikystę — ne į tikrąją savo vaikystę daugiabutyje, bet į jaukumo ir saugumo metą, kurio ji niekada nebuvo patyrusi, bet, pasirodo, žinojo, kad tokio esama, į svajonių vaikystę. Paskui ji išeidavo, nužingsniuodavo gatve pažiūrėti, ar nuo palangės jau nuimtas varinis dubuo, ir jei būdavo nuimtas, atidarydavo geležinius vartus, pabelsdavo į pusrūsio duris ir įžengdavo į kitą pasaulį — tiek egzotišką, kiek tasai būdelės pasaulis įprastas.

Daktaras Kroicas niekada nekalbėdavo apie savo klientus. Kiek ji matė, pas jį lankydavosi vien moterys. Jos tai nestebino — koks vyras kreiptųsi pagalbos į dvasios gydytoją? Labai norėjo ką nors sužinoti apie tas moteris, bet nedrįso paklausti. Jos manymu, tos moterys turėtų būti turtingos arba bent pasiturinčios; ne kartą buvo užėjusi iškart po klientės vizito ir matė, kaip daktaras Kroicas deda pinigus į seifą, kurį laikė užrakintoje spintelėje, koridoriuje; ir dar matė daug penkių, dešimties ir net dvidešimties svarų banknotų, gulančių ant storų popierinių pinigų pluoštų, jau esančių seife.

Kartais klientės palikdavo kokį nors savo pėdsaką — pamiršdavo pirštinaitę, šaliką ar tiesiog paskleistą brangių kvepalų dvelksmą. Oo, kaip ji troško su viena kuria iš jų susipažinti.

Ir štai vieną dieną, išėjusi iš pono Tubridžio būdelės, ji dar spėjo pamatyti gatve žingsniuojančią klientę; nė pati gerai nesusivokdama, ką daro, nusekė iš paskos. Klientė buvo smulki tamsiaplaukė moteris, gal kiek per keturiasdešimt, apsirengusi brangiais drabužiais — tamsiai mėlynu kostiumėliu su dailiu švarkeliu ir pieštuko formos sijonu iki pusės blauzdų; pečius ji buvo apsigaubusi lapės kailiu, ant galvos — juoda skrybėlaitė su siaura vualio juosta. Aukštakulniais kaukšėdama į šaligatvio grindinį, moteris sparčiai žingsniavo Lisono gatvės pusėn. Ji skubėjo kažkaip ypatingai, panarinusi galvą, tarsi nerimautų, kad kas nors gali ją pastebėti. Jos automobilis — didelis, žvilgantis, juodas „Rover" — stovėjo paliktas prie kanalo. Diena buvo šviesi, vandenyje tviskėjo akinantys spinduliai, vėjo šuorai purtė krantinės taką apstojusius medžius. Moteris atidarė automobilio dureles, bet į vidų nelipo, tik paėmė nuo galinės sėdynės kailinukus, užsimetė ant pečių, apsivijo aplink kaklą lapę, užrakino automobilį, apsigręžė ir patraukė link Begoto gatvės. Deirdrė sekė ją toliau.

Ties Begoto gatvės tiltu moteris sustojo prie „Parson's" knygyno, o paskui įėjo vidun. Deirdrė stovėjo prie vitrinos dėdamasi apžiūrinėjanti ten išdėliotas knygas. Pro nepatogiai atspindintį stiklą, labai neaiškiai, ji matė, kaip viduje moteris vaikšto tarp sudėtų ant stalų knygų stirtų, bet buvo akivaizdu, kad ir ji tik dedasi besidominti. Moteris aiškiai nervinosi ir vis žvalgėsi į duris. Tada pasirodė nuo tilto pusės, iš Begoto gatvės, einantis žmogus — aukštas, lieknas vyras, apsivilkęs kupranugario vilnos paltu, sujuostu laisvai sumegztu diržu. Jis buvo gražus, nors akys rodėsi įstatytos per arti viena kitos, o kumpa nosis kiek per didelė; plaukai ilgi, sidabro spalvos; tokių ji dar niekada nebuvo mačiusi nei ant vyro, nei ant moters galvos, bet neabejojo, kad plaukai nedažyti. Jis sustojo prie knygyno

durų ir atsargiai pažvelgęs iš pradžių per vieną, o paskui per kitą petį, smuko vidun. Deirdrė kažkodėl numanė, kas dabar nutiks. Ji matė, kaip moteris žiūrėjo į duris, bet minutėlę delsė parodyti, kad jį pažino, o kai parodė, suvaidino esanti nepaprastai nustebusi jį pamačiusi. Šypsodamasis jis kiek pasilenkė šonu atsirėmęs į stalą su knygomis, kur stovėjo ji, ir atsirišo sumegztą palto diržą. Jo gestas, nerūpestingas rankos judesys, atrištas diržas ir prasiskyręs paltas nusakė Deirdrei visą situaciją; ji greitai apsigręžė ir nuėjo.

Prie spaudos kiosko Begoto gatvėje stovėjo nedidelis žalias sportinis automobilis, ir vos jį pamačiusi Deirdrė pamanė, tiesiog iškart suprato, kad automobilis priklauso sidabraplaukiui vyriškiui.

Nuo to, ką ji pamatė knygyne, nuo jų abiejų, nuo tos moters, ir toliau besistengiančios apsimesti, kad yra nustebusi, ją nukrėtė šiurpas ir lengvai supykino. Bet kodėl? Juk čia tik iš anksto susitarę susitiko vyras ir moteris. Bet vis tiek, moteris gerokai vyresnė už vyrą, o iš jos nervinimosi stengiantis parodyti, jog yra nustebusi jį matydama, aiškėjo, kad jiedu nesusituokę — na, nevedę vienas kito. Tačiau Deirdrę supykino ne dėl to. Ją pykino sąsajos su daktaru Kroicu. Ji suprato, kad elgiasi kvailai. Moteris, kuri lankėsi pas daktarą Kroicą, po vizito nuėjo susitikti su savo draugu, štai ir viskas. Ir tai nereiškė, kad į tai, kas vyko tarp jų abiejų, kaip nors įpainiotas ir daktaras — ji net neturėjo jokios priežasties manyti, jog jis žino, kad jie štai taip susitiko. Ir vis dėlto į jos fantazijas, susitelkusias apie daktaro Kroico figūrą, įsigraužė realybės kirminas — įprastos, klastingos, purvinos realybės.

Tada jai pirmą kartą šovė į galvą susimąstyti, kas iš tikrųjų yra tasai dvasinis gydymas. Iki tol šitai jai visai nebuvo svarbu; ir staiga parūpo. Kai apie tai susimąstydavo, — nors taip

nutikdavo retai, — ji manydavo, kad tos moterys išpasakoja jam savo bėdas — guodžiasi dėl iširusios santuokos, sunkių vaikų, pokyčių gyvenime, nervinės įtampos, — ir kad su jomis jis kalbasi maždaug taip, kaip ir su ja, apie tai, kaip jos turėtų pamėginti atsikratyti pasaulietiškų dalykų ir susitelkti į dvasinį gyvenimą, kuris ir yra kelias į Dievą ir Dievo ramybę, kaip jis visada tvirtindavo švelniu, nesišypsančiu, bet giedru ir geru balsu. Turtingos moterys — savo laiko šeimininkės, turinčios pakankamai pinigų, kad rastų būdų visoms negandoms nuginti. Deirdrė neabejojo, kad iš tikrųjų daugeliui iš jų viskas gerai, kad jos tik stengiasi prasiblaškyti sumokėdamos už valandą ar dvi per savaitę šio gražaus, ramaus, egzotiško vyro draugijoje. Ir taip mąstydama ji suprato, jog, aišku, pavyduliauja. Ji įsivaizdavo juodu kartu — daktarą Kroicą ir tą moterį, vilkinčią tamsiai mėlynu kostiumėliu: ji klūpo ant grindų, ant pagalvėlės, užsimerkusi, atlošusi galvą, o jis stovi jai už nugaros ir šiltomis pirštų pagalvėlėmis glosto smilkinius vos liesdamas odą, bet vis tiek maloniai nudilgindamas; ir jai porą kartų taip dilgsėjo oda, kai jis štai taip ją masažavo, dėstydamas murkiančiu balsu apie senųjų sufijų mokytojų išmintį; tie mokytojai, kalbėjo jis, jau prieš tūkstantį metų buvo užrašę tai, ką pasaulis atranda tik dabar ir tariasi atrandantis pirmąkart.

Bet kodėl toks pavydas sukilo tik pamačius tą moterį su sidabraplaukiu vyriškiu? Juk turėtų būti atvirkščiai, jai derėtų džiaugtis supratus, kad ta moteris myli kažką kitą, o ne daktarą. Tikrai keista.

Deirdrė labai norėjo su kuo nors apie tai pasikalbėti. Biliui apie tai užsiminti negalima — ji gerai įsivaizdavo, ką Bilis atsakytų. Ji jam nieko nepasakojo apie daktarą Kroicą. Jis nesuprastų; be to, tai — jos paslaptis.

12

Leslis Vaitas davė Febei telefono numerį, kuriuo ji galėtų su juo susisiekti, ir vylėsi, — *nuoširdžiai,* kaip pats sakė, — jog ilgai netrukusi ji taip ir padarys. Savo pačios nuostabai, ji tikrai paskambino. Febė puikiai suprato, kad iš jo nieko daugiau nė negali tikėtis, tik bėdų. Tačiau gali būti, kad tų bėdų ji ir troško. Jam atsiliepus ir jai ištarus savo vardą, jis, rodos, visai nenustebo. Febė įtarė, jog jam nė nebuvo šovusi mintis, kad ji gali nepaskambinti, kad apskritai kokia nors mergina jam gali nepaskambinti — jam, sidabraplaukiui Lesliui Vaitui. Jis pasisakė laikinai gyvenąs nuomojamuose kambariuose; „iškilus tam tikroms kliūtims namų fronte". Pasakė, kad žmona jį išmetė iš namų dėl priežasčių, kurių jis detaliau neaiškins. Febei patiko jo tiesumas. Jos manymu, jis taip kalba todėl, kad yra anglas. Gerai žinojo, kad joks airis taip ramiai, kone linksmai neprisipažins, esą žmona jį išspyrė iš namų. Kai jam taip pasakė, jis dėjosi nustebęs ir susižavėjęs, tarsi ji jam būtų perdavusi šlakelį antropologų išminties. Tai buvo viena iš jo gudrybių — dėtis nustebintam pačių paprasčiausių pastabų — „jergutėliau, kaip nuostabu!"; nors ji ir suprato, jog tai gudrybė, vis tiek buvo malonu. Papirko jo vaikiškumas ar apsimestinis vaikiškumas. Jis turėjo visą jaustukų repertuarą — *jergutėliau, vaje, ohoo,* — kuriuos, jos manymu, buvo pasiskolinęs iš Bilio Banterio ar

panašių autorių knygų, nes šie žodeliai ar atsainus mėtymasis panašiais šūksniais buvo privilegijuotų mokyklų kasdienybė, o Leslis Vaitas, ji neabejojo, niekada nepatyrė gyvenimo tokiose institucijose skonio, gal nė nebuvo jų matęs.

Jis nusivedė ją arbatos į Graftono kavinę, esančią virš kino teatro. Jų staliukas stovėjo prie lango, iš aukšto žvelgiančio į Graftono gatvę. Tądien buvo šeštadienis, gatvėje knibždėjo apsipirkinėtojų. Po vakarykštės audros oras vėl buvo gražus, jiems po kojomis saulė metė juodus šešėlius, nusidriekiančius po parduotuvių vitrinas dengiančiais tentais. Leslis šiandien vilkėjo šviesiai rudą velvetinį kostiumą ir avėjo zomšiniais batais, o į viršutinę švarko kišenėlę buvo įsikišęs sidabro spalvos skepetėlę, derančią prie sidabrinės kaklaskarės ir, savaime suprantama, prie sidabrinių plaukų. Kaip jis savimi žavisi, pamanė Febė tyliai sau juokdamasi. Jo savimeilė kone miela. Stebėjosi, kad čia su juo sėdi. Febė kuo puikiausiai žinojo, — beje, jas nuolat įspėdavo ir sesės vienuolyno mokykloje, — kad jis yra tikrai „prastas kompanionas", ir jo draugija neabejotinai „veda į nuodėmę". Tiesą sakant, pirmiausia ji tikrai gerai nežinojo, kodėl jam paskambino. Nebuvo pratusi skambinti beveik visai nepažįstamiems vyriškiams; kita vertus, ji apskritai nebuvo pratusi skambinti vyriškiams, nei pažįstamiems, nei nepažįstamiems, ir vyriškiai jai neskambindavo, bent jau ne Leslio Vaito tipo vyriškiai.

Jis rūkė cigaretę ir žvelgė į gatvę. Febė jautė, kad jis ją tyrinėja.

— Ar visada vilkite juodai?

— Nežinau. Ar vilkiu juodai? Parduotuvėje to reikalauja, turbūt įpratau.

Jis nusijuokė.

— „Įpratau" šiuo atveju labai tinka.

Febė pakėlė antakį.

— Manote, atrodau kaip vienuolė?

— Bet aš taip nesakiau, tiesa?

— Sakyčiau, drabužiai mane menkai tedomina.

Jis nusišypsojo, tarsi būtų išgirdęs kokią nors asmenišką juokingą užuominą.

— Tikiuosi, nesupyksite, jei pasakysiu, kad ir neatrodote kaip pardavėja, ir kalbate ne kaip pardavėja, — pratarė jis.

— Oo? Ir kaip gi aš atrodau ir kalbu?

— Hmm. Leiskite pagalvoti. — Jis pakreipė galvą, prisimerkė ir varstė ją žvilgsniu nuo galvos iki kojų. Ji kentė tiriamą jo žvilgsnį absoliučiai ramiai. Febė segėjo juodą sijoną, vilkėjo juodą palaidinę ir megztuką; vienintelis papuošalas — perlų vėrinys, kadaise buvęs jos mamos, tai yra Saros. Ji neabejojo, kad Lesliui Vaitui bus įdomu sužinoti, — „Dievaži, taip ir maniau!“ — kad tie perlai tikri ir pakankamai brangūs. Jis vis dar ją apžiūrinėjo, pirštais ramiai braukydamas sau per smakrą. — Jūs, sakyčiau, — tęsė Vaitas, — esate gerai išauklėta ir labai dora jauna panelė.

— Ar parduotuvėje dirbančios merginos negali būti doros?

— Tarp mano pažįstamų tokių nėra, mieloji. Kodėl vaikščiojat po visokias lindynes?

Tokius žodžius išgirdusi iš kieno nors kito, Febė įsižeistų; ji suprato, kad jis stengiasi ją provokuoti, tačiau į Vaitą nežiūrėjo tiek rimtai, kad tai provokacijai pasiduotų ar įsižeistų išgirdusi kokius nors jo žodžius. Ji pasuko galvą ir pažvelgusi tiesiai jam į akis paklausė:

— Kodėl jūsų žmona taip baisiai ant jūsų pyksta?

Jis paspoksojo sekundę ir nusijuokė.

— Deja, pats suteikiau jai pretekstą.

— Ar dalis to preteksto — Laura Svon?

Jis neskubėdamas atsilošė, atsitiesė pasitempdamas visu ilgu kūnu; Febė pamanė, kad jis tuoj atsistos ir išeis. Tačiau Leslis Vaitas tik atsikrenkštė, paėmė ant stalo padėtą portsigarą, jį atsidarė, išsiėmė cigaretę ir prisidegė žiebtuvėliu. Jis susiraukė. Febė atkreipė dėmesį į manieringai laikomą cigaretę — tarp kairės rankos bevardžio ir didžiojo piršto.

— Nepėsčia jūs mergelė, ką? — pratarė.

— Sakote, nepėsčia pardavėja?

Jis sukrutėjo neva iš skausmo ir kreivai nusišiepė.

— *Taikliai.*

Prie jų lūkuriavo padavėja. Leslis paklausė Febės, ar ji norėtų dar ko nors, bet ji atsakė, kad nenorėtų; Febė pasilenkė, pasiėmė rankinę ir pradėjo ieškoti piniginės.

— Leiskite man, — pasakė jis išsitraukdamas savo piniginę.

— Ne! — ji sušuko per griežtai; Leslis net sumirksėjo. — Ne, — jau švelniau pakartojo Febė. — Tikrai norėčiau sumokėti pati. Noriu pati.

— Na, dėkoju.

Febė padavė merginai monetą ir pasakė, kad grąžos nereikia. Jie pakilo nuo staliuko. Febė suprato, kad atėjo nemaloni akimirka, kai reikia apsispręsti. Ji žinojo, kad, jeigu jiedu dabar išsiskirs, ji jo daugiau niekada nebepamatys — ne todėl, kad ji nenorės, ne todėl, kad ji jam abejinga, bet todėl, kad teks paklūsti nerašytai, bet geležinei taisyklei. Febė į jį nežiūrėjo, skubėjo įsidėti piniginę.

— Ar norėtumėt, — paklausė, — su manimi pasivaikščioti?

*

Jiedu žingsniavo Šv. Stepono Žaliuoju parku, uodė nuo gėlių lysvių sklindančius aromatus, visai čia pat augančių saulės įkaitintų ligustrų aštrų, kone gyvulišką kvapą. Už tvorelių vešinčių krūmų lapai buvo sodriai žalios butelio stiklo spalvos, ir kiekvienas lapelis atrodė taip, tarsi būtų atskirai ir su meile nublizgintas. Kartais visa ko — paprasčiausių dalykų: nematomų žiedų, blizgančios lapijos, medaus spalvos saulės atšvaitų po kojomis — grožis į ją gerte gerdavosi, bet kartu viskas tarsi atsitraukdavo per žingsnelį, tarsi tarp jos ir viso pasaulio būtų kažkokia nematoma kliūtis. Ji matė, uodė, lietė ir girdėjo, bet kažkaip keistai beveik nieko nejautė.

Kurį laiką mąstęs apie jos žodžius, Leslis pratarė:

— Taip, deja, su Laura tikrai buvo bėdų, taip, ji, tam tikra prasme, — irgi pretekstas. — Jis įtraukė pro dantis oro, tarsi būtų nusvilintas ledinio vėjo gūsio. Vaitas žingsniavo susikišęs į kišenes rankas. Jis ėjo taip, kaip vaikšto daugelis aukštų, lieknų vyrų — atlošęs pečius ir šiek tiek į priekį padavęs klubus; Febei patiko tokia gyvatiška, tarsi be kaulų eisena. — Žinote, tai netikras jos vardas, — kalbėjo jis tariamai nepatenkintas ar mėginantis atskleisti savitą menkutę apgaulę. — Ji tiesiog pati taip sugalvojo. Ji vardu Deirdrė Hant.

— Taip.

— Oo... jūs žinojote? — Febė linktelėjo. — Taip, žinoma, — tęsė Vaitas kietesniu balsu nei anksčiau, — ir dar, prisimenu, jūs žinote, kad ji buvo ištekėjusi. Už vyruko vardu Bilis. Vargšas kvailelis.

— Kodėl Laura Svon?

— Klausiate, kodėl toks vardas? Oi, iš kvailumo. Pasakiau jai, kad ji atrodo kaip Laura; Dievas žino kodėl; net tikros Lauros neatrodo kaip Laura, o ji ėmė ir nusprendė, kad tokį vardą ir pasirinks.

— O Svon?

Jis išleido kažkokį garsą — gal sukikeno.

— *Ji* sakė, kad *aš* atrodau kaip gulbė. Nežinau, gal dėl plaukų, ar ką...

— Aa, — nutęsė Febė. — Suprantu: „Sidabrinė gulbė".

— Kaip jau sakiau, baisiausia kvailystė. — Jie priėjo prie gatvių kampo ir perėjo į Harkoto gatvę. — Vis dar raustu apie tai galvodamas.

Pasiekė laiptus į kažkokį namą; Febė sustojo. Jis pakėlė į ją klausiantį žvilgsnį.

— Aš čia gyvenu, — pasakė ji.

Jis liūdnai į ją pažvelgė.

— Na, ne kažin kiek pasivaikščiojome.

Ji skubėjo, kad nepabūgtų.

— Gal užeisit? — *Jis turi žmoną, kuri jį išvarė*, kartojo sau Febė pati stebėdamasi, *ir meilužę, kuri nusižudė, o aš jį kviečiuosi į savo gyvenimą*. Ji dūrė pirštu į viršų. — Mano butas štai ten. *Bet kuris iš mūsų voras, o kuris — musė?*

Jie užlipo laiptais, ji uždarė duris, ir jis apglėbė ją per juosmenį, prisitraukė prie savęs ir pabučiavo. Ant skruosto Febė pajuto plunksnišką jo šnervių kvėpsnį. Pamanė: mes abu turėtume atsiduoti *Passing Cloud* dūmais. Jis buvo kartu ir drovus, ir nekantrus; Vaitas laikė ją apglėbęs taip lengvai, kad jo ranką buvo galima palyginti su itin jautria apsivijusia spyruokle, ir toji spyruoklė, nors ir plieninė, atšoktų sulig menkiausiu pasipriešinimo judesiuku. Jis bučiavo Febę užsisvajojęs, gal net atsainiai. Febei pasigirdo, kad gal jis net niūniuoja galugerkly. Vaitas laikė ją apkabinęs ne ilgiau nei sekundę kitą, o paskui nusigręžė pasisiūbuodamas kaip nemiklus šokėjas, besistengiantis įvaldyti savo paties sumanytą figūrą. Jis ėjo priešais

Febę dabar jau tikrai niūniuodamas, o atsidūręs jos būste sustojo vidury kambario ir apsidairė.

— Gražu, — pasakė. — Mažumėlę spartietiška, bet gražu. — Jis atsigręžė ir jai nusišypsojo atmetęs galvą. Bučinio lyg nebūta; gal ji tik įsivaizdavo?

Febė pasiūlė jam išgerti. Ji sakė kažkur turinti butelį džino, bet neturinti nei tonizuojančio gėrimo, nei ledukų — „Neturiu šaldytuvo". Jis pasakė, kad bus gerai ir grynas džinas. Minutėlę ji stovėjo žiūrėdama į grindis — paširdžiuose kažkas kirbėjo, — o paskui apsigręžė ir nužingsniavo į virtuvę. Likusi viena, atsargiai palietė lūpas pirštų galiukais. Febė girdėjo kalančią širdį — duslų *tuk—tuk, tuk—tuk,* — tarsi purvinu taku tapnotų koks nors bukaprotis, avintis šlapiais dideliais batais. Kvaiša, kokia ji kvaiša! Džinas buvo pačiame spintelės gale, spintelė — aukštai ant sienos; kad ją pasiektų, jai reikėtų atsistoti ant kėdės; Febei svaigo galva, ji pamanė, kad gali nukristi. Girdėjo, kaip Vaitas kambaryje tyliai dainavo: *Tu linksminkis, nepastebėjai, kaip vėlu...*

Febė nukėlė taureles ir išblizgino jas pašluoste.

— O kas, jei tai padarė jis? — sušnabždėjo pati sau. — O kas, jei jis ją nustūmė? — Paširdžiuose jau nebekirbėjo, bet degė smilkstančia, svilinančia liepsna. Drebančiomis rankomis, sunkiai numatuodama, ji pripylė abi taures kone iki viršaus ir nunešė stiklus su džinu į kambarį.

Jis stovėjo prie indaujos, palinkęs į priekį, susikišęs rankas į kelnių kišenes, ir žiūrėjo į vestuvinę Malo ir Saros nuotrauką vėžlio kiauto rėmelyje.

— Jūsų tėtis ir mama? — paklausė.

Febė palinksėjo. Ji padėjo jam stiklą ant indaujos, šalia nuotraukos, nuėjo prie lango ir stovėjo žiūrėdama į gatvę ir

nieko nematydama. Febė girdėjo, kaip Leslis ima taurę ir geria, o paskui sušunka:

— Vaje, kaip stipru, kai geri gryną, ar ne taip?

Jis sukrutėjo ir po sekundėlės jau stovėjo šalia Febės. Kokie tylūs, kokie minkšti jo judesiai. Gatvėje, tarp namų, tarsi metalinis tinklelis buvo įstrigusi šeštadienio ramybė. Jis ir vėl labai tyliai dainavo žemu balsu.

— *Tu linksminkis, kol dar esi jauna...* — jis sušnarpštė. — Numanau, — pratarė, — jog jų jau nebėra. Jūsų tėvo ir motinos.

— Sara mirusi. Malas gyvas, — bespalviu balsu atsakė Febė.

— Sara ir Malas. Malas ir Sara. Keista, tiesa, kaip du vardai vienas kitam tinka, na, kaip natūraliai skamba, tarsi būtų kokia nors formulė, nors iš tikrųjų tai... tik vardai. Romeo ir Džiuljeta. „Fortnum&Mason"*. Matas ir Džefas**, — jis trumpam nutilo. — Ar ilgitės?

— Ko ilgiuosi?

— Saros. Savo mamos.

— O jūs ar ilgitės Lauros Svon?

Ji nesuprato, kodėl taip pasakė, kodėl šitai ištarė taip šiurkščiai. Ar todėl, kad jis ją pabučiavo? O gal todėl, kad jis jos nepabučiavo dar kartą, gal todėl, kad jis elgiasi taip, tarsi nė nebūtų bučiavęs? Febei sukosi galva. Nebuvo pratusi prie tokių situacijų, nežinojo, ką daryti, kaip elgtis. Kas nors turėjo ją pamokyti, kas nors turėjo jai patarti. Bet kas gi galėtų? Tikrai, ar buvo tokių žmonių, kurie būtų galėję?

Jis svarstė jos pateiktą klausimą. Akimirką Febė buvo pamiršusi, ko klausė — taip, apie Laurą Svon. Jis neatrodė išmuštas iš vėžių.

* Prekybos centro pavadinimas.

** Populiarių amerikietiškų komiksų veikėjai.

— Tiesą sakant, net neturėjau laiko apie tai pamąstyti, — atsakė. — Oi, na, žinoma, ilgiuosi. — Jis nurijo gerą mauką džino, sučepsėjo ir išsivėpė. — Neabejoju, kad vieną naktį nubusiu apsipylęs ašaromis, bet iki šiol neišvarvinau nė vienos. Kaip manote, gal mane ištikęs šokas? — Jis žvelgė į ją šnairomis, beveik linksmai; atrodė, kad virpa kumpos jo nosies galiukas.

— Taip, — kiek įmanydama ramiau atsakė Febė. — Šokas; be jokių abejonių.

Jis nekreipė dėmesio į jos sarkazmą.

— Ir aš taip manau, — Vaitas padėjo stiklą ant suolo po langu, sunėrė už nugaros rankas, atsisuko į Febę nutaisęs rimtai pataikūnišką išraišką, lyg būtų Viktorijos laikų kavalierius, atėjęs prašyti savo išrinktosios rankos, ir paklausė:

— Sugulsite su manimi?

Ji sėdėjo ant suolo po atviru langu, vėl apsivilkusi Saros chalatu su drakonais. Baigėsi vasaros vakaras, tamsaus aukso spalvos saulės likučiai švytėjo ant priešais stūksančių namų stogų. Prieš tai nežinojo, ką daryti, ką manyti; ir dabar, jau po visko, irgi nežinojo. Buvo priversta sustoti tarp žemės ir dangaus, ant įtempto lyno, ir akimirką negalėjo žengti nei pirmyn, nei atgal. Tuščias Leslio Vaito stiklas buvo padėtas šalia, ant suolo. Ji žvelgė į jį suraukusi kaktą. Tai buvo antras kartas jos gyvenime, kai jon įsiskverbė vyras. Pirmą kartą tai nutiko prieš jos valią, per prievartą, laikant prie gerklės peilį. Leslis Vaitas irgi buvo aršus, bet kitaip. Ją pribloškė sakytum bejėgiškas jo geismas — tarsi prie krūtinės ji būtų glaudusi groteskiškai ištįsusį godų kūdikį. Ar viskas taip ir turėtų būti? Ji negalėjo žinoti. Kai viskas baigėsi, jis buvo toks, kaip anksčiau — grėsmingai

giedras ir žaismingas, tarsi tarp jų absoliučiai nieko — ar nieko svarbaus — nebūtų įvykę. O jai pasikeitė viskas — pasikeitė neatpažįstamai. Ji žvelgė į vakaro dangų ir į namų fasadus nuliejusią šviesą, tarsi dar niekada to nebūtų mačiusi, tarsi visas pasaulis būtų tapęs neatpažįstamas.

Paėmė jo stiklą ir pridėjo prie lūpų ties ta vieta, kur lietėsi jo lūpos.

Febė pakirdo iš svajonių staiga pajutusi, kad ją kažkas stebi. Ji greitai pažvelgė žemyn, į gatvę. Apačioje ėjo senukas su šuneliu už pavadžio; žingsniavo už parankių susikibusi pora; po autobusų stotelės šiukšliadėžę knisosi senas valkata. Vis dėlto buvo įsitikinusi, kad prieš sekundę ten kažkas buvo, stovėjo ant šaligatvio ir žvelgė į ją, įrėmintą lango. Febė net tarėsi akies krašteliu jį regėjusi nematydama ar nesusivokdama regėjusi — nemačiusi, kol jis ten buvo; tas žmogus vilkėjo... kaip? Kaip jis buvo apsirengęs? Ji nežinojo. Užfiksavo tik patį buvimą, šešėlio šešėlį. Ir kur jis dingo, jei apskritai buvo? Kaip jam pavyko taip greitai pasprukti? Febė tarė sau, kad jį tik įsivaizdavo, jog matė tai, ko nebuvo. Prieblandos šviesoje tokių pokštų nutinka — pamatai visokių vaiduoklių. Vis dėlto ji pakilo nuo suolo ir uždarė langą, o paskui nuėjo į miegamąjį rengtis.

Jau vėliau kasdien jautėsi kažkieno stebima, sekama. Ir visada taip nutikdavo netikėtai, visada kažkaip miglotai, bet vis tiek negalėjo atsikratyti vis stiprėjančio įsitikinimo, jog yra kažkieno didžiulio susidomėjimo objektas. Kartą parduotuvėje jai pasirodė, kad lauke kažkas į ją žiūri, o atsigręžusi į langą ji tarėsi akimirksnį išvydusi kažką sprunkantį. Tačiau priėjusi prie durų ir iškišusi galvą į gatvę nieko nepamatė — nieko, kas būtų panašu į tą figūrą, kurią manė pastebėjusi atsisukusi į langą. Vieną dieną ji vaikštinėjo Žaliajame parke, ir staiga ją apėmė aiški nuojauta, jog tarp žmonių, vaikščiojančių pa-

lei gėlynus ar sugulusių ant žolės, yra ir jos slaptas stebėtojas. Ji sustojo prie pakylos, kur grojo kariuomenės orkestrėlis, ir ėmė apžiūrinėti čia susirinkusių klausytojų veidus, tikėdamasi aptikti vogčiomis į ją besižvalgančias akis, bet jai nepavyko. Febė ir vėl mėgino save įtikinti, kad jai tik rodosi. Kas galėtų ją stebėti ir kodėl? Namo ji grįžo vakare, kine pažiūrėjusi filmą, ir parėjusi pamatė prie namo laiptų susmukusį kūną; jai ėmė linkti keliai, akimirką atrodė, kad širdis nukrito į kulnus ir vėl pakilo, tarsi būtų pririšta ant elastinės virvelės; net supykino.

13

Inspektorius Haketas nesiimtų tvirtinti esąs uoliausias tyrėjas. Jam buvo labiau prie širdies ramus gyvenimas, jis ir neapsimetinėjo, kad yra kitaip. Jis turėjo sodą, kur daugiausia augino daržoves, nors ponia Haket, kurios vardas Mėja, žavi, elegantiška, į paukštytę panaši moteriškaitė, amžinai jį graužė, kad pas juos per mažai gėlių; jai ypač patiko jurginai, ir jis keletą pasodino, kad ji apsiramintų, nors pats paslapčia šias gėles laikė tik auslindų veisykla. Haketas dar ir žvejojo; sulaukęs laisvesnio savaitgalio, kai galėdavo pasprukti nuo kasdienių naminių darbų, važiuodavo į Greistonsą ir dažniausiai parvežhdavo krūvą ešerių paskanauti, nors ponia H. baisiai skųsdavosi, kad reikia juos valyti — ji tapdavo itin rafinuota ir subtili, kai iškildavo žuvų darinėjimo klausimas. Namuose irgi būdavo krūvos darbų. Visada atsirasdavo ką pataisyti, ką prikalti ar nuimti, perdažyti ar atnaujinti. Du jau dideli gvėros sūnūs — taip jis apie juos galvojo — mažai kuo padėdavo, amžinai būdavo išlėkę į futbolo rungtynes ar sėdėdavo kine. Apskritai jo gyvenimas buvo labai intensyvus, laikas — brangus, todėl jis stengėsi vengti tokių darbų, kurių galima ramiai atsisakyti ar perduoti kitiems.

Vis dėlto Deirdrės Hant mirtis jam nedavė ramybės. Jis numanė, kad kiekvienas policininkas, bent jau jo rango parei-

gūnas, pats savaip nujaučia, kai byloje, kurioje viskas turėtų būti paprasta ir aišku, atsiranda kažkas negera. Jam nieko ypatinga nenutikdavo — netrūkčiodavo nosis, nesutraukdavo skrandžio kaip kitiems sekliams, apie kuriuos paistydavo detektyvai. Iškilus įtarimams jis pajusdavo tarsi nedidelį negalavimą. Tą būseną buvo galima palyginti su lengvomis pagiriomis, kai atsikeli ir nesupranti, kas tau yra, kol prisimeni tuos du, o gal tris bokalus alaus, kuriuos vakar vakare paskubom išmaukei prieš pat uždarant aludę. Štai taip jis jautėsi ir galvodamas apie Deirdrę Hant — išpildavo karštis, įsiskaudėdavo galvą, sukildavo lengvas nerimas.

Tasai inspektorius buvo dar ir vienišius — neturėjo uolaus pagalbininko, kuriam būtų galėjęs išsakyti abejones ir įtarimus, patikrinti sumanytas teorijas apie tai, kas, ką, kodėl ir kaip padarė. Jam buvo mielesni savo paties sprendimai ir, jeigu kalbėtume tiesiai šviesiai, savo paties draugija. Jis visada taip gyveno, net vaikystėje — visada pats sau, šukuodamas laukus ar Midlendų miesto, kuriame gimė, skersgatvius, kažko ieškodamas, niekada nežinodamas ko, tikėdamasis aptikti kažką — absoliučiai bet ką, — kas jį sudomintų ar pralinksmintų.

Vieną vakarą jis aptiko Bilį Hantą „Clantarf Rovers" bastūnų futbolo klube. Pasikalbėjo su sūnumis mėgindamas išsiaiškinti, ar šie jį pažįsta. Išgirdę pavardę abu vaikinai susižvalgė ir nusijuokė.

— Oo, jo, — atsakė vienas iš jų. — Pažįstame drąsuolį Bilį Hantą. Kietas vyriokas. Nenorėčiau sakyti jo pravardės, bet ji atitinkamai rimuojasi, — ir jie vėl nusijuokė.

Haketas atsiduso. Jis jau seniai suprato, kad jo berniukai nebus visai tokie, kokius jis įsivaizdavo savo sūnus ir įpėdinius, bet jie mylėjo motiną ir gerbė jį, — ar bent jau rodė jam pagarbą, o tai nebūtinai tas pat, kas tikroji pagarba, — taigi, jo manymu, šiais laikais sveiko proto žmogus tiek ir tegali tikėtis.

Jaunieji Haketai tėvui papasakojo, kad Bilis yra įvarčius mušantis „Rovers“ žaidėjas, o tą vakarą jie turėjo dalyvauti rungtynėse prieš komandą iš Ringsendo, niekam tikusius futbolininkus, kaip aiškino vaikinai ir kaip įsitikino pats inspektorius, minutę kitą stebėjęs aikštę. Buvo likęs ketvirtis rungtynių. Vaikinai sakė tiesą — Bilis pasirodė esąs kietas ir šiurkštus (švelniai tariant) žaidėjas. Gynėjai akivaizdžiai jo saugojosi, ir per trumpą atkarpą, kol inspektorius stebėjo rungtynes, jis lengvai įmušė du įvarčius. Po rungtynių pabaigą skelbiančio švilpuko komandos nuėjo į savo klubų drabužines; išėjus paskutiniams negausiai susirinkusiems žiūrovams, inspektorius lūkuriavo prie aikštės vartų, atsirėmęs į cementinį stulpą ir rūkydamas cigaretę. Vakaras buvo apniukęs, bet švelnus; žvelgdamas į priekyje besidriekiančią gatvę jis matė praeinančius žmones, vandenyje besisupančius kelis laivelius, o tolumoje, ties horizontu, pašto garlaivį, iš Dan Lerės plaukiantį į Holihedą. Kodėl, svarstė jis pajutęs malonią šilumą, kuri visada jį užliedavo, kai galvodavo apie savo artimųjų kvailystes ar gudrybes, kodėl žmogui, nesergančiam jokia mirtina liga, kyla noras pasidaryti galą ir iškeliauti iš šio pasaulio? Pats inspektorius Haketas džiaugėsi esąs gyvas, kad ir koks kuklus ar dėmesio nevertas buvo tasai jo gyvenimas. Dar keisčiau — kodėl žmogui turėtų šauti į galvą atsikratyti žmonos, kad ir kokia baisi ji būtų, kad ir kaip blogai su juo elgtųsi? Taip, tiesa, pasitaikydavo, kai ginčydamasis su Mėja jis atsidurdavo per plauką nuo smurto, ypač pirmaisiais jų bendro gyvenimo metais, tačiau tos menkutės ribos jis sau neleistų peržengti niekada, ne ne, tikrai niekada.

Bilis Hantas atsidavė prakaitu ir tepalu nuo skausmo. Jis žiūrėjo į inspektorių prasižiojęs ir palengva raudo nuo sprando iki strazdanotų skruostų, kol galiausiai kaip reikiant užsiliepsnojo. Du kiti žaidėjai, su kuriais jis išėjo, pasitraukė atokiau ir

sustoję smalsiai atsigręžė. Detektyvas pamatė, kad Bilis kiek vyresnis nei atrodė žvelgiant iš tolo, tiesą sakant, gerokai vyresnis — kokių keturiasdešimties. Tikriausiai šis faktas siejasi ir su šiurkščiu jo žaidimu aikštėje. Ar jis stengėsi ką nors įrodyti ir savo žmonai, kurios amžius turbūt nesiekė dviejų trečdalių jo metų? Įdomu. Haketas neabejojo, kad esant tokiam amžiaus skirtumui neįmanoma pajusti šeimos gyvenimo palaimos.

— Turiu kelis klausimus, — paprastai pasakė jis, — tai tik formalumas. — Haketas tyčia pavartojo šią frazę; ją išgirdę žmonės sunerimdavo, nes tokius žodžius iš policininkų lūpų jie girdėdavo žiūrėdami kino filmus, o ten tie žodžiai iš tikrųjų reiškia, jog toliau gali nutikti bet kas, ko tikrai nepavadintum formalumu. — Jei turėtumėte laisvą minutę, gal galėtumėte rytoj rytą užsukti į nuovadą.

Vis dar spoksodamas Bilis Hantas, — atslūgus raudoniui jis pabalo, — nemėgino aiškintis, ko bus klausinėjama. Inspektorius suprato, kad šis jo kvietimas neturėtų pasirodyti labai reikšmingas, kaip galėtų būti kitu atveju. Šiaip ar taip, Hanto žmona mirė susiklosčius neaiškioms aplinkybėms, tai kodėl policijai nepanorėjus su juo pasikalbėti? Kita vertus, ar jis neturėtų sutrikti bent jau dėl to, kad į jį kreipiamasi tik dabar, jau praėjus šiek tiek laiko po jos mirties? Bilis sumurmėjo, jog taip, gerai, jis ateis į nuovadą, jis ateis, taip.

— Šaunu, — atsakė inspektorius plačiai šypsodamasis, o paskui neskubėdamas nužingsniavo gatve nosies tiesumu, praėjo pro du Bilio Hanto draugužius ir bičiuliškai pamerkė jiems akį.

Kitą rytą Bilis pasirodė nuovadoje lygiai devintą. Vilkėjo tamsų kostiumą, baltus marškinius ir ryšėjo tamsų kaklaraištį. Inspektorius pamanė, kad su tais drabužiais jis vaikšto į darbą — kostiumas vietomis buvo aptrintas, o marškinių apykaklė

atrodė taip, tarsi būtų apversta. Keliaujantiems prekeiviams šiais laikais nesaldu, svarstė Haketas. Jis stengėsi prisiminti, kokias prekes šis prekeivis vežioja, ir galiausiai prisiminė, kad Hantas prekiauja vaistinės prekėmis — tabletėmis, lašais, mikstūromis ir panašiais dalykais, brangiais vaistais nuo įsivaizduojamų ligų. Tokių vaistų, aišku, reikia nuolat, bet inspektorius nujautė, kad Bilis Hantas — ne pats geriausias prekeivis pasaulyje. Nuo jo dvelkė kažkas, kas nekėlė pasitikėjimo, neduodantis ramybės „kažkas“, tarsi jis nelabai patogiai jaustųsi savame kailyje, be to, kartais perbraukdavo pirštu per marškinių apykaklę, podraug atkišdamas smakrą, ir tada inspektoriui jis būdavo panašus į išsižiojusį viščiuką. Nors švietė saulė, buvo anksti, ir čia, fojė, vėsu, Bilio veidas žibėjo nuo lengvos prakaito miglos, o kakta ir ausų galiukai buvo paraudę. Visada sunkiausia ką nors spręsti apie labai baltos odos žmones, mąstė inspektorius, nes jie linkę rausti net ir tada, kai rausti tikrai nėra dėl ko.

Jie užlipo laiptais į apverstą inspektoriaus kabinetą, įrengtą po mansardos stogu. Kitaip nei apačioje, čia jau buvo karšta; vasarą visada taip, o žiemą, aišku, šioje patalpoje velniškai šalta. Inspektorius parodė Biliui kėdę lygiu atlošu, pats atsisėdo už stalo, išsiėmė cigaretes, pasiūlė jam, prisidegė, patogiai atsilošė, išpūtė dūmą ir maloniai nužvelgė priešais sėdintį jauną vyriškį.

— Dėkoju, kad užsukote, — pratarė. — Argi ne puikus oras?

Bilis Hantas sumirksėjo ir nugurgė sukilusį nerimą pakankamai garsiai, kad išgirstų abu, o paskui susinėrė rankas ir įspraudė jas tarp kelių. Jis atsisakė cigaretės, bet išsitraukė žiebtuvėlį ir ėmė jį darinėti klapsėdamas dangteliu.

— Nerūkote? — susidomėjęs paklausė Haketas.

— Kai treniruojuosi, nerūkau, — Bilis įsikišo žiebtuvėlį kišenėn.

— Aa, — nutęsė inspektorius. — Treniruojatės. Jūs — puikus sportininkas, tiesa?

Bilis nudūrė akis, tarsi pateiktą klausimą reikėtų rimtai apsvarstyti.

— Sportuodamas galiu kitur nukreipti mintis, — galiausiai atsakė.

Inspektorius dar akimirką patylėjo, o paskui, kaip jam atrodė, švelniai tęsė toliau. Jis pasilenkė sugirgždėdamas visa kėde ir nukrėtė cigaretės pelenus į peleninę ant stalo kampo.

— Labai sunku, — kalbėjo inspektorius, — netekti tokios jaunos žmonos ir dar taip susiklosčius aplinkybėms.

Nieko nesakydamas Bilis linktelėjo vis dar žiūrėdamas į grindis. Jo viršugalvyje švietė per anksti nuplikęs apskritimas; plikas lopas buvo graudžiai rausvos kūdikiškos spalvos.

— Ar jūsų žmona buvo plaukikė?

Bilis krūptelėjęs pakėlė akis.

— Plaukikė? Nežinau. Niekada nesu jos matęs vandenyje.

Inspektorius nusistebėjo, — pastarosiomis dienomis tai nuostabai nuolat randasi priežasčių, — kaip menkai jaunosios kartos žmonės vieni kitus pažįsta, jeigu Bilį Hantą apskritai būtų galima vadinti jaunesnės kartos atstovu. Bet kaip galima nežinoti, ar tavo žmona moka plaukti, ar ne! Inspektorius atidžiau pažvelgė Biliui Hantui į akis; ar jis tik dedasi nežinąs, ar tikrai nežino? Tarsi perskaitęs jo mintis Bilis niauriai atsakė:

— Ji buvo miestietė. Jai nepatiko pajūris, nepatiko kaimas — gamta, visa kita. Ji sakydavo, kad gamta jai sukelia alergiją. — Jis nusišypsojo ir dabar atrodė dar neramesnis. — Ji visada juokaudama sakydavo, jog pati negali atsistebėti, kad ištekėjo už kaimiečio.

— Iš kur jūs?

— Iš Vaterfordo.

— Iš miestelio ar iš grafystės?

— Iš miesto.

— Taip, iš *miesto*, žinoma. Iš didžiojo Vaterfordo miesto. Ar ten dar turite giminaičių?

— Motiną, tėvą ir ištekėjusią seserį.

— Ar dažnai važiuojate jų aplankyti?

— Kartais nuvažiuoju.

— Kur buvote tą vakarą, kai mirė jūsų žmona?

Bilis Hantas suraukė kaktą ir papurtė galvą, tarsi nebūtų tikras, ar gerai išgirdo.

— Kaip? — paklausė.

— Tik norėjau sužinoti, kur buvote tą naktį, kai nuskendo jūsų žmona.

— Aš buvau... — Bilis nusuko žvilgsnį staiga tarsi apkvaitęs ir bejėgis, kaip niekada. — Manau, buvau namuose. Retai kada kur nors išeinu — man pakanka darbo kelionių.

— Vadinasi, esate namisėda, taip?

Bilis Hantas minutėlę įdėmiai žiūrėjo įbedęs akis į inspektorių, bet šio žvilgsnis buvo mielas ir bičiuliškas, kaip visada. Bilis pasakė:

— Mudu su Deirdre gyvenome gerai. Ir tai tiesa, Dievas mato. Gal aš jai ir nepakankamai ko suteikiau, gal tikrai nepakankamai, gal jai ko nors ir trūko. Bet stengiausi kaip įmanydamas. Stengiausi, kad ji būtų laiminga.

— Ar jums pavyko?

— Kas?

— Ar pavyko padaryti ją laimingą, kaip pats sakėte?

Bilis nieko neatsakė, tik vėl nukreipė žvilgsnį sukandęs dantis, kaip besišiaušiantis berniūkštis. Inspektorius kiek palūkėjęs paklausė:

— Kaip manot, kas tą naktį nutiko?

— Nežinau, — tyliai sumurmėjo.

Policininkas sumygo peleninėje nuorūką, vėl atsilošė kėdėje ir susinėrė rankas už didelės kampuotos galvos. Buvo atsisagstęs marškinių apykaklę ir atleidęs kaklaraiščio mazgą; odinės petnešų kilpelės panėšėjo į dvi kreivų pirštų poras. Tingiu žvilgsniu jis klaidžiojo po lubas.

— Tiesą sakant, — pratarė inspektorius, — vis svarsčiau, jog tai nutiko kažkaip keistai; kalbu apie nelaimingą atsitikimą. Ji važiavo iki pat Dolkio...

— Sandikovo, — patikslino Bilis Hantas.

— ... iki Sandikovo tuščiais keliais, nakties metu, pasistatė automobilį, tamsoje ėjo iki pat dambos galo, nusivilko visus drabužius ir šoko į jūrą...

Bilis vėl jį nutraukė pasakydamas kažką, ko inspektorius nesuprato, todėl turėjo paprašyti Bilį pakartoti. Šis atsikrenkštė sukosėdamas į kumštį.

— Tokiu metų laiku, — prikimusiu balsu pratarė, — neturėjo būti labai tamsu, nors ir buvo vėlu.

— Vis dėlto tikrai pakankamai tamsu, kad žmogui — ypač moteriai — būtų nejauku vienam prie jūros, vidury nakties. Ji turėjo būti drąsi moteris.

— Deirdrė mažai ko bijojo, — atsakė Bilis. — Ten, iš kur ji kilusi, visi užgrūdinami.

Po šių žodžių ilgokai abu tylėjo. Bilis vėl įspraudė tarp kelių rankas ir siūbavo pirmyn atgal, o policininkas abejingai apžiūrinėjo lubų kampą. Galiausiai jis lėtai pratarė specialiai nutaisytu abejingu balsu:

— Jūs pats nemanote, jog tai buvo nelaimingas atsitikimas, tiesa?

Šįkart rodėsi sunku apibūdinti į jį mestą Bilio Hanto žvilgsnį. Taip, žinoma, jame matėsi nuostaba, bet kartu ir verti-

nimas, ir dar kažkas — kažkas atšiauru ir priešiška, ir inspektorius prisiminė, kaip vakar vakare futbolo aikštėje Hantas puolė gynėjų užtvarą kaip koks žvėris, kaip jis brovėsi pirmyn, kad tik pasiektų tikslą, nepaisydamas nei spyrių, nei stvarstymų už pečių, nei niuksų kumščiais, nei teisėjo švilpuko. Tada jis buvo visai nepanašus į šį bejėgį nuliūdusį vargšą keverzą, susmukusį kėdėje. Inspektorius pažinojo tokių vyriokų dar būdamas namuose, jaunystėje, mokyklos laikais ir vėliau, specialiojoje policininkų mokykloje Tulamore; jam buvo pažįstami tokie vėpliški lėtūnai goriliškomis rankomis, besišypsantys kreivomis Džono Veino šypsenėlėmis, kurie vos po vieno žodelio iš geraširdžių tolerantų gali pavirsti kumščiais mosuojančiais įtūžėliais krauju pasruvusiomis akimis.

Tokia Bilio veido išraiška tvėrė sekundę, o paskui jis atsilošė ir paklausė:

— Ką jūs tuo norite pasakyti?

— Tą, ką ir sakau; jūs nemanote, jog tai buvo nelaimingas atsitikimas.

Bilis atsiduso, lyg staiga būtų labai pavargęs.

— Ne, turbūt nemanau.

Inspektorius prisidegė kitą cigaretę. Minutėlę jis rūkė tylėdamas, o paskui atsistojo.

— Čia baisiai tvanku, — sumurmėjo, nerangiai apsigręžė ankštoje erdvėje už stalo ir vargais negalais atkėlė apatinę nedidelio lango dalį; lūpų kamputyje karojo rūkstanti cigaretė. Plačių petnešų prilaikomos mėlynos kostiuminės jo kelnės užpakalyje buvo pakeltos aukščiau nei priekyje. Inspektorius vėl atsisėdo, pasirėmė alkūnėmis į stalą ir prieš nosį susinėrė puslankiu pirštus. — Kaip manote, jei tai nebuvo nelaimingas atsitikimas, tai tada kas?

Bilis Hantas patraukė pečiais. Dabar, kai buvo pradėta atvirai kalbėti apie tai, kaip mirė Deirdrė, atrodė, jog staiga jis prarado susidomėjimą šia tema. Inspektorius atidžiai jį stebėjo.

— Sakykite, pone Hantai, Bili, kodėl jūsų žmona galėjo norėti nusižudyti?

Tai išgirdęs Hantas palenkė galvą, pakėlė ranką ir keistai žaviu, kone moterišku judesiu prisidengė akis; jis prabilo nevilties kupinu, ašaromis kliuksinčiu balsu:

— Nežinau... kaip galėčiau žinoti?

— Na, — pratarė inspektorius, ir staiga jo balsas pasidarė aštrus kaip peilis. — O kaip žino kiti?

Bilis nuėmė nuo akių ranką. Jis visas susmuko, tarsi netikėtai būtų subyrėję jo griaučiai.

— O jūs ar nemanote, — piktai prabilo, — kad aš pats savęs šito klausiu kasdien, kas minutę, nuo tada, kai šitai nutiko? Kas, jeigu ne aš, turėtų žinoti? Bet aš nežinau. — Jis sėdėjo įbedęs nustėrusį žvilgsnį į langą ir į saulės nutviekstus stogus, žiūrėdamas pro didelę inspektoriaus galvą. Pro pravirą langą silpnai, bet aiškiai girdėjosi sunkių kanopų ir metalu kaustytų vežimo ratų skleidžiami garsai; krantine važiuoja „Gineso" vežimas, pamanė inspektorius. — Maniau, kad jai viskas gerai, — pasakė Bilis, tarsi staiga būtų labai nusikamavęs. Inspektorius pamanė, jog jis tik keičiasi ir keičiasi, netikėtai persimaino, pasiduoda vis kitokiai nuotaikai; kaip jo žmona, svarstė Haketas, apskritai galėjo su juo gyventi? — Maniau, kad ji laiminga, kad patenkinta, — kalbėjo Bilis. — Mūsų gyvenime būdavo ir geresnių, ir blogesnių dienų, kaip ir visiems. Pykdavomės — užsiplieskusi ji tapdavo tikra kovotoja, kaip laukinė katė. Aš jai vis sakydavau: „Gali išsivesti moterį iš Lurdo daugiabučio, bet Lurdo daugiabučio iš tos moters niekada neiškrapštysi." Ir šitie žodžiai ją apramindavo. — Jis nusišypsojo prisiminęs. —

Tada ji apsiverkdavo, išsiraudodavo man ant peties visa drebėdama, kartodama, jog labai gailisi, maldaudama jai atleisti. — Jis grįžo iš praeities ir vėl įsižiūrėjo į stambų, plokščią inspektoriaus Haketo veidą, į visada linksmas, regis, bičiuliškas rudas akis. — Gal ji nebuvo laiminga. Aš nežinau. Ar žmonės štai taip barasi ir rėkia, o paskui rauda pasikūkčiodami, jei yra laimingi? — Staiga jis metėsi pirmyn ir paėmė cigaretę iš inspektoriaus rūkalų pakelio, padėto ant stalo. Jis kuitėsi kišenėje ieškodamas žiebtuvėlio, bet inspektorius jau spėjo įžiebti degtuką ir paskubėjo jam pakišti. Bilis rūkė nervingai, švilpdamas, skubiai užsitraukdamas ir iškart viską išpūsdamas, lyg būtų labai įpykęs. — Aš nežinau, — pakartojo, — prisiekiu Kristumi, net nežinau, ką galvoti, tikrai nežinau.

Inspektorius vėl atsilošė, užsikėlė ant stalo kojas ir susinėrė ant pilvo rankas.

— Papasakokite apie ją, — paprašė.

— Ką papasakoti? — suirzęs atšovė Bilis Hantas. — Nejau dar nepapasakojau?

Inspektoriaus šitai nesutrikdė.

— Papasakokite, kaip ji gyveno. Na, kokių ji turėjo draugų?

— Draugų? — jis vos nenusijuokė. — Deirdrė neieškojo draugų.

— Tikrai? Vis tiek turėjo pažinoti savo amžiaus moterų, su kuriomis būtų galėjusi pasikalbėti, kuriomis būtų galėjusi pasitikėti. Dar nesu sutikęs moters, kuriai nereikėtų žmogaus, kad jam galėtų patikėti savo paslaptis.

Vos pradėjęs rūkyti Bilis Hantas sutrėškė cigaretę įmygęs peleninėn.

— Deirdrė buvo ne tokia. Ji buvo vienišė, kaip aš. Turbūt šitai vienas kitame ir pastebėjome.

— Sakote, ji retai kada kur išeidavo. Judu abu. Ar taip?

Bilis Hantas pašaipiai palinksėjo ir kiek pakreipė galvą, lyg ketindamas spjauti.

— Oo, ji išeidavo, išeidavo. — Jis nutilo, lyg būtų susivokęs, jog ir taip per daug pasakė.

Pastebėjęs pašnekovo apdairumą, inspektorius nusprendė palaukti. Jis pratarė:

— Bet jūs sakėte, kad ji buvo namisėda.

— Ne, aš taip nesakiau; tai *jūs* sakėte, kad *aš* namisėda.

— Tikrai? Aa, darausi tikras užuomarša. Turbūt senatvė atsliūkina. — Jis delikačiai kyštelėjo į dešinę ausį mažąjį pirštelį, pamakalavo aukštyn žemyn ir ištraukęs dirstelėjo, kas liko panagėj. — Tai kur ji traukdavo sumaniusi išeiti?

Bilis vengė jo akių.

— Nežinau.

— Ar taip nutikdavo, kai jūsų nebūdavo?

— Kaip nutikdavo, kai manęs nebūdavo?

— Na, ji išeidavo.

— Nežinau, ką ji darydavo, kai dirbdavau, kai keliaudavau. — Jis susiraukė, lyg būtų pajutęs skaudų dieglį. — Ir dabar nenoriu žinoti.

— Kaip manote, su kuo ji susitikdavo, kai kur nors išeidavo?

— Ji man nepasakodavo.

— Ar jūs primygtinai nepaprašydavote, kad papasakotų?

— Deirdrės neprimygsi. Ji ne iš tų, kuriuos galima spausti. Galėdavai tikėtis tik tylos sienos arba patarimų, kaip elgtis pačiam. Ji buvo pati sau moteris.

— Bet jums vis tiek turėjo būti įdomu... Na, turėjo būti įdomu, su kuo ji susitikdavo, kai kur nors išeidavo. Manau, taip nutikdavo vakarais? Ji vakarais išeidavo?

— Ne visada. Kartais jos nebūdavo ištisas popietes. Ji eidavo pas kažkokį savo draugą daktarą.

— Oo?

— Jis užsienietis. Rodos, indas.

— Daktaras indas.

— Ir dar, aišku, matydavosi su tuo ištįsusiu nedorėliu. Su savo „partneriu", — paskutinį žodį jis ištarė pagiežingai.

Inspektorius pradėjo tyliai niūniuoti; pasigirdus šiems garsams atrodė, kad kabinete zyzia kažkur įkliuvusi bitė — gal spintelėje, o gal stalčiuje.

— O kas, — paklausė inspektorius, — buvo tasai partneris?

Kvirkas jam buvo sakęs jo vardą, bet jis jau pamiršo; beje, jis vis tiek norėjo, kad Bilis tą vardą ištartų.

— To vyrioko pavardė Vaitas. Kažkoks anglas. Kadaise turėjo kirpyklą, kol nebankrutavo. Tai jis įkalbėjo Deirdrę imtis grožio salono. Jis turėjo patalpas ir padėjo jai įsikurti. Tada ir ten kažkas atsitiko. Manau, baigėsi pinigai.

— Kaip jis Deirdrei padėjo?

— Ką?

— Sakėte, kad jis padėjo jai įsikurti. Ar jis ją finansavo?

— Nežinau. Nesu tikras. Jis turėjo iš kažkur gauti pinigų naujam verslui pradėti. Gal prisidėjo ir jo žmona — ji irgi turi savo verslą. Bet Deirdrei pagalbos nereikėjo. Ant pečių ji turėjo gerą galvą, toji mano Deirdrė.

— Ar ir ji turėjo pinigų, kaip to vyrioko žmona?

— Na, gerais pinigais to nepavadinsi. Bet mudviem gerai sekėsi. — Jis susimąstė; palei smilkinį jam ėmė trūkčioti raumuo. — Maniau, gal ir man vertėtų prie jos prisidėti, liautis keliavus ir pradėti bendrą verslą, bet tada pasimaišė Vaitas. Man atrodo, ji buvo juo lengvai susižavėjusi — jo žavus akcentas, visa kita...

— Pavyduliavote?

Jis susimąstė.

— Turbūt taip. Bet jis buvo toks... žinote, toks lepšis. Man jis visada atrodė kažkoks ištižėlis. Bet tų moterų niekada nesupaisysi.

— Tikra tiesa.

Bilis Hantas vėl įdėmiai pažvelgė į policininką lyg įtardamas, kad iš jo šaipomasi; inspektorius pasitiko jo žvilgsnį taip pat maloniai ir bičiuliškai, kaip ir anksčiau.

— Jeigu būčiau manęs, — pasakė Bilis Hantas keistai bespalviu, tarsi iš tolo skambančiu balsu, — jeigu būčiau manęs, kad tai jis paskatino ją pasielgti taip, kaip ji pasielgė... — jis nutilo nebesumesdamas, ką sakyti.

Ant šono pakreipęs galvą inspektorius — *pasielgti taip, kaip ji pasielgė* — žiūrėjo į jį susimąstęs.

— Kaip manote, gal ji buvo jį įsimylėjusi?

Bilis Hantas vėl ranka prisidengė akis, rodos, daugiau iš nuovargio, nei iš sielvarto, ir lėtai papurtė galvą.

— Nežinau, ar Deirdrė apskritai ką nors mylėjo. Negražu taip kalbėti, bet per paskutines porą savaičių aš labai daug apie tai mąsčiau ir manau, jog tai tiesa. Aš jos nekaltinu. Jai tiesiog nebuvo duota mylėti. O gal iš pradžių ir buvo duota, bet paskui atimta. Jeigu būtumėte pažinojęs jos tėvą, suprastumėte, apie ką kalbu.

— Ahaa, — atsiliepė inspektorius. — Gyvenimas nėra paprastas, o kitiems ir visai sunkus. — Jis staiga atsistojo ir ištiesė ranką. — Daugiau jūsų nebegaišinsiu; neabejoju, kad turite darbų. Geros jums dienos, pone Hantai.

Taip netikėtai užkluptas Bilis Hantas neskubėdamas pakilo, neskubėdamas paėmė jam ištiestą ranką ir neskubėdamas

ją paspaudė. Kažką sumurmėjęs jis pasuko durų link. Inspektorius abejingu veidu liko stovėti už stalo, bet, kai Bilis atidarė duris, paklausė:

— Beje, gal žinote, kokia to daktaro, pas kurį vaikščiodavo Deirdrė, pavardė?

— Kroicas, — atsakė Bilis.

Jis pakartojo pavardę paraidžiui.

— Man ji neskamba indiškai.

Bilis atrodė taip, tarsi iki tol jam nebūtų šovusi tokia mintis. Bet jis nieko neatsakė, tik linktelėjo kartą ir išėjo tyliai uždarydamas paskui save duris. Valandėlę inspektorius stovėjo nejudėdamas, paskui neskubėdamas atsisėdo. Iš įskilusio bokalo ant stalo jis paėmė pieštuką ir apskritomis, kilpotomis raidėmis, kurios nepasikeitė nuo ketvirtos klasės, ant rusvo voko užsirašė pavardę: *Kroicas.*

14

Po tos popietės jos bute, kai jiedu buvo kartu sugulę, Febė nesusitiko su Lesliu Vaitu ir jam neskambino. Vis dėlto ją nuolat persekiojo mintys apie jį. Vos užsimerkusi, aksominėje sąmonės prieblandoje ji išvysdavo virš savęs ilgą baltą jo kūną. Mažiausiai pustuzinį kartų buvo beimanti telefono ragelį ir berenkanti jo numerį, bet vis prisiversdavo tą ragelį padėti. Ar jį įsimylėjo? Tokia mintis buvo absurdiška, ji kone norėjo juoktis. Febė keikė save už tokį kvailumą, bet vis tiek jis, atsiminimai apie jį, jo vaizdinys visur ją sekiojo kaip tas vaiduokliškas stebėtojas, jos įsitikinimu, persekiojantis ją gatvėse. Štai tokia buvo jos būsena — ties pamišimo riba, sutrikusi, įstrigusi neaiškių prisiminimų ir keistų fantazijų raizginyje, — kai tą vakarą, vienuoliktą valandą, pilkšvoje prietemoje sustojo eidama šaligatviu ir pažvelgė į susmukusį ant laiptų pavidalą.

Pirma į galvą šovusi mintis — apsisukti ir bėgti. Paskui ji pamatė, kas tai. Febė dvejojo. Ji neabejojo, kad jis nebegyvas — guli taip, tarsi jam būtų kažkas sulaužyta. *Kodėl čia atėjai?* — norėjo paklausti. Ir ką turėjo daryti? Policijos nuovada netoli — ar dabar jai iškart ten ir eiti, kviestis pagalbą? Gatvė buvo tuščia. Akimirką ji vėl pasijuto esanti automobilyje, kyšulyje, jaučianti prie kakle pulsuojančios gyslos priglaustus plieninius ašmenis, girdinti to bepročio pabaisos į ausį pučiamas neva

švelnybes. Jai drebėjo rankos. *Kodėl atėjai prie mano durų, kodėl?* Sulaikiusi kvapą prisivertė žengti žingsnį pirmyn. Febė instinktyviai suprato: jis nenorėtų, kad ji kviestų policiją. Ištiesusi ranką palietė jo petį. Jis sukrūpsėjo, paskui sudejavo. Vadinasi, gyvas; akimirksnį ją pervėrė nusivylimo dyglys. Išgąstis slūgo. Gal jis tik girtas.

— Lesli, — švelniai pratarė ji; kaip keista tarti jo vardą! — Lesli, kas yra, kas tau atsitiko? — Dar kartą pratisai sudejavęs jis pakėlė galvą, stengdamasis į ją įsižiūrėti, laižydamas sutinusias lūpas. Suaikčiojusi Febė pasitraukė. — Gerasis Dieve... ar patekai į avariją?

Jo veidas buvo taip sumuštas, kad ji vos beįstengė jį atpažinti. Tarp sutinusių vokų žibantis siauras akių plyšys Febei rodėsi kažkoks velniškas, tarsi tame kūne būtų pasislėpęs kažkas kitas, kažkas visai kitoks, ir dabar piktai į ją žiūrėtų.

— Įleisk mane vidun, — kimiai sumurmėjo Leslis. — *Įleisk vidun.*

Liūdnas sutapimas, tačiau jos ką tik žiūrėtame filme, (baisioje istorijoje apie prancūzų pasipriešinimo kovas), buvo epizodas, kuriame jauna moteris, maki narė, padėjo sužeistam anglų kareiviui ištrūkti iš degančio pastato. Persimetusi per pečius jo ranką, bebaimė mergina, nepaisydama krintančių gegnių ir liepsnojančių grindų, neįtikimai lengvai ir greitai išvedė Tomį į tamsią naktį, kur jau laukė būrelis kovos draugų ir pasitiko juos linksmais šūksniais. Dabar Febė sužinojo, koks sunkus gali būti sužeistas žmogus. Kol nusigavo iki ketvirto aukšto apglėbusi jį per juosmenį ir vargais negalais vilkdama, jai ėmė baisiai skaudėti nugarą, ir veidu varvėjo prakaitas. Įėjusi į savo namus ji koja uždarė duris; jiedu priklibikščiavo prie sofos ir abu ant jos užsiropštė; kairys jo kelis stuktelėjo į dešinį jos kelį, ir jiedu abu vienu metu suriko iš skausmo.

Kai galiausiai Febei pavyko atsistoti, ji nušlubčiojo į virtuvę, spintelėje surado džino butelį, įpylė ketvirtį taurelės ir nunešė Vaitui. Jis godžiai sriubtelėjo gerą mauką ir susiraukė, kai alkoholis nutvilkė praskeltą lūpą. Febė suskato ieškoti pagalvėlės, padėjo jam ištiesti ant sofos kojas; ji ne tiek stengėsi, kad Vaitui būtų patogu, kiek mėgino išvengti būtinybės pažvelgti tiesiai į sumuštą kraujuojantį veidą. Virš jo palinkusi pajuto nuo sumuštų vietų sklindantį karštį. Jis baigė džiną ir paleido iš rankų taurelę; ši nukrito ant kilimo ir lyg girta nusirito brėždama puslankį. Febei atrodė, kad ji tuoj pravirks, bet susitvardė. Leslis padėjo galvą ant pagalvėlės, užsimerkė ir gulėjo alsuodamas pravira burna. Ji vylėsi, kad jis neužmigs, nes nenorėjo likti su juo kambaryje viena; akimirką net susimąstė, ar nevertėtų pliaukštelėti jam per veidą, kad neužmigtų, bet gąsdino mintis, jog tada tektų paliesti baisiai sumuštus skruostus. Galvoje kirbėjo begalės dalykų, daugybė atsitiktinių surizgusių miglotų, beprasmių minčių. Privalo suimti save į rankas, privalo. Atsistojo ir nuėjo pasiimti iš rankinės cigarečių; pridegusi dvi, vieną įkišo Lesliui tarp lūpų. Jis kažką sumurmėjo puse burnos, išpūsdamas kruvinų seilių burbulą, bet akių nepravėrė. Febė stovėjo prie jo nervingai rūkydama, delnu suėmusi alkūnę.

Po valandėlės jis prakalbo vis dar užsimerkęs, atlošęs ant pagalvėlės padėtą galvą, neaiškiai tardamas žodžius. Jų buvo visa šutvė, sakė jis, mažiausiai trys. Jie puolė jį siauroje gatvelėje, prie Chirurgijos koledžo. Tikriausiai jie sekė nuo tada, kai jis išėjo iš „Elnio galvos", kur gėrė su bičiuliu. Vienas iš jų įkišo jam burnon kietą guminį kamuoliuką, kad užkimštų gerklę; paskui jį įgrūdo į kažkokį toje gatvėje buvusį tarpdurį ir ėmė darbuotis kumščiais ir kažkokiomis lazdomis ar kuokomis. Niekas nepratarė nė žodelio. Jis nežinojo, kas jie, kodėl jį muša. Tačiau jie žinojo, kas jis.

Jie tikrai žinojo, kas jis. Ir jai iškart toptelėjo: *Kvirkas.*

Norėjo paklausti, kodėl jis atėjo pas ją; jis perskaitė jos mintis ir pasakė, kad jos namai buvo arčiausiai, be to, jis ir taip buvo pakeliui pas ją, kai užpuolikai jį pričiupo. Leslis užmerkė sutinusius akių vokus.

— Dieve, — pratarė. — Labai pavargau. — Ir iškart užmigo.

Febė netikėjo, kad jis ėjo čia. Ji labai mažai kuo tikėjo klausydamasi jo kalbų. Bet koks gi skirtumas — meluoja jis ar sako tiesą? Jis taip sužeistas, taip sužeistas.

Nuėjusi atsisėdo į fotelį prie židinio ir ilgokai sėdėjo tylėdama. Prisiminė vakarą prieš dvejus metus, kai buvo atvežta aplankyti Gailestingosios Motinos ligoninėje gulinčio Kvirko; jis irgi buvo sumuštas nepažįstamų žmonių ir, kaip patsai tvirtino, dėl jam nežinomų priežasčių. Mėgino ją įtikinti, kad nukrito nuo laiptų, bet ji suprato jį meluojant. Dabar Febė neabejojo, kad tai jis užsiundė prieš Leslį tuos vyriokus. Kodėl? Kad įspėtų jį laikytis nuo jos atokiau? Be to, buvo įsitikinusi, jog tai Kvirkas ją stebėjo, sekiojo, šniukštinėjo jos gyvenimą. Febė pažvelgė į savo krumplius; jie buvo balti. Ar tas žmogus, — ji neleido sau vadinti Kvirko tėvu net (o gal ypač) mintyse, — ar tas žmogus kada nors paliks ją ramybėje, ar ir toliau kišis į jos gyvenimą ir į visa tai, ką ji daro, viską griaudamas, juodindamas, purvindamas visa, prie ko tik prisiliečia? Ji aistringai jo nekentė ir kartu baisiai mylėjo.

Turbūt ji užmigo, nes Lesliui prabilus, — kiek praėjo laiko? — Febė krūptelėjo kėdėje išsigandusi. Jis tyliai ištarė jos vardą. Febė priėjo prie jo ir nė nesusivokusi, ką daranti, — gal ji tebegalvojo apie Kvirką? — parklupo prie sofos ir abiem delnais suėmė jo ranką. Krumpliai buvo siaubingai nudaužyti, du

nagai nulaužti ir apėję krauju. Jis gulėjo atsimerkęs, žiūrėjo į ją. Apsilaižė sukepusias, ištinusias lūpas.

— Klausyk, Febe, — pratarė, — norėčiau, kad kai ką dėl manęs padarytum. — Vaitas pamėgino patogiau padėti ant pagalvės galvą ir susiraukė iš skausmo. — Yra toks žmogus, toks daktaras. Norėčiau, kad pas jį nueitum. Jis tau kai ką įduos man perduoti, duos vaistų. Man reikia.

— Kas jis toks?

— Jo pavardė Kroicas. — Jis ištarė pavardę paraidžiui. — Turi kabinetą Adelaidės gatvėje, priešais ligoninę. Ant tvoros kabo lentelė su jo vardu.

— Ar nori, kad eičiau *dabar*?

— Taip. Dabar.

— Bet dabar — net nežinau, — dabar vidurnaktis.

— Jis ten bus. Jis ir gyvena tose pačiose patalpose.

Leslio krūtinėje kažkas ėmė tarškėti; Febei prireikė kelių akimirkų susivokti, kad jis taip juokiasi.

— Tasai daktaras mažai miega. Tu gali važiuoti taksi. Pasakyk, kad tau reikia vaistų Lesliui. Jis žinos. — Jo pirštai sugriebė vieną Febės ranką. — Ar padarysi, ko prašau? Ar padarysi dėl manęs? Vaistų Lesliui — tau tik tiek ir tereikės pasakyti. Pasakyk jam: tai mažiausia, ką jis gali padaryti mano labui, nes yra man skolingas šią paslaugą.

Iš kito sofos galo stikliniu apmaudžiu žvilgsniu juodu stebėjo vienaakis meškiukas.

Už Žaliojo parko, savo bute Aukštutinėje gatvėje, Kvirkas irgi buvo pažadintas iš miego. Stovėjo kambario tamsoje tik su trumpikėmis, basas, laikydamas prie ausies ragelį ir žvelgdamas nežinia kur tuščiu žvilgsniu. Šviesos nedegė. Gatvės žibintas

apačioje metė vaiduoklišką lango atspindį, nutįstantį per pusę sienos ir per pusę lubų; keistuoliškas perlaužtas, persmauktas pavidalas.

— Teisėjas, — iš tolumos pasigirdo pavargęs Malo balsas, — mirė.

Harkoto ir Adelaidės gatvių sankryžoje Kvirko ir Febės taksi prasilenkė važiuodami priešingomis kryptimis, bet jiedu, pasiklydę savo bėdose ir surizgusiose mintyse, vienas kito nepastebėjo.

II

1

Virš oro uosto kybojo įlinkusi debesų marška, įkypai krito tiršta vasarinė dulksna. Kurį laiką atrodė, kad lėktuvas bus nukreiptas kitur dėl prasto matomumo, bet galiausiai jam buvo leista tūpti, nors ir vėluojant daugiau nei valandą. Kvirkas su Febe stovėjo prie didžiulio lango stebėdami, kaip nusileidimo taku rieda lėktuvas, plakantis lietų keturiais dideliais propeleriais, tiesiančiais paskui save vibruojančius drėgno oro tunelius. Geltonais neperšlampamais apsiaustais apsivilkę vyrai privežė laiptelius, iš vidaus atsidarė durys, ir iš lėktuvo pradėjo lipti keleiviai, net ir iš taip toli atrodantys susitaršę ir sunkiai bepastovintys ant kojų. Roza Kroford pasirodė viena iš pirmųjų. Ji vilkėjo dailiai prigludusį juodą kostiumėlį, buvo užsidėjusi juodą skrybėlaitę su vualiu, — „Gedulas jai tinka“, ramiai svarstė Kvirkas, — ir nešėsi juodos lakuotos odos lagaminėlį. Ji sustojo ant viršutinių laiptelių ir žiūrėjo į lietų, paskui atsigręžė atgal, kažką pasakė, ir po minutėlės pasirodė viena stiuardesė, skleidžianti jai skėtį; po šiuo apsauginiu kupolu Roza ir nusileido, atsargiai žengdama ant nepažįstamos žemės.

— Jau tikrai, neįsivaizduoju, ką jie tikėjosi rasti mano bagaže, — kalbėjo ji paryškindama pietietišką tartį, kai pagaliau išėjo iš muitinės. — Turbūt šešių šūvių revolverių, nes suprato, kad esu jankė. Kvirkai, atrodai visai be dvasios — ar labai ilgai

manęs laukei? Kaip matau, tebešlubuoji. Bet tu, Febe, širdele... tu tiesiog švyti. Ar įsimylėjai?

Ji leidosi jų abiejų pabučiuojama į skruostą. Kvirkas pajuto pažįstamą aromatą. Jis paėmė jos lagaminą, ir visa trijulė įsimaišė į judantį kitų atvykusių keleivių srautą. Prie taksi jau buvo susidariusi eilė. Roza nustebo sužinojusi, kad Kvirkas nevairuoja — „Kažkodėl įsivaizdavau tave prie didelio, galingo automobilio vairo" — ir suraukė nosį taksi automobilyje pajutusi nuo odinių sėdynių dvelkiantį cigarečių dūmų ir prakaito kvapą. Dabar lijo dar smarkiau.

— Vaje, — saldžiai nenuoširdžiai pratarė ji, — Airija visai tokia, kokią ją ir įsivaizdavau.

Netrukus jie riedėjo keliu, vedančiu į Dubliną. Lietuje medžiai švietė tamsiausiu žalumu.

— Sakyčiau, siaubinga, ką? — Roza kreipėsi į Kvirką, sėdintį priekyje, šalia vairuotojo. — Kai susitikome pirmą kartą, tu atvykai į Ameriką, kaip galiausiai paaiškėjo, dalyvauti laidotuvėse — vargšelio mano Džošo laidotuvėse, — o dabar aš čia atkeliavau pamatyti, kaip laidojamas geras jo bičiulis Garetas. Rodos, mirtis jus persekioja.

— Profesinė rizika, — atsakė Kvirkas.

— Žinoma... vis pamirštu, kuo užsiimi. — Ji atsisuko į Febę. — Bet tu, mieloji, turėsi man viską papasakoti — visas naujienas ir paslaptis. Ar teko nedorai elgtis nuo to laiko, kai matėmės paskutinį kartą? Tikiuosi, taip. Ir dar galiu lažintis, kad gailiesi nepasilikusi su manimi Šiaurės Sičuvete ir grįžusi į šitą šlapią žemės rutulio užkampį.

Roza buvo trečia velionio Febės senelio Džošo Krofordo žmona, dabar jau našlė. Senuko laidotuvių dieną Rozos namuose Febė pagaliau iš Kvirko sužinojo, kas yra tikrieji jos tėvai.

Nuo tada Kvirkas bijo savo dukters — jį nuolat kamuoja sunkiai paaiškinama slegianti baimė.

— Oi, čia jaučiuosi laiminga, — atsakė Febė. — Gyvenu savo gyvenimą.

Šypsodamasi Roza paglostė jai ranką.

— Net neabejoju, kad gyveni, širdele. — Ji atsirėmė apmuštoje sėdynėje, žvelgė į prabėgančius pilkus, nulytus priemiesčio peizažus ir atsiduso. — Kas gi čia nebūtų laimingas?

Priekinėje sėdynėje sėdintis Kvirkas paklausė per petį:

— Ar tu pavargusi?

— Skrisdama numigau. — Ji atplėšė nuo lango akis ir pažvelgė į jo profilį. — Kaip Malas?

— Malas? Oo, Malas yra Malas. Laikosi, juk žinai.

— Turbūt liūdi, neteko tėvo.

Ji nusuko nuo jo akis ir pažvelgė į Febę, kuri sėdėjo įbedusi akmeninį žvilgsnį tiesiai prieš save, į prastai nuskustą taksi vairuotojo sprandą. Roza blausiai nusišypsojo; ji pastebėjo, kad prarastų tėvų tema jiems vis dar akivaizdžiai nepatogi.

— Taip, — bespalviu balsu atsakė Kvirkas. — Mes visi liūdim.

Ji ir vėl įsižiūrėjo į Romos imperatoriaus profilį ir nusišiepė savąja katės šypsena.

— Neabejoju.

Prie „Shelbourne“ viešbučio juos pasitiko dideliu juodu skėčiu nešinas plačiai besišypsantis durininkas pilku cilindru ir fraku. Roza jį nuliejo šaltu žvilgsniu ir praplaukė pro stiklines sukamąsias duris. Kvirkas jau rengėsi kažką sakyti Febei, bet ji skubiai nuo jo nusigręžė ir greitai nusekė paskui Rozą į viešbučio vestibiulį. Kas jai yra? Nuo tada, kai rytą ją paėmė vežtis su savimi į oro uostą, ji jam beveik nepratarė nė žodelio. Net nepakvietė užeiti pas save, paliko stovėti dulksnoje, apačioje,

tarpduryje, kol pati baigė ruoštis viršuje. Ji liūdėjo dėl senelio Grifino mirties — ji ir senasis buvo labai artimi, — tačiau Febė atrodė labiau įpykusi nei susikrimtusi. Bet kodėl, svarstė Kvirkas, ji pyksta ant jo? Ką jis padarė? Tiksliau, ką jis dar padarė ir už ką dar nebuvo nubaustas — beje, baustas daugelį kartų? Jis davė durininkui arbatpinigių ir paliepė nunešti vidun bagažą. Kvirkas jau pavargo būti visų atpirkimo ožiu. Praeitis buvo prie jo pririšta kaip aliumininė skardinė prie katino uodegos, ir net menkiausia pastanga stumtis pirmyn baigdavosi išdavikišku žvangesiu. Jis atsiduso ir nuėjo į viešbutį, kratydamas nuo skrybėlės smulkią lietaus lašų rasą.

Kol Roza dėliojosi daiktus, jiedu — vyriškis ir jo dukra — nejaukiai lūkuriavo arbatinėje pirmame aukšte. Febė sėdėjo ant sofos susitelkusi į save, rūkydama įprastas „Passing Clouds" ir stebėdama ant trijų didelių, į gatvę žvelgiančių langų stiklo šnabždančius lietaus lašus. Priešais viešbutį augantys vešlūs medžiai buvo užlieję arbatinę švelniai žalsvu švytėjimu. Kvirkas sėdėjo vartydamas tarp pirštų automatinį pieštuką, stengdamasis sugalvoti, ką pasakyti, ir niekaip nesugalvodamas. Netrukus atėjo Roza. Ji buvo persirengusi ir dabar segėjo raudoną sijoną ir vilkėjo raudoną trumpą švarkelį be sagų — „Pamaniau, kad šiai liūdnai progai suteiksiu daugiau spalvų", — ir Kvirkas pastebėjo, jog, nepaisant tobulo makiažo ir žvilgančių juodų plaukų, šie ryškūs drabužiai tik dar aiškiau parodė, kaip ji paseno per tuos porą metų, nuo tada, kai jis ją matė paskutinį kartą. Tačiau ji tebebuvo graži moteris — lyg nupoliruota, tarsi metalinė. Kai mirė jos vyras, ji prašė Kvirką pasilikti su ja Bostone; prašė pasilikti juos abu — Kvirką ir Febę. Jis pats sau nusišypsojo galvodamas, kaip visa tai būtų atrodę: visas jų trejetas — Samanų dvare, sename, dideliame Džošo mauzoliejuje, apkamšytame doleriais, ponia Roza Kroford ir naujasis jos

vyras, išpaikinta ponia Roza Kroford ir pagaliau jo pripažinta ir niekada nedovanosianti dukra. Dabar Roza jam pasakė:

— Maniau, būsit bare.

— Kvirkas po barus nebevaikšto, — kartu ir išdidžiai, ir pagiežingai drėbė Febė.

Pažvelgusi į Kvirką, Roza pakėlė vieną antakį.

— Ką, jau nebegeri?

Kvirkas patraukė pečiais, ir Febė vėl atsakė už jį:

— Kartą per savaitę jis išlenkia su manimi taurę vyno. Aš — jo alibi.

— Vadinasi, tu — ne alkoholikas.

— O tu manei, kad alkoholikas?

— Na, visaip mąsčiau. Juk mokėjai ir atsisakyti viskio.

— Tokiu atveju galima pasakyti: „Jis nespjovė į buteliuką“, — pratarė Febė.

Viso dialogo metu ji nė kartelio nepažvelgė Kvirkui į akis.

— Taip, — sumurmėjo Roza. Ji atlaikė Kvirko žvilgsnį, ir juodos jos akys sužėrėjo šelmiška ugnele. — Visai kaip kūdikis.

Priėjo padavėja, jie užsisakė arbatos. Kvirkas paklausė Rozos, ar ji patenkinta kambariu, ar jis atitinka jos poreikius. Roza atsakė, kad kambarys geras, „labai keistas, apšepęs ir senoviškas, kaip ir galėtum tikėtis“. Kvirkas išsiėmė portsigarą. Roza paėmė cigaretę, Kvirkas pakišo jai žiebtuvėlį, ji pasilenkė pirštų galiukais paliesdama jo ranką. Jai patraukus nuo lūpų cigaretę, ši buvo sutepta lūpų dažais. Kvirkas svarstė, kaip dažnai kartojama ši scenelė — pasilenkimas, skubrus kreivas žvilgsnis aukštyn, pirštų prisilietimas, staiga atsiradusi ryški dėmelė ant popieriaus. Ji prašė jo ją mylėti, likti kartu. Sara tada dar buvo gyva, Sara, kuri...

— Dėl Dievo, liaukis makaluoti tuo daiktu! — griežtai pratarė Febė jį išgąsdindama. Kvirkas nieko neatsakęs pažvelgė

į automatinį pieštuką rankoje; buvo pamiršęs, kad jį turi. — Nagi, — akimirką ji pasidarė panaši į nekantraujančią motiną, — duokš jį man. — Febė čiupo iš Kvirko rankų pieštuką ir įsimetė į rankinę.

Kurį laiką tvyrojo įtampa, zvimbianti tyla. Ją nutraukė atsidususi Roza.

— Tiek daug mirčių, — pratarė. — Iš pradžių — Džošas, paskui — Sara, dabar — vargšas Garetas. — Ji stebėjo Kvirką. — Sakytum, taip ir jauti, kaip kaskart artėja, — raudonai lakuotu nagu ji nubrėžė ore apskritimą, — giltinė su dalgiu. — Febė vėl žiūrėjo pro langą. Roza atsisuko į ją. — Bet tau, širdele, kaip matau, šitai skamba per daug niūriai. — Ji uždėjo ranką ant jaunosios moters riešo. — Papasakok, ką veikei. Girdėjau, dirbi... parduotuvėje, tiesa?

— Skrybėlių salone, — patikslino Kvirkas, vangiai sukrutėdamas kėdėje.

Roza nusijuokė.

— Na ir kas čia bloga? Ir aš dirbau salonuose, na, jei jums labiau patinka, parduotuvėse, kai buvau jauna. Mano tėtis turėjo maisto produktų parduotuvę, kol ji nebankrutavo, kaip daugybė kitų. Sunkūs tada buvo laikai.

— O dabar tu štai kokia, — pratarė Kvirkas.

Akimirką palaukusi ji švelniai atsakė:

— Taip; tik pažvelkit, štai kokia.

Kvirkas nukreipė akis kitur. Kalbėdama švelniausiu balsu, Roza visada jam keldavo didžiausią nerimą.

Febė kažką sumurmėjo, atsistojo, nužingsniavo per arbatinę ir išėjo. Roza susimąsčiusi žvelgė jai pavymui, o paskui vėl atsisuko į Kvirką.

— Ar jai tikrai vertėtų taip gedėti? Sakyčiau, kiek per daug.

— Turi galvoje juodus jos drabužius? Ji visada taip rengiasi.

— Kodėl jai leidi?

— Febei niekas nieko negali *leisti*. Dabar ji jau moteris.

— Ne, dar ne moteris. — Roza užgesino cigaretę, baksnodama į padėtą ant stalo stiklinę peleninę. — Tu vis dar nieko neišmanai apie žmones, tiesa, Kvirkai? Ypač apie moteris. — Ji gurkštelėjo arbatos ir išsivėpė — arbata buvo ataušusi. Ji padėjo puoduką ant lėkštelės. — Bet vis dėlto jai kažkas yra, — pasakė. — Ji kažkokia kitokia. Ar ji turi kavalierių?

— Kaip ir sakei, aš nieko nežinau.

— Turėtum pasitvarkyti taip, kad žinotum, — griežtai pasakė Roza. — Dievas mato, tu jai skolingas.

— Ką aš jai skolingas?

— Domėjimąsi. Rūpestį. — Ji kone graudžiai nusišypsojo. — Meilę.

Grįžo Febė. Kvirkas žiūrėjo, kaip ji eina per arbatinę. Taip, Roza teisi, jis turi pripažinti, kad jo dukra kažkaip pasikeitė. Ji blyškesnė nei anksčiau, tiesiog sniego baltumo, bet vis tiek, rodėsi, liepsnoja iš vidaus. Ji atsisėdo ir ėmė ieškoti cigarečių. Gal pyksta visai ne ant jo. Gal visai nepyksta. Gal tiesiog Rozos atvykimas sukėlė jai prisiminimus, kuriuos ji mieliau pamirštų.

Pasirodė Malas. Jis lūkuriavo prie vedančios iš vestibiulio arkos, nedrąsiai (kaip dabar jam įprasta) žvalgydamasis po arbatinę, pelėdiškai žiburiuodamas akiniais. Juos pamatęs, žengė laviruodamas tarp staliukų, tarsi prastai matytų. Vilkėjo vieną iš savo pilkų kostiumų, po apačia buvo pasivilkęs pilką megztinį, ryšėjo tamsiai mėlyną varlytę. Į viršų kruopščiai sušukuoti plaukai styrojo ant pailgos, siauros galvos pakaušio, o ant abiejų žandikaulių matėsi melsvi sutrūkusių kapiliarų lopai. Kai tik Kvirkas dabar susitikdavo Malą, šis jam kaskart atrodydavo vis

sausesnis ir pilkesnis, tarsi iš jo be perstojo nepastebimai lašėtų kažkokia gyvybiškai svarbi esencija. Malas pasilenkė ir negrabiai paspaudė Rozai ranką. Žiūrint į tą jo megztinį galima apsiverkti, pamanė Kvirkas.

Jie išėjo iš arbatinės; ketvertas perėjo į restorano salę, susėdo prie stalo, kurį Kvirkas buvo rezervavęs. Nurimus servetėlių ir meniu šnaresiui, nusileido slogi tyla. Tik Roza atrodė atsipalaidavusi, žvilgčiojo į kitus tris ir šypsojosi kaip po paveikslų galeriją vaikštinėjantis žmogus, besižavintis šeimos narių portretų panašumu. Kvirkas pastebėjo, kaip Malui pažvelgus į Febę, kurią taip ilgai visi laikė jo dukra, šio veidas pasikeitė — suglebo ir skausmingai persikreipė. Febė savo ruožtu sėdėjo nudūrusi akis. Kvirkas nužvelgė jos liesas, baltas, į kietai spaudžiančias žnyples panašias rankas. Kokia ji atrodė nelaiminga; nelaiminga ir kartu... kokia gi? Susijaudinusi?

— Na, — šaipūniškai optimistišku balsu pratarė Roza prisimerkdama, — argi ne miela?

Vėsų pilką vasaros rytą teisėjas Garetas Grifinas atgulė poilsio šalia žmonos, šeimos kape Glasnevine. Prie jo budėjo garbės sargyba, be giminaičių, laidotuvėse dalyvavo ir daugybė kitų žmonių, nes teisėjas Grifinas, kaip visiems gerai žinoma, mieste buvo populiari figūra. Politikai ir prelatai skaitė panegirikas. Ant karsto krintant pirmoms molio saujoms, pradėjo lynoti. Tačiau niekas neverkė. Perpildytoje kapinių koplyčioje gedulingų mišių metu arkivyskupas per pamokslą pasakė, kad tokį gyvenimą, kokį nugyveno teisėjas, reikia sveikinti, nes tai pilnakraujis prasmingai nugyventas gyvenimas tarnaujant tautai, atsidavus šeimai, pasišventus Tikėjimui. Paskui laidotuvių dalyviai išsibarstė tarp kapų, moterys tyliai šnekučiavosi, o vy-

rai vogčiomis rūkė, slėpdami cigaretes kumščiuose. Galiausiai, ratais gurgždindami žvyrą, ėmė skirstytis juodi automobiliai.

Laidotuvėse dalyvavo ir inspektorius Haketas; apsivilkęs mėlyną kostiumą ir juodą paltą jis stovėjo pačiame minios pakraštyje. Jis sugavo Kvirko žvilgsnį ir pridėjo pirštą prie skrybėlės krašto santūriai pasisveikindamas. Jau vėliau jie žingsniavo drauge tarp antkapių vingiuojančiu takeliu. Lietus liovėsi, bet nuo medžių vis dar lašėjo. Ant vaiko kapo buvo padėta plastikinių rožių, pridengtų stiklo gaubtu; gaubto sienelės iš vidaus buvo nusėtos kerpėmis.

— Eros pabaiga, — pasakė detektyvas, šnairuodamas į Kvirką. — Daugiau tokių kaip jis nebepamatysim.

— Taip, — ramiai atsakė Kvirkas. — Nebepamatysim.

Pro vartus prasklendė arkivyskupo „Bentley“; pats arkivyskupas sėdėjo tiesus kaip styga galinėje sėdynėje, lyg šventas paveikslas, demonstruojamas stiklinėje vitrinoje. Inspektorius išsitraukė pakelį „Players“ ir atidaręs pasiūlė Kvirkui. Jie sustojo prisidegti. Paskui vėl pradėjo žingsniuoti.

— Kalbėjausi su tuo vyruku, — pasakė inspektorius.

— Su kuriuo?

— Su tavo draugu ponu Hantu. Su tuo, kurio žmona mirė... prisimeni?

Dabar paskui arkivyskupo automobilį nuvažiavo katafalkas; pailga dyka erdvė, kur buvo karstas, atrodė liūdnai tuščia.

— Taip, — atsakė Kvirkas. — Prisimenu. Ir ką?

— Oi, Dieve, padėk tam vargšui vyriokui, jis jaučiasi siaubingai.

— Galiu įsivaizduoti.

Policininkas vėl į jį pažvelgė.

— Pone Kvirkai, man kartais kyla įtarimų, — kalbėjo jis, — kad tavo širdis akmeninė.

Į šią pastabą Kvirkas neatsakė. Užuot atsakęs, paklausė:

— Ką pasakojo Bilis Hantas?

— Apie ką?

Priešais jie pamatė šlaku barstytu takeliu žingsniuojančias Rozą Kroford ir Febę; Roza vedėsi jaunesniąją moterį už parankės.

— Apie žmonos mirtį, — neprarado kantrybės Kvirkas.

— Ai, nedaug ką. Jis nežino, kodėl ji taip padarė, jei tikrai padarė.

— Jeigu?

— Oi, pone Kvirkai, nevaidink nekalto. Šioje byloje tau kyla tiek pat abejonių, kiek ir man.

Jie nupėdino pustuzinį žingsnių, kol Kvirkas vėl prabilo.

— Ar tu irgi manai, kad Bilis Hantas nekaltas?

Inspektorius sukikeno.

— Iš savo patirties galiu pasakyti, kad visai nekaltų nėra. Bet juk tokio mano atsakymo ir tikėjaisi, tiesa?

Jiedu jau pasivijo Rozą su Febe. Pamačiusi, kad už nugaros eina Kvirkas, Febė kažką sumurmėjo, ištrūko iš Rozos parankės ir greitu žingsniu nuėjo takeliu. Roza žvelgė jai pavymui purtydama galvą.

— Toji jauniklė tokia ūmi, — pasakė.

Kvirkas ją supažindino su policininku.

— Sveiki, pareigūne, — ištarė Roza, tiesdama Haketui grakščią, juoda pirštine aptemptą ranką, ir šis droviai nusišypsojo, o jo žuviškų lūpų kampučiai išsitempė kone iki ausų spenelių. — Labai džiaugiuosi susipažinusi su pono Kvirko draugu. Kaip matome, esate vienas iš negausios rinktinės draugijos.

Kvirkas žiūrėjo į Febę, kuri susitiko su Malu ir dabar stovėjo šalia jo po arkiniais vartais, vedančiais į Glasnevino gatvę.

Kvirkas suprato, jog jis su Febe niekada nebus taip labai panašūs į tėvą ir dukrą, kaip kad dabar atrodo jiedu.

— O jūs, aišku, irgi turėjote pažinoti teisėją, — kreipėsi į policininką Roza.

Jo šypsena dar labiau praplatėjo.

— Oo, taip, ponia, — atsakė jis midlendietiškai nutęsdamas žodžius, kad pritiktų prie jos pietietiško šniaukrojimo. — Jis buvo didis žmogus, prisiekęs teisingumo ir įstatymo sargas. Ar ne taip, pone Kvirkai?

Kvirkas pažvelgė į jį. Ar jam tik pasirodė, ar policininko kairės akies vokas tikrai akimirksnį buvo nusileidęs?

2

Sidabraplaukį vyriškį ji sutiko vieną trečiadienio popietę atėjusi į namą Adelaidės gatvėje; jis sėdėjo ant sofos daktaro Kroico kambaryje atrodydamas taip, tarsi pats būtų šio buto savininkas. Ji manė, kad daktaras Kroicas vienas, nes ant palangės neišvydo varinio dubens — jai skirto ženklo, tačiau daktaras paprasčiausiai pamiršo jį ten padėti, ir tai tik įrodė didžiulį jo susijaudinimą. Atidaręs jai duris jis taip keistai ir nuožmiai į ją pažvelgė, jog to žvilgsnio reikšmės ji nesuprato tol, kol nežengė toliau ir nepamatė ant sofos išsikėtojusio to žmogaus, apsivilkusio kupranugario vilnos paltą. Vieną ranką jis buvo užmetęs ant sofos atlošo, o kojas sukryžiavęs ant žemo stalelio. Rūkė cigaretę, manieringai ją laikydamas tarp kairės rankos bevardžio ir didžiojo pirštų. Jis tingiai jai nusišypsojo, nužvelgė nuo galvos iki kojų ir pasakė:

— Nagi nagi, ir kas gi čia atėjo?

Jai ir vėl pasirodė, kad jis prieš ją kažkaip nepadoriai demonstruojasi; gal toks įspūdis kyla dėl plačiai atmestų atlapotų kupranugario vilnos palto skvernų, pagalvojo ji. Daktaras Kroicas stovėjo nuošaly, suglumęs bejėgiškai žvalgydamasis tai į vieną, tai į kitą iš jųdviejų. Ji jautėsi nejaukiai ir nežinojo, kur dėti akis. Vyriškis nukėlė nuo stalelio kojas, nerangiai atsistojo ir ištiesė jai grakščią, kone bespalvę ranką.

— Mano pavardė Vaitas, — pratarė. — Leslis Vaitas.

Ji paėmė jo ranką — ši buvo švelni kaip mergaitės ir vėsiai drėgna, — bet pamiršo pasakyti savo vardą, nes ją tiesiog užhipnotizavo kreiva šypsenėlė, ant kaktos pūpsanti garbana, — tiesą sakant, greičiau jau platinos, o ne sidabro spalvos, — ir akys, kurios rodėsi ir linksmos, ir smalsios, ir begėdiškos, bet kartu kažkokios liūdnos, pašaipūniškai atsiprašančios, lyg sakytų: *Taip, suprantu, aš — niekšas, bet su manimi taip smagu, pamatysi.* Tada daktaras Kroicas atsistojo ir ją pristatė kaip „ponią Hant", bet ji pakėlė smakrą, pažvelgė Lesliui Vaitui į akis ir pasakė: „Deirdrė". Ji pati nustebo išgirdusi, kaip tvirtai nuskambėjo balsas.

Daktaras Kroicas užsiminė apie arbatą, bet aiškiai matėsi, kad pasiūlymas tik formalus. Deirdrė dar niekada nebuvo jo mačiusi tokio netvirto. Jis vis dar žvelgė tuo nebyliu paklaikusiu žvilgsniu, kuriuo pasitiko ją prie durų, lyg būtų kokio nors filmo personažas, besistengiantis kitai veikėjai pasakyti, jog už užuolaidų slepiasi žmogus su šautuvu; jis vis keistai kilnojo abi rankas delnais į viršų, sakytum lyg melsdamasis, o paskui vėl nuleisdavo, tarsi pripažindamas pralaimėjęs. Leslis Vaitas nekreipė į jį dėmesio, net nežiūrėjo jo pusėn.

— Turiu eiti, — pasakė švelniu, mieguistu balsu, jai tebesišypsodamas. Tarsi suprasdamas, kaip nejaukiai ji jaučiasi žiūrėdama į jo paltą, jis neskubėdamas rūpestingai susisupo į drabužį nenuleisdamas nuo jos akių ir laisvu mazgu susirišo diržą, nepaisydamas sagties. — Sudie, Deirdre, — atsisveikino. Jos vardą jis ištarė *Deardre*. Leslis nuėjo prie durų, paskui jį nuskubėjo daktaras Kroicas; prieš išeidamas jis dar kartą atsigręžė ir paskutinį kartą šelmiškai nusišypsojo.

Deirdrė girdėjo koridoriuje skambančius jų balsus — daktaras Kroicas kažką karštai kalbėjo nuleidęs balsą, o Leslis

Vaitas abejingai kartojo: „Taip taip taip, dėl Dievo, nesikarščiuok." Ji girdėjo, kaip atsidarė, o paskui užsidarė lauko durys, ir po minutėlės pamatė pro langą praplaukiančią tarsi sidabrinis šalmas šviečiančią galvą.

Daktaras Kroicas į kambarį grįžo negreit. Deirdrė nemanė, kad tokios odos spalvos žmogus galėtų išbalti, bet dabar ruda jo oda tikrai buvo įgavusi pilkšvą atspalvį. Jis vengė į ją žiūrėti. Ji atsiprašė sutrukdžiusi, bet pamačiusi, kad ant palangės nėra varinio dubens... Jis išsiblaškęs linksėjo. Deirdrei jo buvo gaila, bet kartu ji degė smalsumu.

Tądien ji ilgai neužtruko. Deirdrė suprato, jog daktarui Kroicui atlėgo jai pamelavus ir pasakius, kad ji turi susitikti su Biliu, todėl turi eiti. Prie durų jis vėl pakartojo tą neaiškų maldaujamą gestą, šįkart pakeldamas tik vieną ranką ir bejėgiškai ją numesdamas.

Buvo Kalėdų metas, oras žvarbus, blaškėsi šlapio sniego šuorai, aštriomis adatėlėmis plakė šlapdriba. Nors dar tik šiek tiek po pietų, buvo beveik tamsu, ir tie vargani šviesos likučiai rodėsi paplavų spalvos. Išėjusi už vartelių ji sustojo ir pažvelgė į abi kelio puses, tada pasuko į dešinę ir, gindamasi nuo šalčio ir pasistačiusi palto apykaklę, nuėjo Lisono gatvės link.

Jis stovėjo po spaudos kiosko stogu, netoli tilto. Deirdrė nenustebo; mintyse jai kirbėjo kažkoks žinojimas, kad jis jos lauks. Trindamas rankas jis perėjo skersai kelią priekaištingai šypsodamasis.

— Vaje, — pratarė, — jau maniau, kad niekada neišeisi.

Deirdrė svarstė, ar nevertėtų jam pasakyti, ką mananti apie tokias jo prielaidas, bet, nespėjus pratarti nė žodžio, jis paėmė ją už parankės, apgręžė ir nusitempė per gatvę link Ficviljamo gatvės kampo.

— Ir kurgi, — paklausė ji juokdamasi, negalėdama patikėti tuo, kas vyksta, — tavo manymu, mes einam?

— Mes, širdele, einame į aludę, kur mudviem užsakysiu karšto viskio, kad sušiltume.

Ji sustojo, ištraukė ranką iš jo parankės ir įbedė į jį akis.

— Oo, net šitaip?

Jis nusijuokė žiūrėdamas į batus, purtydamas galvą, paskui ištiesė rankas ir tvirtai suėmė ją už pečių.

— Klausyk, — pasakė, — jeigu nori, galim čia stovėti ir mėtytis mandagiais žodeliais, pasakoti vienas kitam apie savo praeitį, apie tai, ką šįryt valgėme pusryčiams, bet kadangi mus jau supažindino, kadangi velniškai šalta, gal eikim į aludę, o ten jau galėsi laikytis oriai, jeigu kitaip negali, ir bent jau aš išgersiu.

Deirdrė tikėjosi, kad jis turės automobilį; jai būtų buvę smagu juo pavažiuoti, bet jis pasakė, kad Senoji Motinėlė Raili, kaip jis pavadino mašiną, dabar serga ir yra nugabenta į automobilių ligoninę. Taigi jie ėjo ilga alėja, stebimi aukštų namų langų, kuriuose jau žiebėsi šviesa, pro aikštę su belapiais varvančiais medžiais, kol galiausiai įsuko į Begoto gatvę. Plytelėmis iškloto aludės prieangio kampučiuose buvo pridrėbta šlapio sniego, bet viduje degė anglimis kūrenama ugnis, o lempos prie baro švytėjo šiltu geltoniu. Jie — vieninteliai aludės lankytojai. Salėje buvo pristatyta staliukų su žemomis kėdėmis, bet jie nutarė atsisėsti ant taburečių, prie baro.

— Ar nemanai, kad taip draugiškiau? — paklausė Leslis Vaitas, prisitraukdamas savo taburetę arčiau Deirdrės. — Be to, jei atsisėsčiau ant vienos kurios iš tų kėdžių, mano keliai remtų smakrą.

Lipdama ant taburetės ji matė, kad jis stengiasi pažvelgti jai po sijonu, bet Leslis irgi pastebėjo, kad ji pamatė, ir nusi-

šiepė tiesiai jai į veidą; jis ją apžiūrinėjo nuo galvos iki kojų, bet ne taip gašliai, kaip dažnai apžiūrinėja aludėje susirinkę vyrai — šnairuodami ir laižydamiesi, — o atvirai, be jokios gėdos, tarsi gundytų nematomu šelmišku judesiu, kokius būna puikiai įvaldę operos solistai, linksmai tampantys šiaudinės skrybėlės kraštą ar sukantys vaškuoto ūso galiuką. Vaitas pakvietė barmeną ir pateikė užsakymą tiksliai nupasakodamas, kaip gėrimas turi būti pagamintas („Karšto vandens, įsidėmėk, jokiu būdu ne verdančio, ir ne daugiau kaip tris gvazdikėlius į kiekvieną stiklą"), o tada pasiūlė jai cigaretę, kurią ji iš pradžių norėjo paimti, bet paskui persigalvojo — bijojo pradėti kosėti ar springti ir prastai pasirodyti jo akyse, nes ji nerūkė ir tik kartą gyvenime buvo kelis kartus užsitraukusi. Taburetė buvo aukšta, ir sukryžiavusi kojas Deirdrė sekundėlę susverdėjo, jai net pasirodė, kad ji gali apalpti ir nukristi, ir tada jam tektų ją gaudyti, suimti glėbin. Kai jiems atnešė garuojančio viskio, jai jau ir taip sukosi galva.

Jis jos paklausė, iš kur pažįstanti daktarą Kroicą. Ji sukūrė istoriją apie tai, kaip ponas Planketas pasiuntė ją į Adelaidės gatvę nugabenti kažko, ko buvo užsisakęs daktaras, tačiau iš tramdomo kvailo Vaito šypsnio buvo aišku, kad jis ja netiki.

— Nederėtų išleisti senio Kroicerio iš akių, — pasakė jis ritinėdamas cigaretę peleninės briauna ir kratydamas pelenus tol, kol smilkstantis galiukas tapo smailas kaip pieštukas. — Žinai, jie jį vadina Klajojančių rankų juoduku.

Deirdrė svarstė, kas tie *jie*, o gal *jie* — tai tik Leslis Vaitas? Norėjo paklausti, kaip *jis* su daktaru susipažino, bet numanė, kad ir Vaitas, aišku, meluos, kaip ji pati. Keista, tačiau ji turėjo pripažinti daktarą esant ypatingą dėl to, kad apie jį kalbant žmogui norisi būti budriam ir nedėstyti visko tiesiai šviesiai. Kodėl taip? Šiaip ar taip, Deirdrė kuo aiškiausiai matė, jog ir

Leslis Vaitas, švelniai tariant, ne šventasis, todėl kalbėtis su juo atvirai net nekilo mintis.

Bare jie išbuvo kone dvi valandas; gerai, kad Bilis išvykęs ir nelaukia jos namuose, todėl ir neužuos nuo jos tvoskiančio viskio. Jau vėliau ji tik labai miglotai teprisimins, apie ką jiedu su Lesliu kalbėjosi. Ne alkoholis paveikė jos atmintį — nors, Dievas mato, ji nebuvo pratusi gerti viskio nei popiet, nei kokiu nors kitu dienos metu; vis dėlto ji buvo tokia apsvaigusi, jog niekaip negalėjo tinkamai susikaupti. Ji prisiminė, kaip vieną vasarą vaikystėje žaidė su lanku, — anoks lankas, tik surūdijęs seno dviračio ratas be padangos ir su iškritusiais ar sulūžusiais stipinais, — kurį ridendavo palei visą daugiabučio kiemą nusidriekusiu taku pastumdama pagaliu ir kuris, jai pavargus bėgti iš paskos, dar riedėdavo vienas pats, stačias, ir iš pradžių tikrai greitai, o paskui jau lėčiau, kol galiausiai pradėdavo svirduliuoti ir nukrisdavo. Štai taip ji dabar ir jautėsi — tarsi lėtėtų ir svirduliuotų, niekaip negalėdama suimti savęs į rankas. Tačiau neatrodė, kad kažkas baigiasi; rodėsi, jog kažkas tik prasideda.

Po trečio stiklo ji pakėlė ranką — prašė, kad kito neužsakytų, sakė, kad jai reikia eiti namo; ji pamelavo, neva jos laukia vyras. Deirdrė nesumetė, kodėl paminėjo vyrą — gal norėdama pastatyti tą vyruką į vietą, nes jis labai savimi pasitikėjo, o gal, kaip miglotai numanė, mesdama jam iššūkį? Bet koks tasai iššūkis galėtų būti? Jis ją stebėjo keliaudamas akimis nuo galvos iki kojų, ir ji tarėsi oda jaučianti jo žvilgsnį, tarsi aklo žmogaus pirštų galiukus. Ji matė save gulinčią ant daktaro Kroico sofos ne su daktaru Kroicu, bet su šiuo sidabriniu žmogumi liaunomis rankomis, palinkusiu virš jos ir sluoksnis po sluoksnio lukštenančiu ją iš kažkokios plonytės medžiagos — jis tik paima ir nukelia sluoksnelį, paima ir nukelia, nepaisydamas menkučių jos protestų, kol galiausiai ji lieka prieš jį gulėti vi-

sai nuoga, drebanti ir drėgna. Vaizdinys buvo toks ryškus, kad šįkart ji tikrai trumpam prarado pusiausvyrą ir minutėlę turėjo užsimerkti ir labai susikaupti, kad nenuvirstų nuo taburetės.

Paskui ji niekaip negalėjo liautis apie jį galvoti. Jis brovėsi į jos mintis kaip galantiškas, linksmas ir net per daug realus vaiduoklis. Kitą rytą vaistinėje ji ne kartą pajuto piktą pono Planketo žvilgsnį, kai aptarnaudama klientą mintimis kažkur vis nuplaukdavo. Jai vis dar ūžė galvoje nuo tų trijų viskio (prie kurio ji nebuvo pratusi) taurelių sukelto efekto, bet tikroji nedėmesingumo priežastis — ne viskis, ir Deirdrė tai žinojo.

Jai patiko, kaip tvarkingai Leslis Vaitas viską daro, kaip jis imasi visai smulkių, nereikšmingų darbelių, kurių pats sakytum nė nepastebi, pavyzdžiui, kaip peleninės briauna ritinėdamas cigaretę nusmailina pelenuotą jos galiuką, kaip iš nudegintų degtukų išdėlioja groteles ar atskiromis krūvelėmis ant baro sustato gautą grąžą — puspensius, pensus, trijų pensų monetas — ir gražiai sulygiuoja visų monetų briauneles. Jis dar mokėjo triuką su moneta ir taip greitai nuridendavo pinigėlį krumpliais, kad iš vienos monetos, rodėsi, pasidarydavo trys ar keturi besisukantys blyksintys pinigėliai. Ir rengėsi jis gerai. Deirdrė nebuvo įsitikinusi, ar jo mėgstami atspalviai — baltos, beveik baltos ir metalo pilkumo spalvos — jam tinka prie veido odos, bet jo dėvimi drabužiai buvo gerai sukirpti, ir šituo ji neabejojo, nes išmanė, kas yra puikus siuvinys. Gal jis ir paklausytų jos patarimo, jeigu ji pamėgintų patarti. Jis nuostabiai atrodytų apsirengęs mėlynai ar — dar geriau — juodai, su geru juodu dviejų dalių kostiumu, išryškinančiu liekną figūrą, o gal net su trijų dalių kostiumu ir auksine laikrodžio grandinėle skersai liemenės. Ji įsivaizdavo save, įsikibusią jam į parankę; jis — vien sidabras ir varno juodumas, o ji — apsivilkusi kokį nors šviesų ir plevenantį drabužį... *Deirdre!* — įpykęs subambėjo

ponas Planketas taip, kad ji net pašoko, ir paskui jai buvo labai sunku susikaupti ir aptarnauti prie kasos aparato stovinčią seną bobą, drebančia ranka ištiesusią šilingą.

Ji jautėsi kalta, tik ne prieš Bilį, žinoma; labai keista, bet ji jautėsi išduodanti daktarą Kroicą. Ji įtikinėjo save, jog kvaila taip galvoti — ir ką gi ji padarė galų gale, juk tik nuėjo su tuo vyru išgerti, be to, net ne vakare, o po pietų. Bet, kad ir kaip stengėsi sumenkinti tą nutikimą, Deirdrė net savęs nesugebėjo įtikinti. Nes kažkas vis dėlto *nutiko* ir nutiks dar kažkas; ir greitai, ji tuo neabejojo.

Bet pirmiausia išaiškėjo dar vienas netikėtas dalykas, daktarą Kroicą jai nušvietęs visai nauja — šiurpia — šviesa.

3

Kai Febė buvo maža mergaitė, jos tėvai (arba pora, kurią tuo metu ji laikė savo tėvais) kiekvienų metų liepą dviem savaitėms ją išsiveždavo į namą Roslero pakrantėje, kurį jiems užleisdavo Saros draugai, kiek ji prisimena, teatro žmonės. Tokios atostogos prie jūros turėjo būti puikios, bet, tiesą sakant, nė vienas iš jų trijulės ten, saulėtuose pietryčiuose, jomis nesidžiaugė. Malas nervinosi, kad atitrūko nuo darbų, o Sara neturėjo ko nusitverti, nors ir mėgino to neparodyti, ir beveik visą laiką nuobodžiavo. Febei pajūris buvo nė motais. Ji negalėjo pakęsti rodytis pusnuogė paplūdimy — buvo labai liesa, su per kelius į vidų įlinkusiomis kojelėmis, o baltutėlė oda niekaip neįdegdavo, kad ir kiek laiko ji kepindavosi saulėje; be to, Febė nepasižymėjo talentu susibičiuliauti. Ir dar ji bijojo jūros. Vienais metais, kai jai buvo devyneri ar dešimt, Febė pati viena vaikštinėjo po erškėčiais ir šiurkščia žole apaugusį sklypą tarp kaimo ir paplūdimio, kažkodėl vadinamą Urvyne, ir kone suklupo užkliuvusi — tikrai kaip reikiant užkliuvusi — už kiškio guolio, kuriame buvo du kiškiukai. Ji dar niekada nebuvo to mačiusi. Pasirodo, kiškučių motina įsitaisė guolį sukdamasi ir sukdamasi žolėje, kol susisuko lygią, saugią gūžtą, kurioje dabar vienas prie kito spaudėsi kaip du vandens lašai panašūs kiškiukai; kur vieno galva — kito uodega; Febė pamanė, kad

juodu atrodo kaip emblema ant vėliavos ar monetos. Kiškučiai buvo visai maži, vos praregėję, rodėsi, net ne kvėpavo, bet labai tankiai ir negiliai kvėpčiojo, tarsi jau dabar būtų mirtinai pavargę nuo lakstymų ir bėgimų, kurie jų gyvenime laukia. Febė iškart nusprendė (nors giliai širdyje žinojo, kad yra neteisi), kad kiškučius paliko mama, todėl ji turi juos išgelbėti. Ji paėmė mažylius, — kokie jie buvo švelnūs ir karšti! — suėmusi megztuko priekį susidėjo juos į sterblę ir taip parsinešė namo, o paskui suguldė į aukštą žolę, prie lietaus vandens statinės už namo, kad niekas jų nepamatytų. Nors ir nenorėdama pati pripažinti, ji žinojo, kad jauniklių imti nereikėjo, o kai kitą rytą atėjo jų pažiūrėti ir nieko nerado, puolė į paniką ir pajuto tokią baisią kaltę, jog ją net supykino. Febė mėgino įsiteigti, kad motina kiškė kažkaip sugebėjo atsekti vaikus pagal kvapą, kad atliuoksėjusi naktį juos pasiėmė, bet jai niekaip nepavyko prisiversti tuo patikėti. Febė vėl nubėgo į Urvynę pažiūrėti, ar jų ten nėra, bet gūžtos nerado, nors ieškojo kiaurą rytą, kol atėjo metas bėgti namo priešpiečių.

Ji niekada niekam nepasakojo apie šį nutikimą, ir kai tik pati apie tai pagalvodavo, o galvodavo stebėtinai dažnai, net ir po daugelio metų, visada pajusdavo gėdą, nors kartu prisimindavo — labai aiškiai prisimindavo, tarsi viską patirdama iš naujo, — šiltą virpulį nešantis juos, trapias, bejėges ir stebuklingai gyvas būtybes, namo, megztuko sterblėje, Stoties gatve, vasaros popietės tyloje.

Jos bute atsiradus Lesliui Vaitui Febė pajuto panašų virpulį. Ji žinojo, kad negerai, o gal ir pavojinga jį slėpti. Jis buvo iš to pasaulio, apie kurį ji labai menkai težinojo, iš prastą reputaciją pelniusio pašėlusio sportinių automobilių, popietinių išgėrinėjimų ir abejotinų verslo sandėrių pasaulio, kuriame tamsiose alėjose tavęs gali tykoti tylūs, giliai alsuojantys žmo-

nės su vėzdais. Apie užpuolimą jis jai daugiau nieko nepasakojo, tik tiek, kiek tą pirmą naktį. Jis tvirtino nepažįstąs tų trijų chuliganų ir nežinąs, kodėl jį užpuolė. Febė juo netikėjo. Iš to, kaip jis vengdavo jos žvilgsnio, kai tik ji pradėdavo klausinėti, Febė suprato, jog Vaitas turi ką nuo jos slėpti. Ir ji džiaugėsi, kad slėpė. Ji neabejojo, kad apie Leslio Vaito darbelius geriau žinoti kuo mažiau.

Kaip Vaitas ir prašė, tą naktį Febė nuvažiavo pas daktarą Kroicą. Jo kabinetas buvo visai kitoks nei ji tikėjosi — pirmiausia tai visai ne kabinetas. Kai taksistas ją paleido reikiamu adresu Adelaidės gatvėje, ji iškart pajuto kažkokią neaiškią grėsmę, kuri, Febė neabejojo, tvyrojo ne vien todėl, kad buvo labai vėlu, o gatvės tuščios. Nors ir po vidurnakčio, bet dangus švytėjo vaiduokliška šviesa, tik Febė negalėjo pasakyti, ar gęsta paskutiniai dienos likučiai, ar smelkiasi dar nepatekėjęs mėnulis. Tokiu metu ji retai kada kur išeidavo, ir dabar tamsoje skendintis pasaulis jai atrodė lyg nebaigtas, be konkretaus pavidalo, tarsi viskas būtų ardoma, išmontuojama rengiantis nakčiai. Virš medžių švietė gatvės žibintai, ant šaligatvių virpėjo milžiniški lapų šešėliai. Tolėliau, kitoje gatvės pusėje, netoli ligoninės vartų, slampinėjo pora prostitučių; šešėliuose kampuota trajektorija šokinėjo tarsi jonvabaliai švytintys jų cigarečių galiukai; pamačiusios Febę, stoviniuojančią prie juodai dažytų geležinių namo vartelių, jos kažką pasakė viena kitai ir nusijuokė, o viena iš jų tyliai kažką šūktelėjo Febei lyg klausdama, lyg kviesdama, tik Febė tų žodžių nesuprato; gal ir gerai, pamanė sau.

Pusrūsyje esančiame bute nesimatė jokios gyvybės, nesigirdėjo jokių garsų, lange nedegė šviesa, bet, vos tik Febė pa-

traukė nuo skambučio pirštus, durys staiga lyg pačios atsidarė. Daktaras Kroicas koridoriuje nedegė šviesos, ir iš pradžių Febė tematė sublizgusius jo akių baltymus; jo akys buvo panašios į gyvačių kerėtojo akis iš Anri Ruso džiunglių paveikslo. Kroicas turbūt kažkaip sužinojo, kad ji atėjo, dar jai nepaspaudus skambučio. Febei paminėjus Leslio Vaito vardą, akimirką atrodė, kad namų šeimininkas užtrenks jai prieš nosį duris, bet vis dėlto jis išėjo ant laiptelio plačiau tas duris atlapodamas ir prilaikydamas jas ranka. Tai buvo keisčiausias daktaras, kokį tik Febei teko matyti.

— Jam... jam nutiko nelaimė, — mikčiojo ji. — Jis norėjo, kad paprašyčiau jūsų vaistų. Sakė, kad viską suprasit.

Jis buvo aukštas ir lieknas, veidas — tamsesnis už naktį. Vilkėjo kažkokią tuniką be apykaklės, o nuleidusi akis Febė pamatė, kad jis basas. Nuo jo dvelkė saldžiu prieskonių aromatu.

— Nelaimė, — ramiai pakartojo jis. Balsas buvo gilus, netikėtai švelnus ir net beveik kaip muzika.

— Taip. — Febė suprato, kad iš kitos gatvės pusės tiedvi kekšės ją vis dar stebi; ji jautė nugarą svilinančius jų žvilgsnius. — Jis smarkokai sužeistas.

— Aa. — Daktaras Kroicas minutėlę kažką mąstė tylėdamas, lyg norėdamas pamatuoti, kiek tai, ką ji pasakė, yra svarbu. — Labai labai blogai.

Kodėl jis neklausia, kas jam per nelaimė nutiko?

— Nežinau, kokių reikia vaistų, — kalbėjo Febė. — Na, ponas Vaitas nepasakė, tik paprašė atvažiuoti ir jums pasakyti, kad jam jų reikia, — vebleno ji. Febė negalėjo liautis. — Net nežinau, ar tokiu nakties metu dirba kokia nors vaistinė, bet jei išrašytumėte man receptą, gal kur nors ką nors ir gaučiau, gal štai toje ligoninėje. — Ji truputį pasisuko norėdama parodyti,

apie ką kalba, ir akies krašteliu pamatė smalsiai kaklus ištempusias prostitutes. Daktaras Kroicas lengvai papurtė galvą.

— Vaistų nėra, — pasakė. — Turite jam perduoti — jokių vaistų, daugiau nebėra jokių vaistų.

— Bet jis sužeistas, — pakartojo Febė. Staiga ji pajuto, kad tuoj pravirks. Kiekvienas jos ištartas žodis akmeniu krito į bedugnes jo ramybės gelmes ir neįveikiamą atokumą. — Nejau negalite padėti?

— Man tikrai gaila, panele, — atsakė, — labai labai gaila. — Nors iš intonacijos to tikrai nebūtum galėjęs pasakyti.

Praėjo akimirka, per kurią Febė nesumetė, ką dar pridurti, ir tada jis be garso žengė atgal į tamsų koridorių, prieš uždarant duris vėl sublizgo jo akių baltymai.

Tik išeidama ji pamatė ant tvoros pritvirtintą lentelę su jo pavarde. „Dvasios gydytojas“ — įdomu, ką tai galėtų reikšti, svarstė Febė.

Leslis tebegulėjo ant sofos, kur Febė jį ir paliko; snaudė pakreipęs į pagalvę atremtą galvą. Ant indaujos stovinčios lempos šviesoje sumuštas jo veidas atrodė dar labiau ištinęs nei anksčiau; dabar buvo išryškėjusios blizgančios tamsiai violetinės ir raudonos mėlynės; vaizdas priminė mėsininko vitriną. Kai Febė pasakė, ką išgirdusi iš daktaro Kroico, kad vaistų daugiau nebebus, jis prisidengė delnu akis, nusisuko nuo jos, ir tada pradėjo krūpčioti jo pečiai; Febė suprato, kad jis verkia. Ji galėjo tikėtis visko, bet tik jau ne ašarų. Febė ištiesė ranką norėdama jį paliesti, bet paskui persigalvojo. Staiga tarp jų atsirado praraja, ne tiek plati, kiek neišmatuojamai gili. Febė vėl prisiminė kiškiukus. Ir su juo taip, kaip su anais jaunikliais; tik praraja — kitos rūšies. Febė apsigręžė ir nuėjo į miegamąjį, palikusi Leslį Vaitą lieti apleistojo ašarų ant aksomu trauktos pagalvėlės.

Per kitas dienas jai nepavyko iki galo išsivaduoti iš to kitoniškumo ir atokumo jausmo. Tačiau ji vis tiek slaugė jį kiek įmanydama, švelniai ir uoliai. Febės manymu, taip ir turėtų darbuotis tikra profesionali slaugė, — vaikystėje ji norėjo užaugusi būti slauge, — rūpestingai ir visiškai atsidavusi. Rytais stengdavosi paruošti jam pusryčius — dubenėlį dribsnių ar riekelę baltos duonos skrebučio su arbata, — bet jis nieko nevalgydavo. Per pietus pareidavo jo apžiūrėti, o vakarais užlėkdavo laiptais jau iš anksto paruošusi šypsenėlę ir puldavo pro duris baimindamasi, kad jis nebūtų išėjęs.

— Oo, panele Lakštute, — sukranksėdavo jis, — tai tu.

Ji matė, kad jį kamuoja ne tik sužeidimai, bet ir kažkoks kitoks, gilesnis, skausmas. Febė nežinojo, kokių vaistų jis tikėjosi sulaukti iš daktaro Kroico. Ji ir neklausinėjo, nes kažkoks įspėjantis vidinis balsas sakė, kad geriau nežinoti. Iš pradžių manė, kad jis galbūt serga diabetu, kad jam reikia insulino, bet bėgant dienoms paaiškėjo, jog taip tikrai nėra. Jį kamavo baisūs karščiavimo priepuoliai; jis ištisas valandas pragulėdavo drebėdamas, spoksodamas į lubas, sukandęs dantis, prakaitu išrasojusia kakta ir viršutine lūpa. Jis išmetė suteptą ir suplėšytą savo kostiumą ir dabar vilkėjo jos — arba Saros — šilkinį chalatą su drakonais ir paukščiais, laisvai sumestą ant boluojančios įdubusios krūtinės. Febė paėmė kitus jo drabužius — marškinius ir apatinius — ir išskalbė vonios kriauklėje, stengdamasi nežiūrėti į balažin kiek visokiausių dėmių. Jai dar niekada nebuvo tekę skalbti svetimų skalbinių.

Vis dėlto rodėsi nuostabu, kad jai visai nesunku prisitaikyti prie šio neįprasto vyriško buvimo iki tol tik jos vienos užgyventose valdose. Jai ir toliau badė akis jo svetimumas, jis pats, jo kitoniškumas, bet ji priprato ir prie svetimumo, ir prie kitoniškumo. Iš tikrųjų viskas buvo taip, tarsi pas ją būtų pri-

siglaudusi kažkokia išskirtinė, pusiau laukinė sužeista būtybė, atsidavusi jos globai. Febė jautėsi kaip viena iš gobelenuose vaizduojamų brokatais apsitaisiusių ponių su vienaragiu prie kojų. Ji beveik neprisiminė, kaip viskas buvo tą popietę jiems atsidūrus vienoje lovoje, o tos smulkmenos, kurias prisiminė, rodėsi labiau panašios į sapną nei į realybę.

Febė mėgino jį įkalbėti leisti jai iškviesti gydytoją, šįkart tikrą gydytoją, bet jis tik išleido keistą garsą — nei suurzgė, nei nusijuokė — ir sumojavo ilga, balta, sakytum bekaule ranka.

— Jokių šundaktarių! — šaukė jis, tarsi perspausdamas sielvartaujančio personažo vaidmenį komedijoje. — Maldauju, jokių šundaktarių!

Jis sakėsi žinąs, kad niekas nelūžę; jam skaudėjo šonus, bet Leslis neabejojo, kad visi šonkauliai sveiki. Kai Febė padėdavo jam nueiti į vonią, jai atrodydavo, jog prilaiko pagalių maišą. Vis dėlto labai stebėjosi ir net kiek bauginosi suvokusi, jog šis jo trapumas ir silpnumas ją labiausiai jaudino. Ką tai reiškia? Priminė sau, jog išdrįso žengti į visai naują gyvenimą. Dar niekada nėra gyvenusi taip artimai bendraudama su vyru, kuris nėra jos giminaitis. *Artumas*, štai tasai žodis, skambantis kaip kokios nors paslėptos nuodėmės iš katekizmo pavadinimas; iki šiol ji nebuvo patyrusi vyro artumo. Ji pati sau nusišypsojo ir nevalingai tyliai sumurkė kaip katė. Taip, tai — nuodėmė; pagaliau atsirado kažkas tikra; ir dar taip netikėtai. Vieną karštą, troškią naktį, valandų valandas pragulėjusi lovoje nusimetusi antklodę, negalėdama užmigti, sulig pirmosiomis pilkšvomis aušros prošvaistėmis ji atsikėlė, nuėjo į kambarį ir visa sukaitusi atsigulė šalia jo ant sofos; jis nubudo, kažką sumurmėjo, paniurzgėdamas atsigręžė ir ją apsikabino; įkaitusiu kūnu Febė pajuto liepsnojančią jo sumušto kūno kaitrą, ji užsi-

merkė, pravėrė lūpas ir išgirdo save surinkančią, tarsi skaudėtų jai, o ne jam.

Febei vis dar nesisekė jo priversti normaliai valgyti. Dažniausiai jis maitindavosi trapiais „Garibaldi“ sausainiais — Febei jie buvo panašūs į musgaudžius — ir „Gordon's“ džinu; per visas tas dienas jis išgėrė keturis butelius džino. Po pirmo butelio, kurį Febė pirko aludėje gatvės gale, kitų butelių jai teko eiti vis toliau ir toliau — baiminosi, jog, nuolat vaikštant į tą pačią aludę, apie ją gali būti pranešta policijai kaip apie pavojingą alkoholikę. Jis baisiai mėgo įvairiausius saldumynus — pyragus, šokoladą, cukruotus ledinukus. Pasiųsdavo ją nupirkti Jorkšyro irisų ir paskui kramtydavo juos pasičiulpdamas kiaurą dieną kaip mokinukas.

Ar jinai jo bijojo? Taip, bijojo. Net ir glausdama degantį jo kūną prie savęs, plaukuose jusdama jo rankas, o ant lūpų — jo lūpas, tarp krūtų varvant prakaito karoliukams, ji jautė baimę, ji tarėsi ją girdinti — kažkokį spigų dūzgesį smegenyse. Žinojo, kad jis nėra fiziškai stiprus, o sumuštas buvo dar silpnesnis, bet ar tie silpnieji dažnai nebūna patys pavojingiausi? Galvojo apie Laurą Svon, regėjo ją plūduriuojančią negyvą po drumstu tulžies žalumo vandeniu, ilgais, storais plaukais, besivejančiais apie blausų veidą lyg rusvų jūržolių kuokštai.

Ji nuvažiavo į „Shelbourne“ viešbutį aplankyti Rozos Kroford. Febė žinojo negalinti jai pasakoti apie Leslį Vaitą — niekam apie jį nevalia pasakoti, — bet vien Rozos draugija ją guodė ir valandėlę apramino ūžiančias surizgusias mintis. Febė nujautė, kad Roza jos neteistų, jeigu jai ir atskleistų savo paslaptį; būdama abejinga moralės klausimams, išgirdusi apie Leslį, Roza viską suprastų.

Jos kartu pietavo viešbučio restorane.

— Man atrodo, kad aš nieko daugiau ir neveikiu, tik sėdžiu čia ir valgau, — sunkiai atsidususi pasakė Roza. — Vos baigiu pusryčiauti, ateina priešpiečių laikas, paskui — popiečio arbatėlė, o dar vėliau, — ji nuleido smakrą ir mėgino pamėgdžioti trankų padavėjo bosą, — *ponia, pietūs!* — Roza nusišypsojo. — Oi, mieloji, niekada nepasenk.

— Tu nesena, — atsakė Febė.

— Bet ir nejauna, o tai, sakyčiau, dar blogiau. Matai štai ten tą vyrą, pietaujantį su turtinga tetule?

Febė pažvelgė. Dryžuotu kostiumu ir raštuotos odos rankų darbo batais pasidabinęs vyriškis buvo aukštas, rausvo veido, per vidurį perskirtais ir atgal sušukuotais plaukais; sunkios tų plaukų bangos gaubė abi galvos puses. Priešais jį sėdinti moteris buvo smulkutė, susikūprinusi; dėmėtose drebančiose savo žnyplėse ji laikė peilį ir šakutę, kurie imdavo tarškėti vos palietę lėkštės kraštą.

— Ar jį pažįsti?

— Ne, — atsakė Roza. — Bet pamačiusi iškart atpažįstu dėmesingą ir daug vilčių teikiantį sūnėną. Žodžiu, kai mes įėjome, jis atsigręžė į mus pažiūrėti. Tiksliau, į tave. Jis perbėgo mane žvilgsniu nė akimirkai nestabtelėjęs. — Ji perkreipė lūpas. — Ne visada taip būdavo, širdele.

Roza užsakė žuvies joms abiem ir butelį „Chablis“ — baltojo vyno. Pro langą krintančiuose saulės spinduliuose lininė staltiesė atrodė lyg siuvinėta aukso siūlais, o ant vyno taurių kraštelių degė po saulėtą žiburį.

— O kur tavo tėvas? — griežtai paklausė Roza. — Tikėjausi, kad jis aplink mane šokinės, bet nemačiau jo nuo tos dienos, kai čia atvykau. Kaip jis mano, ką man veikti per kiauras dienas? Šiame mieste nieko nepažįstu.

— Tai kodėl čia būni?

Roza išpūtė akis perdėtai nustebusi.

— Vaje, širdele! Nori manimi atsikratyti?

— Aišku, kad ne. Tik...

— Oi, tu teisi... ir *ko* gi man čia būti? Nė pati nežinau. Keista, bet mane tarsi apaugo tavo maža niūri šalis. Niekada nežinojau, kad esu mazochistė.

Febė nusišypsojo jai būdinga vaiduokliška melancholiška šypsena.

— Ar čia būni dėl Kvirko?

Roza į ją nežiūrėjo.

— Į šį klausimą neatsakysiu, jaunoji panele, — pasakė.

Priėjęs padavėjas įmantriu gestu atidavė Rozos teismui vyno butelį, tarsi būtų koks burtininkas, demonstruojantis karvelį, kuris tuoj tuoj pradings. Jam įpylus vyno ir nuėjus, Roza pakėlė taurę prieš šviesą ir, kaip jai įprasta, vangiai tęsdama žodžius paklausė:

— O ką tu sumaniusi, jaunoji panele?

Febei teko prikąsti lūpą, kad neišsišieptų kaip idiotė. Turbūt taip jaučiasi nėščiosios, pamanė ji, turbūt jas nuolat jaudina tas kaitinantis nerimas, kad tik paslaptis neišsprūstų. Ji nekaltai pažvelgė į Rozą.

— Sumaniusi?

— Taip. Nemėgink manęs apkvailinti. Matau, kad esi kažką sumaniusi.

— Kaip? Kaip gali matyti? — ji niekaip nesuvaldė entuziazmo. Jeigu Roza įspėtų jos paslaptį, ji pati nebūtų kalta, nesijaustų esanti išdavikė, ir tada jiedvi galėtų pasikalbėti.

— Oi, net nežinau, — atsakė Roza. — Tu kažkaip švyti... ne, spindi. Tavo akyse šokinėja šelmiškos ugnelės. Manau, leidaisi į kažkokį nuotykį, tiesa?

Febė nudūrė akis į stalą. Ji nedažnai rausdavo, bet dabar suprato, jog tuoj nuraus. Apsidžiaugė, kai joms buvo atneštos metalinės ovalios lėkštės su rusvame sviesto padaže plūkaujančiomis žuvimis. Febė nebuvo žuvies mėgėja, bet mandagiai nurodinėti įpratusi Roza jos nepaklausė prieš užsakydama. Bet ir nesvarbu — Febė retai kada valgydavo priešpiečius ir šįkart turbūt nevalgys. Ji patraukė vyno ir pajuto gėrimą mušant tiesiai į galvą, lyg citrinos geltonio šviesos plyksnį.

— Tiesiog taip sutapo, — sverdama kiekvieną žodį pasakė Febė.

— Sutapo? Kaip suprasti?

— Toks vienas Kvirko pažįstamas atėjo pas jį ir paprašė nedaryti skrodimo.

— *Nedaryti*?

— Taip.

— Kam?

— Jo žmonai. To pažįstamo žmonai. Ji mirė.

— Na, taip, tiek aš supratau ir nežinodama, ar tas skrodimas buvo atliktas, ar ne. Bet kas buvo tie žmonės, na, kas jie yra?

— Nesvarbu. Tiesiog... žmonės. Jo žmoną aš pažinojau, na, aš jos nepažinojau, bet... Ji turėjo grožio saloną, ir aš iš jos šį tą nusipirkdavau.

— Ką „šį tą“?

— Kremo veidui, losjono rankoms, juk žinai. Ir tada... — ji nutilo. Febė pasijuto bejėgė, tarsi lėtai grimztų į sapną, ir tas jausmas nebuvo labai nemalonus. Ji susivokė, kad jai dreba ranka, ir pamanė, jog, nuleidus peilį, šis irgi ims skimbčioti į absurdišką metalinę lėkštę, kaip tos senos ponios stalo įrankiai. — Ji nusižudė, — pasakė Febė. Kaip atšiauriai, kaip atsainiai nuskambėjo tie žodžiai. Apie mirtį ji galvodavo kaip apie kažkokį paslaptingą, mistišką reiškinį; dabar taip nebegalvoja.

Roza liovėsi valgiusi ir žiūrėjo į Febę šviesiu paukštišku žvilgsniu; Roza mokėjo sugauti akimirką, kai kalba pasisukdavo kita linkme.

— Febe, — paklausė ji, — ar Kvirkas vėl įsivėlė į kokią bėdą?

Febė susimąstė, kada ji paskutinį kartą girdėjo Rozą besikreipiančią į ją vardu, jei išvis kada nors girdėjo. Nors, kita vertus, svarstė ji, Roza apskritai nelinkusi žmonių vadinti vardais. Tačiau šiuo atveju ji šį tą praleido — į bėdą įsivėlė ne Kvirkas. Febė pakėlė taurę, pažvelgė į ją, bet negėrė. Roza tebežiūrėjo į Febę plėšraus paukščio žvilgsniu.

— Į bėdą? — pakartojo Febė. — Ne, nemanau, kad Kvirkas įsivėlė į bėdą.

Pataikūniškas padavėjas priplaukęs papildė jų taures, ir tada Roza, į jį nežiūrėdama, nekantriai pamojo ranka iškėlusi smilių. Ji gurkštelėjo vyno. Iš Rozos žvilgsnio blėso rūpestis, ir Febė staiga — staiga ir labai aiškiai — suprato, kad Roza tikrai įsimylėjusi Kvirką. Ji nustebo, kad tuo visai nesistebi.

— Minėjai kažkokį sutapimą, — priminė Roza.

— Ta moteris, toji, kuri mirė, Laura Svon... Pažinojau ir jos partnerį.

— Kokį partnerį?

— Jie turėjo bendrą verslą, grožio salono verslą. Jis vardu Leslis Vaitas.

Ar jai tariant šiuos žodžius suvirpėjo balsas? Febė skubėjo tęsti toliau:

— Rodos, Kvirkas mano, kad čia kažkas neaišku, na, neaiškios jos mirties aplinkybės, Lauros Svon mirties aplinkybės, arba keista, kad pas jį atėjo jos vyras...

Ji užsikirto ir nutilo. Turbūt tariant Leslio vardą jos balsas tikrai suvirpėjo, nes Roza iškart atkreipė dėmesį.

— Leslis Vaitas, — lėtai pratarė Roza žiūrėdama į Febę ir sučiaupusi lūpas tyliai suniūniavo. — Štai kuo vardu tavasis nuotykis, ką?

— Oi, ne ne. Ne, žodžiu, jis, tai yra Kvirkas, jis... jis niekaip negali palikti žmonių ramybėje.

Roza palinksėjo:

— Tikra tiesa.

Paskui sutelkė visą dėmesį į lėkštę ir atsignybo gabaliuką žuvies. Keistai susižavėjusi Febė žiūrėjo, kaip baltos žuvies mėsos kąsnis, išmargintas sutrūkinėjusiais ryškiai rausvais siūleliais, dingsta Rozos burnoje, tarp kraujo raudonio spalva dažytų lūpų. Viršutinė Rozos lūpa buvo išvagota plonytėmis raukšlelėmis, tarsi visas odos lopinėlis būtų sudaigstytas stulbinamai plonais perregimais siūlais.

— Kaip judu su tėvu sutariate? — paklausė.

Išgirdusi Kvirką vadinant tėvu, Febė visada nuščiūdavo lyg netikėtai užklupta.

— Gerai, — paprastai atsakė. — Kartą per savaitę jis vedasi mane pietauti.

— Ir išlenkia taurę vyno. — Rozos šypsena buvo sausa kaip baltasis vynas.

— Tiesą sakant, mūsų gyvenimo keliai... nesusikerta, — vėl žiūrėdama į savo lėkštę pasakė Febė.

— Hmm. Susikerta tik tada, kai ištinka sutapimai, pavyzdžiui, tokie, kaip... Beje, kuo jis vardu? Leslis koks?

Užsispyrėliškai spoksodama į lėkštę Febė neatsakė. Roza sukryžiavo lėkštėje šakutę ir peilį, pasirėmė ant stalo alkūnėmis sunėrusi pirštus ir akimirką priglaudė lūpas prie smiliaus krumplio.

— Ar žinojai, — neskubėdama paklausė, — apie viską, kas dėjosi tada, Sičuvete, ir dar anksčiau čia, Dubline? Apie

teisėją Grifiną ir tavo tėvą — na, apie Kvirką — ir tą merginą, kuri mirė. Ir jos vardą pamiršau.

— Kristina Fols, — atsakė Febė pati savimi stebėdamasi; kaip ji taip greitai ir taip tiksliai galėjo atsiminti tą vardą?

— Na, akivaizdu, kad viską žinojai, — pasakė Roza. — Kas tau papasakojo?

— Sara.

— Aa.

— Bet aš daug ką ir pati numaniau.

— Žinai, kad Kvirkas mėgino sugriauti teisėjo karjerą? Tavo ką tik mirusio senelio karjerą?

— Taip. Žinau. Bet viskas buvo užglaistyta.

Roza prunkštelėjo.

— Ir labai gerai. Bjaurus buvo reikalas. Todėl ir paklausiau, ar Kvirkas vėl neprisivirė košės. Man atrodo, po tų įvykių jis vis dar neatsigavęs; nesinorėtų manyti, kad jis vėl veliasi į skandalą. Iš tikrųjų jis joks ne riteris spindinčiais šarvais, kaip pats mano.

Pro aukštą pravirą langą prie jų stalo padvelkė lengvas vėjukas, iš kitoje gatvės pusėje žaliuojančio parko atnešdamas medžių ir žolės aromatą, o nuo vežimaičių stotelės, kurioje pinigingų turistų laukė aplamdytais cilindrais pasidabinę vežikai — sausą šieno kvapą.

— Žinai, turėtum jam atleisti, — pratarė Roza. Febė žvelgė į ją nenuleisdama akių. — Oi, suprantu, tai — ne mano reikalas. Bet, širdele, tu pati sau šitai esi skolinga, o ne jam. — Ji pažvelgė į Febę giedru žvilgsniu, šypsodamasi. — Ar tu taip nemanai? — Febė vis dar nieko nesakė, ir Roza vos pastebimai patraukė pečiais. — Na, gerai, — pratarė, — kodėl mums nesuvalgius taip gardžiai kvepiančio pyrago su braškėmis, o paskui nepasivaikščiojus parke?

— Turiu grįžti į darbą, — pasakė Febė.

— Nejau negali skirti šiek tiek laiko pasivaikščioti su savo vieniša sena „įmočiute“?

Kartais dėl kažkokių neaiškių priežasčių Roza itin išryškindavo savo akcentą — *Nejo nėgali...* — juokdamasi iš savęs, neįtikimai žavios pietiečių gražuolės. Febė papurtė galvą. Roza atsiduso išlenkdama siaurus dažytus antakius.

— Na, tada nors kavos išgerk, ir skirstysimės. — Akimirką ji žvelgė į priešais sėdinčią jauną moterį, ironiškai pakreipusi galvą. — Žinai, širdele, — pratarė kiek įmanoma draugiškiau, — sakyčiau, aš tau nelabai patinku.

Febė kiek pamąstė.

— Žaviuosi tavimi, — atsakė.

Tai išgirdusi Roza atmetė galvą ir nusijuokė čaižiu, nervingu sidabriniu juoku.

— O, dangau, — pasakė. — Tikrai iš akies luptas tėvas.

Ji negrįžo tiesiai į parduotuvę, bet nužingsniavo Žaliuoju parku, paskui — Harkoto gatve, galiausiai paniro į savo namo neįprastą ankstyvos popietės tylą. Šiandien nelėkė laiptais, tik kiūtino į viršų pasilaikydama už turėklų. Dar prieš praverdama savo buto duris kažkaip žinojo, kad Leslio neberas. Antklodė ir pagalvė tebebuvo ant sofos, ant kilimo mėtėsi saldainių popierėliai, ant kavos stalelio tebestovėjo džino taurė ir gulėjo suglamžytas vakarykštis *Mail* numeris. Ji ilgokai stovėjo jusdama, kaip po truputį tuštėja smegenys, nuteka mintys. Vėl išvydo tankiai alsuojančius kiškiukus žolėje paslėptoje gūžtoje. Gerai nors tiek, kad Leslio nepagrobs jokia lapė ar žebenkštis, bet ką gali žinoti, kokie dar pavojai jo tyko? Ji išgirdo save raudančią, kone mechaniškai verkiančią, girdėjo verksmą lyg iš

toli, tarsi ne ji lietų ašaras, bet kažkas kitas, esantis gretimame kambaryje. Padėjo rankinę ant stalo, prie taurės — šios dugne buvo likęs melsvas džino lašas, — paskui nuėjo prie sofos, atsigulė, padėjo galvą ant pagalvėje likusio jo galvos įspaudo, užsitraukė iki smakro antklodę, užsimerkė ir davė valią ašaroms jausdamasi kone prabangiai.

4

Nė krislo neabejodami jie žinojo, kad ir vėl susitiks. Po pirmojo apsilankymo jos namuose Kvirkas palaukė dvi dienas ir tada paskambino. Paėmęs telefono ragelį jis po diafragma pajuto lengvą virpulį ir susiturėjo. Į kokią kelionę jis dabar leidžiasi, ir kur toji kelionė baigsis? Jei kalbėtume apie širdies reikalus, jis iš prigimties buvo labai atsargus. Nepasakytum, kad po Delijos mirties tasai organas — jo širdis — būtų patyręs rimtų sužeidimų, bet dabar, saugiai pasiekęs vidutinio amžiaus atkarpą, Kvirkas buvo linkęs vengti tokios rizikos. Pats dvejonės faktas vertė jį vis labiau dvejoti. Buvo akivaizdu, beje, apie tai buvo galima spręsti ir iš to įspėjančio vidinio virpulio, kad Keitė Vait siūlė kažką daugiau nei tai, ko jis buvo pratęs moterų prašyti. Jis vangiu judesiu padėjo ragelį ir giliau įkvėpė. Liepa įpusėjusi, sekmadienio popietė, o dangaus kraštas, kurį jis pasilenkęs ir pašnairavęs pro kambario langą matė tarp stogų, švietė vaiskiu, šiltu kobalto mėliu, rodos, suėmusiu visus įmanomus vasariškus mėlynos atspalvius. Jis įsivaizdavo gailų drėgnaakį Keitės šypsnį. Ir ką gi jis prarastų, ko nekompensuotų tikėtina nauda?

Kvirkas pakėlė ragelį ir surinko numerį.

Oo, jis gali prarasti daug, labai daug.

*

Kartu jie nuvažiavo į Houdą. Vykti pasiūlė Kvirkas; vienoje kaimo aludėje jis mėgdavo išgerti; sakė manąs, kad ir jai ten turėtų patikti. Nė vienas iš jų rimčiau nekėlė klausimo, ką būtų galima nuveikti likusį vakarą. Į Pilies gatvę jis atvažiavo taksi ir dar kartą nusistebėjo santūraus keturių aukštų namo bjaurumu — didžiuliais blizgančiais langais, grotuotomis langinėmis ir sukrešėjusio kraujo spalvos plytomis. Jam buvo sunku įsivaizduoti Leslį Vaitą, grįžtantį namo po sunkios darbo dienos „Sidabrinėje gulbėje" ir po pietų patogiai įsitaisantį apsiavus šlepetes ir pasiėmus vakarinį laikraštį. Vis dėlto, kaip sakė jo žmona, būtent Leslis pirmas atkreipė dėmesį į šį namą, kurį jam pasiūlė kažkoks pažįstamas, besisukantis kirpyklų versle.

— Man atrodo, jis manė, kad namas turėjo būti mano skonio, — pasakė Keitė išsišiepdama kaip klounas. — Jo paties skonis siaubingas, ir jam atrodo, kad manasis — toks pats. Vargšelis Leslis.

Ji priėjo prie durų kvepėdama citrininiu muilu. Ji ką tik iš vonios. Pamačiusi, jog atėjo Kvirkas, Keitė pakreipė galvą ir tylėdama, šypsodamasi minutėlę žvelgė į jį susikaupusi.

— Tai — pati lemtis, — pratarė. — Tikriausiai.

Šiandien jos plaukai buvo nubraukti už ausų ir parišti juoda juosta; ji buvo be grimo, tik pasidažiusi lūpas. Suknelė švelniai geltona, išmarginta didelėmis mėlynomis dėmėmis, panašiomis į milžiniškas rugiagėles.

— Kaip pjūvis? — paklausė Kvirkas.

— Kas? Aa. — Ji pakėlė nykštį, rodydama švarų pleistro žiedą. — Gražiai gyja. Tau reikėtų imtis medicinos.

Ji pakvietė jį minutėlei užeiti, o pati nuėjo pasiimti rankinės. Kvirkas laukė koridoriuje, ir nejaukumas prasimušė ant

odos prakaitu; jam visada kėlė nerimą kitų žmonių namai, jų susikurtas gyvenimas. Kai Keitė grįžo, jis pamatė, kad ir ji nesijaučia patogiai, — gal ji persigalvojo dėl kelionės į Houdą ir dėl jo? — vengia pažvelgti jam į akis. Prie automobilio vairo susikūprinęs kaip rupūžė taksi vairuotojas nužvelgė ją gašliu, menkinančiu žvilgsniu, kai Keitė žengė šaligatviu, aplink ilgas įdegusias kojas šnarant lengvai suknelei.

— Oi, tik ne taksi, — pasakė ji. — Važiuokime autobusu. Šiandien aš demokratiškai nusiteikusi.

Kvirkas neprieštaravo. Jis sumokėjo vairuotojui, ir šis šovė nuo kelkraščio palikdamas bjaurų išmetamųjų dujų debesį. Jiedu žingsniavo nuokalne, jūros link. Vasaros popietės Kvirkui rodėsi svajingos ir keistai esminės, tarsi aiškiai suvokiamos oro, šviesos ir laiko apibrėžtys. Priešais besidriekiantis saulėtas kelias buvo tuščias. Pro sodų tvoras sviro vešlios alyvos, lyg nulakuotų lapelių skleidžiamas lengvas, bet ryškus kvapas maišėsi su sūriu jūros kvapu. Jie nesikalbėjo, ir kuo ilgiau toji tyla tęsėsi, tuo sunkiau buvo ją nutraukti. Kvirkas pasijuto kvailokai, bet buvo visai malonu. Šito kitaip nepavadinsi, kaip tik pasimatymu, o jis net neprisiminė, kada paskutinį kartą ėjo į pasimatymą. Jis buvo per senas ar, švelniau tariant, per daug pabuvęs, kad taip smagintųsi. Ir šis faktas jį nepaaiškinamai džiugino.

Pirmas autobuso aukštas buvo prikimštas klegančių šeimų, apsikaišiusių meškerėmis ir kastuvėliais smėliui kasti, pasirengusių ilgą vasaros vakarą praleisti prie jūros. Siaurais, suktais laipteliais jiedu užlipo į antrą aukštą — Keitė lipo pirma, o džentelmenas Kvirkas stengėsi nežiūrėti jai į užpakalį. Priekyje jis rado vietą atsisėsti. Dangus buvo giedras, iki pat horizonto plytėjo sodri mėlynė; pūtė stiprus vėjas, virš įlankos tvyranti druskinga šviesa vandenį dažė tamsiai mėlynai. Prieš juos

besidriekiantis Houdo kyšulys atrodė kaip nedidelė alyvuogių žalumo kupra, išmarginta geltonų dygiakrūmių pliūpsniais.

Keitė prabilo pirmoji.

— Labai šauniai atrodai, — pasakė.

Išsigandęs jis įtariai nužvelgė save dar kartą, permesdamas akimis šviesiai mėlynus marškinius, šviesiai pilką kostiumą ir zomšinius batus — zomšiniai batai jam visada kėlė abejonių. Jis prisiminė iš Kunigaikščio gatvės išnyrantį Leslį Vaitą, sidabrinių plaukų šalmą, bekaulius riešus; Leslis būtų apsigimęs zomšinių batų nešiotojas. Keitė nusijuokė.

— Atsiprašau, — pratarė. — Matau, kad sutrikdžiau. Visada taip darau — žmonės susidrovi ir pasijunta nejaukiai, o paskui ima manęs už tai nekęsti.

Houde autobusas sustojo prie geležinkelio stoties; jie patraukė bulvaru, paskui įsuko į Bažnyčios gatvę. „Gaidžio tavernoje" buvo tamsoka, drėgna ir vėsu. Tavernos vidury, pro neuždažytą viršutinę lango dalį, ant grindų įkypai krito vienintelis mirgantis saulės spindulys. Ant sienos, prie lentos, buvo prismeigtos trys apdulkėjusios kriketo kepuraitės ir pakrantės planas su pažymėtais visais švyturiais. Jie atsisėdo prie žemo staliuko netoli pravirų durų, nuo kurio matėsi saulės nutvieksta gatvė. Kvirkas gėrė pomidorų sulčių, o Keitė — „Campari" su gazuotu vandeniu. Pro jos suknelės audinį jis įžiūrėjo plačius kojinių kraštus ir įsispaudusius kojines prilaikančių juostelių segtukus. Jam patiko, kaip ji rengiasi, patiko sau pačiai jos suteikta laisvė; moterys, prie kurių jis buvo įpratęs, vilkėdavo per daug drabužių, diržų, raiščių, korsetų, elastingų apatinių ir įpuldavo jam į glėbį raukiniuotos ir suvaržytos, kaip išpuoštas senovinis burlaivis.

— Žinai, jie gyveno visai netoli mūsų, — staiga pratarė Keitė, tarsi pateikdama išvadą po visos virtinės minčių.

Kvirkas pažvelgė į ją. Paskendusi mintyse ji vedžiojo piršto galiuku per taurės kraštą.

— Ta kalė ir jos vyras, na, Laura Svon. Man atrodo, kad jis ir dabar ten tebegyvena. Vienoje iš tų gatvių, kur daug raudonų plytų namų su nedidelėmis terasomis, visai prie Šventosios Onos. Respektabilumo viršūnė, kaip, neabejoju, ji pasakytų. Jau matau ant sienos skraidančias plastikines anteles ir pūkuotą klozeto dangtį. Kai pagalvoju apie Leslį, po pietų su ja besiglamžantį po rožine dygsniuota pūkine jos antklode... o, taip, ji įsileisdavo jį pas save, kai jos vyrelis būdavo išvykęs. Dieve, koks pažeminimas. — Dabar ji pažvelgė į Kvirką. — Kaip jis galėjo?

Baigę gerti jie perėjo per gatvę ir tarp namų bėgančiais siaurais betoniniais laipteliais nusileido į Abatijos gatvę ir į uostą. Ant vakarinio molo klumpėti jūreiviai, pasirišę dėmėtas prijuostes, į medines, geležiniais lankais suveržtas statinaites krovė sūdytą silkę. Tolėliau būrelis žvejų taisė tarp kelių polių ištiestą milžinišką tinklą; mikliai ištiesdami ir vėl sulenkdami ilgas rankas jie šiek tiek panėšėjo į arfininkus. Buvo ir daugiau porų kaip jie, vaikštinėjančių gryname, jodu dvelkiančiame vakaro ore. Krantine nubėgo urzgiantis šuo, galiausiai pradėjęs pasiutusiai loti ant kirų, sutūpusių tarp laivų, tepaluotame, vaivorykščiuojančiame uosto vandenyje. Kvirkas prisidegė cigaretę prieš tai sustojęs, nusigręžęs ir nuo vėjo pridengęs žiebtuvėlį ir iššokusią liepsną. Jie žingsniavo toliau. Keitė įsikibo jam į parankę ir prie jo prisiglaudė; Kvirkas pajuto tvirtą jos klubo ir šiugždančiame šilko kaušelyje pūpsančios krūties šilumą.

— Papasakok man ką nors, — paprašė ji.

— Apie ką?

— Apie bet ką.

Jis pagalvojo minutėlę.

— Mačiau tavo vyrą, — pasakė.

Ji įsitempė vis dar į jį atšlijusi ir staiga tarsi suakmenėjo.

— Kur?

Jis patraukė pečiais.

— Gatvėje.

— Tu jį pažįsti? Na, ar jūs kada nors buvote susitikę?

— Ne.

— Tai iš kur žinai, kad ten buvo jis?

Kvirkas padvejojo ir pasakė:

— Jis buvo su mano dukra. Na, tada buvo.

Jis nežinojo, kodėl jai taip pasakė. Net pats gerai nesuprato, ar apskritai norėjo apie tai kalbėti. Gal todėl, svarstė jis, kad trumpą akimirką ten, prieplaukoje, tarp vaikštinėjančių porelių, lojant šuniui, į parankę įsikibus šiai šviesiai, šiltai, šauniai moteriai, buvo nušvitusi laimės galimybė. Nes egzistavo ir kitas jo *aš*, asmenybė asmenybėje, nepatenkinta, kerštinga, visada pasirengusi provokuoti, kuriai jis buvo suteikęs Kariklio vardą. Dažnai jis pasijusdavo besitraukiąs, lyg būtų bejėgis įsikišti, kai tasai kitas vidinis *aš* pradėdavo kurstyti naujus nemalonumus. Kariklio niekaip nebuvo galima susieti su laime ar nors menkiausia laimės užuomina. Karikliui būtinai reikėjo besti pagaliu į šio puikaus, nekalto, melsvai auksinio vasaros vakaro akį, vakaro, kurį Kvirkas leido prie jūros su šia gražia ir turbūt pasiekiama moterimi. Kariklis nevaikšto į *pasimatymus*, na, bent jau savo valia nevaikšto, o dabar, kai buvo priverstas nueiti, iš paskutiniųjų stengėsi atsikeršyti.

Kelionė iš Houdo buvo sunki ir bežodė. Visada taip būdavo, kai Kariklis pasidarbuodavo iš peties — viską užklodavo pagiežingos tylos antklodė, pasklisdavo nerimas, nemalonios

bežadės ambicijos ir nykuma. Prie stoties Kvirkas sustabdė taksi, ir šįkart Keitė neprieštaravo. Jie sėdėjo galinėje sėdynėje vienas šalia kito, bet atskirai — tarp jų buvo įsispraudęs Leslis Vaitas ir viskas, kas su juo susiję; viskas nematoma, bet labai gerai juntama. Keitė buvo giliai susimąsčiusi; Kvirkas tarėsi girdįs jos galvoje besisukančius susiduriančius ir sukimbančius minčių ratukus. Ar kada nors anksčiau jis jai pasakojo apie Febę? Ar buvo apie ją užsiminęs? Kvirko manymu, ne. Tai kodėl ji jo neapibėrė klausimais? Pro savo langą jis žvelgė į pralekiančius dulkėtus saulei atsparius Rahenio ir Kilesterio fasadus ir atsiduso. Jis neabejojo, kad klausimai pasipils. Net ir dabar jos smegenys tuos klausimus formuluoja.

Jie abu trypčiojo prie namo Pilies alėjoje durų, ir tada į jį nežiūrėdama Keitė paklausė, ar jis nenorėtų užeiti, ir dabar Kvirkas jau nejaukiai sėdėjo tarp kubo pavidalo baldų jos, — kokį žodį ji buvo pavartojusi? — irštvoje, rūkė cigaretę ir gurkšnojo, kaip jam atrodė, beskonę kavą. Ir stebėjo Keitę, užsiėmusią tuo, kuo tokiomis akimirkomis užsiimtų visos moterys — ji energingai papurtė pagalvėlę, nuo kilimo pakėlė plaukų smeigtuką, atsistojo prie lango ir susiraukusi žiūrėjo į sodą, tarsi ten dėtųsi kokie nors rimti dalykai, regimi tik jos akims. Galiausiai neatlaikęs kambarį užgulusios tylos Kvirkas padėjo kavos puodelį ant šalia jo stovinčio nedidelio stiklinio staliuko ir pasakė:

— Klausyk, aš atsiprašau.

Buvo sau pasakęs, jog jei Keitė dėsis nesuprantanti, dėl ko jis atsiprašinėja, Kvirkas iškart atsistos ir išeis. Bet ji vos girdimai teatsakė „Taip“ ir nutilo. Paskui netikėtai mikliai atsisėdo priešais Kvirką ant baltos sofos pasikūprinusi, sunėrusi ant kelių rankas, ir ilgai į jį žiūrėjo pakreipusi galvą, tarsi jis

būtų kokios nors ypatingos, retos, iki šiol nežinotos rūšies egzempliorius, kurį ji turėjo įvertinti.

— Kodėl tu tądien čia atėjai? — ramiai paklausė Keitė be menkiausio pykčio ar priekaišto balse, tiesiog norėdama išsiaiškinti. — Ko tau iš tikrųjų reikėjo?

Kvirkas nedvejojo.

— Nežinau, — atsakė. Ir tai buvo tiesa. — Jau sakiau — aš smalsus.

— Taip, sakei. „Mane kamuoja nepagydomas smalsumas." Tai — tavo žodžiai.

— O tu manimi nepatikėjai.

— Kodėl turėčiau tavimi netikėti? Beje, tada buvau apgirtusi trimis ketvirčiais butelio. Kitaip, net neabejoju, nebūčiau tavęs įsileidusi į namus.

Jis nukreipė akis nuo jos trikdomai tiriančio žvilgsnio. Diena ėjo vakarop, sodą apkrito švytinti pilkuma. Rodėsi, kad ten viską gaubia nesuprantama salsva melancholija — lyg sapne. Jis prisiminė ant skrodimo stalo paguldytą velionę Deirdrę Hant atverta ir atlapota krūtine, tarsi į abi puses būtų praskleisti sudriskusio, groteskiškai dukslaus, krauju sutepto švarko skvernai.

— Ne vien tik iš smalsumo, — Kvirkas patylėjo. — Prieš porą metų, — neskubėdamas dėstė jis, — įsivėliau į tokius reikalus, kurie taip ir nebuvo baigti.

— Į kokius reikalus?

— Ai, į tokį skandalą. Mirė jauna moteris, paskui buvo nužudyta dar viena. Su tuo buvo susiję man artimi žmonės. Bet galiausiai viskas buvo užglaistyta.

Ji laukė. Kvirkas ieškojo kišenėje automatinio rašiklio, bet paskui prisiminė, kad kažkur kažkaip jį pametė.

— Suprantu, — pratarė Keitė. Jis įdėmiai žvelgė į ją. Ar tikrai? Ar tikrai ji supranta? Ji tęsė: — Tu užuodei dar vieną skandalą ir šįkart nori būti tikras, kad jis nebus užglaistytas, bet iškils į viešumą. Taip?

— Ne. Atvirkščiai.

— Atvirkščiai?

— Noriu, kad viskas taip ir liktų užslėpta.

— Viskas?

— Kad ir kas būtų. Kad ir kas būtų čia įsipynęs.

— Kodėl... kodėl nori, kad viskas liktų užslėpta?

— Nes aš pavargau nuo... — jis patraukė pečiais, — pavargau kuopti žmonių mėšlą. Visą gyvenimą nugyvenau iki alkūnių sukišęs rankas į kitų paslaptis, į purvinas mažas jų nuodėmes. — Jis vėl pažvelgė pro langą, į pilkšvą šviesą. — Vienas iš pirmųjų mano atliktų skrodimų buvo vaikelio, šešių mėnesių, o gal metukų kūdikio, dabar gerai neprisimenu, skrodimas. Jis buvo sumuštas iki mėlynai juodų mėlynių, o paskui pasmaugtas. Ant jo kaklo buvo rasti tėvo nykščių atspaudai. Ne tik nykščių žymės, bet aiškūs įspaudai, likę odoje, — jis nutilo. — Koks skirtumas, ką žmonės daro? Na, kas padaryta, tas padaryta. Aš prirėmiau tą gyvulį prie sienos už tai, kad pasmaugė savo vaiką, bet dėl to vaikelis neatgijo, — jis vėl nutilo ir palietė ranka kaktą. — Nežinau, ką tuo noriu pasakyti. Klausyk, — staiga jis atsistojo, — turiu eiti.

Ji nė nekrustelėjo, bet pažvelgė jam į akis.

— Noriu, kad pasiliktum.

— Negaliu.

— Nesiūlau šito kiekvienam nepažįstamajam, užsukusiam į mano namus ir uždavinėjančiam paslaptingus klausimus.

Kvirkas nieko neatsakė. Jis buvo pakeliui prie durų. Ji sėdėjo kur sėdėjusi, ant sofos kraštelio, ant kelių sunėrusi rankas.

Kvirkas išėjo į koridorių. Jo skrybėlė kabojo ant kabliuko, už durų. Nusikabino skrybėlę ir pirštu perbraukė per kraštą. Jam gniaužė gerklę, tarsi viduje kažkas kauptųsi, kažkoks tulžies burbulas. *Kodėl Febė buvo su Lesliu Vaitu?* Jis norėjo šito paklausti. Bet kieno turėtų klausti, kas galėtų į tą klausimą atsakyti? Kai Kvirkas atsigręžė, tarpduryje, jam už nugaros, stovėjo Keitė, kaip ir tą pirmą kartą, kai jis čia lankėsi, viena ranka atsirėmusi į staktą, ant šono pakreipusi galvą.

— Jeigu išeisi, — pratarė, — nebeprašysiu sugrįžti.

Jis tebevedžiojo pirštu per skrybėlę. Keitė staigiai pasuko galvą, tarsi ketintų spjauti.

— Oi, geriau jau eik.

Jis nusileido į krantinę, perėjo gatvę, sustojo prie dambos. Diena baigėsi, ir po violetiniu dangaus kupolu jūra rodėsi lyg nulakuota safyro ir poro žalumo, levandos pilkšvumo dryžiais. Kitoje įlankos pusėje, — ar ten Dan Lerė? — jau mirgėjo žiburiai, o dar toliau stūksantys kalnai atrodė plokšti, lyg nutapyti drobės fone. Ties horizontu, kur kaupėsi naktis, pūpsojo padriki rusvų debesų kuokštai. Jo mintys buvo tuščios, sakytum, net ne mintys. Jis jautėsi taip, tarsi būtų kažko netekęs, ne praradęs kokį nors konkretų daiktą, bet apniktas prarasties apskritai. Ir ko gi jis neteko? Ar jis turėjo ką prarasti? Tolumoje, jūroje, sumirgėjo žiburys. Laivas? Švyturys? Jis apsigręžė ir žolės juosta nužingsniavo atgal į gatvę.

Atidariusi duris ji vilkėjo mėlyno kartūno naktinius marškinius ir buvo basa. Neatrodė, kad nustebo jį pamačiusi. Keitė pasakė:

— Ir vėl mane aplankė lemtis.

Ji nesišypsojo.

— Ketinau eiti maudytis.

— Maniau, kad jau anksčiau maudeisi, — pasakė jis.

— Maudžiausi. Ketinau dar kartą išsimaudyti. Bet dabar jau nesimaudysiu.

Jis sėdėjo prie virtuvės stalo rūkydamas, o ji virė valgyti. Langas virš kriauklės blizgėjo tamsa. Jį pamaitino ėrienos žlėgtainiu, pomidorais ir šparagais su majonezu. Kvirkas paklausė, kodėl ji nevalgo, Keitė atsakė, kad pavalgė anksčiau, bet pamanė, kad jis ja nepatikėjo, todėl ir nebeklausinėja. Jis davė valią mintims. Tarėsi esąs keistos apatijos auka — jautėsi taip, tarsi būtų įveikęs ilgiausią kelią, kad ateitų čia, į šį kambarį, prie šio stalo. Valgė per menkai gardžiuodamasis. Kažkieno kito štai taip virtuvėje, o ne restorane, pagamintas maistas jam visada atrodydavo keisto skonio, net kaip ne maistas, nors jis žinojo, jog čia turėjo būti skaniau nei bet kur kitur, skaniau, aišku, nei tai, ką jis gamindavosi pats. Mana — ar toks tasai žodis? Dievų maistas. Ne, ambrozija. Keitė sėdėjo priešais jį ir ori, susikaupusi įdėmiai stebėjo, kaip jis valgo, atkakliai doroja mėsą, raudoną pomidorų minkštimą, gležnus žalius stiebus. Kvirkui baigus valgyti, ji paėmė jo lėkštę, įdėjo į kriauklę ir atsukusi jam nugarą pratarė:

— Eik į lovą.

— Oo, — sušuko ji, sukiodama ant pagalvės galvą tai į vieną, tai į kitą pusę, kandžiodama apatinę lūpą. Kvirkas dunksojo virš jos žvaigždžių šviesoje galingai siūbuodamas. — Oo, Dieve.

Labai ankstyvą metą jie nusileido į apačią ir vėl susėdo prie virtuvės stalo. Keitė pasisiūlė išvirti dar kavos, bet Kvirkas

atsisakė. Dabar jis buvo basas, kaip ir ji, sėdėjo užsimetęs tik marškinius ir kelnes; miegamajame ji buvo jam ištraukusi Leslio Vaito chalatą, bet Kvirkas į ją pažiūrėjo, ji pasakė „atsiprašau“ ir vėl pakabino chalatą ant kabliuko. Dabar virtuvės lango stiklą slėgė mėlynai juoda naktis, godi tamsa. Niekur nesigirdėjo nė garselio, jie galėjo būti vienų vieni visame pasaulyje. Ji žiūrėjo, kaip jis rūko cigaretę. Matė, kad jis — visai toks pats, kaip ir bet kuris kitas vyras, su kuriuo ji buvo sugulusi; dabar, kai svarbiausioji dalis baigėsi, jis jaučiasi nesmagiai, stengiasi suvaldyti nevalingus judesius, klaidžioja akimis šen ir ten, lyg ieškotų galimybių sprukti. Ji suprato, kas jam yra. Po to vyrai jaučia ne liūdesį, — tokį pasiteisinimą sugalvojo patys vyrai, — bet apmaudą, kad buvo tokie išalkę ir, dar blogiau, tą alkį parodė. Bet kodėl ji nepyksta dėl tokio jo apmaudo? Ji negalėjo ant jo pykti. Ant didelės, stambios jo galvos pakaušio styrojo apversto kablelio formos šviesių plaukų kuokštas; sekundėlę Keitė jį išvydo dar vaiką, bet jau didelį, sugluimintą pasaulio ir labai bijantį išsiduoti, kad taip yra. Surūkęs cigaretę iki galo, nuo nuorūkos jis prisidegė kitą.

— Galėtum dalyvauti olimpiadoje, — pasakė Keitė. Kvirkas pažvelgė į ją. — Rūkorių olimpiadoje. Net neabejoju, kad laimėtum aukso medalį.

Jis blausiai nusišypsojo. Ji dažnai pastebėdavo, kad tokiomis akimirkomis kaip ši, juokeliai įspūdžio nepalieka. Jis vėl įbedė akis į stalą sunkiai alsuodamas.

— Viskas gerai, — pasakė ji švelniai pabaksnodama piršto galiuku jam per ranką, — tau nereikia sakyti, kad mane myli.

Jis kaltai linktelėjo į ją nežiūrėdamas. Ilgai netrukęs Kvirkas atsikrenkštė ir paklausė:

— Kodėl tavo vyras ėmėsi verslo kartu su Deirdre Hant?

Ji nusijuokė.

— Tik tokią temą pokalbiui tegalėjai sugalvoti?

— Atsiprašau.

Ir vėl skubiai mestas zuikio žvilgsnis. Nejau jis tikrai taip labai jos bijo?

— O tu — kaip senas buldogas, tiesa? — pasakė ji. — Įsitvėrei šio kaulo ir jau niekaip nebepaleisi.

Kvirkas patraukė milžiniškais pečiais ir atkišo apatinę lūpą. Keitei nežmoniškai norėjosi ištiesti ranką ir prispausti tą neklusnią šviesią garbaną. Bet užuot taip padariusi ji pakilo, nuėjo prie kriauklės ir įsipylė stiklinę vandens.

— Nežinau, kodėl jis su ja susidėjo, — pasakė Keitė gurkšnodama vandenį.

Vanduo, kaip visada, stebuklingai atsiduoda dujomis, — pagalvojo moteris pro langą žvelgdama į sodą, nubarstytą akmens spalvos mėnesienos lopais ir dantytais pilkšvai purpuriniais šešėliais. Išvariusi Leslį, tą patį vakarą ji štai taip stovėjo labai norėdama neverkti ir pamatė per pievelę bėgančią, žolę uodega braukiančią lapę; Keitė nusijuokė ir garsiai ištarė: „O, ne, Lesli Vaitai, tu manęs taip lengvai neapmulkinsi ir atgal nebeparsliūkinsi.“ Dabar ji nusisuko nuo kriauklės ir vėl įsižiūrėjo į Kvirką, susikūprinusį prie stalo, didžiuliame kumštyje gniaužiantį cigaretę.

— Leslis visada būdavo ką nors sumanęs, — kalbėjo ji, — sudarydavo sandėrius, kalbindavo ir kitus įsitraukti. Baisus sukčius, tikrai. Niekaip nesuprantu, kaip iš pat pradžių jo neperkrimtau. Nors, kita vertus, — kreiva šypsenėlė, — kaip sakoma, meilė akla.

Ji grįžo prie stalo, vėl atsisėdo priešais Kvirką, ištraukė jam iš pirštų cigaretę, kartą užsitraukė ir vėl atidavė. Kvirkas paskubėjo pakišti jai visą pakelį, bet ji papurtė galvą.

— Aš jau mečiau.

Kurį laiką jiedu tylėjo. Kažkur namuose kabantis laikrodis išmušė trečią.

— Geriau jau eisiu, — pasakė Kvirkas.

Keitė dėjosi neišgirdusi. Ji vėl žvelgė pro langą.

— Gal jie jau tada buvo užmezgę romaną, — pratarė. — Gal todėl kartu ir ėmėsi verslo... — ji liovėsi kalbėti ir karčiai nusijuokė. — Verslas! Nesuprantu, kodėl vartoju šį žodį kalbėdama apie Leslį. Jis tikrai buvo beviltiškas. Yra.

Kvirkas parito cigaretę peleninės briauna kratydamas pelenus, ir krūtinėje ji pajuto maudulį — ne skausmą, bet skausmo atmintį. Ir Leslis štai taip ritinėdavo cigaretę, gal ir dabar, šią akimirką, ritinėja kur nors kitur.

— Nenustebčiau, jei jis būtų išgavęs iš jos pinigų, — tęsė Keitė. — Kirpėjų salonas žlugo — jis buvo pakankamai taikliai pavadintas „Kirpimo klubu“, — ir iš manęs jis jau buvo gavęs porą šimtų svarų, kuriuos, aišku, išmetė kaip į vandenį. Sakiau jam, kad daugiau nebus iš kur tų pinigų traukti. Dėl to šeimyninis gyvenimas netapo harmoningesnis. Pateikčiau jam ieškinį, jei tik manyčiau, kad yra nors menkiausia viltis atgauti pinigus.

— Ar Deirdrė Hant galėjo turėti pinigų?

— *Kalbi apie Laurą Svon*... Nežinau, kodėl mane taip siutina, kai ją vadini tuo kitu vardu. — Ji trumpam prisidengė delnu akis. — Pinigų? — pakartojo. — Nežinau... tai tu man pasakyk. Bet paprastai Leslis nesidomėdavo tais neturinčiais pinigų; šitai turėjo galioti net ir tokiai ugningai moterytei kaip ji, — Keitė nusišypsojo pasirinkusi kartų skausmingos šypsenos variantą.

Kvirkas paklausė:

— Kaip jiedu susipažino?

— Oi, Dievas žino... arba... ne, palauk. Jie susipažino per kažkokį daktarą, kurį abu pažinojo. Man atrodo, jis — indas. Tik jo labai keistas vardas. Krancas? Kroicas? Taip. Kroicas.

— Koks jis buvo daktaras?

— Nežinau. Turbūt koks nors šundaktaris. Nemanau, kad tarp Leslio pažįstamų galėtų būti ne sukčių.

Kai vienas ar kitas liaudavosi kalbėję, kambarį uždengdavo tamsi, minkšta nakties tylos skraistė. Kvirkas barbeno pirštais į stalą.

— Kroicas, — pakartojo.

— Taip. Su raidele „*k*".

Kvirkas sėdėjo mąstydamas, o paskui pratarė:

— Minėjai nuotraukas, laiškus.

— Tikrai?

— Taip, minėjai.

Keitė nemaloniai išsivėpė.

— Jie buvo sudėti į aplanką ir pakišti po mūsų lova. Štai taip ten ir gulėjo. Manau, jis norėjo, kad juos rasčiau.

— Kodėl? Na, kam jam norėti, kad rastum?

— Kad smagiau būtų. Arba kad jis nuolat jaustų intriguojantį virpuliuką. Leslis kartais būna kaip mažas nešvankių minčių apniktas berniukas, rodantis savo daikčiuką mergaitėms tik tam, kad šios pradėtų cypti. — Ji nusuko žvilgsnį kiek suglumusi. — Kodėl už jo tekėjau?

Kvirkas apdairiai palaukė minutėlę.

— Kas ten buvo nufotografuota? — paklausė.

— Oi, moterys, aišku.

— Tu tas moteris pažinojai?

Ji nusijuokė.

— Dieve, ne.

— Prostitutės?

— Ne, nemanau. Tiesiog... moterys. Dauguma jų — vidutinio amžiaus, demonstruojančios tai, ką vis dar gali demonstruoti. — Ji pervėrė Kvirką nervingu žvilgsniu. — Labai atidžiai nežiūrėjau.

— Ar ten buvo ir Deirdrės... Lauros Svon nuotraukų?

— Ne, — ją kone pralinksmino tokia prielaida. — Būčiau pastebėjusi.

— Ir kas jas fotografavo? Leslis?

— Nežinau. Gal jis, gal tas indas Kroicas; Leslis sakė, kad visos jo pacientės buvo moterys.

— O laiškai?

— Laiškai buvo rašyti jos, tosios Svon. Tiesą sakant, jokie ne laiškai, o visokių nešvankybių, vaizdinių, fantazijų raizgalynė. Net neabejoju, kad Leslis įkalbinėjo ją taip rašyti. Jam patikdavo klausytis tokių dalykų... — ji nutilo, nuleido akis ir prikando lūpą. — Kai išyra santuoka, lieka dar vienas dalykas — tyliai kalbėjo ji, — tai gėdos jausmas, kurio negali atsikratyti. — Staiga tarsi netekusi jėgų ji atsistojo, priėjo prie kriauklės ir prisipylė dar vieną stiklinę vandens. Keitė godžiai gėrė nuo jo nusisukusi. Kvirkas baiminosi, kad tik ji nebūtų pradėjusi verkti, bet jam iškart palengvėjo, kai Keitė atsigręžė nervingai šypsodamasi. — Galiausiai ir grožio salonui atėjo sunkios dienos. Dievas žino, kokių suktybių jis buvo sumanęs. Gali būti, kad jis dar ir vogė pinigus, aš jį pažįstu. Jis tikrai neturėjo nė krislo sąžinės. — Keitė susigriebė. — Bet kodėl aš apie jį kalbu būtuoju laiku?

Minutę Kvirkas rūkė tylėdamas, o paskui paklausė:

— Ar buvai kada su ja susitikusi, su Deirdre Hant?

Ji nutaisė baisiai piktą veido išraišką.

— Aš tau jau *sakiau*, kad ji buvo vardu Laura Svon. Ne, niekada nebuvau su ja susitikusi. Leslis nebuvo toks kvailas, —

ji kiek patylėjo. — Žmona visada viską žino, juk taip yra sakoma? O gal sakoma, kad žmona *niekada* nieko nežino? Šiaip ar taip, Leslis buvo atsargus ir savo valkatą laikė atokiau nuo mano pabūklų.

— O kur dabar tos nuotraukos, tie laiškai?

— Nebėra. Aš viską sudeginau. Dingo amžiams. Klūpojau prie židinio šioje irštvoje, kroviau į liepsnas visą tą šlamštą ir verkiau kaip idiotė.

Kvirkas nieko nesakė, po akimirkos sumygo nuorūką ir atsistojo. Keitė žiūrėjo į jį ir pasakė:

— Žinai, galėtum ir pasilikti.

Jis papurtė galvą.

— Ne, aš... — Ji matė, jog jis stengiasi sugalvoti kokią nors priežastį, kokį nors pasiteisinimą, kad galėtų išeiti.

— Viskas gerai, — pratarė ji.

— Tiesą sakant, aš...

Keitė pakėlė ranką.

— Prašau. Tik nepradėkime jau dabar vienas kitam meluoti.

Jis trypčiojo basas ant guma išklotų grindų bejėgiškai į ją žiūrėdamas. Taip, mąstė Keitė, jie visi vienodi, visi — peraugę kūdikiai. Kai tik gauna krūtį, viskas tampa nebeįdomu.

Kvirkas užlipo laiptais susirasti drabužių, o kai jis apsirengė, Keitė palydėjo jį iki durų. Jie kažko lūkuriavo ant laiptelių. Tamsa buvo drėgna ir vėsi, kvepianti kažkokio naktį žydinčio augalo aromatu. Ji paklausė, ar jis dar užsuks jos aplankyti, jis atsakė, jog tikrai užsuks. Jis tiesiog nenustygo, kada galės ištrūkti, ir galų gale Keitė jo pasigailėjo, pakštelėjo į skruostą ir uždėjusi ant peties ranką lengvai pastūmė. Uždariusi duris ji priglaudė kaktą prie medinės staktos ir užsimerkė. Ji net nepaprašė jo telefono numerio. Nors, kita vertus, jis pats irgi nepasiūlė.

5

Net keista, kaip greitai jie tą saloną atidarė ir įsuko verslą. Deirdrė niekada neabejojo, kad jiems puikiai seksis, bet nė nesapnavo, kad viskas vyks taip sklandžiai ir paprastai. Ji pasijuto turinti ypatingų verslininkės gabumų — ne tik elgesio su klientais ar gebėjimo parduoti, bet ir finansinių. Taip, ji tikrai moka tvarkyti pinigus. Pirmą kartą išgirdusi, kad Leslis Vaitas turėjo kirpyklą, ji tikrai labai nuliūdo, nors ir stengėsi tai neigti. Iš pradžių pamanė, jog tai reiškia *jį* buvus kirpėją, ir tada ją ištiko šokas, nes žinojo, kokie *jie* — dauguma jų — būna. Bet Leslis tik nusijuokė ir paklausė, kodėl ji padarė tokią prielaidą; kuo Deirdrė jį laikanti — pederastu? Ji atsakė, jog, aišku, tikrai ne, jog tokia mintis nė nebuvo šovusi jai į galvą, nors iš tikrųjų sekundėlę buvo. Galiausiai kartais išties sunku pasakyti, ar vyras turi tokį polinkį — juk ne visi jie būna išglebę ir ne visi švepluoja. Tiesą sakant, gerai pagalvojusi ji turėjo pripažinti, kad ir Leslio rankos ne pačios tvirčiausios, o tardamas kai kuriuos žodžius jis lengvai švepluodavo. Vis dėlto Deirdrė neabejojo, jį esant normalų, nors vis tiek negalėjo atsikratyti nusivylimo, kad jis dirbo tokį darbą. Nė pati gerai negalėjo pasakyti, ko iš jo tikėjosi. Kažko labiau romantiška, aišku, nei „Kirpimo klubo“ savininkas; taip vadinama jo kirpykla, tiksliau, taip buvo pavadinta, nes ją ką tik uždarė, bet ji turėjo pripažinti, kad pavadinimas visai linksmas.

Leslis visai ramiai kalbėjo apie „Kirpimo klubo“ nesėkmę, netgi smagiai ir abejingai. Jo klausydamasis net nepamanytum, kad kirpykla žlugo; greičiau jau jis pats po truputį ją apleido, nes jam nusibodo, ir jis norėjo imtis įdomesnių, labiau intriguojančių ir jo talento vertų darbų. Jis jai sakė, kad turi įvairiausių planų, oo, taip, tikrai, rimčiausių planų. Jis nusivedė ją apžiūrėti patalpų Onos gatvėje — didelio baltai dažyto kambario antrame aukšte, su atskiru įėjimu palypėjus laiptais, šalia optikos. Viskas, ką buvo galima pajudinti iš vietos, buvo išnešta, bet praustuvės paliktos; jos rikiavosi viena eile palei sieną, ir droviai pradžiugusiai Deirdrei šitai labai priminė vyrų tualetą. Leslis stovėjo vidury kambario apsivilkęs kupranugario vilnos paltu ir dairėsi negalėdamas nuslėpti — ji aiškiai matė — būgštavimų. Tačiau jis stengėsi girtis kiek įmanydamas, pakiliai kalbėjo apie užmegztus ryšius, artimai pažįstamus pinigingus žmones ir verslininkus, kurie, be jokių abejonių, griūdami puls investuoti, kai tik išgirs apie jo planus.

— Grožio salonas, — nušvitusiu veidu kalbėjo jis, — štai kur tikras reikalas. Kirpykla tinka vidutiniškam, daugiau nieko neišmanančiam kirpėjui. Bet visas paslaugų paketas, viso moters kūno priežiūra... štai tikrasis pelnas.

Deirdrė aiškiai nujautė, kad nė vienas jo ištartas žodelis nėra originalus. Tokių minčių jis prisigraibė iš kokio nors pažįstamo, kokio nors piniguočiaus, „vizijų turinčių vaikinų“, kaip jis pats juos vadino. Jis sugavo skeptišką jos žvilgsnio blyksnį, nors Deirdrė ir labai stengėsi jį nuslėpti, bet tik kvailai nusišiepė ir prikando lūpą kaip meluojant sučiuptas berniūkštis. Ši jo savybė Deirdrei labai patiko, gal net labiausiai iš visų; ją žavėjo tasai linksmas atsainumas, kuriuo jis atsigindavo nuo visų likimo pamėtėtų kliūčių, nes šios jam atrodė tik menkas kluptelėjimas žengiant neįsivaizduojamos sėkmės, turtų ir laimės keliu.

Vis dėlto jis turėjo ir kitą asmenybės pusę, ir Deirdrė netruko ją pamatyti. Pavyzdžiui, jam kalbant apie savo žmoną — „tą pasipūtusią kalę“, kaip apie ją galvodavo Deirdrė, nors niekada nebuvo jos mačiusi, — blyškus pailgas jo veidas nurausdavo, akyse pasirodydavo, jos manymu, kažkoks purvinas, drumstas žvilgsnis, ir jis sucaksėdavo liežuviu prašiepęs burnos kamputį, pakeldamas lūpą ir apnuogindamas iltinį dantį. Bet toks pykčio ir keršto protrūkis trukdavo vos sekundę ar kelias, o paskui jis vėl tapdavo žaismingu savimi, vėl žingsniuodavo lyg šokdamas, išdidžiai linguodamas į šalis, prieidavo prie jos, pakeldavo vieną ranką delnu į viršų, smiliaus galiuku valiūkiškai bakstelėdavo jai į pasmakrį kažką tyliai niūniuodamas pro kietai sučiauptas lūpas.

Jis, aišku, negaišo laiko stengdamasis ją pasiguldyti. Deirdrė tiesiai šviesiai sau prisipažino, kad jam tikriausiai būtų pasisekę iškart, jeigu tik „Kirpimo klube“ būtų buvęs koks nors kitas gulimas paviršius, ne tik plikos grindys. Vis dėlto jis nemėgino pelnyti jos palankumo tais būdais, prie kurių ji buvo pratusi bendraudama su kitais vaikinais. Jis jos negraibė, nemėgino kišti po sijonu rankų ir čiupinėti. Jis jai labiau priminė nuostabų egzotišką paukštį, gal povą, šokantį aplink ją ir demonstruojantį plunksnas, besišypsantį ir krečiantį pokštus, dažnai net prieš jos valią priverčiantį ją juoktis. Oo, taip, Leslis Vaitas tikrai žinojo, kaip moteriai padėti gerai jaustis; tiesą sakant, jis žinojo, ką daryti, kad ji pasijustų esanti moteris, ne taip kaip dauguma jos pažįstamų vyrų, kurie su ja elgdavosi taip, tarsi Deirdrė būtų stumdomas baldas, sakykime, sofa ar sukritęs senas čiužinys, ant kurio galima dribti prunkščiant ir švokščiant kaip kiaulei.

Kartais toks būdavo Bilis.

Deirdrė netruko išsiaiškinti, kad Leslis vedęs. Ji jau iš pradžių įtarė, jog vedęs. Jis mažai jai pasakojo apie žmoną. Atrodo, ji turėjo pinigų — pati yra verslininkė, lyg ir prekiauja kažkokiais skudurais, — bet laiko juos saugiai nuo jo paslėptus. Jis vis dėlto leptelėjo, kad kažkada, vieną kartelį, susiklosčius kebliai situacijai, ji įsikišo ir išgelbėjo „Kirpimo klubą" nuo žlugimo. Gali būti, svarstė Deirdrė, kad būtent ši situacija ir apkartino ponios Didžiosios Galingosios Vait ir bejėgio jos vyro santykius. Jis vis dar su ja tebegyveno, nors, jo įsitikinimu, santuoka jau sugriuvusi; Vaitas tikino, jog įsukęs naują verslą, jis iš jos išeis. Tokių jo žodžių Deirdrė klausėsi santūriai. Ji nekvaila, ji pažinojo vyrus, buvo perpratusi jų kalbas; žinojo, ko verti jų pažadai ir įtikinėjimai. Vis dėlto Leslis Vaitas turėjo kažką, kam ji negalėjo atsispirti; ji šitai suprato, jis — irgi, todėl ilgainiui buvo pasiektas toks taškas, iš kurio nebebuvo kelio atgal. Ji — mergelė kanojoje, po truputį vis artėjanti prie grėsmingo krioklio.

Galiausiai viską įsiūbavo nuotraukos. Jau paskui ji dažnai pasigailėdavo, kad jis jai tas nuotraukas parodė. Ji, aišku, suprato, kodėl jis taip darė. Iš dalies dėl paprasčiausios šelmystės, mokinukiško noro pasidalyti atskleista paslaptimi, bet ir dėl to, jog, kaip vėliau paaiškės, jis teisingai įspėjo, kad ten buvo ir dalelė jos pačios, giliai giliai paslėpta dalelė, apie kurią iki tol ji pati menkai tenumanė (Deirdrei teko pripažinti), slepianti tokius pat purvinus geismus, kokių buvo sklidinas Leslis Vaitas ar bet kuris kitas vyras. Šiaip ar taip, nuotraukos jai sukėlė šoką, bent jau iš pradžių. Kai jis jai parodė moters su lapės kailio šerpe nuotrauką, — tada jie buvo tuščiame kambaryje, virš optikos, — ją išpylė karštis, ji susijaudino ir kone išsigando; taip Deirdrė buvo pasijutusi tik vaikystėje. Nuotrauka buvo didelė, dvylikos colių ilgio ir kokių devynių pločio, bet labai

ryški ir aiški, sidabriško pilkumo ir suodžių juodumo, puikiai retušuota. Pasirinkta puiki ekspozicija — rodos, tokį žodį vartoja fotografai. Labai liekna, baltos odos, mažomis krūtimis moteris gulėjo įstrižai sofos — Deirdrė tą sofą atpažino iškart — plačiai atmetusi vieną koją, grakščią pėdą padėjusi ant pagalvėlės, numestos ant grindų. Moteris buvo nuoga, tik aplink kaklą apsivyniojusi kailį su smailu lapės snukučiu, kuris, atrodė, taikosi įkąsti į dailiai pūpsančią kairę krūtį. Dešinė moters ranka buvo ištiesta ir atmesta, laisvai karojo palei praskėstą dešinę koją; kairė ranka buvo prie papilvės, nykštys ir didysis pirštas plačiai išskėsti ant tamsių lūpų, o smilius iki pat krumplio įkištas vidun. Moteris šypsojosi į objektyvą ir begėdiškai, ir kaltai, tarsi kviesdama fotoaparatą laikantį žmogų ar kokį kitą, apžiūrinėjantį fotografo darbą, ateiti ir prigulti šalia.

Deirdrė permetė akimis pėdą ant pagalvėlės, suspaustą lapės snukį, kybančią ranką, pravertas lūpas ir iškart kietai užsimerkė ir garsiai apvertė nuotrauką. Ji girdėjo savo alsavimą. Ji pajuto išpylusį karštį ir kartu šaltuką — taip ji jausdavosi vaikystėje nubudusi tėvų miegamajame, savo lovelėje, ir supratusi, kad kutenasi — kutenasi ir baisisi tai darydama, bet niekaip negali sustoti ir atsisakyti gėdingo malonumo. Ji ir dabar nepajėgė sustoti, neįstengė susilaikyti neatmerkusi akių, vėl neatvertusi nuotraukos ir į ją nepažiūrėjusi. Bjaurėjosi savimi, bet kartu ir jaudinosi; baisu, ji turėtų gėdytis, bet iš tikrųjų nesigėdi; visai ne.

Buvo ir kitokių nuotraukų — dvidešimt ar trisdešimt; jas Leslis laikė sename gaidų aplanke, perjuostame kažkokiu metaliuku, panašiu į žąslus. Kai kuriose nuotraukose buvo ta pati moteris, toji su lapės kailiu, kai kuriose — kitos, bet visos nuogos, visos begėdiškai besidemonstruojančios, kai kurios išdarinėjančios dar bjauresnius dalykus nei toji moteris su ran-

ka tarpkojyje, ir visos šypsojosi į objektyvą tokia pačia gašlia šypsena. Iš pradžių Deirdrė nedrįso pažvelgti Lesliui į akis, o kai galiausiai pažvelgė, žinojo, kad jos skruostai liepsnoja. Jis žiūrėjo į ją ir šypsojosi šelmiškai pakėlęs vieną antakį, džiaugdamasis jos sumišimu. Jai šovė į galvą, kad šią akimirką ji prisimins visą gyvenimą, prisimins tuščio kambario vėsą, žiemos šviesa nutviekstas baltas sienas, blausų, bet keistai piktą kriauklių spindesį ir geidulingai į ją žvelgiantį Leslį atlapotu paltu.

— Iš kur jas gavai? — paklausė ji itin ramiu balsu, kuris ją net sutrikdė. Nejau ji tikrai tokia begėdė?

— Viskas paprasta, — atsakė Leslis baksnodamas nagu į moterį su kailine šerpe. — Ji man jas davė, — tada žingsniuodamas po kambarį, susikišęs rankas į palto kišenes, jis jai papasakojo, kaip vieną popietę susitiko tą moterį aludės Dosono gatvėje rūsyje, kur eidavo išgerti; jis jai nesakė tos moters vardo, nes tada ji galėtų ją atpažinti, nes jos vyras yra gerai žinomas; Leslis ją pavadino ponia T. Jis papasakojo, kaip su ja susidraugavo vildamasis sulaukti grynųjų „Kirpimo klubui“, tuo metu jau beklimpstančiam į bėdas. Jis iškart suprato turint daug ryšių, nors dar nežinojo fakto, kad ji lankosi pas Volį, o toji vieta turi tokią pat prastą reputaciją kaip aludė, koks nors alkoholinių gėrimų mėgėjų klubas ar dar kas nors. Tačiau planas neišdegė — kalbai pasisukus apie pinigus, ponia T. buvo labai apdairi, bet vis tiek su ja buvo labai smagu bendrauti, o ji pati pasirodė esanti tikra šaunuolė. Per ją jis susipažino su daktaru Kroicu, ir dabar jiedu su Kroiceriu (Leslis jį taip vadino), — jis nusijuokė, — „oi, geriausi bičiuliai.“

Ji metė jam į rankas nuotraukų šūsnį.

— Jos šlykščios.

— Taip, tikrai, sutinki? — patenkintas atsakė.

— Kodėl ji tau jas davė... kaip galėjo?

— Na, greičiausiai ji šiek tiek ekshibicionistė. Manė, kad nuotraukos man patiks. Ir, savaime suprantama, nežinojo, kad jas parodysiu tau.

— O tau nereikėjo rodyti.

— Taip, turbūt nereikėjo. — Jis palenkė galvą ir pažvelgė į ją iš po antakių taip, jog atrodė, kad šypsosi, tasai sidabraplaukis kipšas. — Bet tu džiaugiesi, kad parodžiau, — švelniai pasakė, — tiesa?

— Aišku, kad ne.

Bet ar tikrai ne? Ji nežinojo. Ji buvo sutrikusi. Žinoma, buvo sukrėsta žinios, kad fotografavo daktaras Kroicas; net nepaklaususi neabejojo, kad fotografas — jis. Vadinasi, štai kas jo *klientės*, štai koks jo *dvasios gydymas*. Leslis, aišku, suprato, apie ką ji galvoja.

— Aš tave dėl jo, dėl senio Kroicerio, įspėjau, juk taip?

Ji purtė galvą.

— Bet kodėl? — paklausė. — Kaip?

Jis nusistebėjo.

— Kodėl jis fotografavo? Nes jos to norėjo. Yra žmonių, norinčių save matyti išdykaujančius. Geros, tiesa? Na, kalbu apie nuotraukas. Tik pažvelk, kokia technika. Jis sugeba, — Leslis sukikeno. — Numanau, kad turėjo ilgai praktikuotis.

Ji žinojo, kad su Lesliu turi viską baigti čia ir dabar. Pamačius tas nuotraukas, nebebus galima bendrauti taip, kaip buvo bendrauta iki šiol. Bet vis dėlto ji negalėjo to padaryti. Pagalvojusi apie tas moteris — tokias gašlias, tokias begėdes — galugerklyje pajusdavo kažkokį lipnumą, tarsi ten būtų įstrigę kažkas švelnu ir šilta; ją apimdavo paniškas jausmas, malonus, kaip joks kitas. Tamsus, kaitinantis, bauginantis malonumas. Jos vyras Bilis pastebėjo tokį jos susijaudinimą, nors, aišku, ne-

žinojo, iš kur jis ėmėsi, ir grįžęs namo sekiojo paskui ją po namus, — jai buvo bjauru taip galvoti, bet kad tikrai taip, — kaip rujojantis šuo paskui kalę, o jei kalbėtum apie tai, ko jis mėgino iš jos išprašyti lovoje...

Bilis. Ji žinojo, kad turi prisiversti atsisėsti ir gerai pagalvoti, ką daryti su Biliu. Anksčiau ar vėliau jai teks jam papasakoti apie Leslį Vaitą, pasakyti, jog susipažino su žmogumi, norinčiu kartu su ja imtis verslo. Dabar tik tiek ir tereikia pasakyti; beje, tik tiek ji ir teišdrįstų pasakyti. Nes ji tikrai priėmė Leslio Vaito pasiūlymą, — o, Dieve, koks pavartotas žodis! — na, ji turėjo galvoje *darbo* pasiūlymą kartu atidaryti grožio saloną. Viskas buvo parengta. Patalpos virš optikos jau surastos, — jis jai pasakojo apie nuomą devyniasdešimt devyneriems metams, žemės rentą, subnuomininkų pasirinkimą, kol jai pradėjo suktis galva, — ir bet kurią dieną gali būti atgabenta visa reikalinga įranga.

Taip, viskas buvo parengta, viskas sutarta. Vieną lietingą sausio rytą Leslis ją nusivežė į kažkokį sandėlį Stouni Baterio kvartale, kad sužinotų jos nuomonę apie, jo žodžiais tariant, daktaro ratukus, tokią aukštą, siaurą, visai plokščią kušetę su rateliais, kurią pardavinėjo kažkoks jo draugas; kušetė puikiai tiktų masažams atlikti. Įtartinai atrodantis jo draugas, apsivilkęs plačiai dryžuotu kostiumu ir kosintis klaikiausiu rūkoriaus kosuliu, kokį tik jai buvo tekę girdėti, išėjo ir paliko juos vienus, — ar Leslis ir šitai suderino? — ir tą akimirką ją kažkas keistai paveikė, gal staiga apnikęs intymumas, nors kambaryje buvo drėgna ir tamsu, nes nė pati nesusivokusi atsidūrė Leslio glėbyje, ant kušetės, kandžiojanti nykštį, kad nerėktų, o kušetė su ratukais pariedėdavo sulig kiekvienu ekstazės sukeltu judesiu. Jau paskui ji susisupo į jo paltą — garsųjį kupranugario vilnos paltą! — nes jai buvo šalta, nes bet kurią minutę galėjo grįž-

ti kosulio čempionas. Leslis atsikėlė, nes ant siauro guminio čiužinio nebuvo tiek vietos, kad jie išsitektų vienas šalia kito, ir susitvarkęs drabužius pakėlė palto skverną, kad ją apžiūrėtų.

— Vaje vaje, — pratarė išsišiepęs. — Ar tik daktarėlis tavimi nesusižavėtų.

Deirdrė tik po minutės suprato, apie ką jis kalba; ji nusigręžė, kad Leslis nepamatytų nuraudusių skruostų ir šypsenos, o paskui truktelėjo jam iš rankų palto skverną ir vėl užsiklojo.

— Čik čik, — linksmai pratarė jis, pridėjęs prie akių įsivaizduojamą fotoaparatą.

Jai teko praleisti kelias savaites, kad vėl galėtų susitikti su daktaru Kroicu. Bet dabar viskas buvo kitaip. Ir ne tik todėl, kad Deirdrė pamatė tas nuotraukas — dabar šios atrodė kaip menka smulkmena, — bet dar ir dėl jos ir Leslio. Šitai Kroicas matė jos akyse; ji suprato, kad mato. Kuri moteris galėtų nuslėpti paprastą tiesą, jog yra įsimylėjusi? Taip pamaniusi ji sukluso. Ar tikrai taip? Ar tai — meilė? Iki šios akimirkos tas žodis nebuvo šovęs jai į galvą. Ji atlyžo. Ko čia stebėtis, kad mąsto apie meilę būdama pas daktarą Kroicą? Nejau jis jos nemokė tokių dalykų, nejau nepasakojo apie dvasinius reikalus? Na ir kas, jei jam patinka fotografuoti nuogas moteris? Gal tai — gydymo dalis, gal taip jis padeda toms moterims išvysti tikrąją savo esybę, atskleisti tikrąjį moteriškumą. Gal tai išties gydo jų dvasią — kas ji tokia, kad galėtų prieštarauti, juk pati gulėjo prasižergusi ant guminio čiužinio su ratukais purvinoje lindynėje ir kitose lovose, kitomis dienomis, jusdama, kaip liepsnoja susižavėjusio Leslio Vaito žvilgsnio glostoma kiekviena kūno gyslelė.

Beje, grožio salono verslą finansavo daktaras Kroicas. Leslis nuėjo pas jį ir paprašė pinigų; šis sutiko; viskas labai paprasta. Arba bent jau taip pasakojo Leslis.

Dabar daktaras Kroicas užplikė jai puoduką žolelių arbatos ir pakvietė kartu priklaupti ant pagalvėlių, išmėtytų ant grindų, prie žemo stalelio su variniu dubeniu. Jau beveik pavasaris, pro langą ji matė jau sprogstančias plikas šakas, o už jų — kūno baltumo dangų su įstrižai plaukiančiomis debesų draikanomis. Jautėsi sprogdinama laimės, galinčios prasiveržti bet kurią minutę. Ji, aišku, suprato, kad kartais viskas gali pakrypti priešinga linkme. Reikės daug dirbti ir tikėti sėkme, norint ir toliau išlaikyti įsisukusį „Sidabrinės gulbės“ verslą — ji vos spėjo aptarnauti kas savaitę pasirodančius vis naujus klientus ir jau svarstė, kada ateis laikas pasisamdyti padėjėją, — tačiau tikrai netikėjo, kad jie visi trys, ji pati, Leslis ir daktaras Kroicas, nesugebėtų išlaikyti iki šiol pelnytos sėkmės. Taip, tiesa, „Kirpimo klubas“ žlugo, bet Leslis paaiškino, kaip tai nutiko, o jeigu ji ir nesuprato kai kurių techninių detalių, tai nereiškia, kad jo aiškinimai buvo melagingi. Tai, kas tarp jų — jos ir Leslio — įsiplieskė, jų *meilė*, nugalės bet kokius galimus sunkumus.

Meilė. Ji gurkšnojo arbatą ir mintyse matavo naują žodį — tikrino, kokio jis didumo, kiek sveria. Šį žodį ji vartos taupiai. Jau žinojo, kad Lesliui nelabai patinka būti *taršomam* — taip jis vadino glamones ir bučinius, kuriuos ji po tos dienos sandėlyje pasitelkdavo norėdama jam parodyti savo jausmus. Taip yra todėl, kad jis anglas, svarstė Deirdrė, nes visi anglai santūrūs ir nelinkę atskleisti, kaip iš tikrųjų jaučiasi. Kartais jis nuo jos traukdavosi, ant ilgo balto kaklo iškėlęs galvą žiūrėdavo į ją iš aukšto su tokia išraiška, kurią greičiau pavadintum vypsniu nei šypsniu, suprunkšdamas pro šnerves, taip lyg ir nusijuokdamas, tarsi ji būtų iškrėtusi tokią kvailystę, kuriai apibūdinti trūktų žodžių. Kartais būdavo jai šiurkštus. Dabar jie jau turėjo vietelę, kur galėjo pabūti kartu — kambarį Per-

sio gatvėje, išnuomotą ar veikiau pasiskolintą iš kažkurio kito Leslio draugo. Jie eidavo ten popietėmis, užtraukdavo užuolaidas, jis ją neskubėdamas, tarytum išsiblaškęs nurengdavo, tada paimdavo į glėbį ir prie jos prisispausdavo kažkaip ypatingai virpėdamas — beveik kaip mergaitė, — ir šitai ją jaudino, ir kartais jai norėdavosi paimti jį į glėbį ir pasupti, kol užmigs, o ne su juo mylėtis. Bet jis — ne kūdikis. Leslis kruvinai kandžiodavo jai lūpas arba užlauždavo už nugaros ranką taip, kad ji surikdavo, o kartą, kai jam nieko nepavyko, ir kai ji nusijuokusi pasakė, jog nesvarbu, viskas gerai, užuot būdamas dėkingas už supratimą, jis taip skėlė jai į veidą, kad net atkaro galva, o atkarusi trenkėsi į galvūgalio lentą, ir Deirdrė išvydo žvaigždutes. Vieną vakarą ji su Biliu rengėsi gulti — kokia jai dabar buvo kankynė miegoti su vargšeliu Biliu, — ir ant jos kojų, kur perliejo odinis Leslio diržas, — Dieve, kaip ji dejavo, — Bilis pamatė raudonus randus, ir jai teko pramanyti pasiteisinimą (nors ir nemanė, kad jis patikės), neva sėdėjo ant kėdės, kurios sėdynė buvo iš skersinių lentų. Ir vis tiek ji...

— Gal dar arbatos? — paklausė daktaras Kroicas.

Deirdrė sumirkčiojo pakirdusi iš mąstymų. Ji vėl pamanė — ir anksčiau buvo pamaniusi, — jog nuo pat šios viešnagės pradžios jis nė karto nepažvelgė jai į akis. Ji svarstė, ar jis negalėtų pavyduliauti, nes tikrai turėjo nujausti, jog tai, kas vyksta tarp jos ir Leslio, yra daugiau nei verslo partnerystė. Nuo šios minties ji įsiplieskė pykčiu. Jai ir taip pakanka rūpesčių stengiantis atsiginti nuo Bilio įtarinėjimų. Bilis tik kartą kalbėjosi su Lesliu, kai jie visi trys buvo susitarę susitikti išgerti Vaino viešbutyje. Tada buvo sekmadienio vakaras, jiems už nugarų trys raudonskruosčiai kunigai gėrė viskį ir garsiai kalbėjosi apie žolės riedulio rungtynes, kurias tądien žiūrėjo. Bilis drovėjosi anglo, kalbančio, kaip vėliau pats pasakė, manieringu akcentu,

ryšinčio sidabrinę kaklaskarę; Bilis sėdėjo įbedęs akis į batus ir kalbėjo vos niurnėdamas panosėje, — na, vis tiek jis mažai ką turi pasakyti, — suraukęs beveik bespalvius antakius, skaisčiai nuraudusiais ausų galiukais. Pažvelgusi į jį Deirdrė pasijuto ne tiek kalta, kiek... *susigraudinusi*; taip, tik šiuo vieninteliu žodžiu ir galima šitai apibūdinti; jai buvo gaila to minkštaširdžio vargšo stuobrio. Dar keisčiau — jai atrodė, kad ji dar niekada jo taip nemylėjo, nejautė jam tiek švelnumo, atjautos ir paprasto rūpesčio, kaip tą pusvalandį prirūkytame bare, į jų pokalbį įsiterpiant kunigų balsams, jiedviem su Lesliu stengiantis nežiūrėti vienam į kitą, kad tik neprapliuptų juoktis.

Leslis su Biliu elgėsi labai gražiai, tikrai gerai suvaidino verslininko vaidmenį kalbėdamas apie pridėtines išlaidas, metinę apyvartą, pelnus ir visokius kitokius panašius reikalus. Ji negalėjo juo nesižavėti — kaip jis sugeba mulkinti. Leslis dėjosi klausąs Bilio vapėjimo rimtai linkčiodamas sučiaupęs lūpas ir stengėsi nepamiršti į ją kreiptis ponia Hant, o ne vardu. Paklausius Leslio buvo galima pamanyti, kad jiedu dirba kokioj nors ligoninėj ar dar kur. Kai jis pasakė, kad „ponia Hant rimtai prisidės prie salono darbo“, — iš jos jis išmoko sakyti grožio *salonas*, o ne grožio *kabinetas*; jos manymu, šis žodis per daug paprastas, — „nes turi sukaupusi daug farmacininkės patirties“, Bilis tik sumirkčiojo. Ji svarstė, kiek Leslio paistalų jis sugromuluos. Bilis ir pats šiek tiek nutuokė apie verslą ir tikrai nebuvo kvailas, kai tekdavo bendrauti su žmonėmis. Deirdrė nutarė per daug nekalbėti, laikytis ramiai ir leisti plepėti Lesliui. Ji apsiribojo taure kriaušių sidro ir gurkšnojo jį tol, kol jie ten sėdėjo, nes tokiais atvejais kaip šis svaigalai jai mušdavo tiesiai į galvą, — nors, paklausė ji savęs, ar kada jos gyvenime dar buvo toks atvejis? — be to, ji negalėjo parodyti, kaip labai jaudinasi. Tiesą sakant, tik dabar, stovėdama apsiavusi patogiais bateliais

ir apsivilkusi dviejų dalių tamsiai pilką kostiumėlį, kurį įsigijo darbui salone, klausydamasi Leslio riečiamų paistalų jos vyrui, labai aiškiai suprato, į kokį leidosi nuotykį. Ateitis staiga tapo...

— Žinai, tu turi, — pasakė daktaras Kroicas, — tu turi būti atsargi... labai labai atsargi.

Ji pažvelgė į jį nesupratusi. Apie ką jis kalba?

— Kodėl atsargi? Ko man saugotis? — paklausė.

Kroicas patraukė pečiais pasijutęs kiek nepatogiai. Šiandien jis vilkėjo mėlyno šilko kaftaną — tai dar vienas iš tų egzotiškų žodžių ir pavadinimų, kurių jis ją išmokė, — ir po šiuo drabužiu jo pečiai labiau nei bet kada rodėsi panašūs į pakabą.

— Na, visko, — atsakė, — pradėto verslo, — jo balse ji išgirdo naują graudžią gaidelę, o tarp frazių jis labai tyliai kažką lyg ir niūniavo. — Ankstesnė pono Vaito įmonė žlugo, juk žinai — hmm hmm, — o pats ponas Vaitas gal visai nėra toks — hmm hmm, — kaip atrodo.

Ohoo! — pamanė Deirdrė. Juokiasi puodas, kad katilas juodas. Ji pasijuto beklausianti, kur šiandien yra jo fotoaparatas ir kiek *klienčių* paskutiniu metu nufotografavo. Tačiau Deirdrė nemokėjo ilgai ant jo pykti. Gyvendama apnikta šios naujos palaimingos būsenos ji apskritai ant nieko nepyko, net ant Bilio, na, bent jau ilgam nesupykdavo. Taip, aišku, Leslis ne visai toks, kaip atrodo, bet ji žinojo, jog jeigu jis apskritai yra koks nors kitoks, tai to kitoniškumo bus daugiau, o ne mažiau nei įprastumo. Tik to *daugiau*, savaime aišku, daktaras Kroicas nesupras. Dabar ji pastūmė puodelį, — išgėrus arbatą liko specifinis prieskonis, kažkoks šleikštus ir bjauriai saldus, — ir pasakė, jog turi eiti. Tačiau atsistojusi Deirdrė staiga pajuto, kaip svaigsta galva, ir akimirką jai atrodė, kad tuoj parvirs. Daktaras nedelsdamas atsistojo ir paėmė ją už rankos; kita ranka prilaikydamas už alkūnės, jis nuvedė Deirdrę prie sofos — *tos*

sofos, — švelniai paguldė ant pagalvėlių ir pasitraukė žiūrėdamas į ją pakreipęs galvą, nuleidęs lūpų kampučius ir nutaisęs šypsniui artimiausią grimasą.

— Ilsėkis, — švelniai pratarė. — Dabar pailsėk, mieloji panele, mano brangi brangi panele.

Ji pagalvojo apie visas čia gulėjusias moteris, apsinuoginusias ir besidemonstruojančias. Svarstė, kaip galėtų jaustis štai taip rodydamasi ne prieš vyrą, bet prieš fotoaparatą. Taip besvarstydama Deirdrė paniro į gilų, besapnį miegą.

6

Meisė Hadon, arba slaugė Hadon, kaip jai labiau patiko vadintis tiek privačiai, tiek viešai, buvo neabejinga Kvirkui ir dažnai jam tai kartodavo, ypač po antro ar trečio mėgstamo gėrimo — romo su juodųjų serbentų sultimis — stiklo. Jie sutarė susitikti įprastoje vietoje — nedidelėje tamsioje aludėje, esančioje nuošalioje gatvelėje už „Gaiety" teatro. Jie atvyko vienu metu — Kvirkas pėsčias, o ji — mažutyčiu raudonu sportiniu automobiliu be stogo, kuris jam visada primindavo pavargusią ir kiek aplamdytą boružę. Meisė Hadon buvo su tamsiais akiniais baltais rėmeliais ir rūkė cigaretę dramblio kaulo laikiklyje. Nors diena buvo šilta, puikavosi audinių kailio švarkeliu ir ilgu geltono šifono šalikėliu, kurio vienas galas buvo dramatiškai permestas per dešinį petį. Sucypusi padangomis ji pasuko į kelkraštį, automobiliukas privažiavo prie šaligatvio, sustojo, ir, prieš jai išjungiant variklį, šis suurzgė kartą, kol galiausiai visai nurimo.

— Sveikutis, gražuoli, — pasisveikino ji persisverdama per dureles ir tiesdama nėriniuota pirštinaite aptrauktą ranką.

Kvirkas pasilenkė ir perbraukė lūpomis per kaulėtus krumplius, sugaudamas aštrių kvepalų gūsį.

— Žinai, Meise, — pratarė, — vieną dieną prieisi liepto galą, kaip nutiko Izadorai Dunkan.

Nuo keleivio sėdynės ji paėmė rankinę ir išlipo iš automobilio.

— Kas ji tokia, kai būna namie?

— Šokėja. Jos šaliką įsuko galinis sportinio automobilio ratas, ir ji nusisuko sprandą.

— Jėzau, — pratarė Meisė, — koks baisus galas.

Jie įžengė aludėn. Buvo šeštadienio vakaras, aludėje, kaip įprasta tokiu metu, ūžė triukšminga kompanija. Kai Meisė stabtelėjo ant slenksčio pro akinius baltais rėmeliais nužvelgti viso baro, pakilo tuzinas galvų; tik saujelė čia susirinkusiųjų nežinojo, kas yra slaugė Hadon. Lydima Kvirko, ji nuėjo prie baro ir nutūpė ant aukštos taburetės, apsimestinai kukliu judesiu pasitaisydama siaurą, kelių nedengiantį sijoną, ir Kvirkas nusišypsojo. Jis savo ruožtu irgi nebuvo visai abejingas Meisei, šiai keistai būtybei. Svarstė, kiek tiksliai jai galėtų būti metų — žvelgiant į jos veidą ar figūrą nebuvo įmanoma pasakyti. Stambiame kampuotame kaimietės veide nesimatė nė raukšlelės, o plaukai, jeigu ir dažyti, buvo šviesūs nuo pat šaknų, bent jau jam taip atrodė; Kvirkas nedrįso pažvelgti įdėmiau, nes Meisė labai greitai įsiplieksdavo; kalbama, kad kartą ji nokautavo policininką, kai šis mėgino ją suimti. Kvirkas smaginosi jau ne pirmą kartą manydamas, jog turbūt žiauriai rizikuoja pakenkti savo profesinei karjerai rodydamasis su ja viešoje vietoje, dargi smuklėje. Nes Meisė Hadon buvo žymiausia visame mieste, labiausiai klestinti ir daugiausia dirbanti nelegalių abortų specialistė.

Kvirkas užsakė gėrimų: jai — romo su juodaisiais serbentais, sau — pomidorų sulčių.

— Ar jau ir gerklės nebeprasiskalauji? — paklausė negalėdama patikėti.

— Jau šešis mėnesius.

— Dieve šventas. — Ji tebekalbėjo šiurkščiu, lėkštu akcentu, išduodančiu kilmę; buvo kilusi iš vakarinių kraštų. — Ar esi su kuo sutaręs? — Jiems atnešė gėrimus, ir Meisė stuktelėjo taurės krašteliu į Kvirko stiklinę. — Nu, jau numanau, kad rojuje gausi gerą vietelę.

Jis pakišo jai portsigarą ir nukėlė žiebtuvėlio dangtelį. Ji perkreipė lūpas ir per pusę burnos išpūtė dūmus, o paskui mažylio galiuku delikačiai palietė iš pradžių vieną lūpų kamputį, o paskui — kitą.

— Taigi, — pratarė. — Kas tau dabar parūpo?

Kvirkas dėjosi nustebęs.

— Kaip suprasti?

— Pažįstu tave... tau visada kas nors rūpi.

— Tik tavo draugija, Meise.

Ji skeptiškai pakraipė antakį.

— Oo, tai jau taip.

Meisė du kartus sėdėjo kalėjime. Pirmą kartą — prieš dvidešimt metų, kai buvo patraukta atsakomybėn už tai, kad įkūrė vadinamuosius slaugos namus, kur glausdavosi nesantuokinius vaikus nešiojančios nėščios moterys, norėdamos ten slapta pagimdyti; dauguma kūdikių buvo paliekami Meisei, kad ši jais atsikratytų, ir tokie suvystyti ryšuliai gūdžią naktį atsirasdavo kokioje nors kaimo pakelėje. Atsėdėjusi skirtą bausmę Meisė nedelsdama išsinuomojo kambarį Užtvankos gatvėje ir ėmėsi abortų verslo. Ilgai netrukus po to, kai buvo atidaryta, jos žodžiais tariant, klinika, ten apsilankė dorovės policijos būrio atstovai, ir Meisei teko atsėdėti Mountdžojaus kalėjime dar dvejus metus. Vėl paleista ir nuo savojo verslo neatbaidyta ji iškart griebėsi darbo. Meisė saugojo daugybę paslapčių. Ji pažinojo Malachį Grifiną ir tvirtino su juo dirbusi Šventosios Šeimos ligoninėje dar tada, kai buvo tikra slaugė; Kvirkas nu-

jautė, kad Malachis tikrai nenorėtų klausytis per dažnai ar per garsiai skleidžiamų tokių teiginių.

— Kaip darbai? — dabar paklausė Kvirkas.

— Kaip niekad gerai. — Ji nurijo mauką romo ir į laikiklį įsikišo kitą cigaretę. — Sakau tau, Kvirkai, šio miesto moterys nieko nėra girdėjusios apie sargius.

— Jų sunku gauti.

Ji sukikeno ir bakstelėjo smiliumi jam į krūtinę.

— *Jų sunku gauti*... O čia tai geras. — Meisės taurė jau buvo tuščia, ir Kvirkas davė ženklą barmenui ją papildyti. — Ne, visai nesunku, — atsakė. — Turiu tokį vaikiną, kuris juos lagaminais gabena per Holihedą. Siūlau jų savo klientėms. „Štai, — sakau, — paimkit porą tuzinų pakelių, nes daugiau nebenoriu jūsų čia matyti, dar ilgai nenorėsiu, nors būtų geriausia, kad nepamatyčiau visai." Bet argi jos paima? — Ji nutaisė verkšlenantį balsą: — „Slauge, kunigas užkurs man pirtį. Mano vyriokas apie tai nenorės nė girdėti, slauge." Prakeikti kvailiai.

Kvirkas sukiojo stiklinę.

— Ar neteko susidurti su tokia moterimi, kurios pavardė Hant? — paklausė jis. — Deirdrė Hant?

Ji pažvelgė į Kvirką pakėlusi antakius.

— Oho, — pratarė. — Prasideda.

— Ji dar buvo pasivadinusi Laura Svon.

Meisė nenuleido nuo jo nuožmaus žvilgsnio — pakreipusi galvą žvelgė per nosį.

— Žinai, Kvirkai, — pratarė, — bet tu ir baisus žmogus.

Dėdamasi nenoromis pasiduodanti ji pasirausė rankinėje ir išsitraukė užrašų knygelę užlankstytais kampais, aplenktą odiniais viršeliais. Tai jos garsioji juodoji knygelė, kurią, kaip vis pasakodavo išgėrusi, vieną gražią dieną ji parduos *People*

arba *News of the World*, kad patogiai gyventų senatvėje. Ji vartė puslapius, tyliai skaitė pavardes. Kvirkas žinojo, kad ji vaidina — per trisdešimt ar daugiau šio verslo metų nebuvo tokios Meisės klientės, kurios vardo, adreso ir telefono numerio ji nebūtų galėjusi pasakyti iš atminties vos per akimirką.

— Ne, — pasakė, — Hant nėra. Kokia jos kita pavardė? Svon? Ne, Svon irgi nėra. Kas ji tokia?

Kvirkas nežymiai patraukė vieną petį.

— Buvo, — pratarė.

— Aa. Štai kaip. — Ji garsiai užvertė knygelę ir vėl panardino rankinės gelmėse. — Tokiu atveju tikrai nepažįstu ir niekada nepažinojau jokio žmogaus ar žmonių tokia pavarde ar pavardėmis. Aišku? — Ji ištuštino antrą stiklą ir taukštelėjo ant baro taurę.

Kvirkas pamojo pirštu barmenui.

— Tiesą sakant, — pratarė tyčia nutildamas, tarsi kažką svarstytų ar būgštautų, — tiesą sakant, mane domino ne Deirdrė Hant. Ji ir negalėjo būti tavo klientė. — Meisė žvelgė į jį. — Aš jai atlikau skrodimą, — kalbėjo Kvirkas. — Ji niekada nebuvo nėščia.

Smulkus vyrukas, pasirišęs rausvai rudą kaklaraištį, pakeliui į tualetą susvirduliavo eidamas pro Meisę ir užkliudė jos alkūnę, lašas romo užtiško ant šifoninio jos šalikėlio.

— *Prakeikti pederastai*, — sumurmėjo Meisė žaibuojančiomis akimis nulydėdama vyrutį ir purtydama lašą kaip pasišiaušusi višta. Paskui ji vėl pakėlė galvą ir pažvelgė į Kvirką. — Na, tai kaip, — paklausė, — tada kas jai nutiko?

Kvirkui svaigo galva nuo Meisės kvėpuojamų romo garų. Jam džiūvo burna, suko pirštų sąnarius; jam visada taip būdavo, kai labai užsigeisdavo išgerti. Nejau šitas baisus noras gerti niekada nenuslops? — svarstė. Gal jis tikrai alkoholikas, o ne

paprastas mėgėjas išgerti, kaip kad pats sau visada kartodavo. Staiga Kvirkas panoro iš čia ištrūkti, pabėgti iš šitos dvokiančios aludės, nuo veblėjančių, svirduliuojančių žmonių, nuo šitos moters, kurios rankos suteptos nesuskaičiuojamos daugybės embrionų ir ne vienos nelaimėlės motinos krauju, jeigu tiesa yra tai, apie ką žmonės šnibždasi minėdami jos vardą.

— Ar pažįsti... — pradėjo Kvirkas ir turėjo nutilti. Rodėsi, troškulys jį pribaigs; burna džiūvo labiau nei bet kada, kakta išrasojo šaltu prakaitu. Jis persibraukė ranka per akis, nosį, per burną. — Ar pažįsti tokį žmogų pavarde Kroicas? — paklausė jis gniauždamas po baro stalviršiu kumščius ir susmeigdamas į delnus nagus.

Meisė įdėmiai žvelgė į jį suraukusi kaktą.

— O kaip pasakytum paraidžiui? — Kvirkas pasakė. — Aa, taip, pažįstu, — pasakė ji ir nusijuokė storu balsu. — Vadinamasis „daktaras“ Kroicas. Juodukas. Jis turi kabinetą... kur? Aa, taip, Adelaidės gatvėje, — ji vėl sukikeno. — Į mane kreipėsi kelios to pono pacientės.

— Kuo jis užsiima?

— Nežinau, kažkokiais šakar makar. Gydo dvasią. Smilkalai, vaisių dietos, visa kita... Moterys pas jį eina.

— Ir kelias iš jų jis atsiuntė pas tave?

Meisė tapo atsargi; ji pažvelgė į romą taurėje ir gūžtelėjo pečiais.

— Porą. Kodėl klausi?

— Ar jos skundėsi įprastomis bėdomis?

— Ką turi galvoje?

— Ar ta priežastis, dėl kurios jis tas moteris siuntė pas tave, buvo įprasta?

— Ne, — šiurkščiai, sarkastiškai atsakė ji, — joms reikėjo daugiau patarimų dvasiai gydyti ir situacijai pagerinti. — Ji

prikišo veidą prie pat Kvirko. Meisė nebuvo girta, bet ir blaiva nebuvo. — Kodėl, po velnių, manai, kad jis jas atsiuntė pas mane? — Ji godžiai nurijo dar vieną mauką romo. Jai šovė į galvą mintis. — O kas bendra yra tarp jo ir tarp tos kitos, kokia jos pavardė... Hant?

— Nežinau, — atsakė Kvirkas.

Jis atsargiai nusliuogė nuo taburetės. Dažniausiai jų susitikimai taip ir baigiasi — Meisė apgirsta ir paniursta, o jis nušliaužia iki durų ir dingsta. Pridėjęs prie lūpų pirštą, Meisei už nugaros jis sumokėjo barmenui už dar vieną taurę romo su juodaisiais serbentais ir mikliai pasitraukė nuo baro. Meisė pažvelgė per petį ir stebėjo, kaip jis eina. Būdamas toks didelis vaikinas, prigesusia galva mąstė ji, Kvirkas juda stulbinančiai greitai.

Gatvėje jį apakino saulė. Nepaprastai aukštas policininkas apžiūrinėjo Meisės automobilį, paliktą kreivai pastatytą — du automobilio ratai buvo ant šaligatvio. Kvirkas apsisuko ir nuėjo.

Kad ir ko jis imtųsi narpliodamas Deirdrės Hant istoriją, viskas, kas rodydavosi reikšminga, išgaruodavo it dūmai ar migla; kas atsiverdavo kaip platūs svetingi vartai, staiga užsitrenkdavo prieš pat nosį.

Išėjęs iš Meriono aikštės ir pasukęs už kampo, kiek pažingsniavęs Kalvos gatve, prie trisdešimt devinto numerio jis pastebėjo ant laiptelių priešais saulę sėdintį kažkokį pavidalą ir iškart suprato, kas tai. Net ir iš tokio atstumo niekaip nesuklystum pamatęs didelę galvą su morkos spalvos plaukais ir vienuolio tonzūra. Kvirkas svarstė, ar nevertėtų apsigręžti, kol pats nebuvo pastebėtas, bet pritrūko valios ir nužingsniavo pirmyn. Baisus noras išgerti buvo apslopęs, bet dabar jį kamavo

sausos pagirios — tvinkčiojo smilkiniuose, o akys akiduobėse degė kaip nuplikytos.

Bilis Hantas sėdėjo ant laiptelių susikūprinęs, pakišęs po smakru rankas, kaip Rodeno „Mąstytojas". Kvirkas svarstė, kas jį pastūmėjo susidėti su tokia kaip Deirdrė, — kokia jos mergautinė pavardė? — Deirdrė Vard. Nors, kita vertus, kas stumteli bet kurį kitą vyrą susidėti su kokia nors moterimi ar kokią nors moterį su kokiu nors vyru? Galvojant apie jo santuoką, viskas buvo paprasta — Sara, mirusi Sara, mirusios jo žmonos sesuo, jam viską kuo aiškiausiai išdėstė: Delija norėjo su juo permiegoti dar neturėdama vestuvinio žiedo, o Sara nenorėjo; tuo remdamasis jis ir pasirinko. Bet kodėl Delija, mieloji, nepatenkintoji, pavojingoji Delija, kodėl *ji* priėmė *jo* pasiūlymą žinodama, — nes ji tikrai turėjo žinoti, Delija buvo protinga, ir niekas neprasprūsdavo pro jos akis, — kad iš tikrųjų jis geidė jos sesers? Dabar jis svarstė, — anksčiau jam niekada nebuvo atėjusi į galvą tokia mintis, — ar tik ji nebus taip pasielgusi norėdama supykdyti seserį? Dievas mato, Delija būtų galėjusi taip pasielgti; Delija, svarstė jis, galėjo padaryti bet ką.

Kvirkas sustojo prie trisdešimt devinto numerio ir stovėjo užkėlęs vieną koją ant apatinio laiptelio, nusismaukęs skrybėlę, persimetęs per petį švarką ir už pakabos kilpos užkišęs nykštį.

— Karšta diena, — pratarė.

Bilis pakėlė ranką prisidengdamas akis ir pašnairavo į Kvirką.

— Aa, Kvirkai, atėjai. Pažadėjau nupirkti tau išgerti.

Kvirkas papurtė galvą.

— Juk sakiau, Bili, kad negeriu.

— Tikrai? Paskutiniu metu viską užmirštu. Mano galvoje nuolat tvyro rūkas. Bet vis tiek turi ko nors atsigerti... kokios arbatos? Kavos? Butelį mineralinio?

Kvirkas nusišypsojo. *Budelį-bideralinio*. Bilis taip ir liks bernelis iš Vaterfordo.

Jiedu apsuko Šv. Stepono, arba Pipirinės, bažnyčią ir perėję gatvę atsidūrė prie kanalo. Nesikalbėjo. Kaitra pulsuojantys medžiai stovėjo nukorę galvas virš nejudančio vandens. Ant Habando tilto, murkdamas elektriniu varikliu, pasirodė juokingai aukštas ir siauras „Svastikos skalbyklos" furgonėlis. Bilis Hantas buvo aukštas, — Kvirkas jį lenkė tik kokiu coliu ar dviem, — ir žingsniavo vangoka raumeninga sportininko eisena. Persio gatvė per vidurį buvo perskelta į dvi dalis — vienoje pusėje plieskė saulė, o kitą buvo atskėlęs šešėlio pleištas. Prie baro „47" durų Kvirkas užuodė pažįstamą aludės tvaiką — alkoholio, vyriško prakaito ir surūkytų cigarečių dūmų smarvę, kuria jis kažkada taip mėgavosi, o dabar nuo jos jam darėsi bloga. Jiems įėjus į barą Bilis Hantas paklausė, ką jis gers, ir Kvirkas paprašė gazuoto vandens — dabar jam atrodė, kad daugiau niekada nebeprisivers išgerti pomidorų sulčių, — ir Bilis užsakė be jokių komentarų, o sau paprašė pintos stipraus porterio. Kvirkas žiūrėjo, kaip jis išgėrė tą pintą dviem maukais. Atrodė, kad Bilis neturi jokio rijimo reflekso, tik neįtikėtinai plačiai prasižioja ir pila klampų juodą skystį tiesiai į gerklę.

— Na, — pratarė Kvirkas pats išgirdęs, kaip atsargiai nuskambėjo jo balsas, — kaip sekasi?

Bilis įrėmė smakrą į krūtinę ir atsirūgo.

— Dėkingas už viską, ką dėl manęs darai, — pratarė. Kvirkas nieko neatsakė. Bilis Hantas vėl atsirūgo, tik jau ne taip garsiai. — Man skambino detektyvas, — tęsė jis. Bilis žvelgė į savo veidrodinį atspindį už baro, virš buteliais nustatytos lentynos. Jis trynė smakrą šiurendamas barzdos šereliais. — Kokia jo pavardė? Haketas.

— Oo, tikrai? — atsakė Kvirkas. „Johnnie Walker“, „Dimple Haig“, dvylikos metų „Jameson“. Alavinis ženkliukas jį tikino, jog cigaretės „Players Please“ yra geriausios. — Ir ką?

— Neklausk, — jis pastatė tuščią bokalą ant baro ir pažvelgė į barmeną, kuris tą bokalą paėmė, susirado švarų, pakišo po „Guiness“ čiaupu ir patraukė medinę kuokos pavidalo rankenėlę. Visi trys vyriškiai žiūrėjo, kaip gelsva porterio srovė bokalo dugne virsta juoda. — Jis kalbėjo apie orą, — pasakė Bilis. — Norėjo sužinoti, ar Deirdrė mokėjo plaukti. Klausinėjo, kur buvau tą naktį, kai ji mirė. — Staiga jis atsigręžė ir pažvelgė į Kvirką sužeisto jaučio akimis. — Niekas jo neapkvailino.

— Kaip neapkvailino?

Ūmai Kvirkas pirmą kartą pamatė, koks Bilis įpykęs. Jis suprato, kad pyktis dabar yra nuolatinė Bilio būsena. Ir šitai niekada nepasikeis. Jį nuskriaudė ne tik žmona, bet ir visas pasaulis.

— Jis žino, jog tai nebuvo nelaimingas atsitikimas, — pasakė Bilis.

— Žino? Žino neginčijamą faktą ar tik spėja?

Bilis sulaukė antros pintos. Jis kažką mąstė sukiodamas bokalą, suėmęs už dugno.

— Koroneris irgi nepatikėjo, tiesa? — paklausė. — Iš akių mačiau. Bet vis tiek viską taip ir paliko. — Kvirkas nieko neatsakė, bet Bilis linktelėjo, lyg būtų atsakęs. — Ką tu jam pasakei?

— Girdėjai, kokius daviau parodymus.

— Tik tiek — ir viskas?

— Ir viskas.

— Ir prieš tai su juo nepasikalbėjai? — Kvirkas ir vėl nutarė neatsakyti, Bilis vėl linktelėjo. — Ir laikraščiai nieko nerašė, — pasakė.

— Nerašė.

— Ar ir šitai tu sutvarkei?

— Nesu toks įtakingas, Bili.

Bilis sukikeno.

— Lažinuosi, kad esi, — atsakė. — Lažinuosi, kad su reporteriais esi ne kartą sudaręs visokių sutartėlių. Jūs — vienos girios paukščiai. Sava šutvė.

Šįkart Bilis gurkšnojo alų užuot iškart išrijęs — atkišo lūpas tarsi snapą ir atsargiai įmerkė į putą, lyg koks vandens paukštis, suardęs maurotą užutėkio vandens paviršių. Paskui jis atgalia ranka nusišluostė burną ir susiraukė žiūrėdamas į priešais kabantį veidrodį, kažkodėl švytintį vos pastebimu rausvu atspalviu.

— Žinai, aš niekaip nesuprantu vieno dalyko, — pasakė. — Ji niekada nebūtų norėjusi štai taip viešintis. Na, kad būtų rasta ant uolų, be drabužių... — jis nutilo galvodamas, prisimindamas. — Žinai, jai gyvai esant, niekada nemačiau jos nuogos. Ji man neleido.

Kvirkas sukosėjo.

— Bili...

— Ne ne, viskas gerai, — pasakė Bilis numodamas didele kampuota ranka. Jis vėl paukštiškai palenkė prie bokalo galvą ir gėrė, o paskui krumpliais nusišluostė lūpas. — Tokia jau ji buvo, ir viskas. Todėl niekaip nesuprantu, kaip galėjo pasielgti taip, kaip pasielgė. — Jis pažvelgė į Kvirką. — O tu supranti?

Kvirkas degėsi cigaretę.

— Nepažinojau tavo žmonos, Bili, — pasakė. — Neabejoju, kad ji buvo...

Bilis žiūrėjo jam į akis.

— Kokia?

Kvirkas giliai atsiduso. Jam kėlė nerimą keistas ir akivaizdžiai klaidingas jausmas, kad Bilis iš jo juokiasi. Jis atsigėrė gazuoto vandens.

— Taip nieko nebus, Bili, — pasakė, — taip neišsigelbėsi. Praeitis yra praeitis. Mirtis yra mirtis. Ji mums savo paslapčių neišduoda.

Minutėlę Bilis neatsiliepė, o paskui lyg sumurmėjo, lyg sušnarpštė, ir dar po akimirkos Kvirkas suprato, kad jis iš tikrųjų nusijuokė.

— Tai gerai, — pasakė Bilis. — „Mirtis yra mirtis ir ji savo paslapčių neišduoda." Ar tu jau anksčiau buvai surepetavęs, ar sugalvojai tiesiog dabar?

Kvirkas pasijuto raustąs.

— Aš norėjau pasakyti... — prakalbo jis, bet Bilis jį nutraukė vėl pakėlęs sunkią mėsingą ranką ir lyg ramindamas užmetęs Kvirkui ant peties. Kvirkas krūptelėjo. Jam nepatikdavo, kai jį kas nors liesdavo.

— Žinau, ką norėjai pasakyti, Kvirkai, — pratarė Bilis. Jis ir vėl sukiojo alaus bokalą. Kamštinis bokalo padėkliukas buvo papuoštas geltonsnapio pelikano piešinėliu. *„Guiness" tau patiks*, taip, *„Players Please" geriausios.* Koks malonus galėtų būti tasai pasaulis, jei tik truputėlį jį patobulintum. — Mano situacijoje atsidūrusį žmogų, — tęsė Bilis dabar jau aiškiai ramesniu, bičiuliškesniu tonu, — kiti kalbina specifiniu būdu. Arba, tiksliau, *nekalbina.* Aiškiai matau, kaip jie renka kiekvieną žodelį, bijodami apsirikti ir priminti, jų žodžiais tariant, „skaudžią netektį" arba „tave ištikusią nelaimę", o jau po minutės drebia kokią nors sparnuotą frazę ar patarlę, na, žinai, „dabar jai geriau, ji — rojuj" arba „laikas užgydo visas žaizdas" ir panašiai; ir už tai turiu jaustis dėkingas. — Jis vėl linktelėjo smagiai šaipydamasis. — Be to, juos visus turi išklausyti ir dėtis

esąs dėkingas, nieko negali atsakyti, kad tik *jų* nenuliūdintum. Nes, savaime suprantama, kai koks nors tavo artimasis miršta, staiga privalai tapti pats maloniausias, atlaidžiausias, labiausiai suprantantis ir *nekalčiausias* žmogus pasaulyje. — Jis čiupo nuo baro bokalą, ir Kvirkas pamatė, kaip pabalo jo krumpliai. — Bet aš nesu nekaltas, Kvirkai, — pasakė jis kažkaip niauriai linksmai. — Dar ir kaip nesu.

Netrukus jie išėjo. Bilio Hanto nuotaika vėl pasikeitė. Lengvumas ir linksmumas dingo, jis pats kažkaip apsimiglojo. Kvirkas pamanė, kad dabar Bilis jaučiasi pasisotinęs; pasisotinęs ir... gal pasipūtęs? Tarsi žinotų kažką, ko nežino nei Kvirkas, nei niekas kitas. Jie išsiskyrė prie aludės durų; Bilis nukėblino Begoto gatvės pusėn. Kvirkas perėjo akmeninį tiltelį. Rodėsi, kad dabar kanalą apaugę, dienos kaitros išvarginti medžiai nusvirę dar žemiau, tačiau Kvirkui saulė atrodė apsiblaususi, tarsi visas oras būtų prisotintas klampių, suodinų dulkių.

7

Kartais Deirdrė tikrai imdavo gailėtis, kad Leslis jai parodė tas nuotraukas. Nepasakytum, kad tos nuotraukos ją šokiravo — atvirkščiai, ji jomis žavėjosi. Ir tai — ne bėda. Šis žavėjimasis jai atvėrė tokius kelius, kuriais ji niekada nė nebūtų maniusi galinti eiti. Iš pradžių tie laiškai, kuriuos rašyti prašė Leslis. Tiesą sakant, ne tikri laiškai, o veikiau jos vaikystės sapnų aprašymas; būdama dar maža mergaitė ji užsirašinėdavo, ką sapnavusi, nes girdėjo kalbant, jog iš sapnų galima nuspėti ateitį. Tik jokia mergaitė niekada nerašytų to, ką Lesliui rašė ji. Jis sakė, kad ji turinti užrašyti kiekvieną jai į galvą ateinančią mintį, apskritai kiekvieną mintį, jeigu tik ta mintis nešvanki. Iš pradžių ji juokėsi ir sakė, kad to nedarys, bet jis neatlyžo ir nenorėjo girdėti neigiamo jos atsakymo. Jis sakė, kad jai tereikia įsivaizduoti, jog jis — kalinys, o ji — kalinio mergina, rašanti jam laiškus, kad pakeltų nuotaiką — „ir ne tik nuotaiką", murmėjo jis kutendamas jai ausį ir tyliai juokdamasis. Galiausiai ji sutiko, sakė pamėginsianti, bet neabejojanti, kad nieko nepavyks. Tačiau galiausiai paaiškėjo, kad ji *buvo* gabi; daugiau nei gabi.

Ir ko tik ji neprirašė! Ji visur su savimi rankinėje nešiojosi „Basildon Bond" melsvo popieriaus bloknotą — turėjo ir vokų, nes Leslis primygtinai reikalavo, kad tekstai būtų siunčiami

kaip tikri laiškai, — ir nutaikiusi progą tą bloknotą išsiimdavo ir pradėdavo rašyti cheminiu pieštuku negalvodama, ką rašo, tik stengdamasi viską liete išlieti, rausdama ir kandžiodama lūpas, vargiai begalėdama rašyti lygiomis eilutėmis; ji rašydavo užsikvempusi ant popieriaus, kaip mokykloje, kai suolo draugė mėgindavo nusirašyti. Ji baisiai rizikavo, bet, rodos, visai nebijojo. Rašydavo prie tualetinio stalelio miegamajame, kol Bilis skusdavosi vonioje, arba prie stalo ankštame kambarėlyje už priimamojo, „Sidabrinėje gulbėje", būdama tarp klientų. Ji rašydavo parkuose, ant suoliukų, kavinėse arba autobusuose, jei šalia niekas nesėdėdavo. Kartą ji net įsmuko į Klarendono gatvėje esančią bažnyčią ir susigūžusi atsisėdo į suolą bažnyčios gale su bloknotu ant kelių, sunkiai alsuodama šventoje tyloje; vaškinis plonų degančių žvakių kvapas jai priminė labai skirtingus kitus kvapus, nakties kvapus, Leslio kvapus. Rašydama ji jaudinosi vis labiau ir labiau, jai net darėsi baisu. Rašymas jai atgaivino prisiminimus apie tuos laikus, kai dirbo vaistinėje, kai nuėjo išpažinties ir išsakė kunigui ilgiausią išgalvotų nuodėmių sąrašą — papasakojo čiulpusi pono Planketo daiktą ir paskui tą patį dariusi su vokiečių aviganiu — vien tam, kad tam seniui už pinučių įvarytų šoką ir išgirstų, ką jis pasakys.

Ar tai, ką ji tądien parašė bažnyčioje, tikrai buvo šlykščiau nei įprastos rašliavos, ar toje specifinėje aplinkoje taip tik atrodė? Pieštuku lakstydama puslapiais ji pasiekė tokią būseną, kad galiausiai liovėsi rašiusi, prasisegė sijono juosmens sagutę ir įkišo ranką į kelnaites, į karštą drėgmę, kad pirštu sau pagelbėtų. Malonumas buvo toks didžiulis, jog jai teko sukąsti dantis ir kietai užsimerkti, kad nerėktų. Laimei, rytą bažnyčioje nieko nebuvo, išskyrus pliką, iš senatvės sukumpusį zakristijoną pageltusia kamža, vis šmirinėjantį prieš altorių ir ties viduriu sustojantį priklaupti prieš Švenčiausiąjį; zakristijonas

nė nedirstelėjo jos pusėn. Išeidama — kelnaitės dabar buvo visai šlapios — ji nugara jautė gręžiantį raudonos liepsnelės spindulį, lyg kaltinantį žvilgsnį. Kai pagalvoji, kad ji šitaip elgėsi bažnyčioje!.. Ji suprato, jog turėtų gėdytis, bet nesigėdijo; ji triumfavo.

Šitai, aišku, labai džiugino Leslį.

— Na na, — sakydavo jis kikendamas, — nė nenumaniau, kokios nešvankios tavo mintys.

Nors jis apsimetė, jog visa tai — tik pokštai, sumanyti, kad jam būtų linksmiau, buvo aišku, jog jam darė įspūdį jos rašliavos kiekis ir detalumas. Deirdrė aiškiai matė, jog jis vos begali patikėti, kad jam taip pasisekė, kad jis rado žmogų, norintį — tiesą sakant, daugiau nei norintį — atverti jam tamsiausius ir šlykščiausius savo minčių užkaborius. Jie gulėdavo nuogi apsikabinę siauroje lovoje, kambaryje Persio gatvėje, — išgirdęs tą pavadinimą Leslis visada pradėdavo juoktis, — ir jis jai garsiai skaitydavo, ką ji būdavo parašiusi po paskutinio jų susitikimo. Lesliui skaitant ji įsikniaubdavo veidu jam į petį raudonuodama iki pėdų, bet stengdamasi nepraleisti pro ausis nė žodelio, sunkiai begalėdama patikėti, kad tai ji prirašė tokių dalykų. Jai patiko Leslio balsas, jo akcentas (toks, kaip filmuose), todėl tai, ką jis skaitė, skambėjo visai kitaip, nei jai girdėjosi rašant. Leslio lūpose žodžiai atrodė kažkokie rimti ir... ir autoritetingi, štai kur tinkamas pasakymas; staiga jai šovė į galvą, jog būtent taip, lygiai taip už kadro skambėtų filmą įgarsinančio aktoriaus balsas, tik toks filmas — ji mintyse nusijuokė — šios šalies kinuose niekada negalėtų būti parodytas.

Nuo tokių skaitinių ir Leslis susijaudindavo taip pat, kaip ji; jis nutildavo kokios nors itin pikantiškos vietelės vidury, atsiremdavo į pagalvę, suimdavo į kumštį Deirdrės plaukų sruogą, visai kaip jos broliai kadaise, ir prisitraukdavo ją prie tar-

pukojo. Kokia šilkinė būdavo ta jo vietelė, kokia kieta, karšta ir šilkinė, kai ji atsmaukdavo odą nuo šalmelio pavidalo galvutės su juokingu prorėžiu pačioje viršūnėlėje, panašiu į jai mirksinčią akį, ir švelniai apgaubdavo ją lūpomis. Jai patiko taip daryti, patiko versti jį raičiotis ir dejuoti žinant, jog viskas jos rankose, jog dabar ji toji galingoji.

Deirdrė niekada nė nesapnavo, kad galėtų taip elgtis su Biliu.

Kai tik jai šaudavo mintis apie Bilį, ji kuo skubiausiai ją nugindavo ir pradėdavo galvoti apie Leslį. Ar tai reiškė, kad ji tikrai Leslį įsimylėjusi? Prieš daugelį metų viena mergaitė mokykloje jai buvo sakiusi (ir ji patikėjo jos žodžiais), jog jei pagalvoji apie kokį nors vaikiną, o paskui iškart pagalvoji apie kitą, iš tikrųjų myli antrąjį. Nors, tiesą sakant, ji nežinojo, ką Lesliui jaučia. Ji net nebuvo įsitikinusi, kad jis jai patinka, ir šitai rodėsi keista — kaip gali būti su kažkuo, kaip ji būna su Lesliu, jei tas kažkas tau nepatinka? Taip, žinoma, jis gražus, savitai gražus savo liaunumu ir lieknumu. Jeigu nebūdavo ko nors išgėręs, lovoje jis būdavo nesustabdomas. Nesunku atspėti, kad jis smaginosi su daugybe moterų ir gerai išmanė, ką darąs. Ir dar jis buvo linksmas. Jis pamėgdžiodavo daktarą Kroicą ir net — nors Deirdrė mėgindavo priversti jį liautis — Bilį; Biliui jis buvo sugalvojęs visokiausių pravardžių, pavyzdžiui, Biliukas Kamuoliukas, Biliukas — Mažas Berniukas arba Senis, ir ji net spiegdavo iš juoko. Jis parversdavo ją ant grindų, ant jos atsisėsdavo ir pradėdavo kutenti, lyg jie būtų maži vaikai. Kartais, kai jau ketindavo į ją įsiskverbti, jis sustodavo akimirkai, pakildavo virš jos, atsirėmęs alkūnėmis, ir nutaisęs melodingą balsą, visai kaip tos moters, aną dieną sustabdžiusios juos gatvėje pasiteirauti kelio, paklausdavo: „Ar čia — Persio gatvė?“ Vis dėlto, nepaisant visko, kartais jai atrodydavo — ir tai *išties*

keista, — jog būtų geriau, jei Leslis būtų ne realus žmogus, bet jos fantazijų dalelė. Tada viskas būtų daug paprasčiau. Bilis, mažas jų namelis Šv. Martyno gatvėje, jos darbas salone, dabar serganti motina, tėvas, kurio ji vis dar bijojo, ir broliai, kurių ji niekada nematė — tai gyvenimas, tikras gyvenimas, ir nors niekas iš to gyvenimo intensyvumu negalėjo prilygti tam, kas dėjosi čia, apspurusiame kambarėlyje žemiau gatvės lygio, su užuolaidomis užtrauktu puslangiu, žiūrinčiu tiesiai į šaligatvį, išsidėvėjusiu linoleumu, tualetu koridoriaus gale, įskilusia kriaukle ir ties viduriu įdubusia lova, ji tebevertino tą kitą gyvenimą, tą normalųjį, ir norėjo jį saugoti nuo šio buvimo su Lesliu, norėjo išlaikyti jį nesuterštą.

Apskritai nieko nebuvo paprasta, nors Leslis mėgino ją įtikinti, kad yra kitaip. Ji netikėjo, kad jiedu tik šiaip smaginasi, *kartais paišdykauja*, kaip jis sakydavo. Kartais ją priblokšdavo sumišę jausmai jo atžvilgiu. Pavyzdžiui, sykį jis jai pasakė, jog galinti nebijoti užsitraukti bėdą, nes jis ir jo ponia buvo tirtis ir išsiaiškino, kad jis negali turėti vaikų. Jis manė, kad jai turėtų palengvėti, kad ji net turėtų jaustis laiminga; Deirdrė irgi taip manė, bet iš tikrųjų laiminga nebuvo. Ji suprato, jog būtų neįtikėtina sulaukti tos dienos, kai jiedu galėtų džiaugtis savo kūdikiu, bet faktas, kad šitaip tikrai niekada nenutiks, niekada niekada, ją apniko it kažkokia tuštuma, pilve ji pajuto nykų jausmą, tarsi būtų atimta kažkokia jos pačios dalis.

Ne, nieko paprasta nebuvo. Situaciją dar labiau komplikavo kitas dalykas: jiedu su Lesliu gyveno ne tik tą privatųjį savo gyvenimą, bet ir viešą, kurį gyvendama Deirdrė turėjo apsimesti esanti niekas kitas, kaip tik jo verslo partnerė. „Sidabrinei gulbei“ sekėsi puikiai, daug geriau nei ji ar Leslis, nepaisant visų įtikinamų jo kalbų, drįso tikėtis. Šiame mieste buvo daugiau turtingų nuobodžiaujančių moterų, nei Deirdrė galėjo

įsivaizduoti. Ji taip pat neįsivaizdavo, kaip kai kurios moterys gali keistai į šį jos verslą įjunkti — vos spėdavo praeiti savaitė, ir jai vėl tekdavo atremti kokios nors nuožmios angies skustuvo aštrumo nagais ir ledo gabaliukus primenančiomis akimis antpuolį. Ilgainiui į tas moteris — jos tvirtindavo esančios moterys, nors atrodydavo vyriškesnės už kai kuriuos vyrus — Deirdrė ėmė žiūrėti kaip į papildomą šansą sėkmingam verslui, todėl prie jų sąskaitų prirašydavo solidžias priemokas.

Taip ir plaukdavo pinigėliai. Deirdrė nustebo supratusi, kokią puikią galvą ji, pasirodo, turinti, ir labai gerai, nes, kaip netrukus jai paaiškėjo, Leslis buvo beviltiškas; žavus, bet beviltiškas. Tiesą sakant, vienintelis jo turtas ir buvo tasai žavesys, o daugelis jos klienčių — tik, aišku, ne tos ledinėmis akimis — į saloną ateidavo pirmiausia tikėdamosi bent jau maloniai ir jaukiai su juo paplepėti; nerasi jokio kito žmogaus, labiau už Leslį tinkamo jaukiam pašnekesiui. Ji apdairiai apsisprendė nekritikuoti jo nemokšiškumo ar tingumo. Ir ko gi jai skųstis? Pirmą kartą gyvenime Deirdrė pajuto save realizavusi. Ji pasitikėjo savimi, jautėsi saugi, piniginėje turėjo pinigų, vairavo naujutėlaitį „Baby Austin“, o kitą žiemą, jei viskas klostysis taip, kaip iki šiol, jau galės nusipirkti audinių kailinius. Kitaip tariant, ji jau nebebuvo Deirdrė Hant; ji tapo Laura Svon. Ir dar pelnė Leslį.

Jis jai parodė, kaip daryti tai, apie ką, iki susitikdama su juo, ji nebuvo pagalvojusi net slapčiausiose fantazijose. Iš pradžių ji gėdijosi, ir toji gėda, žinoma, teikė dar daugiau malonumo, bet ilgai netrukus ji šituo ėmė kone didžiuotis — tarsi mokytųsi naujų įgūdžių, ugdytų naujus drąsos ir ištvermės lygmenis. Ji visada drovėjosi savo kūno, turbūt, svarstė ji, dėl to, kad augo daugiabutyje, kad miegojo tėvų miegamajame net ir tada, kai buvo išaugusi iš vaikystės, kai niekur neturėjo jokio

privatumo, net ir tualete, nes tėvas niekaip neprisiruošė sutvarkyti nuo amžių amžinųjų sulūžusios spynelės. Dabar visas šis nesmagumas dingo; Leslis pasistengė.

Dabar jai kėlė nerimą tik vienas dalykas — kad šių jos pokyčių nepastebėtų Bilis. Vieną vakarą ji užsimiršo lovoje ir įsileido jį ten, kur jis nė nemanė sulaukti iš jos leidimo patekti ar bent tą vietą paliesti; ji užsisvajojo, kad Bilis — tai Leslis; paskui jis nusirito nuo jos ir klestelėjo ant pilvo šnopuodamas, o tada pusbalsiu paklausė, kur ji tokių dalykų išmoko. Apimta panikos ji atsakė apie tai skaičiusi viename žurnale, kurį jai kažkas paskolino; jis suprunkštė ir pasakė, jog ji skaito šaunius žurnalus. Kitą rytą pažvelgusi į savo atvaizdą veidrodyje ji pirmą kartą kažką savo veide išvydo — kažkokį neregėtą atšiaurumą, metalinį švytėjimą, dar blogiau — žvilgsnį, kurio ji dar niekada nebuvo mačiusi; ją pribloškė ši nauja tiesa, bet vis dėlto teko pripažinti, kad veidrodyje išvydo savo tėvo žvilgsnį.

Taip, Leslis ją atgabeno į visai kitą kraštą, į tokį, kurio ji nė nemanė esant, ir vis dėlto čia ji nesijautė visiškai svetima. Sakytum šiame krašte ji jau viešėjo vaikystėje, vėliau viską pamiršo, o paskui staiga ir netikėtai vėl čia atsidūrė. Pagalvojusi apie Leslį ji pajusdavo tą patį jausmą, kurį jausdavo vaikystėje, namuose, per Kalėdas, žaisdama aklą vištą. Tas jausmas — smagus laukimas ir džiugus siaubas, net oda pašiurpsta, ir užgniaužia gerklę. O gal šis jausmas jai pažįstamas dar iš anksčiau, taip, dar iš kūdikystės, nes taip ir yra — būdama su Lesliu ji vėl tampa kūdikiu, kūdikiu jo glėbyje. Vieną dieną ji pamėgino jam tai išaiškinti, bet jis, aišku, tik pasijuokė ir atsakė, jog taip, ji tikrai kūdikis, teisybė, jo kūdikis, ir tada taip skaudžiai sugnybo jai krūtį ilgais perlamutriniais nagais, smiliumi ir nykščiu, kad ji net suaikčiojo.

Keista buvo ir tai, kad ji visai nepavydėjo tai moteriai lapės kailiu, moteriai, su kuria matė Leslį susitinkantį knygyne, prie tilto, tai, kuri taip įžūliai pozavo nuotraukoje. Kai ji paklausė apie ją Leslio, jis tik patraukė pečiais šypsodamasis ir atsakė, jog taip, aišku, jis ją dulkinęs, — išgirdus šį žodį į skruostus jai mušdavo kraujas, — o paskui paėmė kitas nuotraukas, paskleidė jai prieš nosį kaip kortų kaladę, išsišiepė pažiūrėjęs šaltu žvilgsniu, kaip kartais žiūrėdavo norėdamas ją įskaudinti, ir pasakė: „Visas jas dulkinau, supranti?" Ji neišmanė, tikėti juo, ar ne, bet šitai nebuvo svarbu, jai nerūpėjo, ar jis sako tiesą, ar meluoja norėdamas ją paerzinti. Taip, jai visai nerūpėjo; ji nepavyduliavo. Šiame krašte, kuriame ji gyvena dabar, senos taisyklės nebegalioja. Ir gerai, jei Leslis miegojo su Lapute — tokią pravardę ji išgalvojo poniai T., nes Leslis ir toliau atsisakė pasakyti tikrąjį tos moters vardą, — o jeigu jis ir būtų miegojęs su kiekviena moterimi iš tų nuotraukų, tai irgi gerai. Kažkodėl jos jai visai nerūpėjo, jos buvo tarsi žmonės iš fantazijų, kurias Lesliui užrašinėdavo, o ne realios moterys. Leslis savo ruožtu taip pat sakė, jog neprieštarautų, jei ji susitikinėtų su kitais vyrais. Tiesą sakant, jis norėjo, kad ji susirastų ir kitų žmonių, su kuriais galėtų permiegoti — vyrų, moterų, nesvarbu, — kad tik paskui apie juos galėtų jam papasakoti. Tačiau šiuo atveju ji buvo nepalaužiama: ji niekada su niekuo nemiegos, tik su juo.

— Oo, taip, — atsakydavo jis, — o kaip senasis Biliukas?

Ji suprato, jog tai ir yra didžioji Leslio silpnybė — ji nepavyduliauja jo moterims, bet jis tikrai pavyduliauja Biliui. Jis pašėldavo pagalvojęs apie jos vyrą, apie tai, kaip jis ją liečia. Ji turėjo apsimetinėti, turėjo jam prisiekti, kad daugiau niekada niekada neprisileis Bilio. Jai buvo sunku jį įtikinti. Kai jis pirmą kartą pareikalavo, kad Deirdrė tai pažadėtų, ji nerūpestingai paklausė kone juokdamasi, kaip ji turėtų Bilį atstumti, juk

jis — augalotas vyriokas, gerai žinantis visas sutuoktinio teises. Tada Leslis grėsmingai į ją pažvelgė pakreipęs galvą, ir atrodė, kad jo akys dar labiau priartėjo viena prie kitos, bet nieko nepasakė. Tik kai kiek vėliau jie abu sugulė, jis jai užlaužė už nugaros ranką taip, jog ji pamanė, kad toji ranka lūš, ir į ausį iškvėpė vienintelį žodį: *Nepamiršk.*

Bet kartais jis mokėjo būti švelnus ir net geras. Deirdrė nekentė savo rankų, jos visada jai atrodė kampuotos, bukais pirštais, o dabar tos rankos pasidarė dar ir gyslotos, odoje išryškėjusios kraujagyslės atrodė kaip virvės; tokios jau būna masažistės rankos, bet Leslis visada kartodavo, kad jos rankos gražios; jis supindavo dailius savo pirštus su dešreliniais jos pirštais, pakeldavo juos prie lūpų ir bučiuodavo jai pirštų galiukus vieną po kito, šypsodamasis akimis.

Su ja gulėdamas jis jai atnešdavo šio to išgerti — tablečių ar keisto skonio aliejingų lašelių iš mažų stiklinių buteliukų. Kartais jis įmaišydavo į cukrų miltukų ir įkalbinėdavo ją tą cukrų suvalgyti; nuo tų miltukų ją suimdavo didžiulis noras, ji tapdavo irzli, ir tik vėliau jis jai pasakė, kad tie miltukai — tai preparatas iš ispaninės muselės. Galiausiai vieną popietę jis jai atnešė aksomu muštą dėžutę su švirkštu, saują ampulių su vandens skaidrumo skysčiu ir pasiūlė „dozę“, kaip dažnai tokiais atvejais sakydavo. Ji atsisakė. „Tau bus gerai“, — kalbėjo jis tyliu, jausmingu balsu, kokiu kalbėdavo mėgindamas apdumti akis. „Skystis pagamintas iš aguonų. Tai toks sveikas maistas.“ Oo, ne, atsakė ji, oo, ne, neapmulkinsi. Ji buvo pakankamai ilgai išdirbusi vaistinėje ir mokėjo atskirti kvaišalus. Jis pasakė, kad ji nenutuokia, ką praranda. Vis dėlto, atsiraitojęs rankovę ir leisdamasis skystį sau, Leslis nuo jos nusisuko ir laikė ranką prispaudęs prie šono, — kokia staiga toji ranka pasidarė nuoga, kokia balta ir nuoga, — ir Deirdrė prisiminė gamtinius

reikalus atliekančią katę, besistengiančią, kad niekas jos nepamatytų. Bet kaip gražiai jis atrodė sėdėdamas ant lovos, nuo jos nusigręžęs, sulenkęs koją, kitą koją nuleidęs ant grindų; ant pusės jo veido, ant atsikišusio žandikaulio ir smailo smakro pro langą krito blyški, šalta apniukusios dienos šviesa. Kai skystis pradėjo veikti, jis atsigulė ant šono, ji irgi atsigulė, jį apsikabino, ir šitaip jie išbuvo tikrai ilgai — tokie ramūs ir taikūs, jis — pakišęs po skruostu delną, žvelgiantis į langą, ji — žvelgianti į jo veidą, vis dar apšviestą šaltos šviesos, ir atrodė, kad tasai jo veidas nulietas iš sidabro, iš kitokio sidabro nei plaukai, rodėsi, kad tai šventojo veidas, nukankinto šventojo veidas iš seno paveikslo. Valandėlę jis miegojo alsuodamas kaip kūdikis, o kai nubudo, jiedu mylėjosi, ir jis buvo toks svajingai švelnus, kad ji kone apsiverkė jo glėbyje.

— Kitą kartą, — murmėjo jis įsikniaubęs jai į plaukus, tęsdamas žodžius, tarsi iš gelmių sklindančiu balsu, lengvai drebėdamas, — kitą kartą ir tu turėsi paragauti šių džiaugsmo sulčių.

Deirdrė manė neturėjusi jo įsileisti į namus. Jos manymu, tai blogiausia, ką tik ji galėjo Biliui padaryti, tiksliau, kas jam būtų buvę blogiausia, jeigu tik jis, Dieve gink, sužinotų. Bilis buvo išvykęs į Šveicariją, smaginosi su visokiais elegantiškais prašmatnuoliais, ir galbūt iš apmaudo, — dar prieš jiems susituokiant jis buvo apibėręs Deirdrę pažadais nusivežti ją į Ženevą, bet niekada taip ir nenusivežė — ji pasakė „taip“, kai Leslis paklausė, ar negalėtų „užlėkti“ į Klontarfą jos aplankyti. Jam labai knietėjo įsigauti į jos namus ir apsižiūrėti, štai ir viskas; Deirdrė puikiai viską suprato. Ji įsileido jį pro galines duris bijodama, kad koks gatvėje pasimaišęs nenuorama jo nepastebėtų. Ji buvo nusiteikusi dvigubai greičiau jį išleisti nei užgaišo įsileisdama, nes jau dabar drebino kinkas, bet kai tik

Leslis įsigavo pro galines duris, čiupo ją į glėbį ir taip stipriai, taip giliai įsisiurbė į lūpas, jog ji iškart pamiršo pavojų ir nuoskaudą, kurią Bilis patirtų.

Susikišęs į kišenes rankas Leslis apėjo visą namą vis pasisupdamas ant pirštų galų, — jo eisena Deirdrei kartais primindavo tenisininko žingsnius, — šypsodamasis patenkintas ir vis kartodamas, kaip čia viskas gražu — ir jų vestuvinė nuotrauka ant indaujos, ir pasidabruotas arbatos servizas, kurį jai padovanojo mama ir tėtis, prekybininko statusą patvirtinantis Bilio diplomas paauksuotuose rėmeliuose, Šventos Širdies lemputė ir virš židinio pakabinta „Slėnio valdovo" — sero Edvino Landsyro paveikslo, kuriame pavaizduotas didžiulis elnias kalnų fone — reprodukcija. Ji sekiojo Leslį tylėdama. Užuot apsidžiaugusi, kad jam jos namai patinka — *jos* namai, nes Bilio jų namas visai nedomino, jam tebuvo svarbu kur nors pavalgyti, pamiegoti ir sekmadienio popietėmis padrybsoti fotelyje per radiją klausantis futbolo rungtynių, — ji pajuto vis labiau kerojančią abejonę, vis labiau būgštavo. Visi daiktai, į juos pažvelgus Lesliui, rodėsi pasikeitę, lyg apsiblausę, tarsi jis būtų į juos pūstelėjęs ir viską užleidęs perregima pilkšva migla, kuri, kitaip nei tikra migla, niekada neišsisklaido. Bet tada Leslis privertė ją nusivesti jį į viršų, į jų — Deirdrės ir Bilio — miegamąjį, labai neskubėdamas, lyg užsisvajojęs ją nurengė kone vesdamas iš proto ir paguldė ant lovos; ir tada jai aptemo sąmonė, ji tejautė jo lūpas ir rankas, prie jos besispaudžiančią blyškią, vėsią, spindinčią jo odą.

Paskui, savaime suprantama, jam reikėjo *dozės*, ir ji įspėjo Leslį nepamiršti visko susirinkti ir išsinešti — ji turėjo omenyje adatą, tuščią ampulę, vatos gniužuliuką ir mažą buteliuką spirito, kuriuo jis visada kruopščiai pasitrindavo ranką, prieš besdamas adatą. Tai būtų gražu, jei grįžęs Bilis šitai rastų.

Tą vakarą ji jam papasakojo apie apsilankymą daktaro Kroico kabinete, kai ji išgėrė žolelių arbatos ir nualpo. Rengdamasi pasakė Lesliui, jog įtaria, kad visus tuos preparatus — ispaninės muselės miltelius, kvaišalus ir visa kita — jis gauna iš daktaro, ir jos jau daugiau niekas nebestebintų, kad ir kas būtų pasakojama apie tą žmogų, apie kurį ji anksčiau taip gerai galvojo; ir tada išgirdo save išklojant visą istoriją apie tai, kaip tądien ji nubudo ant sofos jausdamasi taip, tarsi kažkas jai būtų sudaužęs galvą. Vos viską išdėsčiusi, ji iškart to pasigailėjo. Staiga jai pirmą kartą labai aiškiai pasimatė, kas atsitiko, ji suprato tai, ką jau anksčiau žinojo nežinodama, ir jai ėmė stingti širdis. Štai kodėl jautėsi taip, tarsi drabužių priekis būtų atsidūręs ant nugaros. Taigi tas senas nešvankėlis... Net ir pusiau apkvaišęs Leslis klausėsi ir išgirdo net daugiau nei ji buvo pasakiusi, nes Leslis tokių dalykų pro ausis nepraleisdavo. Jis vis dar tysojo lovoje, gulėjo ant nugaros iki smakro užsitraukęs antklodę, kaip pacientas po operacijos; Deirdrė net sudrebėjo pamačiusi jo galvą ten, kur buvo įpratusi matyti Bilio pakaušį. Jis vedė akimis tol, kol išsiplėtusios lėliukės susirado jos akis, ir laukė, o ji, savaime aišku, turėjo pasakoti toliau, nors ir labai stengėsi tą nutikimą sušvelninti.

— Turbūt į arbatą buvo kažko įpilta, — pasakė ji trumpai nusijuokdama, bet net ir jai pačiai tas juokas nuskambėjo isteriškai. Deirdrė prisėdo ant lovos užsisegti kojinių; pirštai nervingai grabaliojo segtukus. — Turbūt įlašino kokių nors raminamųjų, kurių duoda savo klientams. Turiu pasakyti, labai kietai miegojau. — Leslis nieko nesakė, tik stebėjo ją toliau, o paskui labai lėtai nusišiepė. Ta šypsena Deirdrei buvo pažįstama. Ji išsigando, nors ir stengėsi to neparodyti. — Gerai, pone, — pasakė ji pliaukštelėdama delnais per šlaunis ir smagiai stodamasi, — geriau jau eik.

Bet Leslis nė nekrustelėjo, tik nusigręžė ir atsiduso. Iš po antklodės kyšojo ilgos, liesos kojos.

Deirdrė ir vėl pajuto krūtinę kaustantį ledą. Jei Kroicas ją užmigdė norėdamas nufotografuoti, ką jis ketina su tomis nuotraukomis daryti?

Šitai jai paaiškėjo pakankamai greitai. Kai po poros dienų į saloną buvo pristatytas rytinis paštas ir ji išvydo didelį rudą voką su išvedžiotomis taip nekaltai atrodančiomis kampuotomis raidėmis, kažkodėl iškart suprato, ką tame voke ras. Ant masažinio gulto gulėjo klientė, — Deirdrė tapo tikrai gera, profesionali masažistė, nors niekur to nesimokė, tik skaitė knygoje, — bet jai teko iškart nutraukti darbą, nusišluostyti aliejuotas rankas ir atplėšti voką, nors laiškas buvo adresuotas Lesliui. Išvydusi nuotrauką pasijuto taip, lyg iš smegenų būtų ištekėjęs visas kraujas, ir dabar ji tuoj tuoj turėtų nualpti. Turbūt garsiai suaikčiojo, nes klientė — įnoringa stora sena kalė, serganti astma — pasirėmė alkūnėmis ir iš nuostabos išvertusi akis mėgino įžiūrėti, kokia ten nuotrauka. Deirdrė nusisuko ir nuskubėjo į kambarėlį už užuolaidų, atsisėdo prie stalo ir pamėgino tris keturis kartus giliai įkvėpti. Nuotrauką ji buvo įkišusi atgal į voką — ar ten tikrai ji? — ir, nors ir labai stengėsi, nepajėgė susilaikyti nepažiūrėjusi dar kartą. Pirmą kartą ji išbalo, bet dabar jautė, kaip skaisčiai rausta iš gėdos. Kaip jis galėjo, šlykštus galvijas? Ji jautėsi taip, tarsi į veidą būtų šliūkštelėtas kibiras pamazgų. Net ir tai, ką jai darė tėvas, kai ji buvo maža mergaitė, dabar neatrodė taip blogai, kaip ši Kroico išdavystė. *Kaip jis galėjo?*

Leslis, aišku, tik pasijuokė; jis laikė nuotrauką ištiestoje rankoje ir primerkęs akį, kraipydamas galvą tai į vieną, tai į kitą pusę, dėjosi ją apžiūrinėjąs, tarsi toji nuotrauka būtų kokio nors seno tapybos meistro paveikslas.

— Senis Kroicas tikrai dirba su polėkiu, — pratarė. — Profesionaliai padirbėta, — jis nusišiepė, — kalbu apie fotografiją.

Jie buvo savo kambaryje Persio gatvėje, Leslis gulėjo lovoje ant nugaros, nenusivilkęs švarko, sulenkęs vieną koją ir ant jos kelio užmetęs liesą kulkšnį. Siautė vasariška audra, gatvės žibintų šviesoje vėjas blaškė lietaus čiurkšles. Vakarienei Deirdrė buvo nupirkusi sūrio, baltos duonos ir butelį vyno „Liebfraumilch". Leslis tebekikeno. Ji pasakė, kad jai visai nejuokinga, ir paklausė, ar jam apskritai būna nejuokingų dalykų. Nejau jis nesuprantąs, kokia didžiulė gėda matyti save su užplėšta suknele, išsikėtojusią ir demonstruojančią visas grožybes?

— O man atrodo, kad jis tave nufotografavo kaip lėlytę, — kalbėjo Leslis. — Labai patraukliai.

Ji atsakė, jog tikrai taip neatrodo, jog reikia žiūrėti tiesai į akis — tai tik paprasta šlykšti nuotrauka.

— Oi, nežinau, — gudriai pratarė Leslis. — Net neabejoju, kad galėčiau rasti išmanančių žmonių, kurie už tokią įrėmintą nuotrauką paklotų gražaus pinigo.

— Nė negalvok apie tai, Lesli Vaitai, — suriko ji.

Deirdrė suprato, kad jis juokauja žadėdamas nuotrauką parduoti, bet vien tik nuo tokios minties ją perliejo karštis. Duodama jam vyno taurę ji nesusilaikė dar kartą dirstelėjusi į nuotrauką, kurią jis laikė prieš šviesą įdėmiai apžiūrinėdamas, ir suvirpėjo. Keista, bet jai buvo baisiausia (nors apie tai neprasitarė), kad nuotraukoje ji užsimerkusi. Užsimerkusi atrodė kaip lavonas.

— Įdomu, ko jis tau uždavė, — kalbėjo Leslis. — Turbūt ko nors labai gera, kad gulėjai „išjungta", kol jis suruošė visą kompoziciją, — jis metė į Deirdrę šelmišką žvilgsnį ir kyštelėjo smailą liežuvio galiuką. — Ar tu tikrai neapsimetinėjai?

Deirdrė nesiteikė jam atsakyti. Viskas buvo labai šlykštu, bet kažkur viduje, giliai giliai, surusendavo maža liepsnelė pagalvojus, kaip ji gulėjo kone be sąmonės, išsikėtojusi ant sofos, ant raudonos paklodės, o Kroicas su fotoaparatu ant kaklo pasilenkęs praskleidė suknelę, movė kelnaites, skėtė kelius... Leslis ją stebėjo. Jis visada nuspėdavo, kas dedasi jos galvoje. Jis pasidėjo nuotrauką ant krūtinės ir ištiesė jai ranką.

— Eikš, — švelniai pratarė. Ji norėjo pasakyti „ne“, norėjo paaiškinti, kad ji nuliūdusi, kad jaučiasi supurvinta ir išgėdinta. Bet galiausiai, žinoma, ji jam neatsispyrė. Sagstydamas Deirdrės suknelės sagutes Leslis, kaip visada, tyliai niūniavo, tarsi ji būtų koks nors darbas, kurį jam reikėtų kuo greičiau nudirbti.

— Noriu tos nuotraukos, — pasakė Deirdrė.

— Mmm?

— Aš ją suplėšysiu. Aš ją sudeginsiu.

— Jis padarys kopijų. Jis turi negatyvą.

— Galėtum paimti iš jo negatyvą. Ar dėl manęs taip ir padarysi? Paimk iš jo negatyvą ir sudegink, viską sudegink, gerai?

— Mmm.

Lesliui atrodė keista, kad Kroicas drįsta mėginti jį šantažuoti, — dėl ko gi dar jis būtų siuntęs nuogos D. nuotrauką? — ir jis būtų viską išmetęs iš galvos, jei D. nebūtų jo taip graužusi. Galiausiai norėdamas ją užčiaupti jis pažadėjo rytą nueiti pas Kroicą ir su juo pasikalbėti. Jis nesitikėjo duoto pažado įvykdyti, bet kitą dieną, labai anksti, — taip, jam tasai metas buvo ankstyvas, — kažkaip atsidūrė Adelaidės gatvėje, Railyje. Naktinė audra jau buvo išsidūkusi, švietė saulė, ir jam buvo smagu uosti nuo šaligatvių džiūstantį lietų, žvelgti į vešlius lietaus numazgotus medžius. Jis sustojo prie pašto dėžutės

Ficviljamo aikštėje ir įmetė jon voką su užrašytu adresu; į jį aistringai pažvelgė pro šalį einanti mergina, apsivilkusi baltą palaidinę. Jis važiavo toliau švilpaudamas pro dantis ir pats sau šypsodamasis, vėjui kedenant ilgus plaukus.

Prie Kroico namų jis paliko automobilį kelkraštyje, žengė pro geležinius vartelius, pabeldė į duris ir laukė. Kai lankaisi štai tokiu tikslu, kumščio smūgis į medines duris ir daug triukšmo yra geriau nei pranešimas apie vizitą paprasčiausiai paspaudus skambutį, svarstė jis; sunerims ir tie, kas yra viduje, ir jam pačiam sukils adrenalinas. Dar kartą sudavė į staktą, bet niekas neatėjo. Leslis vėl nužingsniavo prie vartelių ir nužvelgė gatvę — saulėtą vidurvasario rytą ji buvo tuščia, — o tada grįžo prie durų ir iš piniginės su užtrauktuku išsiėmė kažkokį įmantriai sulankstytą daikčiuką iš kietos lanksčios vielos. Daikčiukas atrodė nekaltas kaip plaukų smeigtukas. Smailąjį galą įkišo į rakto skylutę ir atsargiai pasukiojo tyliai džiaugdamasis, kad jaunystėje buvo toks išmintingas ir įgijo tiek daug naudingų įgūdžių, ir dabar jis patyrė kone kūnišką pasitenkinimą pajutęs, kaip tepaluotas užrakto mechanizmas išjuda ir pasiduoda jo valiai. Leslis pravėrė duris ne plačiau nei per rankos ilgį, šonu įsmuko į koridorių ir stovėjo klausydamasis, sulaikęs kvapą. Jam labai patiko įsilaužti ir įsigauti; šitai jį tikrai labai jaudino. Ir tada jo širdis suspurdėjo, ir jis vos susilaikė nesurikęs iš baimės. Koridoriaus gale, pridengtas šešėlių, nejudėdamas stovėjo Kroicas ir į jį žiūrėjo.

Leslis niekada taip ir nesuprato Kroico iš tikrųjų. Tiesą sakant, jis nė nesitikėjo suprasti — juk rytiečiai kitokie visomis prasmėmis; ir apskritai supratimas ar nesupratimas jam buvo nė motais. Vis dėlto šitas vyrukas kažkaip keistai judėjo, tiksliau, judėdamas nejudėjo, ir tasai nejudrumas Lesliui atrodė šiurpus. Ir dar jis buvo ramus; visada labai ramus. Na, pasakyti,

kad jis mažai kalba ir traukia akį lanksčiais judesiais, nepakanka, ne, nepakanka; jo ramybė — veikiau nebuvimas, nei ramybė; na, jis lyg ir būna konkrečioje vietoje, bet tuo pačiu metu ir nebūna. Sunkiai suvokiama... o gal tai būdinga japonams? Šiaip ar taip, Kroicas — sunkiai „išrišamas“ žmogus, jei toks žodis apskritai yra. Šiandien jis buvo basas, vilkėjo iki kaklo susagstytą tamsiai raudono šilko tuniką be apykaklės, mūvėjo kažkokiomis plačiomis Ali Babos kelnėmis, o gal pižamos kelnėmis, sakytum irgi šilkinėmis. Mėgindamas nuslėpti iš pradžių ištikusį šoką, Leslis nusijuokė ir pasakė:

— Jėzau, daktare, tu ten taip stovi, kad pamaniau, jog kažką nudobei ir padaręs iškamšą pastatei. Kodėl neatidarei, kai beldžiau?

Kroicas, rodos, rimtai svarstė jam pateiktą klausimą, o paskui paklausė:

— Ko nori?

Leslis atsiduso purtydamas galvą, tarsi apgailestautų ir liūdėtų.

— Klausiu, daktare, ar taip pasitinkami seni bičiuliai? Kur tavoji šiluma? Kur svetingumas? Kodėl manęs nepakvieti pasivaišinti puodeliu ypatingosios arbatos? Kodėl nepakvieti, a?

Daktaras, rodos, vėl mąstė. Leslis mėgino atspėti, ar tik jis nesumanys paleisti į darbą kumščius. Jeigu pamėgintų, būtų juokinga. Bet jis, aišku, nesimuš, nes yra budistas, ar koks ten. Leslis truputį gailėjosi. Jam jau niežtėjo rankos, ir šis jausmas Lesliui jau seniai buvo pažįstamas — jam niežtėjo delnai kam nors suduoti, gyvam arba negyvam, geriausia — moteriai, bet kam, kas netrenktų atgal arba suduotų nerimtai. Šia prasme Kroicas buvo taip pat tinkamas, kaip moteris. Netaręs nė žodžio jis apsisuko ant plikų, suragėjusia oda apėjusių kulnų ir nužingsniavo į kambarį. Leslis nusekė iš paskos, sustojo tarp-

duryje ir atsainiai atsirėmė į staktą susikišęs į kišenes rankas ir sukryžiavęs kojas. Jis žiūrėjo į savo batus ramiai, jais grožėdamasis — rudi batai be raištelių, puošti kutais; seni, bet geri. Keitė visada juokdavosi iš jo drabužių stiliaus sakydama, kad jis atrodo kaip sėkmės lydimas sukčius. „O norėtum pasakyti, — atšaudavo jis juokdamasis savitu juoku, — nevykėlis sukčius, nes iš tikrųjų taip apie mane ir manai." Ir tada prasidėdavo barnis. Puiki vaidininkė buvo toji Keitė. Pirmaisiais metais jų barniai visada baigdavosi lovoje; bet dabar jau ne. Jis pajudino bate dešinės kojos pirštus. Geroji senoji Keitė.

— Ko tu nori? — pakartojo Kroicas išblaškydamas jį iš svajų.

— Jau sakiau — puodelio geros arbatos.

Kambarys buvo stipriai — net per ryškiai — apšviestas plataus pluošto įkypų saulės spindulių, krintančių pro langą, besileidžiančių nuo priešais esančios ligoninės stogo. Matydamas, kaip Kroicas stovi — prispaudęs prie šonų pastirusias rankas, lankstydamas pirštus, žibindamas akių baltymais, — Leslis suprato, kaip jis nervinasi. Ir gerai, jis turėtų nervintis.

— Eik ir užkaisk arbatinį, — tęsė Leslis. — Būk geras berniukas.

Kroicas nė nekrustelėjo, stovėjo prie žemo stalelio vis dar prispaudęs rankas, kaip komandą „ramiai" gavęs naujokas, pamanė Leslis; po minutėlės jis atiduos pagarbą. Nors nepasakytum, kad Leslis būtų gerai išmanęs kariuomenės gyvenimą — jis buvo pakankamai gudrus, kad išsisuktų nuo karo, o paskui ir tarnybos nacionalinėje armijoje. Kroicas giliai atsikvėpė, tiksliau, nurijo gurkšnį oro ir pasakė:

— Taip ir maniau, kad ateisi.

— Tikrai? Ir kodėl gi?

Kroicas kelis kartus tankiai sumirkčiojo.

— Aš tau šį tą išsiunčiau.

Leslis dėjosi mėginąs prisiminti, paskui lengvai pliaukštelėjo delnu per kaktą.

— Ogi tikrai, — pasakė. — Kaip galėjau pamiršti?

— Išvirsiu arbatos, — trumpai tarė Kroicas, apsisuko ir liesomis gandro kojomis nustypčiojo į virtuvę.

Net ir pirmame aukšte, svarstė Leslis, Kroicas atrodo taip, tarsi koptų į sunkiai įveikiamą šlaitą. Jis girdėjo barškantį arbatinį, iš čiaupo bėgantį vandenį, tarškančią arbatžolių dėžutę, skimbčiojantį šaukštelį ir puoduką; daktaras nervinasi; ir gerai. Nuėjęs Leslis atsistojo virtuvės tarpduryje, vėl susikišęs į kelnių kišenes rankas, sukryžiavęs kojas. Į prikaistuvį ilgu, lenktu snapeliu Kroicas bėrė kažkokius sausus lapelius.

— Taip, toji nuotrauka, — pratarė Leslis. — Labai šauni. Senutė Deirdrė ten graži kaip paveiksliukas. Turi akį. Ir Deirdrei pasakiau: „Daktaras — tikras fotografijos meistras“, — jis išsitraukė cigaretes ir žiebtuvėlį. — Beje, aš ją išsiunčiau, — pasakė pūsdamas į viršų dūmus.

Atrodė, kad lygiu, blizgančiu, rudu daktaro veidu nuvilnijo bangelė; Lesliui prireikė sekundės susivokti, jog Kroicas suraukė kaktą.

— Ką? — paklausė daktaras.

— Nuotrauką. Išsiunčiau. Pasiunčiau toliau. Turbūt ji vėl grįš pas tave — ant voko užrašiau tavo pavardę ir adresą. Pamaniau, galėtume taip ir siuntinėti ratais. Tu — man, aš — kam nors kitam, kas nors kitas — tau. Na, pats supranti.

Kroicas į jį nežiūrėjo.

— Kodėl tu ją išsiuntei... kodėl?

— Nesvarbu, — Leslis nubraukė nuo apatinės lūpos krislą tabako. — Pirmiausia tu pasakyk, kodėl man ją atsiuntei. Manei, sunerimsiu, kad nufotografavai Deirdrę ir išverstą jos

„barzdytę“, kaip ir visas tas šliundras, kurias dediesi gydąs? — jis sukikeno. — Manei, kad sunerimsiu dėl savo merginos garbės, ką?

Kroicas į jį nežiūrėjo.

— Aš tau nebegaliu mokėti, — niauriai pratarė. — Man per brangu, nebegaliu remti to jūsų salono. Kada pradėsite gauti pelną? Tu turi man grąžinti tiek, kiek iki šiol esu tau davęs.

Užvirė arbatinis, pro snapelį ėmė veržtis garai, pasigirdo švilpukas — iš pradžių virpantis garselis, o paskui vis stipresnis ir aštresnis garsas.

— Palauk, leisk man, — pasakė Leslis, žengė žingsnį ir užsukęs dujas užgesino ugnį.

Jis pakėlė arbatinį ir atsargiai nutraukė nuo plačios snapelio apačios švilpuką. Paskui, labai greitai, nė nespėjęs gerai pagalvoti, ką darąs, Leslis čiupo Kroicą už kairio riešo, pastūmė prie kriauklės ir tiesiai ant rankos šliūkštelėjo pliūpsnį verdančio vandens. Kroicas net nespėjo suvokti, kas dedasi; varvėdamas vanduo svilino odą. Jis kažkaip keistai dusliai sušuko ir atšoko nuo kriauklės mosikuodamas iškelta nuplikyta ranka kaip šokantis šamanas ar koks nors dervišas, pamanė Leslis. Jis metė arbatinį į kriauklę. Keli lašai vandens užtiško ir Lesliui ant rankos; jis atsuko čiaupą ir pakišo ranką po šalta srove.

— Pažiūrėk, ką padarei, — piktai rėžė. — Per tave ir pats nusiplikiau.

Kroicas prasibrovė prie kriauklės ir, plonai inkšdamas pro nosį, mėgino pakišti ranką po vandeniu, patraukęs Leslio rankas.

— Oi, liaukis triukšmauti, aišku? — drėbė Leslis. — Prisišauksi policiją. Argi tu ne budistas, gebantis kęsti skausmą?

— Tu sužalojai man ranką! — šaukė daktaras. — Rankos — mano gyvenimas!

— Taip tau ir reikia. Išmoksi nekaišioti jų kur nedera, — Leslis apžiūrinėjo savo paties ranką; plaštaka buvo išmarginta piktomis raudonomis dėmelėmis, bet pūslių nesimatė. Dabar jis buvo tikrai įpykęs. Leslis čiupo Kroicą už peties ir apsuko taip, kad matytų akis, tada sveikąja ranka stvėrė už gerklės ir pastūmęs prirėmė jo galvą prie indų džiovyklos. Kroicas — vien kaulai ir oda, tarsi būtų koks didelis rudas paukštis. — Klausyk, nigeri, frice, ar dar ten koks... nejau manei, kad gali mane šantažuoti? Manei?

Skausmą kenčiantis išsigandęs Kroicas gargaliavo išsprogįnęs pabalusias akis, o pabrinkęs veidas, staiga priplūdus kraujo, dabar atrodė dar tamsesnis. Jį paleidęs Leslis žengė žingsnį atgal, šluostydamasis į švarko skverną delną ir vaipydamasis iš pasišlykštėjimo.

— Noriu tos nuotraukos negatyvo, — pasakė, — ir visų nuotraukų, kiek esi padaręs. Jeigu dar kur nors jas pamatysiu, jeigu jas pamatysiu dar kieno nors rankose, sugrįšiu ir nusuksiu suknistą tavo sprandą, juodasnuki. Aišku?

Daktaras vėl pakišo po čiaupu ranką. Leslis greitai prišoko ir kutais puošto bato kulnu visu svoriu užlipo vyriokui ant basos pėdos.

— *Ar tau aišku?*

Kroicas vėl kimiai suriko, ir nors Leslis buvo labai įpykęs, jis pradėjo juoktis, nes tasai atrodė labai komiškai — šokinėjo ant vienos kojos nuplikyta ranka plakdamas orą, labiau nei bet kada panašus į išstypusį seną paukštį lūžusiu sparnu.

— Einam, — paliepė Leslis, — atiduok nuotraukas.

Nuotraukų buvo pustuzinis; ir dar negatyvas. Jis padavė tą pluoštelį Deirdrei, kai tą vakarą ji atėjo į kambarį Persio

gatvėje, ir ji viską sudegino apgriuvusiame židinėlyje, kambarį užtvindydama chemine degėsių smarve. Jis jai nepasakė, kaip pasielgė su pirmąja nuotrauka, ta, kurią jam atsiuntė Kroicas, arba su ta, kurią pasiliko sau *seniems laikams atminti*, kaip pats galvojo, bet paskui susizgribęs nusistebėjo — seniems laikams? Bet viską gerai apsvarstęs susivokė, jog taip ir yra: jų — jo ir Deirdrės — metas pasibaigė. Buvo smagu, ji buvo gera mergaitė visomis prasmėmis, bet viskas baigta. Drybsojo lovoje su cigarete dantyse ir svarstė stebėdamas ją, tupinčią prie židinio, virtuvinio peilio ašmenimis žarstančią tebesmilkstančių nuotraukų likučius. Jis abejingai apžiūrinėjo stangraus, ne per menko užpakalio išlinkį, riestą strazdanotą nosį, putlią krūtinę. Deirdrė jam kažką sakė, bet jis jos negirdėjo, tarsi ši būtų per toli, tarsi toliau nei siektų ausis. Staiga jam ėmė rodytis, kad jis jos net nepažįsta — galėtų būti visai svetima, gal tarnaitė, atėjusi sutvarkyti kambario, o gal iš gatvės čia įsigavusi benamė; galėtų būti bet kas. Keista, kaip viskas persistumdo, kūnui palaimingai nenutuokiant, kas dedasi. Jis ja naudojosi nieko nežinodamas, o dabar viskas baigėsi. Ir vėl, kaip visada, erzelio bus iki kaklo — ašarų, maldavimų, riksmų, kaltinimų, — bet visa tai ilgai netruks. Jis — senas vilkas, išmano, kaip padėti tašką.

8

Meisė Hedon paskambino Kvirkui ir pasakė norinti su juo susitikti. Kad būtų įvairiau, ji pasiūlė nueiti į „Gresham" viešbutį. Kvirkas mėgino iš jos išgauti, ką ji turinti jam pasakyti, bet Meisė į kalbas nesileido. „Lauk manęs ten, — piktai drėbė, — bare". Jau gerokai popiet jis nuėjo į viešbutį ir iš pradžių, patekęs vidun iš saulės nutviekstos gatvės, beveik nieko nematė, bet Meisės Hadon nepastebėti neįmanoma. Šiandieną ji vilkėjo baltu kostiumėliu su petukais ir plačiais atvartais, tamsiai raudona palaidine, avėjo baltais aukštakulniais batais ir buvo užsimetusi perregimo šilko citrinos žalumo šalikėlį. Ji dar buvo užsidėjusi skrybėlę — laivelio pavidalo žalio fetro darinį, linksmai plaukiantį skaisčiai geltonų, chemiškai sušukuotų plaukų vilnimis. Sukryžiavusi kojas ji sėdėjo prie baro ant aukštos taburetės. Kadangi jų susitikimo vieta šiandien buvo kita, ji gėrė brendį ir portveiną.

— Dėl vidurių, — pasakė ji. — Mano viduriai labai jautrūs.

Kvirkas pagyrė jos skrybėlaitę, ir Meisė piktai nusijuokė.

— Taip, skrybėlė ir turi būti graži, — pasakė. — Sumokėjau velniškus pinigus. Nežinau, kaip toji Kaf-Vilks, kaip ji save vadina, išsilaiko. „Skrybėlių namai", kaip tau patinka... Greičiau jau „Lepšių namai".

Nepaisant įprasto vaidingo tono ji atrodė prislopusi; Kvirko manymu, ją kiek baugino prašmatni viešbučio aplinka — sietynai ir aukšti tviskantys veidrodžiai, blizgančios marmuro grindys, tyliai vaikštantys padavėjai, apsivilkę trijų dalių kostiumais, ir padavėjos baltomis prijuostėmis, juodomis kojinėmis ir dailiomis šilko kepuraitėmis.

— Žinai, čia lankėsi Mikis Runis, — žvalgydamasi ir viską vertindama pratarė Meisė. — Ir Greisė Keli.

Kvirkas pakėlė antakį.

— Abu kartu?

Meisė bakstelėjo jam alkūne.

— Ne, juokdary, — nusijuokė. — Bet kartą čia mačiau Agą Kaną ir Ritą Heivort, kai jie dar buvo vedę.

— Ali, — pataisė Kvirkas. Meisė dėbtelėjo į jį. — Ali Kanas buvo vedęs Ritą Heivort, — pasakė, — o ne Aga Kanas.

Meisė pritilo.

— Ali, Aga... Koks skirtumas? Jeigu jau tiek visko išmanai, pone Visažini, pasakyk, kokia kita kino žvaigždė buvo Ritos Heivort pusseserė?

— Nenumanau.

Triumfuodama ji nusišiepė parodydama didelius, kiek pageltusius dantis.

— Džindžer Rodžers!

— Meise, tu — vaikščiojanti enciklopedija.

Tai išgirdusi ji susiraukė. Meisė greitai įsiplieksdavo ir labiausiai įsižeisdavo, kai ką nors įtardavo iš jos šaipantis. Kvirkas jai užsakė dar išgerti, o sau paprašė stiklinės gryno vandens.

— Ar vis dar nesiryžti prasiskalauti gerklės? — paklausė ji. — O gal neturi jokios moteriškos draugijos?

Kvirkas papurtė galvą.

— Jeigu išgersiu stiklą, išgersiu ir kitą, o paskui dar ir dar kitą, ir kas man tada bus?

— Dieve, Kvirkai, su tavim jau visai nebelinksma, ar žinojai?

Įdomu, ramiai svarstė Kvirkas, kada jiedviem su Meise buvo linksma?

— Na, toji, apie kurią manęs klausinėjai, — pratarė Meisė, — toji, kuri pasidarė galą...

— Na?

Prieš atsiliepdamas Kvirkas patylėjo. Meisei patiko viską nutęsti, neskubėti. Ji žvelgė į rubino spalvos jau įpusėtos antros taurės gelmes.

— Pasiklausinėjau, — pasakė. — Niekas nieko nežinojo, na, bent jau nežinojo nieko, kas galėtų tave sudominti. Tada netyčia pasikalbėjau su buvusia savo kliente, gyvenančia Klontarfe. Ji — buvusi vienuolė, dabar gyvena su buvusiu kunigu — ar gali patikėti? Jiedu atvyko iš Anglijos, turbūt bėgo nuo vyskupo, o gal nuo policijos, net nežinau. Ji nusipirko žiedą, o gal gavo iš Helovino kostiumų krautuvėlės, ir jie susikūrė bendrus namus, nežinau, padorius ar nepadorius, kaip nori, taip manyk.

— Kaip su ja susipažinai?

Meisė pažvelgė jam į akis.

— O tu kaip manai? Žiedas — vienas dalykas, o besispardantis kūdikis — visai kitas. Na, bet nutiko paprastas sutapimas. Kai jos paklausiau apie Deirdrę Hant, na, ar ji ją pažįsta, ar yra apie ją girdėjusi, ji nusijuokė ir pasakė: „Deirdrė Hant, ką? Aišku, pažįstu, juk ji gyvena visai prie manęs, kitoje gatvės pusėje."

— Klontarfe, — pratarė Kvirkas.

— Šv. Martyno... alėjoje, gatvėje, prospekte, dabar neprisimenu. Argi ne keista, kad aš jai paskambinau ir paklausiau, ar

ji nepažįstanti žmogaus, kuris iš tikrųjų yra kone artimiausias jos kaimynas?

Kvirkas vėl palaukė, neskubėdamas atsigėrė vandens.

— Ar ji pažinojo Deirdrę? — paklausė. — Na, ar jos pasikalbėdavo?

— Jie būdavo patys sau.

— Kas? Vienuolė ir kunigas ar Hantai?

Meisė atsigręžusi ilgokai į jį žiūrėjo lėtai purtydama galvą.

— Kvirkai, aš kartais pagalvoju, ar tu tikrai toks lėtaeigis, kaip atrodai, ar tik apsimeti?

— Oi, aš baisus lėtaeigis, Meise, baisus lėtaeigis.

— Tai jau tikrai, — kandžiai sukikeno, — tikrai.

Meisės taurė buvo tuščia, ir dabar ji reikšmingai ją pakraipė.

Kvirkas paklausė:

— O toji vienuolė... beje, kuo ji vardu?

— Filomena.

— ... ji turbūt kažkiek bendravo su Hantais?

— Tik pasakydavo „labas rytas" arba „sveiki", ir viskas. Filomenos žodžiais tariant, jie buvo „miela, rami pora". Išgirdusi, kad jo žmona nusiskandino, ji negalėjo patikėti. „Turbūt tai buvo nelaimingas atsitikimas", pasakė ji, ne kitaip. — Meisė vėl atsigręžė ir šįkart klausiamai pažvelgė į Kvirką. — Ar taip?

Jis jai atsilygino nieko nesakančiu žvilgsniu.

— Kas „ar taip"?

Meisė iškalbingai linksėjo.

— Jeigu tai būtų nelaimingas atsitikimas, tu taip nesidomėtum, — pratarė. — Pažįstu tave, Kvirkai. Beje, — ji bakstelėjo pirštu jam per riešą, — gal tu ir metei gerti, bet kai kas miršta iš troškulio.

Taigi jis jai užsakė dar vieną stiklą brendžio ir portveino ir palaukė, kol barmenas supilstys gėrimus; jiedu abu stebėjo barmeno darbą. Jis buvo jaunas, trumpai kirptais plaukais, spuoguotu kaklu, vilkėjo baltais marškiniais ir juoda liemene. Kvirkas atkreipė dėmesį į apspurusius rankogalius, riebalinį blizgesį palei kelnių kišenes. Tokia jau ši šalis. Kažkas visai neseniai Kvirkui pasiūlė darbą Los Andžele. Los Andžele! Bet ar jis ten vyktų? Juk Los Andžele žmogus gali taip pat lengvai pasimesti kaip rankogalių sąsaga.

Meisė paėmė taurę ir vėl patenkinta įsitaisė ant aukštos taburetės, kaip višta ant laktos.

— Ar tą naktį, kai Deirdrė Hant mirė, — klausė Kvirkas, — Filomena pastebėjo ką nors neįprasta?

Meisė Hadon net sukrizeno.

— Kalbi kaip detektyvas filmuose. Hamfris Bogartas. Alanas Ladas. „Pastebėjote ką nors neįprasta, ponia?" — juokdamasi ji paėmė taurę atmetusi mažąjį pirštelį ir elegantiškai gurkštelėjo. — Ar žinai, kur Filomena man primygtinai siūlė susitikti? — paklausė. — Bažnyčioje, Vestlando gatvėje. Kaip tau atrodo? Galėtum pamanyti, kad jai turėtų būti gėda rodytis Dievo namuose. „Kodėl ne „Bewley's" kavinėje? — paklausiau. — Arba „Kylmore"? Bet ne, reikėjo susitikti Šv. Andrėjaus bažnyčioje. Tuoj turėjo baigtis mišios, sėdėjome pačiame gale ir šnabždėjomės. Filomena vis žegnojosi nutaisiusi pamaldų veidą. Paleistuvė! Žinai, ji labai stilingai rengiasi — turbūt kunigėlis, su kuriuo ji gyvena, turi pinigų, — nailonai, grimas, kvepalai, visa kita... Bet ar žinai, ką tau pasakysiu? — ji nutilo, kad vėl prabilus, žodžiai nuskambėtų efektingiau. — Ji vis dar kvepia kaip vienuolė. Nuo jos vis dar dvelkia pelėsiu; to kvapo niekaip neatsikratysi.

Kvirkui darėsi nuobodu, skaudėjo nesveiką kelį, kaip visada, būnant Meisės draugijoje, baisiai norėjosi išgerti. Meisė neturėjo ko jam papasakoti. Kodėl jo prašė čia ateiti? Gal ir ji nuobodžiauja? Kvirkas svarstė, ar nevertėtų sprukti, kaip paprastai darydavo; jis jau rengėsi kilti nuo taburetės ketindamas įgyvendinti sumanymą, kai Meisė, žvelgdama į taurę dabar jau kiek miglotu žvilgsniu, atsainokai ir abejingai pasakė, dėl ko jį pasikvietė.

9

Ir vieną gražią dieną labai netikėtai jos pasaulis subyrėjo į šipulius. Taip jai atrodė mintyse vis kartojant ir kartojant šią frazę — *Pasaulis subyrėjo į šipulius.* Iš pradžių toji diena, rodos, buvo tokia kaip visos. Tiesa, Bilis jai nepratarė nė žodelio, virtuvėje vienas pats papusryčiavo, o paskui išėjo net neatsisveikinęs, vilkdamas krepšį su vaistų pavyzdžiais. Arba jis per stipriai pasišlakstė losjonu po skutimosi, arba buvo išraudęs, kaip nutikdavo jam supykus. Bilis neatrodė įpykęs, tik kažkaip keistai nusiteikęs. Išėjęs iš virtuvės jis paliko ją prirūkytą, pro langą, iškirstą prie galinių durų, krintančiame plačiame saulėtame ruože ramiai plaikstėsi mėlynos cigaretės dūmų juostos. Iš rudo porcelianinio arbatinuko ji įsipylė drungnos arbatos ir atsisėdo prie netvarkingo stalo, viena ausimi klausydamasi radijo. Ant baltos staltiesės Bilis buvo palikęs marmelado dėmę; ji žibėjo it stiklo šukė. Sode visa gerkle švilpavo paukštis. Ji prisiminė, jog prieš išeidama į darbą turi sukrauti skalbinius į naujutėlaitę skalbimo mašiną — dar vieną prabangos daiktą, kurį jai pelnė dosnioji „Sidabrinė gulbė“.

Taip, rodos, diena — kaip visos.

Suskambus telefonui ji pašoko. Kas taip anksti galėtų skambinti? Ji nuskubėjo į koridorių. Iš pradžių nesuprato, kas kalba. Jis sakė, kad jo pavardė Hardimanas. Ar ji pažįsta žmogų

pavarde Hardimanas? Paskui jis pasakė, kad yra iš banko. Jai išdžiūvo burna, staiga ji pajuto, kaip stoja širdis, tarsi kiekvienam dūžiui reikėtų didžiulių pastangų, tarsi joje kažkas koptų į statų kalną. Bankai — verslo sritis, kurios ji slapčia neapkentė. Bankai jai kėlė siaubą, ir jos koja nebuvo ten žengusi nuo tada, kai ten lankėsi dar dvidešimtmetė. Tie bankai tokie dideli, tokiomis aukštomis lubomis, ten tiek daug langelių, tiek daug už tų langelių žmonių, visi su kaklaraiščiais arba su palaidinėmis ir švarkeliais, o kiti vyrai, gal kokie vadybininkai, apsivilkę dryžuotais kostiumais. Ją net kvapas baugino — sausas ir popierinis, kaip mokyklos direktorės vienuolės kabinete. Hardimanas kažką sakė apie „kelis reikalus", apie „tam tikrus skaičius", „pono Vaito pasirašytus čekius". Jis paprašė ateiti su juo susitikti. Kažkokiu būdu Deirdrei pavyko susigrąžinti balsą, ir ji pasakė, kad šiandieną esanti labai užimta, gal galėtų ateiti pirmadienį? Tada balsas ragelyje nutilo, bet ši tyla jai dar labiau kėlė nerimą nei to žmogaus žodžiai, ir tada ji išgirdo, kaip jis sukosčioja — nors su tuo vyru niekada nebuvo susitikusi, ji tarėsi jį matanti žilą, pedantišką, pleiskanomis apibyrėjusia apykakle, sėdintį prie stalo su telefono rageliu rankoje, smiliaus krumplį priglaudusį prie sučiauptų lūpų — o paskui pasako ne; ne, iki pirmadienio laukti negalima, būtų geriau, jei ji ateitų iškart. Ji mėgino prieštarauti, bet jis ją dabar jau griežtai nutraukė:

— Ponia Hant, tikrai manau, kad jums vertėtų ateiti dabar; pažiūrėtume, kaip būtų galima tuos klausimus išspręsti.

Padėjus telefono ragelį jai teko bėgti laiptais į viršų, į vonią, sėstis ant klozeto ir kuo greičiau nusišlapinti — šlapimas kliokte kliokė, ji net nesuvokė, kaip šitiek joje galėjo tilpti. Palietusi veidą ji pajuto, kad skruostai sausi kaip sudžiūvę lapai, ne, ne kaip lapai, bet kaip pelenai, taip, o gerklė tarsi surakinta, ji net negali nuryti seilių; akių vokai degte dega, rodos, net

plaukus skaudėtų, jei tai būtų įmanoma. Nepaisant visko, nepaisant išgąsčio, panikos ir bejėgiško šlapinimosi, ji nesistebėjo. Staiga suprato, kad būtent šito visą laiką ir laukė nuo pat pirmos dienos Begoto gatvės aludėje, kai sėdėjo prie baro klausydamasi Leslio Vaito nurodymų barmenui, kaip tiksliai paruošti jo pageidaujamą karštą viskį — „Karšto vandens, įsidėmėk, jokiu būdu ne verdančio, ir ne daugiau kaip tris gvazdikėlius į kiekvieną stiklą", — ir taip džiaugėsi tokiu popiečio metu būdama aludėje ir gerdama su ta gražia sidabraplauke būtybe, jog net išsigando galinti neišsilaikyti ant kėdės ir susverdėjusi nukristi tiesiai jam į glėbį. Dabar ji suprato, kad labiausiai jaudino ir kėlė nerimą ne sėkmingas salono darbas ar pinigai, ne žaismingos Leslio kalbos ar svaiginantis jausmas jo pirštams liečiant odą, ne, net ne meilė, bet tada dar neapčiuopta nuojauta, kad vieną įprastą dieną, devintą valandą ryto, suskambės telefonas, ir skambutis praneš, jog nutiko katastrofa. Keista.

Per pokalbį su Hardimanu ji jautėsi lyg troškiose miglose. Ji klydo, Hardimanas tikrai nebuvo geibus džiūsna, kaip ji įsivaizdavo, bet stambus baltaplaukis raudonskruostis sunerimęs žmogus mėlynu kostiumu, alkūnėmis pasirėmęs ant stalo ir palinkęs pirmyn, sunėręs didžiules mėsingas rankas ir liūdnu balsu dėstantis apie tai, kaip Leslis Vaitas sužlugdė verslą. Ji nesuprato, nepajėgė suimti į galvą. Atrodė, kad sulig kiekvienu jos uždirbtu svaru Leslis išleisdavo po du. Jis pasinaudojo salonu kaip užstatu skolindamasis iš kito banko, bet ir tą paskolą išleido. Hardimanas sakė, kad liko tik „negeri čekiai". Ji spoksojo į jį išsižiojusi, o jis nuleido akis į savo rankas, paskui vėl pažvelgė į ją, atsiduso ir pasakė:

— Negaliojantys, ponia Hant. Čekiai negaliojantys.

Bet kur dingo pinigai, klausė ji melsdama paaiškinti. Kam Leslis juos išleido? Ponas Hardimanas pakėlė stambius mėly-

nu švarku aptemptus pečius ir vėl nuleido, tarsi juos būtų slėgęs viso pasaulio svoris.

— Ponia Hant, bankas neprivalo tuo domėtis, — atsakė, ir kai ji vis tiek nesiliovė bejėgiškai į jį spoksojusi, sumirksėjo, suraukė kaktą ir rėžė:

— Mes nežinome, kam jis juos išleido. Gal šį klausimą, — jis susitvardė ir sušvelnino balsą, — gal šį klausimą jam ir pateikite, ponia Hant.

Ji išėjo į vasaros rytą jausdamasi taip, tarsi būtų vienintelė likusi gyva po didžiulės, bet visai begarsės nelaimės. Saulė vėrė ryškiai geltona šviesa, jai skaudėjo akis. Pro šalį pravažiavo anglių pardavėjo vežimas su stovinčiu pajuodusio veido anglininku, vienoje rankoje laikančiu vadeles, o kitoje — botagą; virpėjo didžiulio arklio šnervės, o iš prašieptų dantų krito putos. Sukaukė autobusas, suriko laikraščius pardavinėjantis berniukas. Pasaulis jai rodėsi lyg visai nauja vieta, kurios ji dar niekada nebuvo mačiusi, ir tik gudriai apsimetinėjo esąs senas ir pažįstamas. Ji įėjo į telefono būdelę ir ėmė raustis rankinėje ieškodama variokų. Smulkių neturėjo. Nuėjusi prie spaudos kiosko nusipirko laikraštį, bet grąžą gavo sidabrinėmis monetomis, todėl teko paprašyti pensų; pardavėjas susiraukęs dėbtelėjo ir tyliai kažką pasakė, bet vis tiek monetas iškeitė. Paskambino į saloną, bet niekas neatsiliepė. Aišku, nesitikėjo ten rasti Leslio, tačiau jai mažumėlę atlėgo surinkus pažįstamą numerį ir tariamai išgirdus tuščiame kambaryje suskambusį telefoną. Paskui, nė pati gerai nesupratusi, ką daranti, paskambino jam į namus. Namai. Šis žodis smeigė jai į širdį kaip plieno skeveldra. Jo namai. Jo žmona. Kitas jo gyvenimas; tikrasis jo gyvenimas.

Atsiliepė Keitė Vait. Nustebino angliškas akcentas, nors stebinti neturėjo. Dabar Deirdrei rodėsi taip keista, kad jos — ji ir Leslio žmona — niekada nebuvo susitikusios. Iš pradžių ji

negalėjo kalbėti. Žiūrėjo pro suodinus telefono būdelės stiklus į gatvę, pro įtrūkusį stiklą stebėjo vinguriuojančius automobilius ir autobusus.

— Klausau, — atsiliepė Keitė. — Kas kalba? — Jos tonas valdingas, vadovaujančio žmogaus, įpratusio, kad jam paklustų, kad būtų šokama pagal jo dūdelę.

— Ar Leslis yra? — paklausė Deirdrė, ir pačiai jos balsas nuskambėjo kaip mažos mergaitės, kaip vienuolių bijančios mokinukės, bijančios kunigo klausykloje, bijančios didžiausios visos mokyklos peštukės Mardžės Rok, bijančios tėvo. Ragelyje buvo tylu. Ji žinojo, jog Keitė žino, kas ji.

— Ne, — galiausiai šaltai atsakė Keitė, — mano vyro nėra.

Paskui ji vėl paklausė:

— Kas čia kalba?

Deirdrė neprisivertė pasakyti savo vardo.

— Aš — jo partnerė, — pratarė. — Na, aš su juo dirbu „Sidabrinėje gulbėje“.

Tai išgirdusi Keitė suprunkštė.

— Oo, tikrai? — pasakė.

Ir vėl tyla.

— Man reikia su juo pasikalbėti, — pasakė Deirdrė. — Nedelsiant. Verslo reikalais. Buvau banke. Su manimi kalbėjosi valdytojas. Viskas... — Ką jai sakyti? Kaip viską nupasakoti? Viskas taip platu, taip baisu, taip beviltiška ir taip gėdinga.

— Vėl pakliuvo į bėdą, ką? — sučiulbo Keitė; jos balse buvo sumišę apmaudas ir piktdžiuga. — Manęs tai nestebina. O tave stebina? Taip, manyčiau, turėtų stebinti. Kad ir ką manytum, aš esu daugiau jo patyrusi nei tu. Na, tikiuosi, jis nemano, kad ir šįkart jį išpirksiu, — Keitė kiek patylėjo. — Tu irgi įklimpusi į tą košę, supranti, judu abu. O man — kas, gali skęsti arba plaukti. *Deirdre*, ar *moki* plaukti? — ji padėjo ragelį.

Nors ir nebuvo alkana, — jai atrodė, kad daugiau niekada gyvenime nebebus alkana, — Deirdrė nusprendė užvalgyti, kad visai nenusilptų. Susitepė sumuštinį su kumpiu, bet, vos suvalgiusi pusę, turėjo bėgti į vonią ir viską išvemti. Deirdrė sėdėjo ant vonios krašto drebėdama, šaltu prakaitu išrasojusia kakta. Blogumas praėjo, ji vėl nusileido laiptais, paėmė dulkių siurblį ir išsiurbė svetainės kilimą aršiai stumdydama šepetį pirmyn ir atgal, kaip denį šveičiantis nubaustas jūreivis. Jai anksčiau niekada nebuvo šovę į galvą, jog niekada nieko neįmanoma išvalyti taip, kad būtų visiškai švaru. Kad ir kaip ilgai, kad ir kaip kruopščiai siurbtų šį kilimą, vis tiek pūkeliuose lieka plaukų, siūliukų, mažyčių maisto trupinių ir erkių — milijonų milijonai erkių; Deirdrė jas įsivaizdavo kaip judančią gyvų būtybių armiją, ir tos būtybės tokios mažos, kad jinai jų nepamatytų net ir parpuolusi ant kelių ir įkišusi nosį į kilimo plaušus.

Prisiminė butelį viskio, kurį jiems kažkas padovanojo per Kalėdas. Butelio niekas taip ir neatkimšo. Viskį buvo padėjusi pakabinamojoje spintelėje, viršutinėje lentynoje, prie pelėkautų, šarmo indelio ir senos juodos guminės dujokaukės, likusios dar nuo karo, kai visi laukė įsiveržiančių vokiečių. Deirdrė išjungė dulkių siurblį ir paliko vidury grindų; tegu sau ropoja tos erkės, jeigu tik nori.

Viskis buvo rusvo atspalvio. Ar viskio galiojimo laikas gali būti pasibaigęs? Ji taip nemanė, juk visi tik ir kalba, kad kuo jis senesnis, tuo geresnis. Šis gėrimas buvo supilstytas į butelius prieš dvylika metų, vadinasi, tokio paties amžiaus, kaip ir dujokaukė, tokio paties amžiaus, kaip buvo ji, kai galiausiai pasipriešino tėčiui ir pagrasino papasakosianti tėvui Forestaliui Šv. Baltramiejaus bažnyčioje apie tai, ką jis jai daro jau nuo tų dienų, kai ji išmoko vaikščioti. Po šio nutikimo gyvenimas jų bute pasikeitė. Keisčiausia, kad ant jos baisiausiai įtūžo mama —

mama, kuri visus tuos metus turėjo ją ginti! Kaip ji tada troško sužinoti, kur yra Edis, jos brolis Edis, dar visai berniukas pabėgęs iš mokyklos ir išplaukęs į jūrą. Vakarais, gulėdama lovoje, jusdama kylantį šleikštulį, klausydamasi tėvo žingsnių laiptų aikštelėje, kurdavo apie Edį istorijas, apie tai, kaip jis grįžta namo jau užaugęs, su jūreiviškais marškinėliais ir platėjančiomis kelnėmis, su atsmaukta kepure, tokia kaip Popajaus; Edis šypsosi ir demonstruoja raumenis ir tatuiruotes, vis klausinėja, kaip ji, o ji jam pasakoja apie tėtį, ir tada jis lipa pas tėtį į viršų, parodo jam kumštį ir grasina nusukti jam galvą, jeigu tik dar kada nors sumanys nors pirštu paliesti mažąją jo sesutę. Istorijos, istorijos... Ji tiesiai iš butelio truktelėjo gurkšnį viskio. Gėrimas nusvilino gerklę, užėmė kvapą. Atsigėrė dar, dabar jau ilgiau užsivertusi. Šįkart svilino mažiau.

Keitė Vait atėjo vėlią popietę. Išgirdusi skambutį Deirdrė pamanė, kad atėjo Leslis; ji puolė prie durų nuo išgerto viskio, jaudulio ir staiga sukilusios vilties pašėlusiai besidaužančia širdimi. Jis atėjo atsiprašyti, visko paaiškinti, pasakyti, jog tai nesusipratimas, jog jis sutvarkys visus banko reikalus, ir viskas bus gerai. Deirdrei atidarius duris, Keitė pažvelgė į ją kone su gailesčiu.

— Gerasis Dieve, — pratarė. — Dabar matau, ką jis tau padarė.

Deirdrė nuvedė Keitę į svetainę. Keitė pažvelgė į dulkių siurblį, ir Deirdrė jį paėmusi padėjo už sofos. Jai buvo sunku kalbėti. Ir ką reikėtų sakyti?

Ant krūtinės susinėrusi rankas Keitė žingsniavo po kambarį rūkydama cigaretę, tankiai ir piktai papsėdama. Ji rado nuotraukas ir laiškus. Leslis viską buvo palikęs krepšyje, po lova; po jų lova. Ji nusijuokė įniršusi. „Po ta suknista lova, dėl Dievo!“ Keitė sakėsi mananti, jog jis pats norėjo, kad ji šitai

aptiktų. Jam reikėjo rasti priežastį, kad galėtų išeiti, ir jis viską sumanė taip, kad ji pati jį išmestų. Ji vėl nusijuokė.

— Jam visada patinka sprendimus permesti kitiems.

Ji nežinojo, kur jis išėjo. Ji sakė numaniusi, kad jiedu kažkur turi susisukę meilės lizdelį, todėl gali būti, kad jis ten ir yra. Staiga ji liovėsi žingsniuoti.

— Ar tikrai kur nors *turite*?

Deirdrė atsakė, jog taip, turi kambarį, bet ji nesakysianti kur. Keitė suprunkštė.

— Nejau manai, kad man įdomu, kur glamžėtės? Beje, — ji pakėlė akis į lubas, — ar kada nors tai darėte čia? Įdomu sužinoti.

Deirdrė nuleido akis ir vos pastebimai linktelėjo. Taip, atsakė, Leslis buvo pasilikęs vienai nakčiai, kai jos vyras buvo išvykęs į Šveicariją. Keitė spoksojo nesuprasdama, ir Deirdrei teko paaiškinti, kad Bilis kartais vyksta į Ženevą, į konferencijas, rengiamas firmos, kurioje jis dirba, centriniame biure.

— Į konferencijas? — pakartojo Keitė vėl suprunkštusi. — Tavo vyras važinėja į konferencijas? — Rodos, jau pati mintis ją pralinksmino. — Vargšas kvailys.

Bet Deirdrė matė, jog Keitė jau ne taip pyksta, kaip pyko vos tik atėjusi. Ji manė, kad Keitė jos gailisi, o gal tik mėgina su ja solidarizuotis. Kad ir kaip ten būtų, Leslis pakenkė joms abiem — tiek jai, tiek Keitei. Tarsi tą patį pagalvojusi Keitė liovėsi žingsniavusi ir pirmą kartą atidžiai pažvelgė į Deirdrę.

— Tu girta? — paklausė. Deirdrė atsakė, jog ne, ji nesanti girta, bet gėrė viskio, nors nėra pratusi gerti. — Aš tau duosiu vieną patarimą, — kalbėjo Keitė. — Nepradėk gerti. — Netikėtai ji atsisėdo ant sofos suglaudusi kelius ir padėjusi ant kelių sugniaužtus kumščius. — Visagali Kristau, — pratarė, — pažvelk į mus, prigautas to... šlykštaus *išdaviko*.

Kad ir kaip būtų keista, Deirdrė pajuto galugerklyje kylantį protestą, prieštaraujantį ir ginantį riksmą. Tą akimirką ją pirmą kartą per visą ilgą dieną pervėrė neišvengiamas suvokimas, ką ji praranda. Ne pinigus, ne verslą, ne naująjį savo automobilį, ne sukneles ir ne kitų metų audinių kailinius — visa tai tikrai nesvarbu, — bet Leslį, Leslį, kurį mylėjo taip, kaip dar niekada nieko nebuvo mylėjusi ir jau niekada nebemylės. Deirdrė pajuto, kaip joje kažkas ima trauktis, trauktis ir trupėti, kaip tos pelenais subyrėjusios nuotraukos, tądien sudegintos židinyje Persio gatvėje.

Keitė atsistojo.

— Atsiprašau, — pasakė. — Nesuprantu, kodėl turėčiau atsiprašinėti, bet vis tiek atsiprašau. Atėjau čia aprėkti tavęs už tai, kad pavogei mano vyrą. Įsivaizdavau, kaip tau trenksiu, kaip iškabinsiu akis ir visa kita; tokiais atvejais visko prisigalvoji. Bet dabar man tik liūdna, — ji žengė žingsnį pirmyn ir pakėlė ranką lyg ketindama suduoti, bet užuot sudavusi, tik lengvai palietė pirštų galiukais Deirdrės skruostą. — Vargšė kvaiša kalė, — pasakė. Ir tada išėjo.

Slegianti diena baigėsi. Oras namuose buvo pridusęs, bet ji vis tiek nedrįso niekur išeiti, net ir į galinį sodelį, nors nė pati nežinojo kodėl, na, nebent dėl to, kad dabar ir laukas rodėsi kažkoks svetimas, aprūkęs, pragariškas. Vis dar apsikabinusi viskio butelį Deirdrė nuėjo į virtuvę, pasiėmė stiklinę, sėdo už stalo ir pripylė stiklinę iki viršaus — tokią pilną, kad norėdama nugerti pirmą gurkšnį turėjo pasilenkti ir siurbti stiklinės nepakėlusi. Jos akys — žėruojantys angliukai, liežuvis ir lūpos — lyg nuplikyti ir ištinę. Ji gėrė toliau. Paskui valandėlę pamiegojo tebesėdėdama prie stalo, padėjusi ant rankų galvą. Kai nubudo, buvo nusileidusi prieblanda. Kur dingo diena? Rodėsi, visai neseniai ji buvo banke, kalbėjosi su ponu Hardimanu.

Namuose neįprastai tylu. Ilgokai sėdėjo nejudėdama, klausydamasi, bet neišgirdo jokio kito garselio, išskyrus netilstantį monotonišką ūžimą; ji suprato, kad ūžia galvoje. Po drabužiais jai niežėjo visą kūną. Jautėsi nešvari — ne purvina, bet tiesiog nešvari. Paėmusi viskį ji lipo laiptais į viršų spausdama butelį prie krūtinės ir alkūne ramstydamasi į turėklą. Užlipusi ji taip ir išvydo save visu ūgiu ant sienos, prie vonios, kabančiame veidrodyje — su atkišta alkūne ir prie krūtinės spaudžiamu buteliu kumštyje, tarsi būtų paralyžiuota, suluošinta ar šiaip kokia.

Vonios kambaryje atsargiai pastatė butelį ant lentynos, pakabintos virš vonios, ir pasiėmė stiklinaitę, skirtą burnai skalauti. Pasilenkusi įkišti kaištuko ji vos neįkrito stačia galva į vonią. Nusivilko drabužius, kurie dabar atrodė kaip daugybė išnarų, ir paskleidė juos aplink save. Šnerves svilino bekvapiai vandens garai. Ji įlipo į vandenį — vanduo buvo beveik nepakeliamai karštas — ir atsidususi atsigulė. Žvelgė į baltą savo kūną po vandeniu, į pasikeitusius kontūrus, virpančius iškilumus. Tada atsiklaupė ir susipylė į stiklinę likusį viskį, — nejau ji tikrai išgėrė visą butelį? — o paskui vėl atsigulė iki kaklo panirusi į vandenį, stiklinę laikydama tarp tingiai plūduriuojančių krūtų. Galvoje sukosi miglotos mintys apie vargana gyvenimą, kadaise patirtus epizodus; prisiminė Kalėdas, kai tėtis jai padovanojo dviratį, dieną, kai Tomiui Goginui išmušė dantį, didingą rytą, kai įžygiavusi į vaistinę pasakė tam nešvankiam senam galvijui Planketui, kad išeina ir pradeda savo verslą.

Pasnaudė valandėlę, kol vonioje atvėso vanduo, ir nubudo drebėdama. Susisupusi į rankšluostį Deirdrė nuėjo į miegamąjį, tarpduryje suklupo ir į durų staktą užsigavo petį. Dabar jau buvo tamsu, bet ji nedegė šviesos. Drebulys apmažo, bet ji vis tiek kaleno dantimis. Pakėlusi antklodę, vis dar susisupusi į drėgną rankšluostį, atsigulė ir užsitraukė ją iki pat smakro.

Lange švietė pilnatis, stebinti ją lyg riebi piktdžiugiška akis. Valandėlę Deirdrė verkė, kūkčiojo drebėdama. Ką ji aprauda? Negi paverkus bus geriau? Viskas subyrėjo į šipulius.

Žiūrėjo į mėnulį ir staiga išvydo save — labai aiškiai išvydo save spindinčioje šviesoje, vaikystėje, vasaros vakarais, stovinčią prie lango savo bute ir uodžiančią malonius sausainių kepyklos kvapus, klausančią ant juodo laido tupinčio paukščio giesmės. Ji liovėsi verkti. Gal dar įmanoma ką nors padaryti, gal dar galima ką nors ištraukti iš Leslio paliktų nuolaužų.

— Taip, — garsiai pratarė ji, — vis dėlto gal dar galime ką nors išgelbėti.

Tada prisiminė, kaip Keitė Vait pirštų galiukais taip švelniai palietė jai skruostą. Nepaisant visko, Keitė jai patiko. Jeigu viskas būtų susiklostę kitaip, jiedvi galėtų būti draugės. Jos gal net galėtų būti verslo partnerės, atidarytų naują saloną; be Leslio. Pasidavusi guodžiančioms mintims ji atsiduso, nusišypsojo mėnesienos nušviestai tamsai ir užsimerkė. Ir užsimerkė.

III

1

Leslis Vaitas niekaip nesuprato, kodėl išėjo iš tokio nuostabiai patogaus tos merginos būsto nepraėjus nė savaitei ir vienas pats užsidarė kambaryje Persio gatvėje. Ir ką jis sau mąsto? Pirmiausia, Persio gatvės kambarėlyje buvo daugybė daiktų (pradedant lova), primenančių Deirdrę, vargšę nelemtą mirusią Deirdrę; aišku, būtų geriau, jei neprimintų. Jis jos ilgėjosi; tikrai ilgėjosi. Ji buvo gera mergaitė, karštutė seksbomba, Dievas mato. Žinoma, galiausiai jai teko išeiti; ir išėjo. Jis negalėjo dėtis sielvartaująs. Jeigu jau kalba pasisuktų apie būstus, ji ir buvo toji priežastis, dėl kurios jis buvo išspirtas iš pačios geriausios kada nors turėtos buveinės, kai Keitė rado tas nuotraukas ir — dar blogiau — laiškus. Vis dėlto keista, kad po to, kai tie gyvuliai jį sumušė, jis instinktyviai pasuko į tos merginos namus nė akimirkos nesuabejojęs, kad ji suteiks jam prieglobstį ir slaugys. O kai taip ir nutiko, jis negalėjo atsidžiaugti — nors ji atrodė ir elgėsi kaip sniego karalienė, sutirpo labai greitai. Tiesą sakant, pasirodė, kad ir šitoji — visai nebloga seksbomba, nors ir akivaizdu, kad nepatyrusi, todėl per keturias kartu praleistas dienas, nepaisydamas sumušimų ir geliančių šonkaulių, jis gydėsi labai smagiai. Tai kodėl jis išėjo?

Leslis suprato, kad su ja ilgai neišbus. Tokia jau toji mergina — išalkusi sekso, nervinga ir per protinga, kad jai pačiai ar

kitiems būtų gerai; šitoji nors truputį paskatinta imtų ir prikibtų, o tada prasidėtų aimanavimai apie meilę ir visa kita. Kadaise jau buvo su keliomis tokiomis susidūręs — jei pabendrausi ilgiau nei kelias dienas, paskui neatsikratysi kaip velnių. Štai todėl jis ir pabėgo, štai todėl yra čia, Persio gatvėje, — koks pavadinimas... jam dar ir dabar juokinga, — slepiasi už dulkėtų tinklinių užuolaidų ir kaip įmanydamas stengiasi pasveikti ir atgauti jėgas. O tai nėra lengva.

Pirmiausia jam reikėjo iš kažkur gauti vaistų, ir jis neleido laiko veltui budriai žvalgydamasis, ar kartais jo vėl netyko tie vyrai su lazdomis, sakytum kažkokiais mediniais kirvukais. Ilgai netrukęs jis rado, ko ieškojęs. Meisė Hadon visada gelbėdavo iš keblios padėties ir, savaime suprantama, kai tą vakarą jis nuėjo į jos buveinę Užtvankos gatvėje, ji jo nenuvylė. Vis dėlto pamačiusi, kokios jis būsenos ir kaip labai jam reikia dozės, ji mėgino nulupti nuo jo apvalią sumelę, todėl Lesliui teko pagrasinti smurtu, jeigu ji neduos, ko prašoma, iškart. Meisei ne kartą teko patirti smurtą, bet ji labai gerai žinojo, ką Leslis galėtų apie ją papasakoti, kaip jis galėtų ta informacija pasinaudoti, jeigu jo prašymo neįvykdytų, ir šie jos būgštavimai pasirodė labiau įtikinantys net už grasinimus pamušti akį ar praretinti dantis.

Ponia T. pasirodė malonesnė. Jos vyras buvo gydytojas; jis ją išvarė ir dabar nenorėjo nei matyti, nei girdėti, bet ir toliau ją išlaikė mokėdamas gražų pinigą, todėl jai nereikėjo stoviniuoti prie prašmatnių jo kabinetų Ficviljamo aikštėje reikalaujant dozės. Leslis susitarė su ja susitikti prie knygyno, kaip visada. Nors ją akivaizdžiai sukrėtė sumuštas jo veidas ir mėlynės paakiuose, jis iš pradžių išsigando, kad ji nepultų ant jo čia pat, vidury knygyno; ji vis kartojo, kad labai jo pasiilgo. Ji norėjo, kad jis nedelsdamas ją kur nors nusivestų; jam teko pasukti

galvą ir pasakyti, kad jie neturi kur eiti, kadangi salonas uždarytas, jis susitaikė su Keite ir dabar vėl su ja gyvena; jis, aišku, melavo; Leslis kuo puikiausiai žinojo, kad Keitė niekada jo nebepriims. Jis matė, jog ponia T. juo netiki; jis suklydo porą kartų nusigabenęs ją į Persio gatvę, kai Deirdrė buvo nuo jo nusigręžusi — ji žinojo, kad yra tasai kambarys, nors Leslis prisiekinėjo, jog kambario atsisakė; tačiau dabar jis nerimavo dėl rimtesnių dalykų nei ponios T. nusivylimas nenusitempus jo į lovą. Galiausiai, gavęs kvaišalų, jis iš jos ištrūko pažadėjęs tą patį vakarą susitikti Šelburne — „Aš išnuomosiu kambarį", murkė ji žvelgdama prisimerkusi kaip katė, švelniai įsikabinusi į drobinio jo švarko atlapus, „galėsime užsiregistruoti netikromis pavardėmis", — tačiau jis nė neketino šio pažado laikytis.

Važiuodamas Begoto gatve matė ją stovinčią ant tilto nutviekstą saulės, žvelgiančią jam pavymui, su saulės akiniais baltais rėmeliais ir gėlėta suknele, labiau tinkančia jaunesnėms; kai Leslis atsigręžė per petį, ji pakėlė balta pirštinaite aptemptą ranką ir liūdnai pamojo; Leslis suprato, jog daugiau jos nebematys, nebent, aišku, Meisės Hadon ir kitų jo pažįstamų tiekėjų atsargos staiga išsektų. Ponia T. bus dar viena, kurios jis ilgėsis; tikrai ilgėsis. Keturiasdešimt penkerių ponia T. — liesa kaip skalikas, bet kažkuo traukė, gal tais kaulėtais riešais ir ištįsusiomis kulkšnimis, tokiomis trapiomis ir liaunomis, kad susijaudindavo net toks storaodis kaip Leslis. Jis prisiminė, kaip lengva būdavo ją pravirkdyti. Taip, jis jos ilgėsis. Bet, Dieve, tos moterys, besikabinančios ant kaklo ir kartojančios, kaip labai jį myli, o paskui pridarančios tiek keblumų... ką vyriokui daryt?

Keista, bet pro Persio gatvės kambario duris išėjęs į tvankų, drėgną, pilką rytą jis sustojo pajutęs jausmą, kurio iš pradžių neatpažino — kažkokį sunkumą krūtinėje, tarsi ant širdies būtų užmestas koks nors svarmuo. Jis atsargiai įlipo į

savo „Riley“ saugodamas sutvarstytus šonkaulius. Leslis iškart neužvedė variklio, sėdėjo prie vairo mėgindamas išsiaiškinti, kas jam yra. Jis galvojo apie Kroicą ir Deirdrę, apie nešvankią Kroico darytą nuotrauką, apie nuotrauką, kurią išsiuntė norėdamas papokštauti. Minutėlę jis užsimerkė. Viešpatie. Ką jis padarė? Ir tada jis suvokė, jog jį apnikęs jausmas — kaltė. Taip, kaltė. Štai kas jį sustabdė po pusės žingsnio, štai kas spaudžia širdį. Jis vėl atsimerkė ir keistai nustebęs apsidairė po tuščią gatvę. Leslis Vaitas jaučiasi kaltas — ohohoo. Tada jis užvedė variklį ir kelis kartus pamynė pedalą. Kas padaryta, tas padaryta. Pasirodo, viskas tikrai rimta, bet ar dėl jo kaltės? Bėda yra tai, svarstė jis įsukęs į Hadingtono gatvę, kad žmonės jo nesupranta, ypač moterys. Jos nori iš jo to, ko jis paprasčiausiai negali duoti, nes neturi. Taip, štai kokia bėda — žmonės iš jo tikisi to, ko jis neturi.

Begoto gatvėje Leslis pravažiavo pro raudoną šviesą ir palikęs dūmų debesį šovė į Mespilo gatvę. Apniukusio dangaus fone kanalą apstoję medžiai švytėjo pilkšva žaluma. Vanduo atrodė kaip nublizgintas alavas. Leslis perbraukė ranka per plaukus mėgaudamasis šilko švelnumu. Vėjelis maloniai vėsino sumuštą veidą. Juk tikrai, išsiuntęs nuotrauką tik papokštavo, nieko daugiau. Nenorėjo pridaryti tiek bėdų. Žmonės nesupranta dar vieno dalyko — prigimtinio jo naivumo ir nekaltumo. Jis nieko nėra padaręs iš blogos valios; tikrai nieko.

Buvo bepradedąs nervintis ir pamanė, kad vertėtų sustoti, smukti į aludę, užsirakinti vyrų tualeto kabinoje ir įsileisti džiaugsmo sulčių, bet galiausiai nutarė palaukti. Jam reikėjo atlikti kelis darbus, todėl protas turi veikti blaiviai. Pirmiausia — senis Kroicas. Leslis neabejojo, kad tuos jį sumušusius mulkius užsiundė Kroicas, todėl viską reikia galutinai išsiaiškinti ir už tai pelnytai atsiskaityti. Senis Kroicas nebuvo malonus

ir tą vakarą, kai buvo sumuštas, pasiųstai merginai, prašiusiai vaistų. Ji — jo angelas sargas, o Kroicas ją atstūmė, nuvarė nuo durų. Taip, žinoma, geriau jau taip, nei puodelis ypatingo viralo ir meninės nuotraukos, kokias padarė nufotografavęs vargšelę Deirdrę. Iš kur tasai prakeiktas juodasnukis sėmėsi tiek drąsos iš pradžių jį šantažuoti, o paskui nusamdyti gaują galvažudžių, kad iškarštų jam kailį? Taip, tikrai reikia aplankyti daktarą ir rimtai su juo pasikalbėti.

Tą popietę Adelaidės gatvė buvo tuščia, kaip visada. Keista, koks mažas čia judėjimas — tik kartais pravažiuoja koks automobilis ir beveik niekada nepamatysi pėsčiųjų. Kodėl taip? — svarstė Leslis. Juk turėtų būti mašinų, nes čia pat — ligoninė, be to, čia daugybė namų ir butų, tai kur jų gyventojai? Jis norėtų čia turėti namus, kokią nors slėptuvę taikioje ir tylioje lapijoje. Pastarosiomis dienomis, Keitei jį išvarius, o Deirdrei mirus, Leslį dažnai kamavo klausimas, kur gyventi. Kambarys Persio gatvėje tinkamas tam, kam jis tą kambarį išsinuomojo, bet ilgai ten nepagyvensi. Žinoma, keblu ir su pinigais; salonui sugiedojus gulbės giesmę ir nunykus, pinigų tikrai trūko. Kroicą teks priversti atnaujinti mokėjimus, o atitinkami gerbiami sutuoktiniai neilgai trukus paštu gaus labai įdomių savo žmonų nuotraukų. Tik iškils šiokių tokių sunkumų, nes Keitė, tegu ją velnias, sudegino tas prakeiktas nuotraukas. Jam nieko kita nelieka, kaip tik išgauti iš Kroico dar vieną rinkinį; Leslis numanė, jog teks smagiai pasukioti jam rankas.

Leslis šypsojosi sukdamas į kelkraštį ir statydamas automobilį. Kaip bus smagu versti Kroicą atiduoti visą medžiagą, kuria Leslis pasinaudos spausdamas iš kitų pinigus. Jam tikrai neatrodė, kad *šantažas* yra bjaurus žodis, bent jau tol, kol šia veikla užsiima jis pats, nesvarbu, ką kalba detektyvinių istorijų personažai; atvirkščiai, tas žodis, jo manymu, turi elegantiškos

rizikos ir beprotiškos drąsos reikalaujančių žygių prieskonį. Leslis pastūmė geležinius vartus — *girgžt girgžt* — ir trumpu takeliu nužingsniavo prie durų, švarko kišenėje laikydamas ranką ir tarp pirštų kaip stiklinius lošimo kauliukus vartydamas ponios T. duotas ampules; jam patiko justi vėsų daug džiaugsmo žadančių ampulių stiklą.

Kroicas ir vėl neatidarė durų; Leslis išsiėmė savo gudrųjį vielos strypelį ir akimis permetęs gatvę ėmė darbuotis prie užrakto. Tamsokame koridoriuje jautėsi silpnas, bet aiškiai juntamas nemalonus kvapas. Leslis tyliai nusliūkino pirmyn. Jis svarstė, kur Kroicas galėtų slėptis. Na, nesvarbu, vis tiek suras.

Suskambus telefonui Kvirkas jau prieš pakeldamas ragelį kažkaip žinojo, kas skambina. Jis sėdėjo prie stalo savo kabinete, rūsyje, prie skrodimų kambario, kur darbavosi Sinkleris, ruošiantis palaikus skrodimui. Laikrodis rodė beveik šešias, darbo diena buvo įtempta, rodėsi, kad telefonas skamba be perstojo — visą popietę, čaižiai ir įsakmiai, kaip buteliuko reikalaujantis kūdikis, — tai kodėl telefonui suskambus šįkart, svarstė Kvirkas, jis atspėjo, kas skambina? Ir vis dėlto policininkui pasisakius, kas kalba — „Čia inspektorius Haketas", — Kvirkas pajuto įprastą keistos nuojautos dyglį. Haketas neskubėjo dėstyti savo reikalų. Jis kalbėjo apie orą, — ši tema jam buvo tokia pat svarbi kaip komikams anekdotai apie uošvę, — skųsdamasis, jog kaitra tuoj jį pribaigs, bet per radiją pranašauja lietų; būtų labai gerai, jei palytų, nors jis, aišku, neturėtų taip kalbėti, nes daugybė žmonių akivaizdžiai džiaugiasi saule, jis pats juos matė vaikštinėdamas Žaliajame parke gulinčius ant žolės, ir pusė jų, jis net neabejoja, deginosi, ir jie taip gulės iki pat sutemų... Ir kur gi, svarstė Kvirkas, inspektorius taip

vaikštinėjo? Kai Haketas pasakė, kur buvęs, kai paminėjo adresą Adelaidės gatvėje, Kvirką vėl apėmė telepatiškas pojūtis — jis žinojo, kokią pavardę išgirs.

— Rodos, įvyko šioks toks nelaimingas atsitikimas, — kalbėjo inspektorius. — Tiesą sakant, ne toks jau ir menkas, na, gal ir nepasakytum, kad nelaimingas atsitikimas, jei neklystu. Kaip manai, gal rastum minutėlę čia atvažiuoti ir apsižvalgyti?

— Oficialiai?

Ragelyje pasigirdo tylus krizenimas.

— Oi, pone Kvirkai...

Kiekvienos smurtinės mirties vietoje, kiek tik Kvirkui buvo tekę tokiose vietose lankytis per visą savo karjerą, tvyrodavo ypatinga tyla; tokia tyla nusileidžia išsisklaidžius paskutiniams garsaus šūksnio aidams. Žinoma, lieka šokas, baimė ir smurto kvapas, tariesi matąs prie daugelio burnų mikliai keliamas rankas, bet lieka ir dar kažkas — tarsi kažkokia piktdžiuga, kažkoks jaudinantis pasitenkinimas, nuostaba, kad taip nutiko. Net ir daiktams, mąstė Kvirkas, net ir negyviems daiktams, rodos, patinka žudyti.

— Taip, baisi netvarka, — pasakė inspektorius Haketas atsargiai bakstelėdamas bato nosimi į apverstą varinį dubenį ant krauju nutaškytų grindų.

Priešais sofą keista poza gulėjo tamsiaodis vyriškis — veidu į grindis, virš galvos iškeltomis rankomis, į grindis įspirtais basų kojų pirštais. Tarsi jis būtų ridenęsis ar paridentas per visą kambarį ir galiausiai čia sustojęs. Mirtis — šiurkštus klientas. Viena vyriškio ranka buvo storai sutvarstyta nelabai švariu tvarsčiu.

— Kas nutiko? — paklausė Kvirkas.

Inspektorius patraukė pečiais.

— Slėpėsi, — atsakė jis. — Kumščiai, spyriai. Sutvarstyta ranka, rodos, nudeginta ar nuplikyta. — Haketas vilkėjo mėlyną kostiumą; vidurinės švarko sagos buvo kruopščiai susagstytos, bet marškinių apykaklė prasegta, kaklaraiščio kilpa atlaisvinta, nes kambaryje buvo labai karšta ir trūko oro. Vienoje rankoje jis laikė skrybėlę, jo kaktą juosė rausvas randas, prakaituotoje odoje įsirėžęs nuo skrybėlės. — Turbūt kilo koks nors vaidas. Keista, bet niekas iš aplinkinių nieko negirdėjo, o jei ir girdėjo, nieko apie tai nepasakoja. — Inspektorius žengė žingsnį į priekį ir atsistojo prie palaikų, nykščiu ir smiliumi gnaibydamas savo apatinę lūpą. Jis pažvelgė į Kvirką. — Ar neprieštarausi, jei paklausiu, iš kur jį pažinojai?

— Kaip sužinojai, kad pažinojau?

Detektyvas šyptelėjo ir prikando skruostą.

— Oi, pone Kvirkai, tavęs niekaip nepričiupsi. — Jis sukiojo rankoje skrybėlę. — Apie jį buvo užsiminęs Bilis Hantas.

— Tada, manau, ir man turėjo būti užsiminęs.

Haketas linktelėjo.

— Žinoma, — pratarė. — Žinoma. Rodos, jį pažinojo jo žmona, Bilio žmona. Koks sutapimas, ką? Iš pradžių miršta ji, o paskui užmušamas šitas vargšas vyrukas. Ir dar, — jis pavedžiojo pirštu, rodydamas tai į save, tai į Kvirką, — tu ir aš, gedintis našlys ir dar Dievas žino kas... mes visi esame kažkaip su tuo susiję. Argi ne keista?

Kvirkas neatsakė. Jis tik dar kartą paklausė:

— Kas nutiko?

— Turbūt pasidarbavo pažįstamas. Spyna nesugadinta, kaip matau, langai neišdaužyti.

Kvirkui šovė kažkokia mintis.

— Neskambinai teismo ekspertams?

Inspektorius gudriai nusišypsojo.

— Pirmiausia, pamaniau, pasikalbėsiu su tavimi, — pasakė, — nes tu pas mane atėjai norėdamas pasikalbėti apie Deirdrę Hant, o dabar Deirdrės Hant vaikinas buvo pasiųstas į aną pasaulį.

— Aš nieko apie tai nežinau, — trumpai atsakė Kvirkas. — Niekada nesu šio vyruko matęs... Beje, kuo jis vardu?

— Kroicas. Hakemas Kroicas. Parašyta lentelėje, prie tvoros.

— Ar ką nors apie jį žinai?

— Ai, šiek tiek pasidomėjau. Jis tvirtino esąs austras, ar jo tėvas buvo austras, o motina — kažkokia indų princesė. Iš tikrųjų jis iš Vulverhamptono. Jo šeima turėjo nelegalią bakalėjos krautuvėlę.

— Kaip jis tapo Kroicu?

— Jis tik taip save vadino. Manyčiau, jam patiko pats skambesys — „daktaras Kroicas". Tikroji jo pavardė — Patelis.

Kvirkas atsitūpė prie palaikų ir palietė skruostą; šis buvo šaltas ir sustingęs. Vėl atsistojęs pasitrynė rankas ir pasakė:

— Nesuprantu, kaip šis nutikimas galėtų būti susijęs su Deirdrės Hant savižudybe.

Haketas buvo kategoriškas:

— Savižudybe? — jis kiek palaukė, bet Kvirkas nieko nesakė. — Pone Kvirkai, ar tu tikrai nieko nuo manęs neslepi? Seniai žinau, kad esi baisiai paslaptingas.

Kvirkas į jį nežiūrėjo.

— Kaip jau minėjau, nieko apie tai nežinau. — Jis apžiūrinėjo sukrešėjusio kraujo balutę, tamsiai žvilgančią ant raudonai dažytų grindlenčių it kiniškas lakas. — Jei būčiau žinojęs, būčiau pasakęs.

Tyla užsitęsė. Abu vyriškiai stovėjo nejudėdami, nusigręžę vienas nuo kito.

— Gerai, — galiausiai pratarė inspektorius atsidusęs, tarsi pasiduodantis šachmatų partijos lošėjas, — tikiu tavimi.

Leslį Vaitą taip krėtė nervinis drebulys, kad nenuramino net galinga aguonų sulčių dozė, kurią jis suvartojo „Shelbourne“ viešbučio rūsio tualete. Jis važiavo mažuoju automobiliu vakarėjančiomis gatvėmis gniauždamas vairą, tankiai mirksėdamas ir purtydamas galvą, lyg mėgintų nusikratyti kokio nors ausis užgulusio kamšalo. Jis suko ir suko ratus aplink Žaliąjį parką, rodos, valandų valandas. Nežinojo, ką daryti, ir negalėjo blaiviai mąstyti. Kvaišalai aptraukė akis žalsvomis miglomis, tarsi priešais plytėtų kabančių samanų miškas, o pro tas samanas vis dar švysčiotų kraujas, varinis dubuo ant grindų ir negyvas Kroicas. Jis desperatiškai troško kur nors įsmukti, dingti iš tų gatvių, pasislėpti nuo automobilių ir skubančių žmonių. Ar tikrai diena tokia tamsi, kaip atrodo? Nejau dabar yra vėliau, nei jis mano? Jis ilgėjosi nakties ir slepiančios tamsos. Nepasakytum, kad būtų labai bijojęs; bjauriausia buvo negebėjimas nuspręsti, ką daryti toliau. Įsuko į autobusams skirtą juostą, ir ja važiavęs autobusas sutrimitavo kaip dramblys, ir Leslis taip stipriai pasuko vairą, kad kone įvažiavo į šalia pūškuojantį „Humber Hawk“. Suprato, jog turėtų sustoti ir pastatyti automobilį, nueiti į aludę, išgerti, pamėginti nurimti, pasistengti pagalvoti. Ir tada staiga suvokė, ką turi daryti, kur turi eiti. Žinoma! Kaip jis anksčiau apie tai nepagalvojo? Jis šovė iki Graftono gatvės kampo, pasuko sucypinęs padangomis ir pasileido vakarų kryptimi.

*

Febė jau buvo įpratusi sustoti prie slenksčio ir atsargiai apsidairyti į abi puses, prieš žengdama į gatvę. Jausmas, kad yra stebima, kad kažkas ją šnipinėja ar seka, buvo stipresnis nei bet kada. Ji būtų patikėjusi, jog tas jausmas — tik jos vaizduotės vaisius (toji vaizduotė jau senokai gimdo tik klaikius vaizdinius), — jei ne telefono skambučiai. Telefonas suskambėdavo bet kuriuo dienos ar nakties metu, bet kai tik ji pakeldavo ragelį, niekas nekalbėdavo, girdėdavosi tik traškanti tyla. Ji mėgindavo įsiklausyti, ar nepasigirs koks alsavimas, — buvo girdėjusi kitų moterų pasakojimų apie tokius šnopuotojus, — bet veltui. Kartais lyg ir pajusdavo, kad jis, — Febė net neabejojo, jog tai jis, — uždengia delnu ragelio apačią. Kartą — tik kartelį — ji sugavo kažkokį labai tolimą, vos girdimą garselį, kažkokį skambtelėjimą, tarsi būtų nukeltas, o paskui vėl uždėtas kokios nors metalinės dėžutės dangtelis. Tas skambtelėjimas buvo beprotiškai pažįstamas, bet ji niekaip negalėjo pasakyti, kas tai, kad ir kaip stengtųsi. Ji priprato prie tų skambučių ir, nors suprato, jog toks jos elgesys savitai iškreiptas, kartais tų skambučių laukdavo pati to nenorėdama. Nuobodžiame jos kasdienybės audinyje tie skambučiai buvo tarsi nuo gyvenimo nebeatskiriami dilgsniai. Sėdėdama ant suolo prie plačiai atverto lango, pasidėjusi ant kelių telefoną, prie ausies prispaudusi ragelį, ji pamiršdavo jausti grėsmę; ji kone apatiškai panirdavo į tą trumpą raminamos, su kažkuo besidalijamos tylos valandėlę. Ji liovėsi šaukusi ant to, kuris skambina; ji net nebeklausinėjo, kas skambina, nereikalavo prisistatyti, kaip kad reikalaudavo iš pradžių. Svarstydavo, apie ką tasai vaiduoklis galvoja, ką jaučia savo ruožtu klausydamasis *jos* tylų. Gal ir jis tik to tenorėjo — ramybės, tuštumos, atokvėpio nuo nepaliaujamo ūžesio galvoje. Nes Febė neabejojo, kad jis pamišęs.

Šį vakarą gatvėje tebuvo šunį vedžiojantis senukas, kurį ji daug kartų matė ir anksčiau — vyriškis ir šuo buvo stulbinamai panašūs, maži ir stori, pilku paltu ir pilku kailiuku, — ir už parankių susikabinusi porelė, einanti Žaliojo parko link; mergina šypsojosi vyriškiui, rodydama viršutinius dantis iki pat dantenų. Lenktyniniu dviračiu pralėkė prie vairo prisilenkęs berniukas; dviračio padangos čirškėjo riedėdamos po dienos kaitros vis dar suminkštėjusiu gudronuotu keliu. Sustojo autobusas, bet niekas neišlipo. Febė žengė į prieblandą. Nuo parke augančių gėlių lysvių atsklido aromatingas gūsis. Kodėl vakarais taip kvepia gėlės? — svarstė ji. Kiek daug ko ji nežino, kiek daug nežino...

Kafo gatvėje ji sėdo į autobusą ir nespėjo pamatyti per sankryžą pralekiančio žemučio obuolio žalumo automobilio nuleistu stogu, skriejančio ten, iš kur ji ką tik atėjo.

2

Tarnaitė Magė jau ilgokai slėpė faktą, kad po truputį anka. Ji buvo įsitikinusi, kad tai sužinojęs ponas Grifinas ja atsikratys — kokia jam nauda iš aklos tarnaitės? Todėl ji ir dėdavosi negirdinti durų skambučio — bijojo, kad atidariusi duris nepažins, kas atėjo, o jei atėjusįjį ji vis dėlto turėtų pažinti iš matymo, ims ir išsiduos nematanti. Taigi tą vakarą ji pasislėpė rūsio sandėliuke, leido ponui Grifinui pačiam atidarinėti duris ir neišėjo tol, kol nesuskaičiavo trijų svečių. Atėjo Kvirkas, Febė ir toji iš Amerikos — sena silkė, apsimetanti jaunuole, Roza, ar kaip ją ten. Svečiai rinkosi liūdna proga. Visai kas kita būdavo pobūviai, čia dar gyvenant poniai. Nepasakytum, kad ponia būtų buvusi labai smarki, bet ji bent jau pasirūpindavo padoriu maistu ir gėrimais, gražiai pasipuošdavo laukdama svečių.

Ji laukdavo pono Kvirko. Jis jai patiko; visada patikdavo, net ir tada, kai gėrė. Dabar jis sakosi nebegeriąs. Gaila, nes gerokai įkaušęs jis pradėdavo ją erzinti ir prajuokindavo. Dabar šiuose namuose niekas nesijuokia.

Nešdama padėklą su sumuštiniais ji vos nepargriuvo užkliuvusi už šuns. Ji paspyrė šunį, ir šis nusirito unkšdamas. Magė ketino artimiausiu metu nueiti į vaistinę Ratgaro gatvėje ir nupirkti skardinę žiurkių nuodų, kad išvaduotų šį vargšą gyvūną iš visų vargų. Niekam jis čia nebuvo reikalingas, net ir

ponui Grifinui, kuris turėjo būti jo šeimininkas. Jaunoji Febė tą šunį jam parūpino grįžusi iš Amerikos, po ponios mirties, kad ponas Grifinas galėtų džiaugtis jo draugija. Draugija! Tas padaras tik siutina, daugiau nieko. Ši šeima linkusi priglobti visokius paklydėlius. Iš pradžių, prieš daugelį metų, priglaudė tą Dolę Moran, kuri buvo nužudyta, paskui — dar vieną, kažkokią Kristiną, begėdę pasileidusią mergiotę, kuri irgi mirė. Ir pats ponas Kvirkas buvo našlaitis, kurį teisėjas Grifinas išgelbėjo iš kažkokios vargšų prieglaudos ir atsigabeno čia gyventi, tarsi jis būtų savas. Šliurindama tamsiu koridoriumi atkišusi padėklą Magė tyliai nusijuokė. Taip taip, mąstė ji, tarsi būtų savas.

Svetainėje Kvirkas paėmė iš Magės padėklą, padėkojo ir paklausė, kaip ji gyvena. Prancūziški langai buvo atverti į sodą, kur ant žolės ir po šakas nusvarinusiais medžiais tvyrojo slegianti alyvinė šviesa. Rankoje laikydama vyno taurę Roza Kroford stovėjo prie lango, nugara į kambarį, ir žiūrėjo į sodą. Šalia jos stovėjo Malas, apsivilkęs gedulingu tamsiai pilku kostiumu, pasirišęs tamsiai mėlyną varlytę; jiedu nesikalbėjo; jie niekada neturėjo ko vienas kitam pasakyti. Febė sėdėjo fotelyje, prie tuščio židinio, tingiai vartydama oda traukto nuotraukų albumo puslapius. Kvirkas padėjo padėklą ant didelio raudonmedžio stalo, kur buvo sustatyti buteliai ir taurės, dubenėliai su riešutais, lėkštelės su agurkų riekelėmis, salierų stiebais ir pjaustytomis morkomis. Jie susirinko paminėti antrųjų Saros mirties metinių.

Jis nusinešė per kambarį gazuoto vandens stiklinę, prisėdo ant Febės fotelio ranktūrio ir žiūrėjo, kaip ji varto albumo lapus.

— Kaip liūdna, — sumurmėjo ji nepakeldama akių. — Kaip greitai viskas praeina.

Kvirkas nieko neatsakė. Febė stabtelėjo prie nuotraukų puslapio, kuriame buvo nufotografuota Sara vestuvių dieną — profesionalo darytos šaltos, tvarkingos nuotraukos. Vienoje nuotraukoje ji stovėjo pasipuošusi ilga balta suknele ir jaunosios šydu prie nedidutės dorėninės kolonos, rankose laikydama nedidelę rožių puokštę ir žiūrėjo į objektyvą nutaisiusi kiek skausmingą šypseną. Nepaisant akivaizdžiai dirbtinės aplinkos, fotografas išties sukūrė antika dvelkiantį įspūdį. Febė teisi, mąstė Kvirkas, viskas praėjo labai greitai. Jis prisiminė tą dieną, kai buvo fotografuojama — tikras stebuklas, turint omenyje tai, kaip giliai jis tada skandino savo sielvartą praradęs šansą ją laimėti.

Roza Kroford nusigręžė nuo lango, priėjo prie stalo ir pasipildė taurę. Ji vilkėjo siaurą nakties dangaus mėlynumo šilko suknelę, kuri jai judant susimetusiose klostelėse mirgėjo metaliniais atspalviais. Blizgantys juodi plaukai — dabar ji turbūt jau dažosi plaukus, mąstė Kvirkas, — buvo trumpai kirpti ir gaubė veidą dviem glotniais sparnais, dar labiau išryškinančiais klasikinio profilio aštrumą ir suteikiančiais vanagiško nuožmumo. Kvirkas pakilo nuo ranktūrio ir nuėjo prie jos. Ji nukando trikampio sumuštinio su nupjaustyta plutele kampą ir priėjus Kvirkui liovėsi kramčiusi, padėjo vyno taurę ir pirštais išsitraukė iš burnos ilgą žilą plauką.

— Oo, varge, — tyliai suaimanavo, — tarnaitės plaukas, aiškiai matau.

— Magės? — pasitikslino Kvirkas. — Ji pusaklė.

Roza atsiduso, padėjo prakąstą sumuštinį ir paėmė taurę.

— Aš tavęs nesuprantu, — pasakė ji. — Čia elgiamasi taip, tarsi nieko niekaip nebūtų galima pakeisti.

— Ar kalbi apie mane, ar apskritai apie mus visus?

— Apie šios šalies žmones. Mane šitai stulbina nuo pat viešnagės pradžios.

— Kas konkrečiai tave stulbina?

Ji lėtai papurtė galvą.

— Visur tvyranti ramybė, — atsakė Roza. — Tai, kaip jūs gyvenate baugiai tylėdami, neprotestuodami, nesiskųsdami, nereikalaudami, kad kas nors pasikeistų, kad kas nors būtų patvarkyta ar atnaujinta, — ji pažvelgė į Kvirką. — Džošas toks nebuvo.

— Tavo vyras, — pratarė Kvirkas, — buvo nepaprastas žmogus.

Ji nusijuokė, tiksliau sakant, suprunkštė.

— Tu juo nesižavėdavai.

— Ir nesakiau, kad jis žavus.

Po šių žodžių jiedu nežinia kodėl atsisukę pažvelgė į Malą, tarsi būtų kalbėję apie jį, o ne apie Džošą Krofordą. Jis stovėjo keistai pakumpęs, tarsi kęstų skausmą, bejėgiškai žiūrėdamas blausiu žvilgsniu; iš sodo sklindančioje šviesoje atrodė pilkšvai pabalęs. Roza sutelkė dėmesį į Febę, sėdinčią fotelyje, prie židinio, vartančią nuotraukų albumą.

— Kaip ji? — tyliai paklausė.

Kvirkas suraukė kaktą.

— Febė? Manyčiau, gerai. Kodėl klausi?

— Jai nėra gerai.

— Ką tuo nori pasakyti?

— Ji turi paslaptį. Ir ta paslaptis nėra maloni.

— Kokią paslaptį? Iš kur žinai? Ar ji su tavimi kalbėjosi?

— Tiesą sakant, ne.

— Tada...

— Tiesiog žinau.

Kvirkas norėjo, kad Roza jam paaiškintų, iš kur ji taip „tiesiog viską žino“ apie Febę ar apie kitus. Jis niekada nieko nesužinodavo, kol visko neišnarstydavo ir neištyrinėdavo visų detalių.

— Tu — jos tėvas, — kalbėjo Roza. — Turėtum su ja pasikalbėti. Jai reikia kieno nors pagalbos. Aš jai padėti negaliu. Gal ir niekas negali. Bet tau reikėtų pamėginti.

Kvirkas nuleido akis. Ką jis galėtų Febei pasakyti? Febė jo neklausytų.

— Sara būtų pasikalbėjusi, — pratarė.

— Oi, Sara! — atkirto Roza. — Aš nesuprantu, kodėl jūs visi taip apie Sarą kalbate. Ji buvo miela moteris, niekam nedarė nieko bloga, visada iš paskutiniųjų stengėsi būti maloni. O ką dar apie ją galima pasakyti? Ir nežiūrėk į mane šitaip, Kvirkai, tarsi būčiau spyrusi tavo katei. Tu mane pažįsti, sakau, ką galvoju. Taip nekenčiu to airiško saldžialiežuvavimo, jūsų elgesio su moterimis. Arba jūs paverčiate jas šventosiomis ir užkeliate ant pjedestalų, arba jos tampa raganomis, kurioms svarbiausia jus kankinti ir sunaikinti. Kas jau kas, bet tu tikrai neturėtum taip elgtis. Net neabejoju, kad tavo žmona, — kuo ji vardu? Delija? — irgi nebuvo tokia smarkuolė, kokią ją pieši.

— Kodėl „kas jau kas, bet tik ne aš“? — paklausė Kvirkas.

Minutėlę ji žvelgė į jį tylėdama.

— Aš jau esu tau sakiusi; labai seniai, — pratarė. — Mudu esam vienodi — šaltų širdžių, karštų sielų. Tokių kaip mudu nėra daug.

— Gal ir gerai, — atsakė Kvirkas. Roza tik atmetė galvą ir nusišypsojo prisimerkusi.

Prie jų priėjo Malas. Jis pabaksnojo pirštu akinių tiltelį.

— Ar turite ko valgyti? — paklausė jų abiejų. Įtariu žvilgsniu jis pažvelgė į padėklą su apdžiūvusiais sumušti-

niais. — Nelabai žinau, ką ten Magė paruošė. Sulig kiekviena diena ji darosi vis keistesnė, — jis liūdnai nusišypsojo. — Nors, kita vertus, ko gi dar galima tikėtis?

Roza pervėrė Kvirką žvilgsniu, tarsi sakančiu: *Dabar supranti, ką turėjau galvoje?*

— Šį namą turėtum parduoti, — išbėrė ji.

Malas vangiai pažvelgė į ją nustebęs.

— O kur aš gyvenčiau?

— Pasistatytum kitą namą. Nusipirktum butą. Žinai, tu savo gyvenimo niekam neskolingas.

Buvo galima pamanyti, kad Malas prieštaraus, bet jis tik kažkaip slapukiškai nusisuko žybtelėjęs akinių lęšiais, ir dėl tų lęšių pasirodė, kad jis verkia.

Slinko vakaras. Atėjo Magė, bambėdama po nosimi sutvarkė stalą. Ji, rodos, nė nepastebėjo, kad sumuštinių niekas nevalgė. Poromis jie išsliūkino į sodą — Malas su Roza, Kvirkas su Febe, tarsi šokiui besiruošiančios poros.

— Roza sako, kad turi paslaptį, — dukrai tyliai pratarė Kvirkas.

Febė žiūrėjo į savo batelius.

— Tikrai? Kokią paslaptį?

— Ji nežino kokią, tik žino, kad turi. Ji taip sako. Kai išgirstu apie paslaptis kalbančias moteris, visada pamanau, kad toji paslaptis — vyras.

— Žinoma, — atsakė Febė šaltai šyptelėjusi, — kitaip ir nepamanytum.

Švelni pilka prieblanda buvo tiršta ir rupi. Bus lietaus, pamanė Kvirkas. Roza atsiskyrė nuo Malo ir dabar atsigręžė į kitus, pašnairavo žvelgdama po kojom, sukiodama ant delno uždėtos vyno taurės kojelę.

— Manyčiau, — pratarė ji keldama balsą, — ši akimirka — pati tinkamiausia mano pareiškimui. — Keistai šypsodamasi ji pakėlė akis. Visi laukė. Ji palietė ranka kaktą. — Staiga susidrovėjau, — pasakė. — Bjauriausia, kai nutinka štai taip, tiesa? Kvirkai, nebūk toks išsigandęs. Tiesiog nutariau persikelti čia.

Visi sutrikę tylėjo, paskui Kvirkas paklausė:

— Į Dubliną?

Roza linktelėjo.

— Taip. Į Dubliną, — ji trumpai nusijuokė. — Gal tai bus pati didžiausia mano gyvenimo klaida, o tų klaidų, Dievas mato, padariau daug. Bet taip jau nusprendžiau. Aš neturiu, — ji pažvelgė į Kvirką, — jokių iliuzijų, žinau, ko galiu tikėtis iš gyvenimo Airijoje ir ko negaliu. Bet, manyčiau, jaučiu kažkokią... net nežinau, gal kažkokią atsakomybę prieš Džošą. Galbūt mano pareiga — atgabenti į Džošo gimtą šalį jo milijonus, — šįkart ji atsigręžė į Malą ir pažvelgė kone maldaujamu žvilgsniu. — Ar mano sumanymas atrodo beprotiškas?

— Ne, — atsakė Malas, — ne, neatrodo.

Roza vėl nusijuokė.

— Sakau jums, labiausiai nustebau aš pati, — ji lyg ir užsikirto, vėl nuleido akis. — Man atrodo, kad mirusieji net ir išėję mūsų nepaleidžia.

Po šių žodžių Kvirkas mintyse išgirdo Saros balsą, tariantį jo vardą, tarsi Roza būtų ją prikvietusi. Nieko nesakęs jis apsigręžė ir grįžo vidun. Per visus ilgus blaivybės mėnesius jam dar niekada taip baisiai nesinorėjo išgerti kaip tą akimirką.

Jis žingsniavo su Febe palei kanalą pakrantės takeliu. Sutemo vakaras, ir dabar jau negalėjai nepajusti artėjančio lietaus

kvapo; Kvirkas net mėgavosi į veidą mušančia drėgme. Šalia juodai švytėjo vanduo — kaip aliejus. Jie ėjo pro pasimatyman atėjusias poreles, susikibusias tamsos salelėse, po medžiais. Ant suoliuko miegojo ant šono atsigulęs barzdotas valkata, įsitaisęs laikraščiais išklotame guolyje, po skruostu pasikišęs ranką. Išėję iš namų Ratgaro gatvėje nei Kvirkas, nei Febė dar nebuvo pratarę nė žodelio. Po Rozos pareiškimo ištikęs šokas niekur nedingo, vakarėlis (toks ten ir vakarėlis) labai greitai baigėsi. Roza išsikvietė taksi ir ketino grįžti į „Shelbourne" viešbutį; ji pasiūlė pavėžėti Kvirką su Febe, bet jie labiau norėjo pasivaikščioti. Kvirkas tebejautė netikėtai apsireiškusios Saros buvimą — tą akimirką prieblandos apgaubtame sode, po Saros pasodintu gluosniu, Rozos žodžiai kažkokiu būdu ją iškvietė. Dabar jis pratarė:

— Šiandien buvo užmuštas žmogus. Nužudytas.

Dar kokį pustuzinį žingsnių Febė nieko nesakė, o paskui paprastai paklausė:

— Kas toks?

— Žmogus pavarde Kroicas. Jis save vadino daktaru Kroicu.

— Kas jam nutiko?

Gatvės žibinto šviesoje, virš medžio vainiko, šikšnosparnis kaip pamišęs suko nelygius ratus, kol galiausiai nuskrido.

— Jis turėjo kabinetą netoli nuo čia, Adelaidės gatvėje. Buvo kažkoks žiniuonis — šundaktaris, neabejoju. Ir kažkas jį mirtinai primušė. — Kvirkas atsigręžė į Febę, bet ji ėjo nuleidusi galvą, ir tamsoje jis neįžiūrėjo jos veido. — Jis pažinojo Deirdrę Hant — Laurą Svon — ir jos verslo partnerį Leslį Vaitą. — Kvirkas nutilo. Jų žingsnių garsas išgąsdino nendrinę vištelę, ir ji spruko nuo jų šnarindama sausas nendres. — O tu su juo susitikinėjai — su Lesliu Vaitu, — taip?

Ji neatrodė nustebusi.

— Kodėl taip sakai?

— Aną dieną mačiau judu Kunigaikščio gatvėje, netoli tos vietos, kur buvo Lauros Svon grožio salonas. Netyčia pamačiau, tiesiog taip nutiko, kad ir aš ten buvau. Pamaniau, kad judu abu buvote aludėje.

Ji nekantraudama mostelėjo ranka, lyg ką nors kapotų.

— Taip, žinau, prisimenu.

Jie priėjo Ranelago tiltą ir nužingsniavo kiton kanalo pusėn. Žibinto atspindys vandenyje, apačioje, sekė paskui juos.

— Ar jis ir yra tavo paslaptis, — paklausė Kvirkas, — tasai Leslis Vaitas?

Ji ir vėl atsakė labai negreitai.

— Nemanau, — galiausiai pratarė, — kad tai tavo reikalas. — Kvirkas jau norėjo kažką sakyti, bet Febė jam neleido. — Tu į mane neturi jokių teisių, Kvirkai, — ramiai kalbėjo ji žemu, kietu, lygiu balsu, žvelgdama tiesiai prieš save, į besidriekiančią tuščią gatvę. — Kad ir kokių teisių esi turėjęs, kad ir kokį autoritetą pelnęs, viską praradai jau prieš daugelį metų.

— Tu — mano dukra, — pasakė jis.

— Tikrai? Tu taip ilgai slėpei nuo manęs šį faktą, o dabar nori, kad įtikėčiau? — nepaisant ištartų žodžių krūvio, ji vis dar kalbėjo tuo pačiu ramiu, beveik visai nešališku balsu, be jokios pagiežos. — Tu, Kvirkai, nesi mano tėvas. Aš tėvo neturiu.

Jie pasuko už kampo ir nužingsniavo Harkoto gatve. Šiame aukštų namų su terasomis tarpeklyje tamsa atrodė dar tirštesnė.

— Man dėl tavęs neramu, — pratarė Kvirkas.

Febė sustojo ir į jį atsisuko.

— Nereikia šito, — staiga labai griežtai pasakė. — Aš tau draudžiu. Taip neteisinga.

Kitoje gatvės pusėje stovėjo žemas sportinis automobilis, dažytas žaliai, bet blausioje šviesoje atrodė juodas. Nė vienas iš jų automobilio nepastebėjo.

— Atsiprašau, — pasakė Kvirkas. — Bet man atrodo, kad Leslis Vaitas — pavojingas žmogus. Manau, jis nužudė Deirdrę Hant. Manau, jis užmušė ir tą Kroicą.

Šešėliuose sublizgo Febės akys. Ji šypsojosi nuožmia šypsena, Kvirkas matė jos dantų kraštelius.

— Gerai, — pasakė Febė. — Gal ir mane užmuš.

Tada ji apsisuko ir greitai nuėjo. Kvirkas stovėjo šaligatvyje ir žiūrėjo, kaip ji eina. Prie namų Febė sustojo, susirado raktą, užlipo laipteliais, žengė pro lauko duris ir neatsigręžusi jas uždarė paskui save.

Kvirkas valandėlę palaukė ir nuėjo Žaliojo parko pusėn. Priėjęs sankryžą sustojo prie šviesoforo ir už nugaros išgirdo nervingą riksmą, šnaresį, tarsi trumpam būtų suplazdėję sparnai, paskui — žvangesį ir traškesį; atsigręžęs žalsvai geltonoje gatvės žibintų šviesoje jis išvydo vyriškį baltu kostiumu, užkritusį ant juodų smeigų tvoros, perverta krūtine; jo ilgos rankos ir kojos vis dar krusčiojo, bolavo veidą apkritę sidabriniai plaukai.

Vos uždariusi paskui save lauko duris ji pajuto, kad kažkas negerai; lipant laiptais aukštyn šis jausmas stiprėjo sulig kiekvienu laipteliu. Jos manymu, jai turėtų būti baisu, bet užuot bijojusi, ji buvo keistai rami; be to, jai buvo smalsu — įdomu sužinoti, kas jos laukia.

Antroje laiptų aikštelėje sustojo ir minutėlę pastovėjo klausydamasi. Šiame name visada būdavo tylu. Kiti nuomininkai — pirmame aukšte gyvenanti senmergė, laikanti kates, kurių smarve persismelkęs visas koridorius, antrame aukšte

įsikūrusi neaiški porelė, Febės manymu, gyvenanti nuodėmėje, trečio aukšto bute studiją įsirengusi dailininkė, kuri čia retai lankosi, o vakarais apskritai nebūna; butas ketvirtame aukšte tuščias jau mėnesių mėnesius. Dabar ji nieko negirdėjo, kad ir kaip įtemptai klausytųsi; jokios gyvybės, nė garselio. Viršuje sugurgėjo sugedęs tualeto bakas, iš gatvės atsklido greitosios pagalbos sirenų aimana. Pro laiptų „šulinį" ji pažvelgė į tamsą viršuje. Neabejojo, kad viršuje kažkas yra. Febė lipo aukštyn vengdama statyti koją ten, kur, kaip ji žinojo, užlipus pasigirsta girgždesys.

Trečiame aukšte paspaudė jungiklį, kad gelsva šviesa apšviestų aikštelę viršuje ir jos buto duris. Ji vėl sustojo, pažvelgė aukštyn, bet nieko nepamatė. Prie jos buto, dešinėje pusėje, buvo tamsi niša su durelėmis į laiptus, vedančius palėpėn. Į nišą ji nežiūrėjo. Febė pajuto, kaip ant sprando šiaušiasi plaukeliai. Ji stengėsi prisiminti dar mokykloje pažinotos mergaitės vardą; vieną rytą toji mergaitė išėjo iš tėvų namų apsivilkusi mokyklinę uniformą, ir daugiau niekas niekada jos nematė ir nieko apie ją negirdėjo. Sklido kalbos, kad ji pabėgo iš namų. Jos kuprinė buvo rasta numesta sode prie kitos gatvės.

Febė atidarė savo buto duris.

Pirma ją pribloškusi mintis — kaip keista, kad Kvirkas kažkaip sugebėjo įsigauti vidun anksčiau nei ji, užbėgti laiptais ir pasislėpti nišoje. Šitai atrodė neįmanoma, bet taip ir buvo — jis pralėkė pro ją, prasispraudė pro duris tą akimirką, kai iš kambario jos pasitikti išėjo Leslis Vaitas, tarp didžiojo ir bevardžio pirštų laikantis cigaretę ir kažką sakantis. Išvydęs Kvirką jis pakėlė abi rankas tebelaikydamas cigaretę ir atatupstas traukėsi ten, iš kur ir pasirodė. Panarinęs galvą Kvirkas metėsi ant jo kaip regbininkas, nusitaikęs į žaidėjų gniutulą. Leslis suklykė išsigandęs, ir jiedu dingo kambaryje — Kvirkas apsivijęs

Leslį rankomis, šis griūnantis atatupstas, o dvilinkas Kvirkas — ant jo. Jai sunkiai sekėsi traukti iš spynos raktą — Febė visaip jį kraipė ir sukiojo, kol tas galiausiai pasidavė, ir nuskubėjo į kambarį paskui abu vyrus. Ji išgirdo, kaip Leslis dar kartą surinka — šįkart jau daug daug garsiau. Įėjusi į kambarį ji pamatė tik vieną vyriškį, užsikvempusį ant plačiai atverto lango, rankomis įsitvėrusį po langu stovėjusio suolo.

— Kvirkai? — pratarė ji pirmiausia netverdama iš nuostabos.

Kai vyriškis atsitiesė ir į ją atsisuko, ji pamatė ne Kvirką, bet kažkokį kitą žmogų, kurio niekada nebuvo mačiusi. Jis buvo beveik tokio paties ūgio kaip Kvirkas, didelė kampuota galva, jau pradėjusiais skystėti rūdžių spalvos plaukais. Buvo prasižiojęs ir atrodė kaip tragediją simbolizuojanti kaukė, tik tokios išraiškos sukeltas efektas buvo ne tragiškas, bet veikiau komiškas, keistai groteskiškas. Jo plaukuose pamatė prakaito karoliukus, žibančius kaip mažutytės stiklo kruopos. Ir tą pačią akimirką vienu metu jai šovė į galvą du absoliučiai nesusiję dalykai — ji prisiminė tos dingusios mokyklinukės pavardę — ji buvo Litl, Olivija Litl, — ir suvokė, jog tas skimbčiojimas, kurį girdėdavo telefoninio vaiduoklio tylos fone, buvo atidaromo ir vėl uždaromo cigarečių žiebtuvėlio dangtelio garsas.

Suzvimbė durų skambutis; jis zvimbė ištisas dešimt sekundžių, o paskui jau trumpesnėmis, bet tokiomis pat įsakmiomis papliūpomis. Febė įsivaizdavo kažką, stovintį apačioje, ant paskutinio laiptelio, prispaudusį pirštą prie durų skambučio mygtuko, nekantriai strapaliojantį ir pykstantį; šitai jai irgi pasirodė komiška, ir ji kone pradėjo juoktis. Prie jos artinosi ištiesęs prieš save rankas raudonplaukis vyriškis, tarsi būtų norėjęs jai kažką parodyti, bet delnuose nieko nebuvo. Jis sustojo ir sustingo keista poza, tarsi būtų kažko maldavęs. Febė nebijojo,

tik vis labiau stebėjosi neatsistebėdama, vis dar jautė beprasiveržiančio juoko kutulį.

Ji nesuprato, ko ieško rankinėje, kol to daikto nerado. Febė lengvai, vikriai (jai šovė į galvą žodis „eikliai") pabėgėjo pirmyn prisidengusi alkūne, kad nuo jo apsisaugotų, aukštai iškėlė ranką ir bedė sidabrinį smaigą į plokščią vietą, kur krūtinė pereina į kairį petį. Audiniai pasirodė atsparesni smūgiui, nei ji tikėjosi; ji juto, kaip slysta smingantis metalas, į kažką atsimuša — gal į kaulą, o gal į kremzlę, — ir sustoja. Sukriokęs vyriškis traukėsi atatupstas išpūtęs akis, priblokštas nuostabos. Ji ištraukė įnagį iš ten, kur buvo įsmeigusi, ir metė ant stalo. Smaigas nukrito sužvangėjęs, mikliai nusirito iki stalo krašto ir nukrito ant grindų, ant stalo palikęs kruvinus vėduoklės pavidalo pėdsakus. Vyriškis staiga sunkiai sudribo ant medinės kėdės, — ji garsiai sutraškėjo lyg įpykusi, — atplėšė akis nuo sužeisto peties, pažvelgė į merginą, o paskui — vėl į petį. Ji smuko pro jį, pribėgo prie lango ir persisvėrė. Apatinis lango rėmas buvo pakeltas, prieš išeidama ji viską taip ir paliko. Durų skambutis tebezvimbė. Skruostais Febė pajuto drėgną, vėsų nakties orą. Jai vis dar nebuvo baisu, nors ir suprato, kad sužeistas vyras gali prisėlinti iš nugaros — jis visas kruvinas, įsiutęs, besikėsinantis ją nužudyti. Bet jai nerūpėjo. Febė pažvelgė į gatvę. Ten buvo Kvirkas — stovėjo ant laiptelio ir užvertęs galvą žiūrėjo į ją. Tai jis spaudė durų skambutį. Buvo atmetęs ranką į šoną ir net dabar spaudė mygtuką; skambutis tebezvimbė. Kvirkas jai šūktelėjo, bet ji nesuprato, ką jis sako. Tada ji pamatė kažką gulintį ant tvoros smeigų.

Febė atsisuko į raudonplaukį žmogų. Jis tebesėdėjo kaip anksčiau, vieną ranką prispaudęs prie peties; jo pirštai buvo kruvini. Jis atrodė sutrikęs. Febė pratarė:

— Ką padarei?

3

Kvirkui dar niekada nebuvo tekę tiek atsakomybės — reikėjo tiek daug visko padaryti. Ankstyvą rytmetį, kai greitosios pagalbos vyrai ir policijos žmonės išsigabeno Bilį Hantą, jis susupo Febę į antklodę, išvedė iš jos namų ir taksi nuvežė į Malo namus. Malas atidarė duris vilkėdamas pižama, besikasantis galvą ir mirkčiojantis. Jie persimetė keliais žodeliais. Febė pabus pas Malą; bent jau dabar. Jiedu vienas kitu pasirūpins. Kaip ir kaip būtų, čia jos namai, ji čia užaugo. Išeidamas Kvirkas sustojo prie vartų ir minutėlę pastovėjo drėgnoje tamsoje, pritvinkusioje šleikštaus leukonijų kvapo; atsigręžęs šviesiame svetainės lange jis išvydo juodu besikalbančius — fotelyje susmukusią Febę ir prie jos stovintį kvaila dryžuota pižama vilkintį Malą. Paskui Kvirkas apsisuko ir dingo tamsoje.

Jis manė, kad užmigti nepavyks, bet grįžęs namo ir išsitiesęs savo lovoje iškart paniro į neramią sapnų jūrą. Girdėjo klyksmus ir šūksnius, matė iš dangaus krintančius kūnus, girdėjo, kaip jie švilpia skriedami žemyn. Nubudo septintą ir jautėsi taip, kaip jausdavosi pagiriodamasis. Norėjo užsikloti galvą ir apskritai nesikelti, bet puikiai žinojo, kad turi aplankyti du žmones. Mintys apie šiuos vizitus jo nedžiugino. Nutarė pirmiausia važiuoti į Klontarfą.

Rytas buvo pilkas ir drėgnas — jau nebedžiugino švelnūs vidurvasario orai — virš įlankos šviesą temdė lengva migla. Potvynis buvo atslūgęs, ir net per uždarus taksi langus jis juto kartoką jūros dumblių smarvę. Krantinėje Kvirkas išlipo iš taksi ir nuėjo Pilies gatve. Namų, pro kuriuos jis žingsniavo, plytos šiandien atrodė dar tamsesnio raudonio, o soduose vešintys šlapi jurginai buvo nukorę galvas, tarsi pavargę nuo pastangų sukrauti ir išskleisti tokius stebuklingus žiedus. Kvirkas įsuko pro vartus, paspaudė durų skambutį ir laukė apžiūrinėdamas didžiules gėles. Jis nusiėmė skrybėlę ir laikė ją rankose; tamsus fetras buvo nusėtas miglos deimančiukų.

Ką jis jai sakys?

Ji neatrodė nustebusi jį pamačiusi.

— Oo, — paprastai pratarė, — čia tu. — Ji vilkėjo tuos pačius drabužius, kuriais persirengė tada, kai Kvirkas čia lankėsi pirmą kartą — juodas kelnes ir juodą megztuką aukštu kaklu. — Gali užeiti.

Jis nusekė paskui ją į virtuvę. Ant stalo stovėjo kavos puodelis, buvo padėtas atverstas *Irish Times* numeris — užuojautų puslapis.

— Skaitinėjau užuojautas, — pasakė ji. — Kai paskambinau, manęs paklausė, kokios formuluotės norėčiau. Nė nenutuokiau. Ką, po galais, būtų galima pasakyti apie tokį žmogų kaip Leslis. „Mylimas vyras“ tikrai neskamba. Kaip manai?

Kvirkas stovėjo vidury virtuvės pirštu braukydamas per skrybėlės kraštą.

— Aš atsiprašau, — pratarė. — Už viską.

Ji paklausė, ar jis nenorėtų puodelio kavos. Kvirkas atsakė, jog nenorėtų. Įtampa dar labiau sustiprėjo. Ji nunešė puodelį prie kriauklės, iškratė kavos tirščius, puodelį išplovė ir apverstą padėjo į džiovyklę. Kvirkas prisiminė, kaip anądien į sudužusią

taurę ji įsipjovė nykštį, kaip greitai šlapiu riešu varvėjo kraujas, kai ji ištraukė iš pamuilių ranką.

— Nesitikėjau tavęs pamatyti, — kalbėjo ji. — Nemaniau, kad čia grįši.

— Aš atsiprašau, — pakartojo Kvirkas. — Tokiais atvejais man nesiseka.

Ji pažvelgė į jį per juodu drabužiu aptemptą petį.

— Kokiais atvejais? — paklausė. — Reiškiant užuojautą sielvartaujančiai našlei? O gal tu turi omenyje senesnius įvykius? Gal seksą? Meilę?

Šiuos jos žodžius jam teliko praleisti pro ausis.

— Atėjau, — pradėjo Kvirkas, — atėjau pasakyti... — jis nutilo.

Ji atsigręžė į jį, pašluoste sausindamasi rankas. Nusišypsojo pašaipia šypsenėle.

— Na?

Kvirkas priėjo prie stalo, padėjo skrybėlę ir minutėlę ją apžiūrinėjo. Juoda skrybėlė ant balto plastikinio paviršiaus atrodė prastai.

— Atėjau paklausti, — tęsė Kvirkas, — ką veikei Deirdrės Hant namuose tą dieną, kai ji mirė.

Keitė pakreipė ant šono galvą tebesišypsodama, bet šypsnį pamiršusi.

— Tave matė. Priešais gyvenanti moteris. Kiekvienoje gatvėje būna tokių smalsuolių.

Dabar ji suraukė kaktą, bet taip pat nežymiai, kaip ir nusišypsojo.

— Iš kur toji priešais gyvenanti moteris žinojo, kas aš?

— Nežinojo. Ji tave apibūdino kai kam kitam, o jau tas kitas viską perdavė man. „Aukšta, graži, juodais trumpai kirptais plaukais." Atpažinau tave.

— Koks tu gudrus.

— Supratau, kas ji. Juk ir turėjo būti ji.

Staiga ji trumpai nusijuokė šaltu juoku.

— Ir dabar atėjai surengti man akistatą, — pratarė. — Kas tariesi esąs? Šerlokas Holmsas? Dikas Bartonas?

Jis nieko neatsakė, tik stovėjo virtuvėje apsivilkęs nuo miglos pasiglamžiusiu tamsiu kostiumu, įtraukęs į pečius galvą; paniuręs nesukalbamas drimba. Lauke migla jau buvo pavirtusi į lietų; tyloje į lango stiklą barbenantys lašai — tarsi iš toli atsklindantis kažkieno neramus murmesys. Keitė priėjo prie stalo, paėmė laikraštį, atvertė pirmą puslapį, tvarkingai sulankstė ir vėl padėjo.

— Žinai, aš nė karto jo nemačiau, — pasakė, — to Hanto... kuo jis vardu?

— Bilis.

— Taip. Bilis. Nė vieno iš jų nesu mačiusi, — ji vis dar lietė laikraštį pirštų galiukais, švelniai spausdama. — Vargu ar susiklosčius tokiai situacijai būtume galėję bendrauti — na, mes visi keturi, Laura Svon su savo vyreliu ir aš su savuoju. Ar gali mus keturis įsivaizduoti valgančius salotas ir gurkšnojančius baltąjį vyną? Ne, neįsivaizduoji, tiesa? Toks vaizdelis kažkaip *nesulimpa.*

Jiedu tylėjo, paskui Kvirkas paklausė dar kartą:

— Kodėl pas ją ėjai? Kai pirmą kartą buvau atėjęs, sakei, kad jai skambinai. Bet tu neskambinai, tu ėmei ir nuėjai, tiesa? Kodėl?

Keitė pakėlė galvą ir pažvelgė jam į akis.

— Kodėl? Kad išrėžčiau į akis, kokia ji šlykšti kalė. Prisimeni, radau nuotraukas ir visas tas jos rašytas bjaurastis Lesliui palinksminti. — Ji nutilo ir giliai įkvėpė suvirpindama šnerves. — Norėjau pamatyti, kaip ji atrodo.

— O ji?

— Ką ji?

— Ką ji sakė?

— Ne kažin ką. Kai atėjau, ji buvo girta — nugėrusi daugiau nei pusę butelio viskio. Sakyčiau, visas jos pasaulis griuvo. Leslis, kaip visada, iššvaistė pinigus, bankas ketino uždaryti jų saloną. Ta vargšė idiotė buvo labai susijaudinusi. O mane ėmė juokas. Ji juo pasitikėjo; pasitikėjo Lesliu! Sakyčiau, man jos beveik pagailo. Ir dabar, man atrodo, net šiek tiek gailiuosi, kad ji nusižudė.

— Nenusižudė.

Kvirkas šį žodį ištarė taip tyliai, jog akimirką Keitė pamanė, kad blogai išgirdo. Ji suraukė antakius ir papurtė galvą, kaip ką tik iš vandens išniręs plaukikas.

— Ką nori tuo pasakyti?

— Ji mirė perdozavusi morfijaus. Ji, kaip sakei, dar ir gėrė — kraujyje buvo alkoholio. Manyčiau, apgirtusiai suleisti dozę buvo dar paprasčiau.

Raukšlelės Keitės kaktoje pagilėjo; dabar ji buvo panaši į tamsioje vietoje pasiklydusį žmogų, apgraibomis ieškantį išėjimo.

— Tu nori pasakyti, kad morfijaus ji pati nesileido? Maniau, kad ji nusiskandino.

— Tiek išgėrus ir gavus tokią dozę kvaišalų ją turėjo ištikti koma, — pasakė Kvirkas. — Ji nebūtų galėjusi nė pirštelio pajudinti, ką jau kalbėti apie gebėjimą vairuoti automobilį.

— Ką? Kokį automobilį?

— Sandikove buvo rastas jos automobilis. Ten rasti ir tvarkingai sulankstyti jos drabužiai; tik moteris galėtų taip sulankstyti. — Kvirkas žvelgė į ją taip įdėmiai, jog, sakytum, prasigręžė pro akis ir įsigavo į kaukolę. — Ji nenusiskandino, ji jau

buvo mirusi. Kažkas ją ten nuvežė — nuvežė jos palaikus — ir įmetė į jūrą, o drabužius ir automobilį paliko, kad viskas atrodytų kaip savižudybė.

— Kažkas, — pratarė ji taip tyliai, jog žodis nuplaukė kaip atodūsis.

— Tai gal papasakosi, ką veikei jos namuose tą popietę?

Jie jau taip ilgai stovėjo, kad abu vienu metu staiga pajuto įsiskaustant sustingusias kojas. Keitė nedelsdama atsisėdo ant vienos iš plieninių kėdžių prie stalo ir alkūnėmis atsirėmė į stalviršį, o Kvirkas, pajutęs džiūstančią burną, priėjo prie kriauklės, paėmė kavos puodelį, prisipylė iš čiaupo šalto vandens ir godžiai atsigėrė.

— Jau sakiau, ką veikiau, — blausiu balsu atsakė Keitė. — Nuėjau pas ją, nes buvau labai įpykusi. Bet ji buvo taip sutrikusi, taip beviltiškai atrodė, taip apdujusi, kad negalėjau pasakyti nieko, ką rengiausi. — Atsisukusi ji pažvelgė į Kvirką prie kriauklės su puodeliu rankoje. Langas jam už nugaros buvo užlietas drumstai melsvos vandeningos šviesos. — Kas ją nužudė? — griežtai paklausė.

— Tu man ir pasakyk.

— Kaip galiu pasakyti?

— Tu buvai priešpaskutinis žmogus, matęs ją gyvą. Nebent...

— Nebent kas?.. — Kvirkas neatsakė ir nukreipė žvilgsnį. — Nebent, — toliau kalbėjo Keitė, — aš buvau *paskutinė*? Dieve, Kvirkai... Gerasis Dieve. — Keistai sukrutėjusi, lyg dalyvautų kokiame nors rituale, ji sunėrė ant stalo padėtas rankas, priglaudė prie jų kaktą ir lėtai papurtė galvą linguodama visu kūnu. Nepaisant visko, Kvirkas labai norėjo prieiti ir uždėti ranką ant balto švelnaus jos kaklo. Kai po minutėlės ji pakėlė galvą, Kvirkas pamatė, jog ji verkia, nors, rodos, nė pati neži-

nojo; išsiblaškiusi ji nubraukė nuo skruostų ašaras. — Pasakyk, kas atsitiko, — paprašė jau kitokiu — dusliu — balsu.

Troškulio kamuojamas Kvirkas vėl prisipylė puodelį ir išgėrė.

— Kada kas atsitiko?

— Lesliui. Biliui Hantui.

— Jis buvo mano dukters bute...

— Kas?

— Leslis.

— Ką jis veikė tavo dukters bute?

— Manau, tai vienintelė jam į galvą šovusi vieta, kur jis galėjo važiuoti.

— Kodėl? Kas jam buvo nutikę?

— Buvo nužudytas jam pažįstamas žmogus.

Ji pasisuko kėdėje ir įsmeigė į Kvirką akis. Keitė nebeašarojo.

— Koks žmogus?

— Kroicas. Leslio draugužis. Save jis vadino dvasios gydytoju. Jis taip pat darydavo kompromituojančias savo klienčių nuotraukas, nors daugelis moterų, rodos, pačios leisdavosi ar net labai noriai fotografuodavosi.

— Kalbi apie mano rastas nuotraukas?

— Tikriausiai taip. Jas pamatęs Leslis ėmė šantažuoti Kroicą.

— Ko Leslis iš jo norėjo?

— Pinigų, savaime suprantama. — Kvirkas patylėjo. — Kvaišalų. Juk žinojai, kad Leslis vartoja kvaišalus, taip? Kad įjunkęs į morfijų. Žinojai, kad jis narkomanas.

— Narkomanas? Žinojau, kad jis vartoja viską, ką tik įmanoma gauti. Jis, — ji nusišypsojo liūdna, karčia šypsena, — jis troško bet kokių potyrių. Jis pats taip sakydavo: „Aš trokštu

potyrių, Keite, ir tas troškimas nepasotinamas." Ar būti narkomanu — tai ir reiškia?

— O *tu* vartojai morfiją?

Atrodo, Keitė žinojo sulauksianti tokio klausimo.

— Ir ar savo dozės neatidaviau Laurai Svon, tu to norėjai paklausti? — Ji nusisuko nuo Kvirko ir atsilošė kėdėje pasitempdama, tarsi staiga būtų sustingę pečiai. — O tu sumanus, Kvirkai, — kone susižavėjusi pasakė Keitė. — Tikrai sumanus. — Ji atsistojo, nuėjo prie viryklės, paėmė arbatinį, nusinešė jį prie kriauklės priversdama Kvirką pasitraukti į šalį. Pripylusi vandens grįžo prie viryklės ir uždegė ugnį. Paėmusi dėžutę su kava, stalčiuje susirado šaukštelį ir įbėrė kavos į kavavirės sietelį. — Štai kas yra *mano* kvaišalai, — pasakė. — Kava. — Ji atsisuko į Kvirką. — Tu man buvai pradėjęs pasakoti, kas nutiko tarp Leslio ir Bilio Hanto.

— Jis pamanė, kad Leslis ketina nuskriausti mano dukrą. Bilis jį puolė. Leslis iškrito pro langą. Nelaimingas atsitikimas.

— O ką *jis* veikė tavo dukters bute? Na, kalbu apie Bilį Hantą. Turbūt ji labai svetinga mergina, kad pas ją lankosi tiek vyrų.

— Jis sekė jos butą, — pasakė Kvirkas. — Jis matė, kaip Leslis įėjo. Mano dukra nežinojo, kas jis. Ji irgi jį užpuolė, mėgino nudurti.

— *Nudurti*?

— Bedė į petį. Pieštuku. Metaliniu automatiniu pieštuku. Pasirodo, pieštukas mano. Ji nešiojosi jį rankinėje. — Kvirkas padėjo puodelį į džiovyklę. — Gali būti, kad Bilis išgelbėjo jai gyvybę.

— Nuo ko išgelbėjo... nuo Leslio? — Kvirkas neatsakė. Staiga ji viską suprato. — Tu manai, kad juos nužudėme mudu su Lesliu, taip? Laurą Svon ir tą jo draugužį daktarą. *Taip*?

— Tavo vyras buvo priklausomas nuo morfijaus. Jis nežinojo, ką daro.

Ji garsiai nusijuokė šaipydamasi.

— Leslis *visada* žinojo, ką daro, ypač darydamas ką nors bloga.

Kvirkui pasirodė, kad oras kambaryje staiga tapo tirštas ir tvankus; jis susivokė, koks yra pavargęs.

— Tu man melavai, — pratarė.

Keitė pylė iš arbatinio vandenį į kavavirę, atidžiai matuodama žvilgsniu, kiek pilti.

— Tikrai? — abejingai pasakė. — Ir ką gi melavau?

— Viską melavai.

Ji pažvelgė į jį, o paskui vėl nusigręžė į kavavirę ir viryklės dagtį, kur ir buvo pastačiusi aparatą. Keitė brūkštelėjo degtuko galvutę per siera padengtą popierių, ir nuo to garso Kvirką perliejo šiurpas.

— Nesuprantu, apie ką tu, — pasakė Keitė.

Kvirkas čiupo ją už riešo; ji išmetė degtuką. Keitė žvelgė į riešą laikančią ranką lyg nesuprasdama, kas tai, kas yra šis lenktas mėsos, kaulo ir kraujo darinys.

— Labai gerai supranti, apie ką aš, — kalbėjo Kvirkas. — Dėjaisi sielvartaujanti dėl to, kad išėjo tavo vyras, kad susidėjo su kita moterimi, visa kita. Bet visa tai — grynas apsimetinėjimas.

— Kodėl?

— Kas kodėl?

— Kodėl būčiau turėjusi apsimetinėti?

— Todėl...

Jis nežinojo. Manė žinąs, bet nežinojo. Kvirko pyktis virto sumišimu. Ką jai norėjo pasakyti čia atėjęs? Ką jam reiškia ši tvirta, įžeista, patraukli moteris? Jis paleido jos ranką. Keitė

pakėlė riešą ir jį apžiūrėjo — į baltus Kvirko pirštų paliktus duburėlius sparčiai grįžo kraujas. Viskas sparčiai grįžta, viskas atsinaujina.

— Atsiprašau, — pasakė Kvirkas ir nusisuko.

— Taip, — pratarė Keitė. — Ir aš atsiprašau.

Ji stovėjo prie laukujų durų ir žiūrėjo, kaip jis greitai tolsta per lietų, užsismaukęs skrybėlę ir gindamasis nuo aštraus jūros vėjo ranka prilaikydamas švarko atlapus. Kažkur aukštai, niūriame pilkume, klykdami ir kranksėdami skraidė kirai. Keitė uždarė duris. Kai apsisuko ketindama eiti koridoriumi, į ją ėmė plūsti namo tuštuma, tarsi ji būtų be paliovos viską siurbiantis vakuumas.

Per visus šešis blaivybės mėnesius jis dar niekada nebuvo taip arti pagundos. Jau krantinėje apsigręžė ir patraukė smuklės Vernono alėjos gale link, bet paskui prisivertė grįžti. Iš didžiulio noro išgerti jam perštėjo gerklę. Nors lijo ir buvo vėsu, Kvirkui atrodė, kad jis degte dega, lyg žaibo trenktas medis. Beveik pusvalandį pralaukė bulvare, bet taksi automobilių nebuvo, ir galiausiai jam teko važiuoti autobusu. Stovėjo ant laiptelio įsitvėręs metalinio strypo. Pro šalį plaukė liūdnas šlapias pajūrio bulvaras; lietuje tviskėjo žemaūgės palmės. Dublinas — palmių miestas. Kvirkas liūdnai šyptelėjo.

Marlboro gatvėje įstrigęs tarp dviejų ienų parkrito pašto vežimą traukęs arklys, todėl eismas abiem kryptimis buvo sustojęs — nejudėjo nei autobusai, nei automobiliai. Didelis šyvas arklys gulėjo išsikėtojęs, keistai ramus ir apatiškas. Rodos, niekas nežinojo, ką daryti. Policininkas stovėjo išsitraukęs bloknotą ir pieštuką. Pietauti išleistų mokinukų būrelis stovėjo ir su pagarbia baime žiūrėjo į parkritusį arklį. Kvirkas išlipo iš

autobuso ir nuėjo prie upės, paskui patraukė krantine, perėjo tiltą ir įsuko į D'Oliero gatvę, tada perėjo į kitą kelio pusę ir žengė į nuovadą. Priėjęs prie fojė stovinčio informacijos stalo jis pasakė norįs pamatyti inspektorių Haketą ir buvo paprašytas palaukti.

Galvojo apie arklį, parkritusį tarp ienų, apie dideles, juodas, žibančias jo akis.

Haketas, kaip visada, buvo patenkintas — beveik džiaugėsi jį matydamas. Jie paspaudė vienas kitam rankas. Inspektoriui pasiūlius, juodu susiruošė į „Bewley's" kavinę — panarinę galvas skubėjo per lietų, praėjo šoninį *Irish Times* redakcijos įėjimą, įsuko į Vestmorlando gatvę, šovė per kelią laviruodami tarp šmėžuojančių mašinų ir nusigavo iki įmantrių kavinės durų. Jie atsisėdo prie galinio stalelio; Kvirkas apniuko atkreipęs dėmesį į tai, jog iš čia puikiai matosi prie sienos pastatytas minkštasuolis, kur sėdėjo jiedu su Biliu Hantu, kai tądien susitiko pirmą kartą po dvidešimties metų ir kai Bilis išpylė ašaringą sielvartų ir maldavimų litaniją.

— Taigi, pone Kvirkai, — pratarė inspektorius užsisakęs arbatos pas priėjusią senamadišką merginą, ryšinčią ne pačią švariausią prijuostę, — ir vėl ta pati gerai pažįstama painiava, ką?

Kvirkas jau buvo išsiėmęs portsigarą ir žiebtuvėlį.

— Taip, — atsakė, — turbūt geriau ir nepasakytum.

Pro nuodingą virš stalo tvyrančių mėlynų dūmų debesį inspektorius iš padilbų žiūrėjo į Kvirką.

— Aš tau kai ką pasakysiu, pone Kvirkai, bet įtariu, kad apie šį liūdną reikalą žinai daugiau už mane. Kaip manai, aš teisus? — Kvirkas sėdėjo nuleidęs akis, tarp pirštų vartydamas žiebtuvėlį. — Pavyzdžiui, — tęsė inspektorius, — galiu paminėti faktą, kad tavo dukterėčia panelė Grifin kažkaip įdomiai

susijusi su tam tikrais tragiškais įvykiais, kurie mums abiem labai gerai žinomi. Ką tasai vyrukas Leslis Vaitas veikė jos bute ir ką ten darė Bilis Hantas?

Kvirkas vartė ir vartė tarp pirštų žiebtuvėlį; jis prisiminė, kad taip darė ir Febė — bet kada tai buvo ir kur?

— Mano dukterėčia, — pradėjo jis vos išspaudęs tą žodį, — mano dukterėčia atsitiktinai susipažino su Vaitu. Vieną dieną jie susitiko prie „Sidabrinės gulbės", jau po Deirdrės Hant mirties. Manau, jai jo pagailo. — Pakėlęs akis Kvirkas pamatė įtariai primerktą inspektoriaus žvilgsnį. — Ji jauna. Jai nesvetima užuojauta. Jis ją nusivedė į Graftono gatvės kavinę išgerti arbatos. Taip ir užsimezgė pažintis. Ir kai Kroicas pasiuntė tuos vyrus jo primušti...

— Beje, kodėl jis taip padarė? — kuo švelniausiai paklausė inspektorius.

— Vaitas čiulpė iš jo pinigus. Kroicas priėjo liepto galą. Jis norėjo įspėti Vaitą.

Inspektorius bedė cigarete į peleninę, bet nepataikė; pelenai nubyrėjo ant stalo, ir kaip prasikaltęs mokinukas jis kuo skubiausiai juos nubraukė atgalia ranka.

— Tu šitai tikrai žinai, taip?

— Aišku, kad ne. Aš tik spėlioju, bet tokiam spėjimui pagrįsti turiu informacijos.

— Ir tos informacijos suteikė dukterėčia, tiesa?

Kvirkas dvejojo.

— Ji nežino, kodėl Leslis Vaitas atėjo pas ją į namus. Ji nėra įsitikinusi. Jos manymu, jam reikėjo pagalbos, pinigų, dar kažko... Juk galiausiai Kroicas buvo nužudytas, o Kroicas susijęs su Vaitu; tiek jai buvo žinoma.

— Iš kur? — ir vėl tasai ramus tonas, gręžiantis žvilgsnis.

— Iš kur žinojo? Vaitas jai sakė. Jam patikdavo pasakoti visokiausias istorijas apie įdomius pažįstamus žmones, šitai jis sugebėjo. Jis ją prajuokindavo. Turėjo tokią dovaną.

Prieštvaninė mergina atnešė padėklą su arbatiniu ir dviem puodeliais, trinktelėjo statydama ant stalo. Inspektorius palaukė, kol ji nueis, ir pasakė:

— Vadinasi, Kroicas užsiundo ant Vaito tą banditų gaują, Vaitas baisiai supyksta, tiesą sakant, taip baisiai, kad vos atgavęs jėgas eina pas Kroicą, sumuša ir palieka mirtinai nukraujuoti ant kambaryje patiesto kilimėlio. O kas paskui?

— Paskui, puolęs į paniką, jis važiuoja pas Febę į namus — ji jam buvo davusi raktą — turbūt ketindamas ten pasislėpti.

Inspektorius įsimetė į arbatą keturis cukraus gabaliukus ir neskubėdamas maišė. Įsipylė pieno, bet arbata vis dar buvo per karšta, todėl jis kliustelėjo arbatos į lėkštelę, labai atsargiai lėkštelę pakėlė prie burnos ir nurijo mauką.

— O Bilis Hantas? — paklausė šluostydamasis lūpas. — Iš kur jis atsirado? Ir *kaip* įėjo, tiksliau, kaip įsigavo į namą, kuriame yra panelės Grifin butas?

— Jis įtikino pirmame aukšte gyvenančią pasimaišiusią seną bobą, kad yra Febės dėdė. Jis matė, kaip vidun įeina Vaitas, ir...

— Ir vėl atsitiktinumas?

Kvirkas pakišo inspektoriui atidarytą portsigarą, bet šįkart Haketas atsisakė pasiūlymo griežtai papurtydamas galvą. Kvirkui jo žvilgsnis pasirodė aštrus kaip titnagas.

— Tiesą sakant, — pradėjo Kvirkas ir atsikrenkštė, — tiesą sakant, jis jau ilgai stebėjo jos namą. Jis net neabejojo, kad jo žmoną nužudė Leslis Vaitas. Jis žinojo, kad mano dukterėčia kartą jau buvo jį įsileidusi, tada, kai jį sumušė Kroico nusamdyti žmonės. Jis nežinojo, kas toji Febė. Pamatęs įeinantį Vaitą,

nusekė paskui. Tada grįžo Febė, Bilis palaukė, kol ji atidarė duris, ir...

— ... įbėgo ir išstūmė tą šunsnukį pro langą.

— Jam aptemo protas.

— Ką?

Kvirkas ir vėl atsikrenkštė.

— Jis sako, kad jam aptemo protas.

— Aa. Ir man jis taip sakė.

— Jis nežino, ką ketino padaryti Lesliui Vaitui, bet nenorėjo jo užmušti.

— Ar tu juo tiki?

— Taip, — įsitikinęs atsakė Kvirkas, ir gręžiamas inspektoriaus žvilgsnio, liko tvirtas.

Policininkas pagaliau atsilošė kėdėje ir nusišypsojo.

— Žaviuosi tavo geranoriškumu, — pasakė.

Arbata jau pravėso, ir dabar jis ją gėrė iš puodelio; Kvirkas pamatė, kad, kiekvieną kartą jam pakėlus puodelį, į lėkštutę paptelėdavo nuo dugno atsiskyręs lašas, rusvame ten likusiame skystyje nubrėžiantis vainikėlį ir smulkiais žirniukais nutaškantis stalą; apatiškai stebėdamas Kvirkas gėrėjosi šiuo reginiu.

— Taigi, pone Kvirkai, — pasakė policininkas, — kokių man pateiksi pageidavimų?

— Jokių pageidavimų.

Haketas linktelėjo, tarsi tokio atsakymo ir būtų laukęs. Jis kažką mąstė minutėlę dūsaudamas. Paskui tyliai nusijuokė.

— Viešpatie Dieve, pone Kvirkai, — pasakė, — bet tu ir nenuspėjamas žmogus. Sakai, neturi jokių pageidavimų. Bet prieš dvejus metus atėjai pas mane, kad pateiktum informaciją apie visokiausias mieste vykstančias machinacijas, norėjai, kad padaryčiau tą, padaryčiau aną, suimčiau žmones, sugriaučiau jų reputaciją, tampyčiau po nuovadas gerbiamus žmones... Kai

kurie iš jų — tavo šeimos nariai... Kad visiems parodyčiau, kokie jie niekšai, kaip pats sakei.

— Taip, — ramiai atsakė Kvirkas, — prisimenu.

— Abu prisimename. Abu gerai prisimename.

— Bet tave nušalino nuo bylos.

Haketas sukrizeno.

— Kaip abudu žinome, iš tikrųjų byla buvo nušalinta, saugiai ir patikimai įkišta į segtuvą su užrašu *Neliesti*. Pone Kvirkai, pasaulis blogas, ir jame gyvena blogi žmonės. Ir jame nėra teisingumo, bent jau aš nematau.

— Šiuo atveju teisingumas jau įvykdytas.

— Sakyčiau, brutalus teisingumas.

— Bet vis tiek teisingumas. Išėjus Lesliui Vaitui pasaulis nieko neprarado. Jis nunuodijo moterį ir mirtinai primušė vyrą. Bilis Hantas išgelbėjo valstybę nuo darbo — deramos bausmės už abu nusikaltimus skyrimo.

Inspektorius abejodamas patraukė pečiais.

— Bilis Hantas, — pakartojo. — Bilis Hantas pasiskyrė teisėjo, prisiekusiojo ir bausmės vykdytojo pareigas. Ar taip viską ir paliksime?

— Klausyk, inspektoriau, — pasakė Kvirkas, — man nusispjaut į Bilį Hantą. Man rūpi tik mergina.

— Tavo dukterėčia?

Kvirkas nužvelgė kavinės salę ir įsmeigė akis į staliuką, prie kurio sėdėjo su Biliu Hantu.

— Ji, — pasakė, — nėra mano dukterėčia. Ji — mano dukra. — Kėdėje susmukęs galvą nuleidęs policininkas nepažvelgė į Kvirką. — Sudėtinga istorija; ir labai sena. Kada nors papasakosiu. Bet dabar supranti manąjį interesą. Jos gyvenimas nebuvo saldus. Jai nutiko labai negerų dalykų, ir dėl kai ko — gal net daugeliu atvejų — kaltas aš. Dabar tikrai turiu

ją apsaugoti. Tai, ką ji matė vakar vakare, tai, kas nutiko... Tu turi sūnų, taip? Jeigu jiems būtų tekę patirti tiek, kiek patyrė mano dukra, irgi norėtum juos apsaugoti. Jeigu jai tektų stotis liudininkų tribūnon, nežinau, kokios būtų pasekmės.

Haketas pasimuistė, kilstelėjo nuo kėdės ir ištiesęs ranką paėmė cigaretę iš padėto ant stalo Kvirko portsigaro. Kvirkas uždegė žiebtuvėlį.

— Tu manęs prašai, — neskubėdamas rinko žodžius policininkas, — viską užglaistyti, kad tai merginai, kaip sakai, tavo dukrai, nereikėtų duoti parodymų teisme?

Kvirkas dvejojo, bet galiausiai atsakė labai trumpai:

— Taip.

Policininkas vėl nuleido ant krūtinės galvą išpūsdamas dvigubą pagurklį; riebios klostės buvo balzganos kaip žuvies pilvas.

— Daug prašai, pone Kvirkai.

— Manau, kad esi man skolingas. Na, jei ne man, tai mano dukrai.

Kvirkas išvydo save prieš dvejus metus stovintį varganoje virtuvėlėje, kur ant grindų gulėjo kruvinas moters lavonas, elektros laidais ir jos pačios nailoninėmis kojinėmis pririštas prie kėdės. Kokio teisingumo ji sulaukė?

Policininkas plekšnojo per kišenes ieškodamas pinigų, bet Kvirkas numetė ant stalo dviejų šilingų monetą, kuri sekundę pasisuko ir nukrito. Haketas linktelėjo žiūrėdamas į monetą.

— Taigi, — pasakė. — Man atrodo, kad mes abu esame vienas kitam skolingi. — Dabar jis pažvelgė į Kvirką ir nenuleido akių kažką svarstydamas. Paskui apsisprendė. — Pone Kvirkai, manau, kad sakai man tiesą, — kalbėjo. — Na, tokią tiesą, kuria ir pats tiki. Iš pradžių taip nemaniau. Atvirai kalbant, maniau, kad stengiesi mane apgauti.

Kvirkas sėdėjo labai ramiai, nudūręs į stalą akis, vieną kumštį padėjęs prie nepaliesto arbatos puodelio. Inspektorius tęsė:

— Bet tu tikrai nesupranti, ką? Maniau, kad nesi toks patiklus. Taip pat maniau, kad į žmones ir jų darbus nebežiūri pro rožinius akinius.

— Apie ką kalbi? — vis dar nepakeldamas akių paklausė Kvirkas.

Policininkas staiga atsistojo ir paėmė skrybėlę. Jis laukė; po minutėlės Kvirkas irgi pakilo; jiedu abu nužingsniavo žmonių prigužėjusia valgyklos sale, paskui — per kavinukę, durų link; ten ir sustojo.

— Man labai gaila, — pasakė Haketas. — Negaliu įvykdyti, ko prašai, na, nieko negaliu padaryti. Viskas buvo ne taip, kaip manai. Viskas daug paprasčiau ir tam tikra prasme daug blogiau. Yra toks vienas ponas, kuris mano, kad apkvailino mus visus. — Haketas atsigręžė, nusišiepė rupūžiaus šypsena, pažvelgė į Kvirką ir pamerkė akį. — Bet manęs jis neapkvailino, pone Kvirkai. Ne, manęs neapkvailino.

— Kas jis? — paklausė Kvirkas. — Apie ką kalbi?

Policininkas iškišo pro duris galvą į ryto pilkumą.

— Žinai, — pratarė, — bet oras šioje šalyje mane tikrai erzina.

4

Bilis Hantas puikiai žinojo, kad žmonės į jį žiūri kaip į kvailį; tegu žiūri, jam kas. Ne, jis neturėjo jokių iliuzijų vertindamas savo smegenų pajėgumus. Mokykloje buvo lėtas, bent jau visi taip sakydavo, bet tik todėl, kad prastai skaitė ir todėl ne visada suspėdavo su kitais klasės draugais. Prieš daugelį metų dėl tos pačios priežasties metė medicinos mokslus — jis nemanė, kad reikės perskaityti tiek daug knygų. Kvirkas ir visa jo šutvė, aišku, žvelgė į jį iš aukšto. Kvirkas. Jis nė pats gerai nežinojo, ką apie jį mano, kaip į jį žiūri. Betgi būk tu man tokiam kvailiui! Didysis ponas Kvirkas, kuris įsivaizduoja esąs toks gudrus, prašovė pro šalį. Kitaip susiklosčius aplinkybėms būtų juokinga — kaip baisiai jie visi klysta, nė patys nežinodami.

Ne, Bilis Hantas — ne kvailys. Jis žino, kas yra kas, jis moka suktis šiame pasaulyje. Per daugelį metų centriniame firmos biure Šveicarijoje jam teko susidurti su didžiuliais bosais — su tais vyrukais tokiems kaip Kvirkas būtų trumpa kalba, — ką jau kalbėti apie gražuoles šliundras, stoviniuojančias prie Ženevos viešbučių. Be to, jis galėtų parduoti bet ką — negrams sugebėtų įsiūlyti įdegio kremą. Taip, pagarbos jis už tai nepelnė. Dauguma žmonių išgirdę apie tai, kuo jis užsiima, iškart įsivaizduodavo jį kaip kokį vargšelį, slankiojantį nuo durų prie durų ir mėginantį įkalbėti paikas namų šeimininkes įsigyti

dulkių siurblį. Jie nė nenutuokia, kiek daug visko turi nuveikti tikras pardavėjas, kaip gerai privalo viską apmąstyti ir dar išmanyti psichologiją. Tai ir yra galimybės parduoti esmė — privalu suprasti žmonių mąstymą, suvokti, kaip jie samprotauja. Nors nepasakytum, kad jie daug mąsto. Žmonės, pirkėjai, klientai... jie visi — kvailiai.

Jis nesitikėjo taip įklimpti sutikęs Deirdrę Hant. Jis manė, kad sulaukus tokio amžiaus šitai nebegresia. Ženevos kekšės jam kuo puikiausiai padėdavo įveikti tą įprastą niežulį. Taip buvo tol, kol jis nesutiko Deirdrės. Jis suprato, kad jai yra per senas. Jis net negalėjo patikėti, kai ji sutiko su juo gyventi. Jis leido sau pabūti kvailio vietoje — gyrėsi pasakodamas apie savo darbą, apie stambius sandorius, kurių jam netrūksta, apie keliones į Šveicariją ir panašiai. Jo manymu, ji tikrai įsivaizdavo, kad jis ištesės pažadus ir nusivežęs ją į užsienį supažindins su savo viršininkais — ponas toks ir toks iš Vokietijos, ponas toks ir toks iš Prancūzijos — *Vadinkite mane Fricu, maloningoji frau! Vadinkite mane Morisu, mieloji madam!* — vaišins ją prabangiais pietumis, apgyvendins prašmatniuose viešbučiuose, parodys Materhorną, nusiveš slidinėti. Kokį jis patyrė šoką paaiškėjus, kad Deirdrė ambicinga ir turi puikią galvą toms ambicijoms realizuoti. Ir kaip gaila, kad ji, kitaip nei jis, visai nepažinojo žmonių. Jis jau iš pradžių suprato, kas per paukštis tasai Leslis Vaitas. Bet, aišku, su ja nepasikalbėjo. Ji buvo užsispyrusi, kieta kaip akmuo.

Vis dėlto jam palengvėjo, kai ji susidėjo su Vaitu. Bilis jau iš pat pradžių labai bijojo, kad ji nuo jo nepavargtų, nes jis buvo daug vyresnis, kad nesusirastų jaunų draugužių. Jis nenorėjo būti kaip tie seni kvailiai senose dainelėse, iš kurių visi juokėsi, nes jie nesugebėdavo patenkinti savo jaunų žmonų. Kokią dainelę jie vis dainuodavo?..

Ooi, lašinukai, kiaušinukai,
Žiū — apakęs jau senukas...

Taip, šito jis niekaip nebūtų pakėlęs — besikumščiuojančių į pašones ir už akių besišaipančių žmonių. Baisesnių dalykų būti negalėjo; na, turbūt tikrai negalėjo.

Paaiškėjo, kad jis ir yra tasai apakėlis, tasai įsimylėjęs kvailys iš dainelės. Visi įrodymai panosėje, tik reikėjo panorėti juos pamatyti. Pasikeitusi jos nuotaika, juokas ir ašaros be jokios priežasties, nežinia kodėl prasidėdavę pykčio priepuoliai, svajingas, beveik liūdnas žvilgsnis... visa tai jam turėjo pasakyti, jog kažkas dedasi. Lemiamas argumentas — staigus jos pasikeitimas; ji tapo gerutė meilutė, pradėjo gaminti ypatingus pietus, tinkančius jo skoniui, jam valgant sėsdavosi prie stalo, paremdavo rankomis smakrą, įbesdavo į jį spindinčias akis ir dėdavosi besižavinti kokia nors jo pasakojama istorija apie gudrų sandėrį ar apsukriai parduotas prekes. Be to, ji nenorėjo, kad jis prie jos liestųsi — ji leidosi, bet nenorėjo, ne taip, kaip tada, kai jiedu buvo kartu pirmą kartą, kai ji klojosi prieš jį kaip įmanydama netverdama savam kaily. Du kartus ant jos kojų jis buvo pastebėjęs raudonus rėžius, tarsi ji būtų plakta botagu, kartą — nudrėkstus pečius; jis puikiai suprato, jog tai — nagų žymės. O, taip, viskas buvo aišku, aiškiau nė būti negalėjo, bet jis nieko nematė, nes nenorėjo matyti, dabar jau suprantama. Jis norėjo, kad visa tai būtų netiesa.

Kiek laiko viskas būtų tęsęsi, svarstė jis, ar ilgai jis būtų buvęs aklas ir kvailas savo paties valia, jei Vaitas jam nebūtų atsiuntęs nuotraukos? Tik tam, kad papokštautų? Kai tą rytą jis gavo nuotrauką, jam pasidarė bloga — jį supykino tikra to žodžio prasme; jam teko eiti į tualetą ir išvemti kiaulieną, kiau-

šinius ir duonos skrebučius, kuriuos jam Deirdrė paruošė pusryčiams. Jis jautėsi kaip apnuodytas gyvulys. Jam dar niekada nieko panašaus nebuvo nutikę, jo dar niekada nebuvo ištikę taip sumišę jausmai, kokie užplūdo dabar, žvelgiant į nuotrauką, — skausmas, sielvartas, įtūžis ir dar kažkas, blogiau už visa kita, kažkoks virpantis jaudulys, bukas spazmas viduriuose, žemiau nei paširdžiuose, kažkoks karštis tarpukojy, koks buvo užliejęs dar mokykloje, kai aukštesnių klasių berniukų tualete pažvelgė pro tarpą bičiulių ratelyje ir pamatė, prie ko jie visi palinkę — ogi prie nuotraukos, išplėštos iš kažkokio nepadoraus žurnalo, kurioje buvo nufotografuota lovoje ant nugaros gulinti kekšė, praskėtusi kelius ir rodanti viską, ką turi. Tačiau šioje paštu atsiųstoje nuotraukoje buvo ne kekšė, o jo žmona, išsikėtojusi užplėšta suknele ir viską demonstruojanti.

Vos pamatęs nuotrauką jis akimirksniu suprato, kas fotografavo. Jis niekada nebuvo susitikęs su Kroicu, niekada nebuvo jo matęs, bet jo budrumui pažadinti pakako fakto, jog Deirdrė dažnai apie jį kalbėdavo, o gal net suvokimo, jog staiga *liovėsi* kalbėjusi; Bilis suprato, kad tasai Kroicas — nieko gera. Bet kodėl Deirdrę nufotografavusiam Kroicui būtų reikėję siųsti nuotrauką jos vyrui? Nes tada jis manė, kad būtent Kroicas ją ir atsiuntė. Iš pradžių Bilis manė, kad Kroicas mėgins išlupti iš jo pinigų. Jis buvo prisižiūrėjęs tokių dalykų filmuose apie gangsterius — vyrukai moteris nugirdo arba apkvaišina, o paskui pridaro kompromituojančių nuotraukų, — ekrane, aišku, jų nepamatysi, — siunčia nuotraukas tų moterų vyrams ir juos šantažuoja, verčia mokėti pinigus. Tokie filmai visada baigdavosi susišaudymu ir kritusiais per gražiais ir per tvarkingai atrodančiais kūnais, tysančiais juodo kraujo klanuose.

Jis niekaip nesuprato, kodėl jam nešovė į galvą, kad nuo-

trauką galėjo atsiųsti Leslis Vaitas, o ne Kroicas; na, nebent todėl, jog iškart nesumetė, kad nuotrauka pirmiausia galėjo patekti į Vaito rankas. Ir dar jam nebuvo aišku, kodėl po Deirdrės mirties jis iškart nepuolė ieškoti Kroico, bet susitelkė į Leslį Vaitą. Ilgai jį sekė, vaikščiojo iš paskos, tikrino. Matė jį su mergina. Jis nežinojo, kad ji — Kvirko dukra. Jis nieko apie ją nežinojo. Bet ji jam patiko. O gal „patiko" — netinkamas žodis. Net ir iš tokio atstumo — jis visada stengėsi tą atstumą išlaikyti — jautė jai užuojautą; jam atrodė, kad jiedu — jis ir ji — kažkuo panašūs. Ji, kaip ir jis, buvo vienišė; Bilis tikrai neabejojo *esąs* vienišius. Jis ėmė saugoti tą merginą, rūpintis jos gerove, nors tikrai neišmanė, ką turėtų daryti, kad jai padėtų. Jis net kartkartėmis jai paskambindavo norėdamas patikrinti, ar jai viskas gerai, nors, aišku, niekada nieko nesakydavo, tik klausydavosi jos balso, kol galiausiai ir ji nieko nebesakydavo, ir tada jiedu abu tyliai klausydavosi tylos.

Gal dėl tos merginos, o ne dėl Deirdrės jis pasiuntė tuos tris vyrukus prilupti Vaito. Vyrukai buvo geri — Džo Ečinghamas, Eugenijus Timinsas ir jo brolis Alfas; jiedu su Džo žaidė vienoje futbolo komandoje (Džo — mitrus gynėjas) , o kiti du buvo žolės riedulininkai; trijulė dalyvavo nacionaliniame judėjime ir jau buvo nudirbusi kelis rimtus darbelius pasienyje; Bilis neabejojo, kad jie laikys liežuvius už dantų. Taip, gali būti, kad būtent ją, — kuo ji vardu? — būtent Febę jis stengėsi apsaugoti priprašęs vaikinus gerai pamokyti Vaitą žolės riedulio lazdomis.

Ir Kroicą pamokyti jam reikėjo nusiųsti Džo Ečinghamą ir brolius Timinsus, o ne eiti pačiam. Jis nenorėjo taip stipriai ir tiek daug kartų jam smogti; jis nenorėjo jo užmušti. Kroicas nebuvo drąsuolis; Bilis išgavo iš jo viską, ką norėjo sužinoti,

pas jį pabuvęs vos penkias minutes; Kroicas jam pasakė, kad nuotrauką išsiuntė Leslis Vaitas, kad Vaitas čiulpė iš jo pinigus ir švaistė salono pelną; jis išklojo viską, visą purviną istoriją; jis net parodė, kur slepia morfijų (mėsai skirtame šaldytuve, virtuvėje), tai kodėl jis puolė Kroicą mušti? Kroicas turėjo kažką, kas prašyte prašėsi konkrečių veiksmų — smūgių kumščiais, alkūnėmis, batų nosimis, kulnais, bet kuo. Jis ne tik buvo kažkoks neaiškus, bet dar ir silpnas, moteriškas, ir kai tik Bilis pradėjo jį mušti, jam atrodė, jog liautis nebeįmanoma. Jis tarsi įkliuvo į transą. Kiekvienas duslus smūgis kumščiu į kaulėtą to vyruko kūną provokavo naują smūgį, naujas smūgis — dar kitą, ir taip toliau. Labai gerai, kad jam kilo mintis pasiimti porą gerų storų odinių pirštinių, nes kitaip būtų nusidaužęs krumplius. Ir dar visur prisitaškė kraujo.

Vargšė Deirdrė. Jis būtų jai atleidęs; jis net neabejojo, kad būtų jai atleidęs, jeigu tik ji būtų prašiusi, maldavusi. Keista, kad jai pirmai teko iškeliauti anapus. Dabar jis dažnai painiodavosi, pamesdavo įvykių seką; jam atrodydavo, kad pirmasis buvo Kroicas arba net Leslis Vaitas, o tik paskui — Deirdrė. Bet ne. Tą vakarą — dienos, kai gavo nuotrauką, vakarą — jis grįžo namo labai pavargęs. Turėjo važiuoti į vakarus, į Golvėjų ir Slaigo, kad papasakotų apie naujus artritą gydančius vaistus — apie dar vieną stebuklą, bet užuot važiavęs jis kiaurą dieną prasibastė po miestą vargiai žinodamas, kur eina — tiesiog vaikščiojo, vaikščiojo ir vaikščiojo gatvėmis, stengdamasis išmesti iš galvos tą reginį — lovoje tysančią prasiskėtusią Deirdrę, besirodančią visam pasauliui, nors jam, savam vyrui, niekada taip nesirodydavo.

Galiausiai jam nieko kita nebeliko, kaip grįžti namo — o kurgi dar galėjo eiti? Vos žengęs pro duris jis užuodė viskį —

gaižų alkoholio tvaiką. Jos drabužiai buvo išmėtyti ant vonios grindų — sijonas, apatinukas, kelnaitės. Bilis pasišlykštėjo šiuo vaizdu, tiesą sakant, jį vėl supykino. Jis suprato, jog beprotiška taip manyti, bet jis buvo įsitikinęs, kad jei ant grindų nebūtų buvę tų drabužių, to, kas nutiko paskui, būtų galėję ir nenutikti. Gal jis būtų iškvietęs gydytoją, gal net greitąją pagalbą. Jis būtų privertęs ją išgerti arbatos, būtų masažavęs jai smilkinius, būtų laikęs už rankos, būtų ją atgaivinęs. Bet tie drabužiai, tie purvini išmėtyti drabužiai dar labiau padidino sunkiai pakeliamą jo pasaulį užgriuvusios troškinančios, svilinančios, nešvankios bjaurasties svorį. Drabužiai taip padarė.

Jis dar niekam niekada nebuvo leidęs vaistų. Jis matė, kaip tai daroma, daugmaž žinojo, kaip leisti, bet tada pats leido pirmą kartą. Jis nesitikėjo, kad jos oda bus tokia elastinga, tokia atspari. Jis suspaudė pirštais užčiuoptą veną ir bedė nuožulniai pakreiptą adatą. Ir tada nutiko keisčiausias dalykas: nuo jo rankos — tos, kurioje laikė adatą, — per petį, per krūtinę po truputį ėmė srūti ramybė, tildanti širdies dūžius, balzamu įsiliejanti į kraują, tarsi švirkšto turinys — skaidrus, vėsus eliksyras — lašėtų ne į jos, bet į jo kūną. Biliui ištraukus adatą, Deirdrė giliai atsiduso suvirpėjusi, ir viskas. Valandėlę žvelgė į ją naktinės lempelės šviesoje. Laukė užplūstančio kaltės jausmo, sielvarto, gal net apgailestavimo, bet nieko nepajuto — jis buvo ramus. Ji būtinai turėjo išeiti; kitaip jis nebūtų galėjęs gyventi. Staiga ji tapo nuodais, žudančiais jo gyvenimą — ne toji Deirdrė, kurią jis pažinojo ar tarėsi pažįstąs, bet toji būtybė iš nuotraukos, toji pabaisa. Taip, jis neturėjo kito pasirinkimo. Nuodai už nuodus.

Adatas ir tuščias ampules padėjo į savo lagaminą ir jį uždarė; reikės nepamiršti jomis atsikratyti. Ką daryti toliau? Po ja

lovoje buvo patiestas dar drėgnas rankšluostis; Bilis įsupo ją į rankšluostį. Tvyrojo nemalonus kvapas. Teks pakeisti patalus ir išmesti rankšluostį. Sudėtinga nebus. Nieko nebus sudėtinga. Futbolo aikštėje jis išmoko vienos taisyklės — niekada nedvejok, veržkis pirmyn, kad ir kas tavo kelyje pasitaikytų, kad ir kaip aršiai švilptų teisėjas. Nuleisk galvą ir varyk.

Jis nuėjo prie lango, atsistojo susikišęs į kišenes rankas ir žiūrėjo į kabantį didžiulį mėnulį. Jam už nugaros, ant lovos, nesigirdėjo nė garselio, nė menkiausio krustelėjimo, nieko, tik erdvus, vis augantis nebuvimas. Žemai danguje, ties horizontu, dunksojo kuprotas debesis, mėlynas kaip banginis, su šviesiu tarsi lydytas metalas apvadu viršuje. Dabar jam reikia atsivaryti automobilį, jos automobilį, privažiuoti keliuku iš kitos namo pusės, pernešti ją per sodą ir išgabenti pro vartus šalia nenaudojamo tualeto. Jau pakankamai vėlu, niekas nepamatys. Patekėjus mėnesienai buvo labai šviesu. Per visą pilką veją buvo nusidriekęs tirštai juodas pašiūrės metamas šešėlis. Jis ją nuveš į Sandikovą, kur kartais, kelios savaitės prieš vestuves, jie važiuodavo pasivaikščioti. Tokią malonią naktį ten turėtų būti gražu — vandenyje atsispindės mėnulis, įlankoje mirgės Houdo žiburiai. Paskutinė jųdviejų kelionė. Viskas paskutinį kartą. Jį užvaldė aiški nuojauta, kad viskas, kas nutiko, buvo nulemta, neišvengiama. Gal atidžiai pažvelgęs bet kur, į bet kokį įvykį, jame pamatytum įpakuotą ateitį, kietai sukimštą kaip elastinis golfo kamuoliuko kamšalas. Ši akimirka, kai jis stovi prie lango ir žiūri į mėnulį, o Deirdrė (arba tai, kas iš Deirdrės liko) guli ant lovos, slypėjo ir toje akimirkoje, kai jis ją pirmą kartą pamatė Planketo vaistinėje. Lemtis. Tikrai.

Ilgai ieškojo jos automobilio raktelio. Rankinėje raktelio nebuvo. Bilis nesėkmingai apieškojo ir jos drabužius. Pajuto

sukirbėjusį nerimą, lyg pirmą liepsnos liežuvį, netrukus įsisiautėsiantį ir apimsiantį visus namus, bet paskui nuėjo į virtuvę ir ant stalo padėtoje peleninėje rado šūsnį raktų; ji visada juos ten palikdavo; kodėl nepažiūrėjo iškart? Gal labiau liūdėjo nei pats suprato. Jam reikia būti atsargiam — dabar ne metas daryti klaidas. Prieš praverdamas lauko duris, užgesino koridoriuje degusią šviesą ir stovėjo tarpduryje, pridengtas šešėlių, stebėdamas gatvę. Keli viršutinių aukštų langai buvo šviesūs, bet visur ramu. Klontarfo gyventojai anksti eina miegoti. Ypač atidžiai apžiūrėjo priešais stovintį namą, kur gyveno buvusi vienuolė ir persimetėlis kunigas. Vyresnioji, kaip jis ją vadindavo, buvo landi kalė. Gerai įsižiūrėjo į viršutinių langų užuolaidas, stebėdamas, ar tik nesujudės jų kraštelis, bet niekas nesujudėjo. Jis žengė į tamsą, — ir čia mėnulio šviesa metė šešėlį, — ir atsisukęs įkišo į spyną raktą, kad uždarant duris nesutrinksėtų krintantis skląstis. Nė garselio. Ir sodo vartus jam pavyko atidaryti ir uždaryti tyliai. Kad bus girdimas užvedamo variklio ūžesys — ne bėda; niekas, net ir Vyresnioji, tamsoje neįžiūrėtų, kad prie vairo sėdi jis.

Automobilyje tvyrantis jos kvepalų aromatas smogė į paširdžius.

Nuleisk galvą ir varyk. Varyk!

Kokia ji sunki. Paskutinį kartą jis taip nešė Deirdrę persimetęs per petį tądien, kai jie grįžo po medaus mėnesio, ir jis primygtinai reikalavo leisti ją nešte pernešti per slenkstį. Juokdamasi ji mėgino priešintis, sakė, kad nedera taip idiotiškai elgtis, bet jis tik pasisuko šonu ir ją pagriebęs pakėlė; tada ji neatrodė sunkesnė už kviečių pėdą. Bet tai buvo seniai, kitame gyvenime. Jis atidarė galines automobilio dureles ir paguldė ją ant sėdynės; Biliui užtrenkiant dureles, tamsiai

mėlynas debesis, po truputėlį vis kilęs aukštyn jo nepastebėtas, mikliai įsimetė į kišenę patamsėjusio sidabro mėnesienos monetą. Bilis sėdo už vairo ir giliai įkvėpė. Jos drabužiai, kuriuos ji buvo palikusi ant vonios kambario grindų, buvo tvarkingai sulankstyti ir padėti ant sėdynės. Jis vėl pagalvojo apie dabar visai tamsų pajūrio kelią; mėnulis pasislėpė, jūra irgi tamsi, o tasai debesies luitas kopia dangumi vis aukštyn ir aukštyn, savo šešėliu apklodamas visą pasaulį.

Tada jis užvedė variklį ir nuvažiavo.

Epilogas

Kvirkas nubudo auštant, pilkėjant dangui. Jis buvo lauke, po medžiais. Šalta, veidas sudrėkęs nuo rasos. Jam lyg ir skaudėjo, lyg ir krėtė nerimas. Mėgino susivokti, ar pateko į avariją, ar nukrito, ar buvo partrenktas. Virš jo dunksojo kažkoks tamsus pavidalas ir kažką sakė. Žodžių jis nesuprato. Smegenys aptrauktos rūku. Jis drybsojo ant kažkokios sėdynės, gal ant kokio geležinio suolo. Taip, ant suolo, jis yra prie kanalo, pažino šią vietą, prie pilkumoje sukumpusio Habando tilto. Tamsusis pavidalas iškišo baltą ranką, čiupo jį už peties ir papurtė; jam maskatavosi galva, tarsi būtų atkratytas koks nors galvoje buvęs sunkus daiktas, ir dabar toji galva mataruotųsi nuo šono ant šono. „Ar jums viskas gerai?" — klausinėjo pavidalas. Tai policininkas, didžiulis, dramblotas, apskrito, bekraujo veido policininkas, tipiškas egzempliorius, nepasakytum, kad skirtųsi nuo inspektoriaus Haketo. Kvirkas dabar jau atsisėdo, policininkas paleido petį ir pasitraukė.

— Ar jums viskas gerai? — dar kartą paklausė.

Kvirkui džiūvo burna, džiūvo ir liepsnojo, jam teko pakraipyti žiaunas, kad prikauptų seilių ir atplėštų liežuvį prieš atsakydamas. Jis pasakė, jog taip, jam viskas gerai, turbūt bus užmigęs.

— Turbūt būsite per daug išlenkęs, — gergždžiančiu balsu pratarė policininkas, — sprendžiant iš fizionomijos.

Kodėl taip yra, svarstė Kvirkas, kad policininkai visada atrodo kuo nors nepatenkinti? Net jei paklaustum kelio, jis pažvelgtų į tave paniurusiu, apstulbusiu žvilgsniu, suraukęs kaktą, tarsi jau pats kreipimosi faktas įžeistų jo asmenį. Norėdamas juo atsikratyti Kvirkas užsimerkė; savaime suprantama, vėl atsimerkus, — jo manymu, po minutėlės, — šalia nieko nebebuvo. Ir šviesa pasikeitusi — dabar ryškesnė. Jis vis dar kėpsojo ant suoliuko. Turbūt vėl buvo trumpam užmigęs ar praradęs sąmonę.

Atsisėdo ir įniko raustis po kišenes ieškodamas cigarečių, bet nieko nerado. Po truputį ėmė prisiminti, kas atsitiko. Vakar buvo antradienis, ir vakar vakare jis turėjo eiti su Febe įprastų savaitinių pietų, bet Febė buvo pas Malą ir jis nedrįso jai skambinti. Jis vienas pats nuėjo į „Rassell" viešbučio restoraną, vienas papietavo, išgėrė butelį vyno, o tada patraukė į „McGonagle's" ir ištuštino ne vieną viskio stiklą; kiek — nė pats neprisiminė. Kas nutiko paskui, kaip jis atsidūrė čia, prie kanalo, ant suoliuko, visai neaišku. Kvirkas atsistojo linkstančiomis kojomis, vėl galvoje pajutęs besiritinėjantį geležinį sviedinį. Jis turėjo atlikti kažkokį labai svarbų darbą. Kokį? Taip, Febė... Jis turi kažką daryti. Kvirkas nežinojo, ką, tik suprato, kad būtinai reikia kažką daryti. Reikia gelbėti Febę. Ji — jo dukra. Jis privalo rasti būdų, padėsiančių ją atgaivinti. Taip jis ir pagalvojo, tokie žodžiai jam ir nuskambėjo mintyse: *privalau ją atgaivinti, privalau ją atgaivinti, privalau atgaivinti.* Jis apsidairė, nužvelgė kanalą. Nė gyvos dvasios. Kvirkas pagalvojo apie laukiančią ilgą peleninę dieną; pamėgino išjudėti, žengti, eiti, bet veltui; kūnas jam nepakluso. Kvirkas stovėjo it paralyžiuotas. Jis nežinojo, kur eiti. Nežinojo, ką daryti.

Black, Benjamin
Bl-01 Sidabrinė gulbė: [romanas] / Benjamin Black; iš anglų kalbos vertė Paulė Budraitė. — Kaunas: Jotema, [2014]. — 336 p.
ISBN 978-9955-13-421-3

Neprilygstamasis Kvirkas pasirodo dar viename kvapą gniaužiančiame romane, kuriame daug abejonių kelianti jaunos moters savižudybė nukala naują pavojų grandinę.

Pastarąjį kartą nukentėjus dėl per didelio smalsumo, Kvirkui nevertėtų kišti nosies ten, kur tikrai nereikia. Vis dėlto, kai gerokai primirštas pažįstamas išdėsto istoriją apie savo jaunos žmonos mirtį, Kvirkas pradeda gilintis į miglotas Deirdrės Hant mirties aplinkybes.

UDK 821.111(417)-31

Benjamin Black

SIDABRINĖ GULBĖ

Iš anglų kalbos vertė *Paulė Budraitė*
Redaktorius *Jonas Vabuolas*
Viršelio dailininkė *Vilūnė Grigaitė*
Viršelio nuotrauka iš *www.shutterstock.com*
Maketavo *Elvyra Laipanova*

SL 250. 21 sp. l. Užsak. Nr. 14.46
UAB „Jotema“, Algirdo g. 54, 50157 Kaunas
Tel. 8 37 337695, el. p.: info@jotema.lt
www.jotema.lt
Spausdino UAB „Spindulio spaustuvė“, Vakarinis aplinkkelis 24, 48184 Kaunas

Neprilygstamasis Kvirkas vėl pasirodo kitame intriguojančiame romane, kurio centre — daug abejonių kelianti jaunos moters savižudybė.

Po didelės sėkmės sulaukusio romano „Kristina Fols" įvykių praėjo dveji metai; ūmaus, kadaise labai daug gėrusio dubliniečio patologo Kvirko gyvenime daug kas pasikeitė. Jo mylimoji Sara mirė, netikras tėvas guli vienuolyno ligoninėje paralyžiuotas po sunkaus insulto, o Febė, Kvirko dukra, kurios jis ilgai nepripažino, vis labiau gūžiasi savin ir gyvena atsiskyrusi.

Paskutinį kartą nukentėjusiam dėl per didelio smalsumo Kvirkui galbūt nevertėtų kišti nosies ne į savo reikalus, bet senas jo „potraukis įsikirsti į esmę iki gyvuonies, įsirausti į visa, kas paslėpta, tamsumas", vėl nubunda.

Įtraukiantis, meistriškai parašytas, hipnotizuojantis romanas „Sidabrinė gulbė" pateisina „Kristinos Fols" įžiebtus lūkesčius ir „įkurdina" Benjaminą Blacką tarp geriausių detektyvo rašytojų.

ISBN 978-9955-13-421-3

9 789955 134213